ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

(ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)

(ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)

ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ವಸಂತಕುಮಾರಿ ಟಿ.ಎಸ್.

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ. ತಾರಿಹಳ್ಳಿ ಹನುಮಂತಪ್ಪ
ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಸಹ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ. ಗೌರಿ ಮಾಣಿಕ್ಯ ಮಾನಸ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ವಿಭಾಗ
ವಿಜಯನಗರ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬಳ್ಳಾರಿ

ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ೫೮೩ ೨೭೬
೨೦೧೮

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

(ಸಮಾಜಕಾರ್ಯಶಿಸ್ತನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)

(ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)

ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ವಸಂತಕುಮಾರಿ ಟಿ.ಎಸ್.

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ. ತಾರಿಹಳ್ಳಿ ಹನುಮಂತಪ್ಪ
ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಸಹ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ. ಗೌರಿ ಮಾಣಿಕ್ಯ ಮಾನಸ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ವಿಭಾಗ
ವಿಜಯನಗರ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬಳ್ಳಾರಿ

ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ-೫೮೩ ೨೭೬
೨೦೧೮

ಸಂಶೋಧಕರ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ (ಸಮಾಜ ಕಾರ್ಯ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ) ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು **ಡಾ. ತಾರಿಹಳ್ಳಿ ಹನುಮಂತಪ್ಪ**, ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು **ಡಾ. ಗೌರಿ ಮಾಣಿಕ್ಯ ಮಾನಸ**, ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ವಿಭಾಗ, ವಿಜಯನಗರ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಿಕಾಯದ **ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ** ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವು ಮೂಲವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

Vasanthakumari.T.S

(ವಸಂತಕುಮಾರಿ ಟಿ.ಎಸ್.)

ದಿನಾಂಕ: 12.12.2018

ಸ್ಥಳ: ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ–೫೮೩ ೨೭೬

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

ವಸಂತಕುಮಾರಿ ಟಿ.ಎಸ್. ಇವರು **ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ (ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)** ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಉದ್ದೇಶ ಅಥವಾ ಪದವಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ದೃಢೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

T. Hanumanthappa

ಡಾ. ತಾರಿಹಳ್ಳಿ ಹನುಮಂತಪ್ಪ
ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ–೫೮೩ ೨೭೬

ದಿನಾಂಕ : 12-12-2018

ಸ್ಥಳ : ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ಸಹ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

ವಸಂತಕುಮಾರಿ ಟಿ.ಎಸ್. ಇವರು **ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ (ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)** ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ನನ್ನ ಸಹ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಉದ್ದೇಶ ಅಥವಾ ಪದವಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ದೃಢೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಹ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಗೌರಿ ಮಾಣಿಕ್ಯ ಮಾನಸ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ವಿಭಾಗ
ವಿಜಯನಗರ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬಳ್ಳಾರಿ

ದಿನಾಂಕ : 12-12-2018.

ಸ್ಥಳ : ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ಪರಿವಿಡಿ

ಅಧ್ಯಾಯ : ಒಂದು

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ

ಅಧ್ಯಾಯ: ಒಂದು

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಮಹತ್ವ, ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಆಧುನಿಕ ಮಾನವನು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿಶೀಲನೋ ಅಷ್ಟೇ ದುಃಖಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಎಷ್ಟು ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೋ ಅಷ್ಟೇ ಅನಾನುಕೂಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಪತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಎಷ್ಟು ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದು ಕ್ರಿಯಾರಂಗದಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಉದ್ಭವಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸಮೂಹ, ಸಮುದಾಯ ಎಲ್ಲವೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕಯುಗವು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಯುಗವಾಗಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಯುಗವೂ ಆಗಿದೆ. ಮಾನವನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕ್ರಿಯಾಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಆಧಾರಿತದಿಂದ ಅನೇಕ ವಿಭಾಗ ಮಾಡುಬಹುದು ಹೀಗೆ ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಆಯಾಯ ಸ್ಥಳಗಳ ರಚನೆ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುವುದು ಸಹಜವಾದರೂ ಮಾನವನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ವ್ಯತ್ಯಯ ಬಂದಾಗ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ವ್ಯತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕಾರಣ ವಿಶೇಷಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಕೆಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕವಾದವುಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದು ಸೀಮಿತವೂ ಆಗಿದ್ದು ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಸಮುದಾಯವು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದೆ. ಜನರಿಗೆ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುವಲ್ಲಿ "ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿ ಒಂದಾಗಿದೆ." ಇಂದಿಗೂ ಇದು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದೆ. ಜನರಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು

ಒದಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಔದ್ಯೋಗಿಕರಣ ಉನ್ನತ ಶಿಖರನವನ್ನೇರಿದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ನಗರಗಳಷ್ಟು ಭಾರತವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಘ್ರವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುವಷ್ಟು ಅವು ಸಮರ್ಥವೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಆದಾಯದ ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ವಲಸೆಗಾರರಿಂದ ತುಂಬಲ್ಪಟ್ಟ ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಅನೇಕ ಇವೆ. ಕಿರಿದಾದ ಮತ್ತು ಕೊಳಕು ತುಂಬಿದ ಬೀದಿ, ಗಲ್ಲಿಗಳಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಸರಬರಾಜು ಸಾಕಷ್ಟಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ದಟ್ಟವಾದ ಹೊಗೆ ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯದ ಮೋಡಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ನಗರದ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಅಶುದ್ಧ ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ವೆಚ್ಚ ಬಹುಜನರ ದುಡಿಮೆಯ ಶಕ್ತಿಯು ಬಹು ಕಡಿಮೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ರೋಗಗಳ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಕೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಮಾತು ನಿಜ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ನಗರ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದ ಮತ್ತು ಮುರಿದು ಕುಟುಂಬಗಳು, ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಪ್ರಕರಣಗಳು, ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಅವ್ಯವಹಾರಗಳು, ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮುಷ್ಕರಗಳು, ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಉದಾ: ಹಳೆ ದಿಲ್ಲಿ, ಕಲಕತ್ತಾ ಮತ್ತು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಹೀನಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ವಲಸೆ ಬರುವುದು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಬಂದವರಿಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದು ನಗರಗಳಿಗೆ ಬಹು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿನ ಸೇವವರ್ಗದವರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪ ಆದಾಯದವರು ಹಾಗೂ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಡತನ, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಅಜ್ಞಾನ, ಅನಾಗರಿಕತೆ, ಅಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕಾರಣ ಕೆಲವು ಸಮುದಾಯಗಳು ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ನೀರಿನ ಸರಬರಾಜು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಶೌಚಾಲಯ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ಒಳಚಂಡಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕ್ರೀಡೆ ಮನೋರಂಜನೆಗಾಗಿ ಒಂದು ಆಟದ ಬಯಲಾಗಲೀ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆ ಇವರ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಮಕ್ಕಳು ಬಹು ಸುಲಭವಾಗಿ ದುಶ್ಚಟಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ನಗರಗಳು ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ರೂಪ, ನಗರಗಳು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಹಾಗೂ ಅಪರಿಚಿತರ ಮನೋಭಾವದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತವಾದರೂ ಈ ನಗರವೆಂಬ ಗರ್ಭದೊಳಗೆ ಅನೇಕ ಅನಿಷ್ಟಗಳು ಅಡಗಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತವೆ. ಅಂಥದೊಂದು ಶಾಪಗ್ರಸ್ತ ಶಿಶುವೇ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ. ಈ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಉಗಮವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ತುಂಬ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಕೆಲಸವಾದರೂ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕೊಳಚೆ

ಪ್ರದೇಶ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.

'ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳು ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತವೆ. ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಕೈಗಾರೀಕರಣ, ನಗರೀಕರಣ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವು ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಕೈಗಾರೀಕರಣ ಮತ್ತು ನಗರೀಕರಣದ ಫಲವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪಾಪದ ಶಿಶುವೇ ಕೊಳಗೇರಿ. ಇದೊಂದು ವಿಶ್ವದ ಪ್ರಮುಖ ನಾಗರೀಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಜನಸಂದಣಿ, ವಲಸೆ, ವಸತಿಯ ಅಭಾವ, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ರೋಗರುಜಿನ, ಕಲುಷಿತ ವಾತಾವರಣ, ಅಪರಾಧ, ಬಾಲಾಪರಾಧ, ಶೌಚಾಲಯ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಮಹಿಳೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಂಥ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆ, ನಗರಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕೊಳಗೇರಿಯು ಒಂದು ತೀವ್ರ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಜನರು ನಗರಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಉದ್ಯೋಗ ಸಿಕ್ಕರು ವಾಸಿಸಲು ಮನೆ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಬಳ ಕಡಿಮೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥವರು ಸಣ್ಣ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು, ಜೋಪಡಿ ಅಥವಾ ಡೇರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದವರು ಸದಾ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ತುತ್ತಾಗುವುದು ಸಹಜ. ಆರೋಗ್ಯ, ವಾಸ್ತವ, ಉದ್ಯೋಗ, ಮೂಲಭೂತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ತತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥವರು ಬಿದಿರು, ಕಬ್ಬಿಣ, ಸೋಗೆ, ತೆಂಗಿನ ಗರಿ ಚಿಂದಿ, ಬಟ್ಟೆ, ಗೋಣಿಚೀಲ, ತಗಡುಗಳಿಂದ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತ ಕಡು ಬಡವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನವನಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಾದ ಗಾಳಿ ಬೆಳಕು, ನೀರು, ಚರಂಡಿ ಶೌಚಾಲಯ, ರಸ್ತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಅತೀ ವಿರಳ. ಜನರು ನೈರ್ಮಲ್ಯವಿಲ್ಲದ ಮಾನವ ವಾಸ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಅಹಿತಕರ ಜೋಪಡಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಜೋಪಡಿಗಳು ನೈರ್ಮಲ್ಯರಹಿತ ವಾತಾವರಣ, ಗಾಳಿ, ನೀರು, ಬೆಳಕಿಗೆ ಅಭಾವವಿರುವ ರೋಗರುಜಿನಗಳ ತವರುಮನೆಯೇ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ. ಹಾಗೆಯೇ ಸರ್ಕಾರ ರೂಪಿಸಿದ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಬದಲು ಅವುಗಳು ಬಳವಣಿಗೆಗೂ ಪುಷ್ಟಿ ಕೊಡುತ್ತವೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ಜನವಸತಿಯ ಅನೇಕ ಗುಂಪುಗಳು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸೆಳತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿವೆ.

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ನಗರ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿದೆ. ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಜನತೆ ಹೇಗೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ನೂರಾರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೊಳಗೇರಿ ಜನರು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೈಗಾರೀಕರಣ

ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಅಯಾಮವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಏಕರೂಪದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತಡವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಈ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳು ಜನರಿಗೆ ಜೀವಿಸಲು ಉತ್ತಮ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕಡಿಮೆ. ಅಸಮರ್ಪಕ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಪಡೆಯು ಮತ್ತು ಬಡತನವು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಹೊರೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸುತ್ತ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಕಿಕ್ಕಿರದ ನಗರಗಳ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯದ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳ ಹರಡುವಿಕೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹಲವು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿದ್ದು ಅಂಥ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆ, ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೊಳಚೆ ನೀರು ಮನೆಯ ಮುಂದೆಯೇ ನಿಂತು ಅಲ್ಲಿ ಸೊಳ್ಳೆ, ನೊಣ, ಹಂದಿ, ನಾಯಿಗಳು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಸಾಮೂಹಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಮನೆಗೆ ಶೌಚಾಲಯಗಳಿಲ್ಲದೇ ಮಹಿಳೆಯರು ಶೌಚಾಲಯ ಇಲ್ಲದೆ ಬಯಲು ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಲು ಪರದಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ವಸತಿ ಮಕ್ಕಳ ಶೌಚಾಲಯ, ಮಹಿಳೆಯರ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಿಸುವ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಬದುಕನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಕಡುಬಡತನದಲ್ಲಿಯೇ ಬದುಕುತ್ತಾರೆ. ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರ, ಮನೆಕೆಲಸ, ಬೀಡಿ ಕಟ್ಟುವುದು, ಹೂ ಕಟ್ಟುವುದು, ಹೋಟೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ, ಗುಡಿಕೈಗಾರಿಕೆ, ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ, ಗಣಿಗಾರಿಕೆ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಕೆಲಸ ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಠ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಜೀವನ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜನರಿಗೆ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಇರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆ ಇದ್ದು, ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆಗಳು ಇದ್ದರೂ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ತಲುಪಲಾರದ ಸ್ಥಿತಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಇಂದಿಗೂ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೈಗಾರೀಕರಣದ ಫಲವಾಗಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ದಿನೇ–ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿವೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವ ವೇಳಗೆ ಹೊಸ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹೆಚ್ಚು ನಗರಗಳು ಬೆಳೆದಂತೆಲ್ಲಾ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕೂಡ ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕುರಿತು ಅನೇಕ ತಜ್ಞರು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಿಂದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ೧೯೫೬ರ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ (ಸುಧಾರಣಾ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮೂಲನಾ) ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ "ಶಿಥಿಲಗೊಂಡ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಜನಸಂದಣಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೋಷಪೂರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಗಾಳಿ ಬೆಳಕು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಅಭಾವ ಅಥವಾ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರುವ ವಾಸಗೃಹಗಳ ದುಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರ ರಕ್ಷಣೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಧಕ್ಕೆಯೆನಿಸುವ ವಸತಿ ಗೃಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರದೇಶವೇ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ" ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಗರ ಭೂನೀತಿಯ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ: "ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಜನಸಂದಣಿ, ಶಿಥಿಲಗೊಂಡ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ರಹಿತವಾದ ಒಂದು ಕಟ್ಟಡ ಇಲ್ಲವೆ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಗುಂಪಾಗಿದ್ದು, ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲವೆ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಂದ ನಿವಾಸಿಗಳ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯದ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ನೈತಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತದೆ.

"ಭಾರತದ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ಗುಜರಾತ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಂತಾದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆಪ್ರದೇಶಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ." ಭಾರತದಲ್ಲಿ ೨೦೦೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೪೩ ಕೋಟಿ ಇದೆ ಎಂದು ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೧.೫ ಕೋಟಿಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಇದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರದ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಕೊಳಗೇರಿ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಾದರೆ ನಗರದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೨೮೩,೯೩ ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಿನ್ನತೆ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಗಾನುಸಾರ ವಿಂಗಡಿಸಿದರೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನರ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ವರದಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮೂರನೇ ವಿಶ್ವದ ಅತ್ಯಂತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಒಂದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವೆಂದರೆ ನಗರಗಳು ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಅತಿಶೀಘ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ಮೂರನೇ ಜಗತ್ತಿನ ದೊಡ್ಡನಗರಗಳು ಒಟ್ಟಾರೆ ನಗರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರವನ್ನು ವರದಿಮಾಡಿದೆ. ನಗರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಈ ಸ್ಫೋಟ ಸ್ವಭಾವವು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದುರ್ಬಲವಾದ ಬಡತನ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಉದ್ಯೋಗದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ತ, ಕೌಶಲ್ಯರಹಿತ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಬೆಚ್ಚಿಬೀಳಿಸುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಲಸಿಗರು ಗುಂಪಿನ ಗುಡ್ಡ-ಗಾಡು ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವ-ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಮೂಲ ಜೀವನಾಧಾರ ಮತ್ತು ವಿಪುಲ ಅವಕಾಶಗಳು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಶಿಥಿಲತೆಯ ಕೊರತೆಯು ಈ ವಲಸಿಗರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಆಯ್ಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಿಟ್ಟು

ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ 'ಕೊಳಚೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲಸಮಗೊಳಿಸುವಿಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಗರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ವೇಗವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೂ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ೧೮೮೦-೯೫ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆರಂಭವಾಗಿ ಜವಳಿ ಸೇರಿದಂತೆ ೬ ಸೆಣಬಿನ ಉದ್ಯಮಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ರೈಲ್ವೆಗಳ ಜಾಲ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ರಸ್ತೆಗಳ ಪರಿಚಯವು ಹಲವಾರು ಹೊಸನಗರಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿತು. ಹಾನ್ ನಾಗಪಾಲ್ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ "ಕೈಗಾರೀಕರಣದ ವೇಗವು ಬ್ರಿಟನ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ದೇಶದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಮತ್ತು ಕ್ಯಾಪಿಟಲ್ ಸರಕುಗಳು ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಧ್ವನಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಲು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲ." ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಗರೀಕರಣದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರೀಕರಣವು ಸಿಮೀತ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ ನಗರಗಳಿಗೆ ಹಠಾತ್ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಹೊಸ ನೀತಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ಅವರ ಚಿಂತನೆ ಗಮನಾರ್ಹ. ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಕೈಗಾರಿಕರಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಗರ-ಗ್ರಾಮಗಳು ಅಭಿವೃದ್ದಿ ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಕಡೆ ವಲಸಿಗರು ಸ್ಥಿರ ಹರಿವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳಲು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಯಿಂದಿರುವ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ, ಸಹ ಮಧ್ಯಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿರುವವರು ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ನಗರ ವಲಸಿಗರ ಭರವಸೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟವು. ಗ್ರಾಮೀಣ, ನಗರ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ನಗರ (ಅದು ಸರೆ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಅಂಚಿನ/ಕೆಳಸ್ತರದ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ನಗರಗಳಿಗೆ) ಸ್ವಾತಂತ್ರದ ನಂತರ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ವಲಸಿಗ ಸ್ಥಿರವಿನೊಂದಿಗೆ, ನಿರುದ್ಯೋಗವು ವ್ಯಾಪಕ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಅನಿಯಂತ್ರಿತ ಮತ್ತು ಗುರುತಿಸಿದ ವಲಸಿಗರ ಸ್ಥಿರ ಹರಿವಿನೊಂದಿಗೆ ನಿರುದ್ಯೋಗವು ವ್ಯಾಪಕ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ, ಅನಿಯಂತ್ರಕ ಮತ್ತು ಗುರುತಿಸಿದ ವಲಸಿಗರ ಹರಿವನ್ನು ಬಂಧಿಸುವ ಯಾವುದೇ ನೀತಿಯ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ನಗರಗಳಲ್ಲಿ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಹರಡುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆಯಾದರೂ ನಗರಗಳ ಪರಿಸರ ರಚನೆಯ ಒಂದು ಗುಣಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ

ಜನಬಿಡತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೆಚ್ಚ, ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣದ ಬಾಡಿಗೆಗಳ ಹೆಚ್ಚಳವು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ಗುಂಪುಗಳ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಾಧ್ಯ ಶಿಥಿಲವಾದ ಮತ್ತು ರನ್-ಡೌನ್ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಬಾರಿ ಆಶ್ರಯದ ಪರ್ಯಾಯ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಹುಡುಕಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂಲಭೂತ ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮಾನವ ದೌರ್ಜನ್ಯದ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಕೇವಲ ಜೀವನಾಧಾರ ಮಟ್ಟ ಇರಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಒತ್ತಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಲಂ ಮತ್ತು ಸ್ಕ್ವಾಟರ್ ವಸಾಹತುಗಳ ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಒಟ್ಟಾರೆ ನಿವ್ವಳಕ್ಕಿಂತ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಮೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ವರದಿಯಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಯು ತುಂಬಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಪುರಷರು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಅನುಪಾತವು ವಲಸಿಗರ ತಮ್ಮ ವಲಸಿಗರು ವಲಸೆ ಬಂದಾಗ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವ ಸಂದರ್ಭವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಐದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಒಂದೇ ಗಾತ್ರದ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು ಸಮಾಜಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ನಗರ-ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಕೊಳಗೇರಿ ನಗರದ ಜನರ ಜೀವನವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ನಿರಂತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತತೆಯ ಕುರಿತಂತೆ ಅವರು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರೀಮಂತ ನಗರ ನಿವಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಡುವೆ ಗಾಬರಿ ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ನಗರ ಯೋಜನೇಕರು ತಮ್ಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರೆ ಪರಿಹಾರವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಅವರು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳು ಸ್ವಂತ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಆರೋಗ್ಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಬೀರುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ಥಿತಿ ರಕ್ತಹೀನತೆ, ಅಪೌಷ್ಠಿಕತೆ, ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಳಲುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

೧.೧ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು

೧. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅವಲೋಕನ ಮಾಡುವುದು. ಆ ಮೂಲಕ ನಗರ, ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿನ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

೨. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

೩. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು.

೪. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಾಗಿದೆ.

೫. ಇವರ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ/ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

೧.೨ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಗವಾಗಿರುವ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೊಳಪಡುತ್ತವೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆಯ್ದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಷಯದ ವಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದ ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರವು ಹಲವು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಮಂಡಳಿಯಿಂದ ನಗರದಲ್ಲಿ ಘೋಷಿತವಾದ ೫೮, ಅಘೋಷಿತ ೭೫ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸರಕಾರಿ ಜಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಮ್ಯಾಂಗನಿಸ್, ಉಕ್ಕು, ಕಬ್ಬಿಣ, ಮೈನಿಂಗ್ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಆರ್ಥಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರೋಗ್ಯ ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಲು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೧.೩ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ೪೪ ರಿಂದ ೧೦೫ ದಶಲಕ್ಷ ಜನರು ನಗರ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ(ಮಿಲೇನಿಯಮ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಗೋಲ್ಡ್ ಡಾಟಾಬೇಸ್ ೨೦೦೯ ಮತ್ತು ಸಚಿವಾಲಯದ ಅಂಕಿ–ಅಂಶ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನ ೨೦೧೩ ಯುನೈಟೆಡ್

ನೇಷನ್ಸ್ ಯು.ಎನ್ ಮತ್ತು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಎರಡೂ ಅಧಿಕೃತ ಸ್ಲಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ). ಕೊಳಚೆ ನಿರುಪಯುಕ್ತತೆಗೆ ಗಣನೀಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅಂತರ ಕೊಳಗೇರಿ ಬದಲಾಣೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವೆಂದರೂ ಕೊಳಚೆಗಳು ಮತ್ತು ಗುರುತಿಸಿದ ಗುರಿತಿಸಲಾಗದ ಕೊಳಗೇರಿ ನಡುವೆ ಕಾನೂನು ವಿಭಜನೆ ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿರುವ ರಾಜ್ಯವು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೩೯% ಸ್ಲಂ ಮನೆಗಳನ್ನು ಭಾರತ ದೇಶದ ೩೯% ಸ್ಲಂ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ (ಅಂಕಿ-ಅಂಶ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸಚಿವಾಲಯ ೨೦೧೩). ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಕೊಳೆಚೆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದಲೇ ಬಳಲುತ್ತವೆ. ಇದು ಲ್ಯಾಟರೀನರ್, ಕೊಳವೇನೀರು, ವಿದ್ಯುತ್ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಕೊಳಗೇರಿ ಸುಧಾರಣೆ ಮೂಲಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ೨೦೧೩ರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಅವರು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದು, ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಮತ್ತು ನಗರ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿನ ಕೊಳಚೆಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಬರುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕರಣ, ನಗರೀಕರಣ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಮತ್ತು ನವ ವಸಾಹತುಗಳು ಭಾರತೀಯ ನಗರಗಳ ಪರಿಸರ ಸಂರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಗರಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಾನಗರದ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಗಮನಾರ್ಹ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ೨೫ ರಿಂದ ೩೦ ರಷ್ಟು ಭಾರತೀಯ ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಚದುರಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

೧.೪ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಧಾನ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದ ವಿಧಾನವು ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯದ ವಿನ್ಯಾಸ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಬಳಸಲಾಗುವ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತಿನ ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗದೆ. "ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ವರದಿ, ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಆನುಷಂಗಿಕ ಆಕರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಉದ್ದರಣೆ. ಉಲ್ಲೇಖ, ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಗ್ರಂಥಋಣವಲ್ಲದೆ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಕೋಷ್ಟಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕತೆ

ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವಂತ ಸ್ಲಂ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಿದ್ದಂತೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯು ಕೊಳಗೇರಿಗಳಿವೆ. ಮುಂಬಯಿ, ಕಲ್ಕತ್ತಾಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚಿಂತನೆ ವಿಧಾನವಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಆಯಾಮಗಳ ಮೂಲಕ ಅವಲೋಕಿಸಲಾಗಿದೆ. ೬೮ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ೨೦ ಸ್ಲಂ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ, ಹೊಸಪೇಟೆ ಮತ್ತು ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಲಂ ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಂಡಳಿಯ ಘೋಷಿಸಿದ ದೊಡ್ಡ ಕೊಳಗೇರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನಸಮೂಹ ಮತ್ತು ಸಾಂದ್ರತೆಯ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಾಗಿ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿದಾರರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯೇ ಮುಖ್ಯ ಕೊಳಗೇರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶನಿವಾಸಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ. ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಸವಾಲುಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸ

ಕೊಳಗೇರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸವು ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಅವರ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ-ವಸತಿ ಶೌಚಾಲಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಗೆ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಾದರಿ ವಿನ್ಯಾಸ

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಂಡಳಿಯು ಬಳ್ಳಾರಿ ಬಗ್ಗೆ ಘೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಾದರಿಗಳ ನಿಯಮಿತ ಮಧ್ಯಂತರದೊಂದಿಗೆ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಸರಳಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಮಾದರಿ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನವು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಾಗಿ ಮಾದರಿಗಳ

ಆಯ್ಕೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯದ ಮಾದರಿ ವಿನ್ಯಾಸ (೬೪೮೮) ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ (೩೯) ೫೮ ಸ್ಲಂಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸಲಾಯಿತು. ೩೦೦ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿದ ೨೦ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ೩೦೦ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸರಳ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಮಾದರಿ ವಿಧಾನವು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಾದರಿಗಳ ನಿಯಮಿತ ಮಧ್ಯಂತರದೊಂದಿಗೆ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕೆಳಗೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಅಧ್ಯಯನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾದ ನಮೂನೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಉಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳು ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಪರಿಕರಗಳು

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸಂದರ್ಶನ ವೇಳಾಪಟ್ಟಿ ೫ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಭಾಗಶಃ ಮೊದಲು ಸಂದರ್ಶಕರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಸಂದರ್ಶನ ವೇಳಾಪಟ್ಟಿ ಮೂಲಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾಗಶಃ ಎರಡನೇ ಸಂದರ್ಶನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಮಾಹಿತಿಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ಸಂದರ್ಶಕರ ವೇಳಾಪಟ್ಟಿಯ ಮೂರನೇ ಭಾಗವು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿದಂತೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಭಾಗವು ವೇಳಾಪಟ್ಟಿಯ ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತು. ಸಂದರ್ಶನ ವೇಳಾಪಟ್ಟಿಯ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವವರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಸಂದರ್ಶನ/ಅವಲೋಕನ

ಸಂದರ್ಶನ ವೇಳಾಪಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ರಚನಾತ್ಮಕ ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರಕಾರ ಸೂಕ್ತವಾದದನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರು ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಈ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಲಾಯಿತು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಮೊದಲೇ ಸಿದ್ದಪಡಿಸಲಾದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಂದರ್ಶನ ಸಮಯದ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಆಧಾರ ಮೇಲೆ ಸಂದರ್ಶನ ಸಮಯದ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಆಧಾರ ಮೇಲೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ನಂತರ, ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ೨೦ ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಮತ್ತು ೮೪೮೮ ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯೊಳಗಿನ ಮಾದರಿ ವಿಷಯಗಳ ಯಾದೃಚ್ಚಿಕವಾಗಿ

೨೦ ಕೊಳಗೇರಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬದ ೩೦೦ ನಮೂನೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ದತ್ತಾಂಶ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ: ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಮತ್ತು ಅಂಕಿ-ಅಂಶದ ಸಾಧನಗಳಾದ ಸರಾಸರಿ, ಶೇಕಡವಾರು ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ದತ್ತಾಂಶ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನವು ಸರಳ ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕಗಳ ಸರಳ ನಕ್ಷೆ ಮೂಲಕ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧.೫ ಅಧ್ಯಯನದ ಸ್ವರೂಪ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಒಟ್ಟು ಆರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಆರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

* **ಅಧ್ಯಾಯ ಒಂದು:** ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ, ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನದ ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಒಂದು ತಾತ್ವಿಕ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

* **ಅಧ್ಯಾಯ ಎರಡು:** ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪುನರ್ ಅವಲೋಕನ ಮತ್ತು ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈವರೆಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

* **ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರು:** ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ, ನಗರದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ವಿವರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ನಗರದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು, ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರದ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ನೋಟವು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ. ಜೊತೆಗೆ ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾಯ್ದೆ ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

* **ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕು:** ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೌಟಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವಿವರವಿದೆ. ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯಜೀವನ ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿಗಳು ಮಹಿಳೆಯ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ವಸತಿ/ನೀರು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಶೌಚಾಲಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು, ಅನುಭವಿಸುವ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕರಣ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರದ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

* **ಅಧ್ಯಾಯ ಐದು:** ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸರ್ಕಾರ ಯೋಜನೆಗಳಾವುವು? ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆ ಪಾತ್ರ ಹೇಗಿದೆ? ಯೋಜನೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ವಸತಿ ಸ್ವಚ್ಛ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಹಾಗೂ ಜನರಿಗೆ ಯೋಜನೆಗಳು ಹೇಗೆ ನೆರವು ಆಗಿವೆ ಹಾಗೂ ಇವುಗಳ ಸಫಲತೆ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

* **ಅಧ್ಯಾಯ ಆರು:** ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕುರಿತು ಬಳ್ಳಾರಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಣೆ ಕುರಿತು ಯೋಜನೆ ಪ್ರಸ್ತಾನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಬಂಧಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿದ ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮತ್ತು ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಛಾಯಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಬಂಧದ ಮಧ್ಯೆ ಕೋಷ್ಟಕ ಹಾಗೂ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

❖❖❖

ಅಧ್ಯಾಯ : ಎರಡು

ಈವರೆಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಅಧ್ಯಾಯ: ಎರಡು

ಈವರೆಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ. ಹಾಗೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಬಂಧಿತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಅವಲೋಕನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತು ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಅತಿ ವಿರಳವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಿವಿಧ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದಿದೆ. ಅದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ನೇರವಾಗಿ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಈವರೆಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ದೇಸಾಯಿ ಮತ್ತು ಪಿಳ್ಳೈ (೧೯೭೨) ಅವರ ಪುಸ್ತಕವಾದ 'ಇಂಡಿಯನ್ ಸ್ಲಂ ಆಫ್ ಪ್ರೊಫೈಲ್' ಎಂಬುದನ್ನು ಬಾಂಬೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಬಾಂಬೆ, ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಒಳನೋಟವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಾಂಬೆಯಲ್ಲಿನ ಸ್ಲಂ ಜೀವನ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ವಿವರವನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು ಒದಗಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಬಾಂಬೆಯ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ. ಹಲವು ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಒಳನೋಟವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಹೆಚ್ಚಳ ಮತ್ತು ವಲಸೆಯ ಮೂಲಕ ತೃತೀಯ ಜಗತ್ತಿನ ನಗರಗಳು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಸತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವಂತೆ, ಕುಡಿಯುವಿಕೆಯನ್ನು ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. ಸ್ಕ್ವಾಟರ್ ವಸಾಹತುಗಳು ಈ ನಗರಗಳ ಸರ್ವತ್ರ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು

ತೋರುತ್ತದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಹಾಗಾಗಿ ನೀತಿ ನಿರ್ಮಾಪಕರು ಕೊಳಗೇರಿಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಬದಲು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಲೇಖಕರು ಬಾಂಬೆ ನಗರ ೧೫ರಲ್ಲಿನ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾಗಿದೆ.

ಡುಬ್ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು ೧೯೭೩ರಲ್ಲಿ ಆಗ್ರಾ ನಗರದ ನಗರ ಬಳಕೆಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಗ್ರಾದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೦ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಭೂಮಿ ದುರ್ಬಳಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ವಸತಿ ದುರ್ಬಳಕೆ ೧೪೫ರಷ್ಟಿದ್ದು ನಗರದ ಹೃದಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಮತ್ತು ಸಮತೋಲನ ನಗರ ಜೀವನ ೧೬ ರಚಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಫಿಂಚ್ ವಲಯದಲ್ಲಿ ದುರುಪಯೋಗವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ದತ್ ಅವರು ೧೯೭೭ರಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರು ಸಾಮೂಹಿಕ ವಲಸೆ ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಒಳಹರಿವು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮಬಂಗಾಳದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭೂರಾಜಕೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಡತನ ಮತ್ತು ಹೆಂಡತಿಯ ಉದ್ಯೋಗಿಯ ಬಹಳ ಸೀಮಿತವಾದ ಹಾಗೂ ಪರಮಾಣು ಕುಟುಂಬದ ರಚನೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು. ಇದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ನಿಕಟ ರಕ್ತಸಂಬಂಧ ಸಹಿತ ತಕ್ಷಣದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಬಡವರ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯು ಮಹತ್ತರವಾಗಿ ಎದ್ದು ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ತೋರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ದೆಹಲಿವಾಲಾ ಅವರು ೧೯೯೭ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅವರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡತನ ಮತ್ತು ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ನಿರಂತರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ನಡುವಿನ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲಯತೆಯನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡತನದಂತಹ ಮೂಲಭೂತ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಕೊಳಗೇರಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಅದರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮುಂಚೆ ಮತ್ತು ನಂತರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡತನದ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಅವರು ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ೧೯೯೧ ರ ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣದ ನಂತರ ಅವರು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಗಾತ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಂಯೋಜನೆ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಗುಣಮಟ್ಟ ಆರ್ಥಿಕ

ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳೂ ವಸತಿ ಘಟಕಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದ ಸ್ಥಾನಗಳಂತಹ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರೊಫೈಲುಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಮಾನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ವಲಸಿಗರು ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂಶೋಧಕರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊಯಿಹಾಪ್ರರ್ ನಗರದ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವಾಗ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಲೇಖಕರು ಬಡತನದ ಅಸಮರ್ಪಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಹೊರತುಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಡಿಸೋಜಾ ೧೯೭೮: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ನಗರಗಳ ಯೋಜಿತ ಮತ್ತು ಅನಾಹುತದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದು, ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಶೀಘ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಐದನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟು ೨೨ ಮಿಲಿಯನ್ ಕೊಳಗೇರಿ ಅಥವಾ ವಸಾಹತುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಹಮದಾಬಾದನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ನಗರದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೪೫ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಜನರು ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ನಗರ ಬಡತನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಕಳಪೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳಿಗಾಗಿ ನಗರ ಯೋಜನೆ, ವಸತಿ ನವೀಕರಣದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅವರು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ದತ್ತಾರಿ ಅವರು ೧೯೭೮ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್ ನಗರ ರಚನೆಯ ವಿವಿಧ ತಾಂತ್ರಿಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಸಾಂದ್ರತೆಯ ರಚನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ೪೦ ಪ್ರತಿಶತವು ಇನ್ನೂ ಉಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ೨೫ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಜನರು ದುರ್ಬಲವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಅವರು ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಸತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಬಹಳ ಅತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿದೆ.

ಧಡ್ವೆ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ (೧೯೮೯): ಇವರು ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಕುರಿತಾಗಿ ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಸೇರಿದಂತೆ ಭಾರತದ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾವನ್ನು ಇದು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕರು ಆಯ್ದ ಹತ್ತು ವಿವಿಧ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ೨೦೦ ಮನೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಷ್ಟು ಒದಗಿಸುವುದರ ಹೊರತಾಗಿ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧಕರು ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಗಡ್ಗಿಲ್ (೧೯೫೫): ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಪೂನಾದಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿ ತೆರವು ಮತ್ತು ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಂತೆ ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ನೀರು ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ವಸತಿ ಕೊರತೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ವಸತಿ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಪಕ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ಒದಗಿಸುವಂತೆ ಅವರು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಘೋಷ್ ಮತ್ತು ಇತರರು (೧೯೭೨): ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ವಿವರವಾದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಭೂ-ಬಳಕೆಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ನಗರದ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಸೇವೆಗಳು, ವಸತಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸುಂದರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ರೈಲ್ವೆ ದಾಟುವಿಕೆಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ಬಸ್ ಡಿಪೋ ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಹೃದಯಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಕಡಿಮೆಸುತ್ತಿವರಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಫ್ರಿಂಜ್ ವಲಯದ ೨೭ದಲ್ಲಿ ಹೊಸಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಬೆಳೆವಣೆಗೆಯ ಬಳಿ ಸ್ಕಾಟರ್ ವಸಾಹತುಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಂದ್ರತೆಯು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರು ಕಂಡು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಗೌಡ (೧೯೭೭): ಅವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಅವಧಿಯ ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಗರದ ಬೆಳವಣೆಗೆ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅವರು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಸುಮರು ೧,೨೦,೦೦೦ ಸ್ಲಮ್ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ೧,೫೦,೦೦೦ ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮ ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ದಟ್ಟಣೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಪುನರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ. ೧೯೬೧-೭೨ರಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ ನಗರದ ಸುಧಾರಣೆ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಮಂಡಳಿಯ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೋಸೆಲಿಟ್ (೧೯೫೫): ಇವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ನಗರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಉಪ-ಸ್ಟೈಂಡಾರ್ಡ್ ವಸತಿ ಸಂಕೀರ್ಣ ಕೊಳಚೆಗಳು ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಭಾರತೀಯ ಮಟ್ರೋಪಾಲಿಟ್ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವರು ಭಾರತೀಯ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನಗರ ಸಾಂದ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಅಂತಹ ಉಪಗುಣಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ದಿಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೊರ ಚೆಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಹಂಟರ್ ೧೯೬೪ರಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸವಾಲು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ವಿಘಟನೆಗಳು' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ **ಚ.ನ. ಶಂಕರರಾವ್** ಅವರು 'ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸಮಸ್ಯೆ' ಎಂಬ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅನಿಯಂತ್ರಿತ ನಗರೀಕರಣದ ದುಷ್ಪಲದಂತೆ ಇರುವ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಪ್ರದೇಶದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಭಾರತದ ಕೊಳಚೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಎಸ್. ರಾಜಶೇಖರ ಅವರ 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಎಂಬ ಲೇಖನವಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತೊಂದು ದೇಶದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಅನೇಕ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವೆಂದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಅನೇಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಅಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲ ದೇಶದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಒಂದೇ ಎಂದೂ ಹೇಳಲಾಗದು. ಆದರೂ ಸಹ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ಕೆಲವು ಲಕ್ಷಣಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಕಾಣುವಂತವು. ಅಸಮರ್ಪಕ ವಸತಿ ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಜನದಟ್ಟಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಕಿಷ್ಕಿಂದವೆನ್ನಿಸಿದ ಪರಿಸರ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಎಂ. ನಾರಾಯಣ ಅವರ 'ನಗರ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಎಂಬ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಎಂಬ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಅದರ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಕಾರಣಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳೇ ಕಾರಣ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳು ಚೊಕ್ಕಟಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಬಾಳುವೆ ನಡೆಸಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅವರಲ್ಲಿರುವುದು ತುಂಬಾ ವಿರಳ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರು ಸೋಮಾರಿಗಳು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆಂದೇ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವಸತಿಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿದ್ದರೂ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ವರ್ತನೆ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಬಹುತೇಕ ನಿವಾಸಿಗಳು ಉತ್ತಮ ವಸತಿಗೆ ಹೋಗಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ ಗೃಹಗಳಿಗೆ ಬದಲು ಹಳೆಯ ಶಿಥಿಲಗೊಂಡ ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತದ ಜನತೆ ಅದರಲ್ಲೂ

ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದವರು ಪೌರಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಎಲ್ಲೆ ಇದ್ದರೂ ಅವರ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಗಂಭೀರ ಸುಸಜ್ಜಿತ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ್ದರೂ ಈ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕೊಳಕಿನ ಆಗರವಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿರುವರು.

೧೯೫೭ ಫಲಿತಾಂಶದ ಪ್ರಕಾರ: ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಯೆಂದರೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಿತ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶ. ಸುಧಾರಿಸಿದ ವಲಸೆಗಾರರು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಕವೆನಿಸಿದ ವಸತಿ ಇದಾಗಿತ್ತು. ಇಂದು ಕಡಿಮೆ ಬಾಡಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸರಿಯಾದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇಲ್ಲದೇ ದುಸ್ಥಿತಿ ತಲುಪಿರುತ್ತೇವೆ. ಭಾರತೀಯ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಪರಿಸರವು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಕೊಳಗೇರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಆಂಗ್ಲ ಭಾರತೀಯ ಅಂದಾಜಿನಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಇದನ್ನು ಯಾವುದೇ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಲ್ಲದ ವಸಾಹತು ಎನ್ನುಬಹುದು.

೧೯೯೧ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ: ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಹಂಚಿಕೆಯ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ೪೧% ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ೧೯೮೧ರಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಹಾಗೂ ತಮಿಳುನಾಡು ಪ್ರಥಮ ಹಾಗೂ ದ್ವಿತೀಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಗುಜರಾತ್ ಅವರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ೧೯೯೧ರ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ೩೮% ೭% ಹಾಗೂ ೩೪.೨% ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

೧೯೮೭ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಸಂಬಂಧಿ ಬಡತನ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ: ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಉಳ್ಳ ಹಾಗೂ ಬಡತನರೇಖೆಗೂ ಮೇಲುಳ್ಳ ೬೦% ನೆರೆಹೊರೆಯ ಜನರು ಕಚ್ಚಾವಸತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವರು ಹಾಗೂ ಬಡತನರೇಖೆಗಿಂತಲೂ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಅದೇ ಕಳಪೆ ಕೊಳಚೆ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಜೆ.ಪಿ. ಪಾರವರ ಪ್ರಕಾರ: ಕೊಳಗೇರಿ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಸ್ಥಿರವಲ್ಲದ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಉಲ್ಬಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ವೇಗದಲ್ಲಿ ನಗರೀಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ರಾಚನಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದತ್ತ ಸಾಗುವುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ವೇಗವಾಗಿ ವರ್ಧನೆಯಾದಾಗ, ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ನಗರಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದ ವಲಸೆಗಾರರ ಮೇಲೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಅಥವಾ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟುಗುತ್ತದೆ.

ಸತ್ಯನಾರಾಯಣರವರ ಪ್ರಕಾರ: ೧೯೮೭ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಶವಾಗಿದ್ದು, ಜೀವನ ಭದ್ರತೆಗೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ತೊಡಕುಗಳ

ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವ ಒಂದು ಮಾಪನವಾಗಿದ್ದು, ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ.

ಈ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಮಾನವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಕಾರ್ಯಚರಣೆಗೆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದಲ್ಲದೇ ವಸತಿ ಆಶ್ರಯದ ಮುಖಾಂತರ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಕುಟುಂಬ ಹಾಗೂ ಹೊರ ಜಗತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವರ್ತನೆ ಅಥವಾ ಸಂವಹನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ. ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೊಪೀಡಿಯಾ ಬ್ರಿಟಾನಿಕಾದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ವಸತಿ ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದವು ಸರಕಾರಿ ಸರಕಾರೇತರ ವಲಯಗಳು ಸಹಯೋಗ ಹೊಂದಿದಾಗ ಒಂದು ಪರಿಹಾರ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಗುಲ್ಯಾನಿ ಹಾಗೂ ತುಳೂಕ್‌ಡತ್ ೨೦೦೮ ನೈರೋಬಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಂದ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಉದ್ಭವವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊಳಗೇರಿ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡು ಅವಶ್ಯಕವಾದ ವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ. ಇವರ ಸಹಯೋಗದಿಂದ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟಕರ.

ಹೊಸ ಪ್ರಕಟಣೆ ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿರುವ ಪ್ರಕಾರ: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಎದುರಿಸಿತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರ್ಯ ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು, ಸರಕಾರ ಹಾಗೂ ಜನತೆಯು ತಕ್ಷಣ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಗುವಿನ ಪೌಷ್ಠಿಕಾಂಶದ ಸ್ಥಿತಿಯ ಮೇಲೆ–ಪರಿಸರಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳು ತಕ್ಷಣದ ಹಾಗೂ ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಜಿ. ಗೌರಿನಾಥಶಾಸ್ತ್ರೀಯವರ ಪ್ರಕಾರ: ಕೊಳಗೇರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಸತಿಗಳು ಅತಿಯಾದ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯಿಂದ, ದೋಷಯುಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಂದ, ಕಟ್ಟಡಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಕಿರಿದಾದ ರಸ್ತೆಗಳಿಂದ ಮಾನವನ ವಾಸಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಗರದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಆಹಾರ ಹಾಗೂ ಪೋಷಣೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿದಾಗ, ಗೌರಿನಾಥ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಆದಾಯ ೮೬% ಅರ್ಥಿಕ ಆರಂಭ ಕುಟುಂಬವು ಅವಶ್ಯಕ ಆಹಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಪೌಷ್ಠಿಕ ಆಹಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪ್ರೋಟೀನ್‌ಯುಕ್ತ ಆಹಾರ ಪಡೆಯುವಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಾಣಲಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಅಧಿಕ ಆದಾಯ ಗುಂಪು, ಮಾಧ್ಯಮ ಆದಾಯ ಗುಂಪು, ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಗುಂಪು ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗಿಂತ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪೋಷಣಾ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣ ಕಚೇರಿ (ಬಳ್ಳಾರಿ) ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಸಮುದಾಯದ ನಿವಾಸಗಳು ಹೊಂದಿರಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ: ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ವರದಿ ಅಂದಾಜು ೫೦% ಜಾಗತಿಕ ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು. ಇವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಶುಚಿಯಾದ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ನೈರ್ಮಲ್ಯೀಕರಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಇತರೇ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸದಾ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಳಪೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ರಾಚನಿಕ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಅಭದ್ರತಾ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೭೮% ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿದ ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಬಡತನ ಹಾಗೂ ಅವಿದ್ಯುಕ್ತತೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇವರಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರಾದಾಯಿಕ ಉದ್ಯೋಗ, ಸಾಲ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸ್ವಸ್ಥ ಆರೋಗ್ಯದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆಲಿಯನ್ಸ್ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗಮನಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ, "ವಿಫಲ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ, ಕಳಪೆ ಆಡಳಿತದಿಂದ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಿಂದ, ಅಸೂಕ್ತ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳಿಂದ, ಹಣಕಾಸಿನ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಕಳಪೆ ರಾಜಕಾರಣಗಳಿಂದ ಕೊಳಗೇರಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದಕಾರಣ ಅಸಮರ್ಪಕ ಗೃಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕೊಳಗೇರಿಯ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದಕಾರಣ ಅಸಮರ್ಪಕ ಗೃಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಸವಾಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ ಹಾಗೂ ಬಹುಮಟ್ಟ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ, ಕೊಳಗೇರಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಕೇವಲ ಸರಕಾರ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಸಮುದಾಯದ ಸದಸ್ಯರುಗಳು, ಉದ್ದಿಮೆದಾರರು ಹಾಗೂ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳೇ ಮುನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕಳೆದ ೫೦ ವರ್ಷಗಳ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗೃಹ ಹಣಕಾಸಿನ, ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಸರಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಸರಕಾರೇತರ ವಲಯಗಳ ನ್ಯೂನತೆಯಿಂದ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ತರುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲತೆಯನ್ನು ಕಾಣಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೊಸತನದ ಸಹಯೋಗದಿಂದ ಸರಕಾರಿ ವಲಯಗಳಿಂದಾಗುವ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯತೆ ಅವಕಾಶವಾದಿತನ, ದುರಾಸೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ತಡೆದು ಹೊಸ ಭರವಸೆ ಮೂಡಿಸಬಹುದು. ಅಖಿಲ ಭಾರತೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಗರ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ನಗರ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಜನರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಆಹಾರವನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಗುಂಪುಗಳು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಮಾಹಿತಿಯ ಸಲಹಿನದಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಗುಂಪುಗಳ ಹಾಗೂ ನಗರ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ೮೦% ಒಟ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಒಂದೇ ಪ್ರಧಾನ ಆಹಾರದಿಂದಲೇ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯ ಅಥವಾ ಕಾಳು ಎರಡರ ಸಂಯೋಗ ೫೦% ಗ್ರಾಮೀಣ ಗುಂಪು ಕುಟುಂಬಗಳ ಹಾಗೂ ೫೫% ನಗರ ಕೊಳಗೇರಿ ಕುಟುಂಬ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಅವಶ್ಯಕ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರನ್ನು ಅಪೌಷ್ಟಿಕರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಗರ ಕೊಳಗೇರಿ

ನಿವಾಸಿಗಳ ಉತ್ತರ ಹಾಗೂ ತೂಕವನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಇತರ ತೂಕ ಹಾಗೂ ಎತ್ತರವು ಭಾರತೀಯ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಆಫ್ ಮೆಡಿಕಲ್ ರೀಸರ್ಚ್‌ನ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ವರದಿಯ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ನಗರ ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಪೌಷ್ಠಿಕತೆಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಕಾಣಲಾಯಿತು.

ಜೈಪುರದಿಂದ ೫ ವಯಸ್ಸಿಗೂ ನಗರ ಮಕ್ಕಳ ಸ್ವಸ್ಥತೆಯನ್ನು ಅನುಲಂಬವಾಗಿ ಮಾಪನ ಮಾಡಿದಾಗ ದೊರಕಿದ ಮಾಹಿತಿಯಂತೆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಉಸಿರಾಟದ ಸೋಂಕು, ಅತಿಸಾರ, ಭೇದಿ, ಹುಳುಕಡ್ಡಿ, ದಡಾರ, ಪೈರೇಕ್ಯಿಯಾ ಹಾಗೂ ನಾಯಿಕೆಮ್ಮನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾಯಿತು. ಕೊಲ್ಕತಾದಲ್ಲಿ ೩೦೦೦ ನಗರ ಕೊಳಗೇರಿ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬಂದ ಹಾಗೆ ೩೦%ರಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಕ್ಷಯಾ ಹೊಂದಿದ್ದು ೦.೧೯% ಮಿಟಮಿನ್ A ಮತ್ತು B ಕೊರತೆ ೩.೨೫% ಹಾಗೂ ಕುಟಿಲವಾತ ೨% ಬಾಲಗ್ರಹದೋಷದಷ್ಟು ಕಾಣಲಾಯಿತು. ಪ್ರೋಟಿನ್‌ಯುಕ್ತ ಆಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ನಂತರವೂ ಒಂದು ಮಗುವಿನಲ್ಲೂ ಸೂಕ್ತವಾದ ಕ್ಯಾಲರಿ ಅಂಶವನ್ನು ಕಾಣಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶದ ವರದಿಯಂತೆ ೬೦%ಗೂ ಅಧಿಕ ಕೊಳಗೇರಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ಆದಾಯವನ್ನು ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದರೆ ೩೫% ನಷ್ಟು ಸಾಲ ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆದಾಯವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಟಂಡನೆರ ಪ್ರಕಾರ (೧೯೮೭): ಆಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ಇನ್ಸ್‌ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಮೆಡಿಕಲ್ ಸೈನ್ಸ್ ಡೆಲ್ಲಿಯ ನರ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಹಾಗೂ ಅಂಗಶೋಧನ ವಿಭಾಗ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೫೦ ದಶಲಕ್ಷ ಜನತೆಯ ೩/೪ ಅನುಪಾತಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆ ಕಾಲ್ಯೋರಿ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೫೫ ದಶಲಕ್ಷ ಜನರು ದೇಹದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೂ ೫೦% ಕಡಿಮೆ ಆಹಾರ ಸೇವೆನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ನಾಗ್ಪೂರ್ ಟೈಮ್ಸ್ (೩ ಜೂನ್ ೧೯೮೭) ವರದಿ: ಗೋಪಾಲನ್ ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಹಾಯಕ ಸೇವಕರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ : ಭಾರತದ ಬಡಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಆಹಾರದ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ, ಆಹಾರ ದ್ರವ್ಯಗಳ ರಕ್ಷಣಾ ಕೊರತೆ ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಬಡ ಜನರ ಆಹಾರಸೇವನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಅವರು ಯಾವ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಆದಕಾರಣ ಪ್ರೋಟಿನ್ ಅಂತರ (ಸಸಾರ ಜನ ಅಂತರ) ಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರೋಟೀನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಪೌಷ್ಠಿಕಾಂಶತೆಯ ಆಹಾರ ಅಂತರವನ್ನು ಮಹತ್ವವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೊಲ್ಕತ್ತದ U.SAID ಅಧ್ಯಯನ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಪೂರ್ವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಮಕ್ಕಳು

ಸರಾಸರಿ ೧೭೦ ಕಿಲೋ ಕ್ಯಾಲೋರಿಸ್ ಕಡಿಮೆ ಆಹಾರ ಸೇವನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. I.CMK ನಡೆಸಿದ ಹಲವಾರು ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ಇದೇ ವಿಧವಾದ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ವರದಿಸಿದೆ. ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ೨% ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ನಗರಗಳ ನಾಗರೀಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ೩೦%ಗೆ ಅಧಿಕಗೊಂಡಿದ್ದು ಇಂದು ಜಗತ್ತಿನ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೩೦% ನಗರದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೭೨ರ ಮಾಲ್ತೂಸಿಯನ್ ನಗರೀಕರಣ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ ನಗರದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ರೋಮ್ಸ್ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕ್ಲಬ್‌ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಿಂತಲೂ ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಗರದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸ್ಥಿರವಾದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ತ್ವರಿತ ಹೆಚ್ಚಳ ಅಂದರೆ ೨೦೦೦ ದಲ್ಲಿ ೧೯ ದಶಕೋಟಿಯಿಂದ ೨೦೩೦ರಲ್ಲಿ ೩೯ ದಶಕೋಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವ ಸಂಭವ ವರದಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ನಗರೀಕರಣದ ಸವಾಲುಗಳ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಹಲವು ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆದಾರರು ಸ್ವಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ನಗರದ ಬಗ್ಗೆ ಸುಳ್ಳಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಉದಾ: ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಗರಗಳು ಪೋಷಣೆ ನೀಡುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ನಗರದ ನೈಜತೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ಪ್ಲಾನ್ಯೆಟ್ ಆಫ್ ಸ್ಲಮ್' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮೈಕ್ ಡೇವಿಸ್‌ರವರ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿವರಿಸುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ. ಬರವಣಿಗೆಯ ವರದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳೆರಡನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ ನಗರೀಕರಣದ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಡೇವಿಸ್ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಇದರ ಬಲಿಪಶುಗಳೆನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ ಹೊರತು ಕೊಳಗೇರಿಯ ಮೂಲ ಹಾಗೂ ಕೊಳಗೇರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಅಧಿಕವಾಗುವಿಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವುದು ಬಡಜನತೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವ ಪಕ್ಷಪಾತದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು ದಿನಗೂಲಿಗಾಗಿ ಅವರು ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ ವಿಷಯವಾಗಬೇಕು. U.N. ನಿವಾಸಿಗಳು ಹೊರತಂದ ಕೊಳಗೇರಿಯವರ ಸವಾಲುಗಳು ಹಾಗೂ ೧೦೦ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಈ ವರದಿಯನ್ನು ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಸಹಕರಿಸಲಾಯಿತು. ನಗರ ಬಡತನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರಿಕರಿಸಿ ಹಲವು ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ದೊರೆತ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಸ್ವೀಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಹಯೋಗ ನಡೆಸಿ ಪ್ರಪಂಚಾದಾತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಸುದೀರ್ಘ ಅವಧಿಯವರೆಗೂ ನಗರೀಕರಣವನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪರಿಣಾಮವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಂದು ಇದನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಂಕೀರ್ಣ ಭಾಗವೆಂದು

ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಳಪೆಗುಣಮಟ್ಟದ ಗೃಹಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗೀಕರಣ ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಅಪರಾಧ, ಪರಿಸರ ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುವ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಮೂಲಭೂತ ವಂಚಿತವಾದ ಪ್ರದೇಶ ನಗರ ಬಡತನದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿವೆ. ೨೦೦೨ರ U.N. ಆವಾಸಸ್ಥಾನವು ಕೊಳಗೇರಿಯ ೫ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿವೆ.

ಮಾನವ ನೆಲೆಸುವಿಕೆ ವಸಾಹತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗತಿಕ ವರದಿ (೨೦೦೩) ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ನಗರ ಬಡಜನರ ಆಶ್ರಯ ಸ್ಥಿತಿ–ಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವರದಿಯು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಬಡಜನರು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವಿದ್ಯುಕ್ತ ಆಶ್ರಯ ಹಾಗೂ ಆದಾಯ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದೆ ಪರದಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲದೆ ನಿಸ್ಸಹಾಯಕತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಾ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವರದಿಯು ಅವರ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಸರಕಾರ ಹಾಗೂ ಸರಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಗರ ಬಡಜನರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕ ಆಶ್ರಯದ ಮುಖಾಂತರ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ದಶಕಗಳನ್ನು ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿ–ಗತಿಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವು ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಹ ವಾರ್ಷಿಕ ಅವಧಿಯ ಘೋಷಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಸರಕಾರವು ಬಡಜನತೆಯು ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿ ೨೦೨೦ರ ಅವಧಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ೧೦೦ ದಶಲಕ್ಷ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಜೀವನಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಪಣತೊಟ್ಟಿದೆ. ಈ ವರದಿಯು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಕೊಳಗೇರಿಯು ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಅವಿರ್ಭಾವ ಸವಾಲುಗಳ ಹೊಂದಿದ್ದು ಹೊಸ ಸಹಸ್ರಮಾನ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿತ್ವರಿತ ನಗರೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಬಡತನದ ನಗರೀಕರಣ ಕೊಳಗೇರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬಡಜನತೆಯ ಕೇಂದ್ರಿಕೃತವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಶೋಚನೀಯ ಆಶ್ರಯದಡಿ ಯಾವುದೇ ಭೌತಿಕ ಸೌಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದೇ ಪರದಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದುದಾಗಿದೆ. ಕೊಳಗೇರಿಯ ಸವಾಲುಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಫಲಿತಾಂಶವೆಂದರೆ ಜಾಗತಿಕಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಸವಾಲು ಯಾವ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅರಿತು ಕೊಳ್ಳುವುದು. ೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಒಟ್ಟು ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ೯೨೪ ದಶಲಕ್ಷವಾಯಿತು. ಈ ಅಂಕೆಯು ಜಗತ್ತಿನ ೩೨% ನಷ್ಟು ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ೪೩% ನಷ್ಟು ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ೭೮% ರಷ್ಟು ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಶ್ರೀಮಂತರು ತಮ್ಮ

ಗೃಹಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕದ್ವಾರ ಪೂವೃತದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ವರದಿಯು ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈ ವರದಿಯ ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಸಹನೀಯ ನಗರ ವಸತಿಯ ಸ್ಥಿತಿ ಅಂದರೆ ಅಭದ್ರತೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ನೀರು ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಕೊರತೆ ಸುರಕ್ಷತೆ ಹೊರತಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ, ಅತಿಯಾದ ಜನಸಂದಣಿ ಹಾಗೂ ಅಪಾಯಕಾರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೇ ನೆಲೆ ಇದಲ್ಲದೇ ಕೊಳಗೇರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ಬಡತನ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆ ಅಭಾವ ಅಂದರೆ ಬಡತನ ಕುಟುಂಬಗಳು ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಆರ್ಥಿಕ ಭೌತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಸಾಲದ ಅನೂಕೂಲತೆಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಲವಾರು ದೋಷಗಳ ಕಾರಣ, ಸಂಪ್ರಾದಾಯಿಕ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳ ಕೊರತೆ ಪಕ್ಷಪಾತ ಹಾಗೂ ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಾಸವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಕಲುಷಿತ ನೀರಿನಿಂದ ಉದ್ಭವವಾಗುವ ಕಾಯಿಲೆಗಳಾದ ಟೈಪಾಡ್, ಮಲೇರಿಯಾ, ಕಾಲರ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್.ಐ.ವಿ./ ಏಡ್ಸ್‌ಗಳಂತಹ ಮಾರಕ ರೋಗಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು, ಕೊಳಗೇರಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳು ಈ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಳಗೇರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ಅಪರಾದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ನೀಡಿ ನಗರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವುಳ್ಳ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿ ಈ ಕೊಳಗೇರಿಯು ನಗರದ ಚಕ್ರವನ್ನೇ ವಿವಿಧ ಪದದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಭಾಗದ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಕಗಳನ್ನು ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿ ನಗರದ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಮಟ್ಟದ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಲು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವರು.

ಈ ಕೊಳಗೇರಿಯು ನಗರದ ಚಕ್ರವನ್ನು ವಿವಿಧ ಪದದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಭಾಗದ ಕೊಳಗೇರಿ ಸಾವಾಸಿಗಳು ಅಸಾಂಪ್ರಾದಾಯಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭಸಿ ನಗರದ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಮಟ್ಟದ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಪ್ರಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಲು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವರು. ಇವರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ-ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವರು. ಕೊಳಗೇರಿಯು ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನೆಲೆಯಾಗಿದ್ದು, ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮಿಶ್ರಣದಿಂದ

ಹೊಸ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಹಾಕಿದೆ. ಇದೆಲ್ಲಾ ತೊಂದರೆಗಳ ಮಧ್ಯೆಯೂ, ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ವಿವೇಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ತಮಗಾಗಿ ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಲವು ಸಕರಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ನಿಧಾನಗತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ಸೂಕ್ತವಾದ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸುಧಾರಿಸಿದ ವಸತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರೇ ಭೌತಿಕ ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿಂದ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಹಳೆಯ ನಂಬಿಕೆಯಿತ್ತು. ಕೇವಲ ಉತ್ತಮ ಕಟ್ಟಡಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಲು ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಬಡತನ. ಆದಕಾರಣ ಈ ವರದಿಯು ಅಸಾಂಪ್ರಾದಾಯಿಕ ವಲಯಗಳ ಕಸುಬುಗಳಿಂದ ಕುಲಕಸುಬುಗಳು ಮಾಯವಾಗಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಹೇಳುವುದು, ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದು, ಕಾಗದ ಹಾರಿಸುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಬಹುತೇಕ ಕೊಳಗೇರಿ ಜನರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಗರ ಬಡಜನತೆಯು ಬೆಳೆಯಲು ಹಾಗೂ ಅವರ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಭವಿಷ್ಯದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದಕಾರಣ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ನಗರ ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ, ಬಡತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿರುವ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.

ಈ ವರದಿಯು ಹಲವು ಕೊಳಗೇರಿಯ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಬಡತನ ಕ್ಷೀಣಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕೊಳಗೇರಿ ಉನ್ನತೀಕರಣದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಇಡೀ ನಗರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇತರೆ ನಗರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಯಶಸ್ಸಿನ ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಉನ್ನತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಹಣವಿನಿಯೋಗಿಸುವುದು ಅದರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಗರದ ಬಡಜನರನ್ನು ಕೊಳಗೇರಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಸರಕಾರಿ ವಲಯಗಳೂ ಈ ನಗರ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳಿಸಿ ಕೊಳಗೇರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಗರೀಕರಣ ಸಮಾಜವು ಹಾಗೂ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮುದಾಯವು ಕೊಳಗೇರಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಕೊಳಗೇರಿಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾನವ ವಸಾಹತು ಯೋಜನೆಯ (UN-HAB(TAI) ಸಹಪ್ರಮಾಣದ ಗುರಿಯು ಜಾಗತಿಕಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಆದ ಕಾರಣ

ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಆದ್ಯತೆಯು ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಉನ್ನತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ನೂತನ ನಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಮೂಲತೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ನಗರ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಬಡಜನತೆಗಾಗಿ ಆದಾಯ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು. ಕೊಳಗೇರಿಯ ಸವಾಲುಗಳು ಮಾನವನ ವಸಾಹತುಗಳ ಜಾಗತಿಕ ವರದಿ ೨೦೦೩ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೂ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಜನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಕಾರಗಳು ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ನಾಗರೀಕ ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತೋರಿಸಿದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಈ ವರದಿಯು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವರದಿಯು ಕೊಳಗೇರಿ ರಹಿತ ನಗರಗಳ ಭವಿಷ್ಯದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಹ ಪ್ರಮಾಣದ ಘೋಷಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಹಾರ್ಡಿಮಾನ್ ಮತ್ತು ಮಿಡ್‌ಗ್ಲೇ (೧೯೮೯) ಪ್ರಕಾರ: ಕೊಳಗೇರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಆದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯು ಇಲ್ಲ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಡಜನರು ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಬಾಡಿಗೆ ಇರುವ ವಸತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇತುವೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಲವು ತಜ್ಞರ ಪ್ರಕಾರ ಕೊಳಗೇರಿಯನ್ನು ನಕಾರಾತ್ಮಕತೆಯಿಂದ ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಇದು ಯಾವುದೇ ವಿಭಿನ್ನ ಜೀವನಕ್ರಮವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗೃಹ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಪ್ರಕಾರ: ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಯು ಅಧಿಕ ಸಾಂದ್ರತೆಯಿಂದ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. (ಪ್ರತಿ ಗೃಹವು ೧೦೦) ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

(i) ಯಾವುದೇ ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾದರಿಗಳಿಲ್ಲದೇ ಗೃಹಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಖಾಸಗೀತನದ ಕೊರತೆ ಇದರಿಂದ ನಿವಾಸಿಗಳ ನಡುವೆ ವಿನಾಕಾರಣ ಘರ್ಷಣೆ.

(ii) ಕಳಪೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಗೃಹಗಳು ಅಂದರೆ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿದ ವಸ್ತುಗಳು ಶಿಥಿಲಾವಸ್ತೆ ಹೊಂದಿರುವುದು.

(iii) ಅಶಿಸ್ತಿನ ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ಸರಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ.

ಜಾನ್‌ಸನ್ (೧೯೭೮) ಪ್ರಕಾರ: ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಭೌತಿಕ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವರು

ಹಲವಾರು ರೀತಿಯ ಆದಾಯಗಳುಳ್ಳ ಗುರಿಯನ್ನು ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಬಡತನ ನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಇತರೇ ಬಡಜನರ ಬಡತನಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಾಣಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ ಇತರೇ ಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಡಜನತೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಬಡಜನತೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಮಲ್‌ಡರ್ (೧೯೯೨) ಅವರು ವಾದಿಸುವ ಹಾಗೆ ಪೋಷಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಂದ ಗೃಹವು ಒಂದು ರಕ್ಷಣೆಯ ಸ್ಥಳವಾಗಿದ್ದು ಗೃಹದಿಂದ ಹೊರಬಂದರೆ, ಪ್ರಪಂಚವು ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಳ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿದಾಗ ಹೊರಜಗತ್ತು ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ನಿಜ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೈಕೇಲ್‌ಗ್ರೀನ್ ವುಡ್ (೧೯೭೧) ಅರ್ ಸಲಾಕರ್ಮಾ (೧೯೭೭) ಬಾಸ್ವಜಿತ್ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ ಹಾಗೂ ಎಸ್.ಎಂ. ಕಾನ್‌ಬೂರ್ (೧೯೮೧) ರ ನಂಬಿಕೆಯಂತೆ ಬಡತನಕ್ಕಿಂತ ಆಸ್ತಿಯು ವಲಸೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ತಜ್ಞರ ಪ್ರಕಾರ : ವಲಸೆಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡತನವು ವಲಸೆಗೆ ನಿರೋಧಕವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ತಜ್ಞರ ಪ್ರಕಾರ: ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಅವಕಾಶಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನತೆ ನಗರಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. (ಗುಪ್ತಾ ಟಿ.ಆರ್. ೧೯೬೧ ಹೆಬ್ಬೂರ್ ಆರ್.ಕೆ. ೧೯೭೮).

ಆಲ್‌ಫ್ರೆಡ್ ಡಿಸೋಜ್ (೧೯೭೫) ರವರ ಪ್ರಕಾರ ನಗರದ ವೈ.ಎಸ್. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇಕ್ಕಟಾದ ವಸಾಹತುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲಹಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೪೫% ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅವರ ಅಂಕಿ–ಅಂಶ ೨೫ ದಶಲಕ್ಷವಾಗಿದೆ. ನಗರದ ವಿನ್ಯಾಸದ ಲಕ್ಷಣ ಬಡಜನರ ವಸತಿಗಳು ಹಾಗೂ ನಗರ ಬಡತನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಪರಿಸರದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮಜುಮ್‌ದಾರ್ (೧೯೭೮) ರವರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ನಗರ ಬಡಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡಜನರು ಹಾಗೂ ನಗರ ಬಡಜನರು ಒಂದೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸಾಭೀತು ಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಕೆಳಹಂತ ಸಮುದಾಯದ ಒಟ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಂಚಲನವು ವಸಾಹತುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾಯಿತು. ಅದೇ ವರ್ಷ ಶಿವರಾಮಕೃಷ್ಣನ್‌ರವರು ಕೊಳಗೇರಿಯ ಮೂಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಕೊಲ್ಕತ್ತಾ ಮೆಟ್ರಪೊಲಿಟನ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ವಸಾಹತು ಕಾಲೋನಿಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದರು. ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮತೋಲನಗಳಿಂದ ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಹಲವು ನಿಯಮ ಪಾಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಖಾನ್ (೧೯೭೮) ಅವರು ಕೊಳಗೇರಿಯ

ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಇವರು ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನ ಉತ್ತರ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೋಹಿಸಿನ್ (೧೯೭೭): ಅವರು **"ಕೊಳಗೇರಿ ಮಕ್ಕಳ ಮಾನಸಿಕ ಹಾಗೂ ದೈಹಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ವಿವರಣೆ"** ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಕಾಣಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಕ್ಕಳ ಕೊಳಗೇರಿ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರೇರಣೆ ಸಿಗದೇ ಬಹುಮಟ್ಟದ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಮಣಿ (೧೯೮೦) ಯವರು ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರತ್ನ ಎಸ್. ರಾವ್ (೧೯೯೦): ಭಾರತದ ಮಾಜಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಡಾ. ಅಬ್ದುಲ್‌ಕಲಾಂರವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕನಸುಕಾಣಿ ಎಂದು ನುಡಿದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಗ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಜ್ಞವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಉಜ್ವಲ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕನಸು ಕಾಣಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾ: 'ಕೊಳಗೇರಿರಹಿತ ನಗರಗಳು ಬಡತನವನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಆಶ್ರಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ' ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಣಯಕಾರರೂ ನಾಗರೀಕರು ಉದ್ದಿಮೆಗಾರರೂ ಕೈಗೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಕನಸುಗಳನ್ನು ಘೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರವು ಕೊಳಗೇರಿಯ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿ ರಹಿತಭಾರತ ಒಂದಾಗಿದೆ. ನಗರಗಳ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಭಾರತ ಸರಕಾರವು ೭೦ ಹಾಗೂ ೮೦ ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆತಂದಿತು. ೧೯೭೦ ರಲ್ಲಿ ಸರಕಾರವು ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಪರಿಸರ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯತೆಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ನಂತರ ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾದ ನಿಧಿಯಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೊಳಗೇರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿತು. ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ಜವಾಹರಲಾಲ ನೆಹರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ನವೀಕೃತ ನಿಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ೨೦೦೬ ರಿಂದ ೨೦೧೨ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಗರಗಳು ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಸುಮಾರು ೧೫೦೦೦೦ ಕೋಟಿ ಬಜೆಟ್ (ಮುಂಗಡ)ಅನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ನಗರ ಬಡತನ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಕಳೆದ ೪೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಯಾವ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದಲೂ ಕೊಳಗೇರಿಯ ನಿರ್ಮೂಲನ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೊಳಗೇರಿ ಯೋಜನೆಯು ಕೊಳಗೇರಿಯು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಮಗ್ರ ಭಾಗವೆಂದು ಹಾಗೂ ನಗರ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಇವರ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಕೂಲಿಯನ್ನು ಕೈಗೆಟಕುವ ದರದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಸಾಂಪ್ರಾದಾಯಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ ವಲಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅವರು ಸಾಧನವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಳಗೇರಿ ನಗರಗಳ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ ಕಾರಣ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಯೋಜನೆಯು ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಉನ್ನತೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದೆ. ಇದು ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವಿಕೆಗೆ ಸಲಹೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಕೇವಲ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ನಡೆಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ.

ಕೊಳಗೇರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ : ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೊಳಗೇರಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. STEM ಹಾಗೂ ಇತರೇ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಡೆಸಿದ ಸಮೀಕ್ಷೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಕೇವಲ ೨೫ ರಿಂದ ೪೫% ಇದರಿಂದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಅಂದಾಜಿನ ಎರಡು ಪಟ್ಟು ಕೊಳಗೇರಿಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಲ್ಪಡಬಹುದು. ಆದಕಾರಣ ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ Y3 ಭಾಗವು ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಊಹಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತಕರ, ೨೦೦೯–೨೦೧೦ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಅಂದಾಜು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ೧೧೮ ಕೋಟಿ ೧,೧೮೦ ದಶಲಕ್ಷ (ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯೋಗ) ಹಾಗೂ ಇವರಲ್ಲಿ ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಸುಮಾರು ೪೧ ಕೋಟಿ ೪೧೦ ದಶಲಕ್ಷ ನಗರದಲ್ಲಿ ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತಲೂ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವವರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೨೦೦೯ರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೬೫ ಕೋಟಿ ೧೬೫ ದಶಲಕ್ಷ ಇದರಲ್ಲಿ ೭೦ ರಿಂದ ೭೫% ನಷ್ಟು ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಿದಾಗ ೨೦೦೯ರ ಕೊನೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಇವರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ೧೨೪ ದಶಲಕ್ಷವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮತ್ತು ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಇತಿಹಾಸಕಾರರು, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೂ, ಭೌಗೋಳಿಕಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಹಾಗೂ ಇತರೇ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿದೆ. ಭೌಗೋಳಿಕ ತಜ್ಞರು ಜನರು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಸಾಂದ್ರತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ನಗರಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹುಟ್ಟನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ನಗರವನ್ನು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಹಂಚಿಕೆಯ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಿರುವುದಲ್ಲದೇ ಇದನ್ನು ಪ್ರಾಂತೀಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಪದ್ಧತಿಯ ಘಟಕವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಇವರಲ್ಲಿನ ನಾಯಕತ್ವ, ಸಂವಹನ

ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಜೀವನದ ವಿವರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಮಿಲಾ ಗಾಲ್ಯಾನಿ (೨೦೧೨) ನೈರೋಬಿ ಮತ್ತು ಡಕಾರ್‌ನ ಪ್ರಕಾರ ೩,೭೧೫ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯಂತೆ ಬಾಡಿಗೆಗಾರರ ಜೀವನ ಸ್ಥಿತಿ–ಗತಿಗಳು ಮನೆ ಯಜಮಾನರಿಗಿಂತ ಅಹಿತಕರವಾಗಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ನೈರೋಬಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಬಾಡಿಗೆ ಹಾಗೂ ಜೀವನದ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಕೊಳಗೇರಿಯ ಬಾಡಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿದ್ದರೂ, ಎರಡು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಡಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿವೆ. ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಸಲಹಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ ವಿಭಿನ್ನ ಬಾಡಿಗೆಯ ಪರಿಣಾಮವು ಒಟ್ಟು ಜೀವನಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಮನೆ ಯಜಮಾನನ ಮನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಬಾಡಿಗೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಂಥಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಉತ್ತಮ ಜೀವನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು.

L.N.P Mothaty ಮತ್ತು Swathy Montnanty ರವರು ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಒರಿಸ್ಸಾದ ಭುವನೇಶ್ವರ ನಗರದ ೧೯೦ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ೫೯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮುನ್ಸಿಪಲ್ ಕಾರ್ಪೋರೇಷನ್‌ಗೆ ಸೇರಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ೧೩೧ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಅನಧಿಕೃತ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ಮುನ್ಸಿಪಾಲ್ ಕಾರ್ಪೋರೇಶನ್‌ಗಳು ಅಧಿಕೃತವಾದ ಸೇರಿದ Hoda Bhoi Sahi ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮತ್ತು ಅನಧಿಕೃತ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಪಥಾರ್ ಬಂದ್ (T. PATARBANDH) ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎರಡು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅವುಗಳಿಂದ ೨೦೦ ಕುಟುಂಬ ಸರಳ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ನಮೂನೆ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ೯೨೭ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಪಿತೃಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದರೆ, ಶೇ ೮% ರಷ್ಟು ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ಜೊತೆ ಶೇ ೯% ರಷ್ಟು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ ೫% ರಷ್ಟು ಜನರು ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ (SC) ಸೇರಿದವರು ಶೇ.೨೪% ರಷ್ಟಿದರೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ (ST) ಶೇ.೧೦% ರಷ್ಟು ಇತರೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದವರು (OBC) ಶೇ.೧೬ರಷ್ಟು ಹಾಗೂ ಇವರನ್ನು ಹೊರತಾದವರು ಶೇ.೫೦% ರಷ್ಟಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ಶೌಚಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಪಾಯಖಾನೆಗಳು ಮುಂತಾದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ಅಧಿಕೃತ ಎಂದರೆ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗೆ ಸೇರಿದ ಅಧಿಕೃತ ಘೋಷಿತ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನೀಡಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜನರು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ

ಅನಧಿಕೃತ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಸಿಗದಿರುವ ಜನರು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಂತಹ ಕೆಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳದಿರುವ ಜನರಿದ್ದು ಅಧಿಕೃತ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಜನರಿಗಿಂತ ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲೂ ಹಿಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಾರಾಂಶದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಶಾಮಚರಣ ದುಬೆ (೧೯೯೦) ಅನುವಾದ ಆರ್.ಎಲ್ ಅನಂತರಾಮಯ್ಯ (೧೯೯೪) 'ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ' ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಡತನದ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಜನರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡವರು ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವಂತಹದಾಗಿದ್ದು ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ವಲಸೆ ಬಂದವರು ವಸತಿ ಹೀನರಾಗಿದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಅನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ನಗರಗಳ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಿದೆ ಕೊಳಚೆ ವಾಸ ಸರ್ವೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಸುಲಿಗೆಕೋರರು, ಕಳ್ಳಸಾಗಾಣಿಕೆದಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಕಳ್ಳ ಮಧ್ಯ (ಸಾರಾಯಿ) ಸಾಗಿಸುವರು, ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಗೆ ಇಳಿದವರು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಬಡವರಿಗೆ ಪೌರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ. ನಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಸುಮಾರು ಒಂದುಗಂಟೆ ಹಾಗೂ ಸಂಜೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ನೀರು ಬರುತ್ತದೆ. ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಲ್ಲಿಗಳಿರುವುದರಿಂದ ನೀರಿಗಾಗಿ ಬಿಂದಿಗೆ ಹಿಡಿದುನಿಂತು ವಾರ ಸರತಿ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಬಹುತೇಕ ಕೈಪಂಪುಗಳು ಹಾಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕೆಲವು ವಿಪರೀತ ಒತ್ತಡ ಶೌಚಾಗೃಹಗಳು ಸೊಲ್ಲೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುಪಾಲು ಜನರು ಬಯಲನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಹಂದಿಗಳು ಮತ್ತು ಬೀದಿ ನಾಯಿಗಳು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಏನೋ ನಿಜ, ಆದರೆ, ಅವುಗಳು ರೋಗಗಳನ್ನು ಹರಡುತ್ತವೆ.

ರಸ್ತೆಗಳು ಮತ್ತು ಓಣಿಗಳು ಇಕ್ಕಟ್ಟು ಇದ್ದು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯು ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಔಷಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಜರೂರಾದ ಜೀವ ರಕ್ಷಣೆ ಜೀವರಕ್ಷಕ ಔಷಧಿಗಳ ಕೊರತೆ ಶಾಲೆಗಳು ಅಹಿತಕರ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಕೇವಲ ನಾಮಕಾವಸ್ಥೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ತುಂಬ ದುಬಾರಿ ಹಾಗೂ ಸದಾ ಜನರಿಂದ ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ಸಿನಿಮಾಗಳು ಮತ್ತು ವಿಡಿಯೋ ಅಂಗಡಿಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮನರಂಜನೆ ಒದಗಿಸಬಹುದು. ಅವು ಬಹುತೇಕ ಕಾಲುದಾರಿ ಮತ್ತು ಕೊಳಗೇರಿ ವಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪರಂಪರಾಗತ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಶೂನ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಹುದೂರ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ನಗರ ಜೀವನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಒಂಟಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ ಇಲ್ಲವೆ ಕೆಟ್ಟ ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಕುಟುಂಬ ಸಮೇತ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವವರು ಕೂಡ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಸರು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಯಾವ ಭದ್ರತೆಯು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರ ಅಧಿಕಾರ ಬೇಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಮಾದಕ ದ್ರವ್ಯ ವ್ಯಸನಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಲವರು ಬಾಲಪರಾಧಿಗಳಾತ್ತಾರೆ. ಈ ನಗರ ಗಂಡಾಂತರವು ಜನತೆಯನ್ನು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಅವರಿಸಿದೆ. ಉದಾ: ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಸಂಖ್ಯೆ ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇ. ೩೨% ರಷ್ಟು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಶೇ. ೨೫% ರಷ್ಟು, ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೪ ರಷ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೊಂಡಿದೆ.

ಡೋನಾಲ್ಡ್ ಲೈಟ್ ಟಿ.ಆರ್. ಸುಜಮೀರ್ ಅವರ 'ಸೋಷಿಯಾಲಜಿ' (೧೯೭೫) ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮುದಾಯ ನಗರಗಳಾಗಿ ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನಗರ ಹುಟ್ಟು ಹೇಗಾಯಿತು? ಅಲೆಮಾರಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯ ಒಂದಡೆ ನಲೆ ನಿಂತು ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುವ ಹಂತಕ್ಕೆ ತಲುಪಿ ನಂತರ ಹತ್ತಾರು ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಒಂದೆಡೆ ವಾಸಮಾಡುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆಲ್ಲ ಕಾಲೋನಿಗಳು (ಬೀದಿಗಳು) ಹೆಚ್ಚುತ್ತಹೋದಂತೆ ಹಳ್ಳಿಗಳೇ ನಗರಗಳಾದವು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ನೈಲ್, ಟೈಗ್ರೀಸ್ ಮತ್ತು ಸಿಂಧೂ ನದಿ ಬಯಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಈ ರೀತಿಯ ನಗರಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು ಎನ್ನುವರು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ನೈಲ್, ಟ್ರೈಗ್ರೀಸ್ ಮತ್ತು ಸಿಂಧೂ ನದಿ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಈ ರೀತಿಯ ನಗರಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು ಎನ್ನುವರು. ಕೈಗಾರಿಕರಣಕ್ಕಿಂತ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳ ನಗರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುರಿತು ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಗರಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ನಗರ ಜೀವನ, ನಗರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅನಾಮಿಕತೆ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಇವುಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಈಗಿನ ನಗರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧವು ಟೋನಿಸೆರಸ್ ಹೇಳಿರುವ ಗೆಸೆಲ್ ಚಾಫ್ಟನ್ನು (Gesells Charle) ಹೋಲುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವರು (ನೇರವಾದ ಮುಖಮುಖಿಯಾದ) ಆತ್ಮೀಯವಾದ, ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳಾಗಿರುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸಮೂಹ ಗ್ರಾಮಗೈಮನ್ ಚಾಫ್ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಜನರು ವಾಸಸ್ಥಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಲ್‌ಫ್ರೆಡ್ ಡಿಸೋಜ ಮತ್ತು ಗೋಪಾಲ್ ಭಾರ್ಗ (Alfred De Souza, Gopal Bhoragere) ರವರು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ನಗರಗಳು ಮಹಾನಗರ ಇತಿಮಿತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಬೆಳದಿವೆ. ಈ ಮಹಾನಗರಗಳ ಶೇ.೨೦% ರಿಂದ ಶೇ.೩೦% ರಷ್ಟು ಜನರು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಳ ವಲಸೆ, ಬರುವಿಕೆ ಬಡತನ, ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಇವೆಲ್ಲವು ಹೇಗೆ ಕಾರಣ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೇಖಕರು ಕೂಲಂಕಶವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ಮಹಾನಗರಗಳ ನವೀಕರಣ ಹೇಗಾಗಬೇಕು? ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ನಗರಗಳ ನವೀಕರಣ ಮಾಡುವಾಗ ಎರಡು ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಕರು ಗಮನಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿರುವ ಉತ್ತಮ ವಸತಿ ನೀಡುವುದು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಅಂದರೆ ಬಸ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರನ್ನು ಊರಿನಾಚೆ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅವರನ್ನು ರವಾನಿಸುವುದು. ಆದರೆ ಈ ಎರಡೂ ವಿಚಾರಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಭಾರವೆನಿಸುತ್ತವೆ ಎಂತಲೂ ಕೂಡ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ ಭಾರತದ ನಗರಗಳ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಯೋಜನೆಗಳು ಎಂಬ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಗೋಪಾಲ್-ಭಾರ್ಗವರರು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಲೇಖಕರು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಶಾಪವಾಗಿದೆ ಹಾಗೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಿಧಗಳು ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಿಮೀತವಾಗಿದ್ದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ಅನಭಿವೃದ್ಧಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತಿರುವ ದೇಶಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ ಎಂತಲು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರತಿ ಮಹಾನಗರಗಳಾದ ಬಾಂಬೆ, ಕೊಲ್ಕತ್ತ, ದೆಹಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಚಿತ್ರಣ ಅಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳು ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಗ ಮತ್ತು ಖರ್ಚಾಗಿರುವ ಹಣ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆಯು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರೋನಾಲ್ಡ್ ಡಬ್ಲ್ಯೂ ಸ್ಮಿತ್ ಅವರ ಸೋಷಿಯಾಲಜಿ ಆನ್ ಇಂಟ್ರಡಕ್ಷನ್ (೧೯೭೭) ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜನರ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಸಮಾಜದಿಂದಲೂ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಕುತೂಹಲದಿಂದಲೇ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಹಿಂದೆ ಅನೇಕ ತಜ್ಞರು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ನೀಡಿರುವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಎಮಿಲಿ ಡರ್ಖೀಂ, ಪ್ರಾಚೀನ ಸಮಾಜವನ್ನು ಯಾಂತ್ರಿಕ (ಮೆಕಾನಿಕಲ್) ಐಕ್ಯ ಮಹತ್ವಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅದೇ ರೀತಿ ಟೋನಿಸ್‌ರವರು (Tonnies) ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಗೆಮೈನ್‌ಶಾಫ್ (Gemien Shehate) ಮತ್ತು ಗೆಸೆಲೈಶಾಫ್ (Gesell Schate) ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆನಂತರ

ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕಾದ ತಜ್ಞರಾದ ರಾರ್ಬಟ್ ರೆಡ್‌ಫೆಲ್ ಎನ್ನುವರು ಗ್ರಾಮ ನಗರಗಳ ಅಂತರವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಲೂಯಿಸ್ ವರ್ಥ್‌ವರು (Urbanism as away of Life) "Urbansim" ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಅದರ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನಗರ ಜೀವನದ ಅಧ್ಯಯನದ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಪ್ರಕಾರ ಇಂದಿನ ಟೋನಿಸ್‌ವರು ಹೇಳಿದರು. ಗೆಸೆಲ್ಲೈ ಶಾಫ್ ಲಕ್ಷಣಗಳಂತೆ ಗುರುತಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಾವೂ ನಗರಗಳಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಉತ್ತಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಿಂದ ನೆರೆ ಹೊರೆ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂತಲೂ ಆದರೂ ನಾವು ಹಿಂದೆ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಕೆಲವೊಂದು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತೆಯೂ, ಇಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂದು ನಗರಗಳಿಂದ ಕೂಡಲೆ ವಿವಿಧತೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಭಿನ್ನತೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇವೇ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ನಗರಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಇದೆ ಲಕ್ಷಗಳಿದದಿಲ್ಲ ಕೆಲ ಲಕ್ಷಣಗಳಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಪಿ.ಎಸ್.ಲಂಬಾ ಮತ್ತು ಎಸ್.ಎಸ್. ಸೋಲಂಕಿ 'ಇಂಪ್ಯಾಕ್ಟ್ ಆಫ್ ಅರ್ಬನೈಜೇಷನ್ ಅಂಡ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲೈಜೇಷನ್ ಆನ್ ರಿಯಲ್ ರೂರಲ್ ಸೊಸೈಟಿ' (೧೯೯೨) ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಇಬ್ಬರು ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿರುವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಗರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರೀಕರಣಗಳು ಬಡವ ಶ್ರೀಮಂತರ ಅಂತರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶವು ಬಹು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಕೃಷಿ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ರಂಗಗಳಲ್ಲೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಇಂದು ಕೂಡ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿ ಬದಲಾಗಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದ ಅತೀ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೃಷಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾದ ನೀರಾವರಿ, ವಿಜ್ಞಾನ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅವಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಹದಗೆಟ್ಟ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಲೇಖಕರು ಸರ್ಕಾರದ ಯಾವುದೇ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತರುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುಸುವಿಕೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದಲ್ಲಿ ಈ ಅಂತರ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ ಎನ್ನುವರು. ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ತರುವಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ವೇಗವಾಗಿ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದು ಹೀಗೆಯೆ ಮುಂದುವರೆದರೆ ಗ್ರಾಮ, ನಗರ ಅಂತರ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ನಗರಗಳ ಅಂತರ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನದ ಅಂತರ ಭೂಮಿ ಆಕಾಶದಷ್ಟಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಲೇಖಕರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಯ್ಯನವರು 'ಅರ್ಬನೈಜೇಷನ್ ಅಂಡ್ ಸಿಟೀಸ್' (೨೦೦೫) ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಗರ ವಸತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ ಅರ್ಧ ಶತಮಾನದಿಂದ

ಜಗತ್ತಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಸರಿಯಾದ ಆರೋಗ್ಯಯುತವಾದ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಿಗದಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ ವಸತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಬೀದಿಯಲ್ಲೆ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸುವಂತಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ೫೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಈಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಎರಡರಷ್ಟು ಆಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂದಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಮನೆ ಇಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಗತಿಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ೧೦೦ ಮಿಲಿಯನ್‌ನಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ವಸತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ೧ ಬಿಲಿಯನ್ ಜನರಿಗೆ ವಸತಿ ಇಲ್ಲದೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವಸತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರಿಗೂ ಅಭದ್ರತೆ ಕಾಡುತ್ತದೆ. ಬಾಂಬೆ ನಗರವೊಂದಲೇ ಸುಮಾರು ೨,೫೦,೦೦೦ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಮಾಡುವ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಯುವ ಸ್ಥಿತಿಯ ಜನರಿರುವುದು ಪ್ರತಿ ಮುಖ್ಯ ನಗರಗಳಲ್ಲೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕದಿದ್ದರೆ ವಸತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ ನಾಟಕೀಯವಾಗಿ ಮೇಲೇರಲಿದೆ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಾಟನ್ ಎ.ಎಂ.ವೈ. ಅವರು **'ದಿ ಸೋಸಿಯಾಲಜಿ ಆಫ್ ಜಂಡರ್'** (೨೦೦೫) ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಎಂದರೇನು? ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಲಿಂಗ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ತ್ರೀತ್ವ ಮತ್ತು ಪುರುಷತ್ವದ ಮಾನಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೋಟ ಎನ್ನಬಹುದು. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸ್ತ್ರೀತ್ವ ಮತ್ತು ಪುರುಷತ್ವ ಎಂಬುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕರಣ ಮುಖಾಂತರ ಸ್ತ್ರೀ–ಪುರುಷರು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿವೆ.

ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ಮತ್ತು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಜೈವಿಕ ಮತ್ತು ಜನ್ನೋತ್ಸವ (Gemntion) ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಆದರೆ ಅಷ್ಟೇ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಲಿಂಗ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು(ತಾರತಮ್ಯ) ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ, ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆಯ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಹೇಗೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ಲಿಂಗವನ್ನು ಹಲವು ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಅಡಿಯ ಅಂದರೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಂತೆ, ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಮಾರ್ಗಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಯಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಸಾಕ್ಷಧಾರಗಳಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಯಥಾದೃಶ್ಯರೂಪಣ ಸಾಲದು ಎನ್ನವರು ಅಲ್ಲದೆ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೊಸ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಹ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ನಂಬಿಕೆಯಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಇಂತಹ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಬಗೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನವು ತೀರ ಇತ್ತೀಚಿಗಷ್ಟೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಈ ವಿಚಾರ ಮರುಚಿಂತನೆ ಅಧ್ಯಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೀಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮಿನರಸಯ್ಯ ಎಂ. ಅವರ 'ಪಾಪುಲೇಶನ್ ಅಂಡ್ ಬೈಯೋಡೆವರ್ಸಿಟಿ' (೨೦೦೬) ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಗರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ (Urbansation and the Enviorment) ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿನ ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೇನು? ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೨೦ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಶೇ. ೫೦% ರಷ್ಟು ನಗರ ವಾಸಿಗಳಾದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲೂ ಪರಿಸರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹೆಚ್ಚುತಲೇ ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಒಂದೆ ಸಮನ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ.

ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಒಂದೆ ಸಮನ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲೂ ಪರಿಸರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ, ಇವೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಜಲಮಾಲಿನ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಚರಂಡಿಗಳ ಮತ್ತು ನಗರದ ಮನೆಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವ ಬಚ್ಚಲನೀರಿನಿಂದ ಶೇ.೭೫% ರಷ್ಟು ನದಿಗಳು ಮಾಲಿನ್ಯಗೊಂಡಿದೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು ಸರ್ಕಾರಗಳು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ತೋರದಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಈ ರೀತಿಯ ಮಾಲಿನ್ಯವು ಲೇಖಕರ ಪ್ರಕಾರ ಅರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮಾರಕ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿದಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಮಗಳು ಹೇರಬೇಕಾದರೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಗಳು ರಸ್ತೆ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ರಸ್ತೆ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಉದಾ : ಅನುಪಯುಕ್ತ ನೀರಿನ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಾಯಿ. ಕೊಡೆಗಳಂತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ನಗರಗಳು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸೂರ್ಯ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುಬೇಕು. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಒಮ್ಮುಖ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯಾರೋ ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಹಾಯವಾಗುವಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರೀಕ್ ಪೊಲೀಸ್ ಇದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಯಾರೂ ನೋಡದ ಕೆಟ್ಟ ಸುಂದರ ನಗರವೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಗ್ರೀಕ್ ಪಟ್ಟದ ಕೌನ್ಸಿಲ್ಲಗಳ ಮಹದಾಸೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಂತಹ ಸುಂದರ ನಗರ ನೋಡಲು ಭಾರತೀಯರು ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳೇ ಕಾಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ಲೇಖಕರು ಚಿಂತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಶೋಕ ನಾರಂಗ್‌ರವರು 'ಅರ್ಬನ್ ಸೋಷಿಯಾಲಜಿ' (೨೦೦೫) ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೫% ರಿಂದ ೫೦ ರಷ್ಟು ಜನರು ಕಾನೂನಿನ ಪರವಾನಿಗೆ ಇಲ್ಲದೆ ವಸತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇವರು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಹೀಗೆ ವಾಸಿಸುವ ಜನರು ತಮ್ಮನ್ನು ಈ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಯಾವಾಗ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಭಯದಲ್ಲೇ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನಿನ ಪರವಾನಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಈ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ (ಹೊರ ತಳ್ಳುವಿಕೆ) ಏನಾದರೂ ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಇದರಿಂದ ಅದರ ಅವರು ಭಾರಿ ಗಂಭೀರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕುಗುತ್ತದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕೊಳಚೆ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಗಮನ ಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ ವಾತಾವರಣ ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಗೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಶುಚಿಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಮಗು ಅನಾರೋಗ್ಯ ಅಶುಚಿತ ವಾತಾರಣ ರೋಗ ರುಜಿನಗಳಿಗೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶುಚಿಯಾಗಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಮಗು ಅನಾರೋಗ್ಯ ಅಶುಚಿಯಾದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬಹುಪಾಲು ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಆರೈಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಶೇಕಡ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಮರಣ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಘಟನೆಯ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಗೆ ಒಂದು ಮಕ್ಕಳು ಬಗ್ಗೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಅವರ ಅಪವರ್ತನೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆಯು ವಿವರಣ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಯಾವ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

'ಮಂಥ್ಲಿ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಸಿಟೀಸ್ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್' (ನಂ. ೧೫-೧೮ ಸೆಪ್ಟಂಬರ್ ೧೯೮೫) ಎಂಬ ನಿಯತಕಾಲಿಕದಲ್ಲಿ ಬಾಂಬೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಬಾಂಬೆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೪೦ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿದ್ದು, ಸುಮಾರು ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಜನರು ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಾಂಬೆನಗರದ ಜನ ಸಾಂದ್ರತೆಯ ಶೇ. ೧೫೦% ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ವಸತಿ ಗೃಹಗಳು ಶೇ.೨೫% ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾದವು. ಆದುದರಿಂದ ೧೫ ಲಕ್ಷ ಜನರು ಮಾತ್ರ ವಾಸಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ೩೩ ಲಕ್ಷ ಜನರ ವಾಸಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

೧೯೫೧ರಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಕೊಳಚೆಯಲ್ಲಿ ೨೦ ಜನರು ವಾಸಿಸಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದ್ದಿತು. ಅದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು. ಆದುದರಿಂದ ಅನೇಕ ಜನರು ರಸ್ತೆಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿನ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಕಾಲುದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ ವಾಸಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಹೀಗೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಕಡೆ ಸರಿಯಾದ ಗಮನವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾಂಬೆಯ ಒಂದು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೮೪೯ ಜನರು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದಾಗ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಅಂಶಗಳು ಈ ರೀತಿ ಇವೆ.

೫೪೧ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ. ೪೧.೬ ಸಾಧಾರಣೆ ಆರೋಗ್ಯವಂತರು.

೧೭೯ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ. ೨೦.೦ ರಕ್ತ ಹೀನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರು.

೮೧ ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ. ೯.೬ ಸುಧಾರಣ ಆರೋಗ್ಯವಂತರು.

ಆ ಜನರು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಬಾಂಬೆ ನಗರದಲ್ಲಿ ೧೯೮೧ ನೇ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ೯೦೦ ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬರದಷ್ಟು ಜನರು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇವರಿಗೆ ಅನೂಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ನಗರದಲ್ಲಿ ತುರ್ತಾಗಿ ೩೦೦ ಸಾವಿರ ಮನೆಗಳನ್ನು ೫೦ ಸಾವಿರ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ೧೯೮೧ನೇ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಬಾಂಬೆ ನಗರದಲ್ಲಿ ೧೦ ದಶಲಕ್ಷರು ಜನರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು ೨೦ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ೧೩ ದಶಲಕ್ಷ ಜನರು ವಾಸಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸಹಜವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನಗರದ ಕಡೆ ವಲಸೆ ಬರುವುದರಿಂದ ನಗರದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಸತಿಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಉಂಟಾಯಿತು ಇದರಿಂದ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮುಂದಾದರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕೋಣೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಇವರ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶ ಲಾಭ ಮಾಡುವುದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಈ ರೀತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ಮನೆಗಳಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಚಾವಲಿಗಳಿಂದ ಕರೆಯುವರು ಒಂದೊಂದು ಚಾವಲಿಗಳ ಒಂದು ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಕುಟುಂಬಗಳು ಅಂದರೇ ೧೦ ರಿಂದ ೧೨ ಜನ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬಳಿಗೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಒಂದೇ ಸ್ನಾನದ ಮನೆ ಮತ್ತು ಮಲ ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಗೃಹ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಚಾವಣಿಗಳನ್ನು ೩ ರಿಂದ ೪ ಅಂತಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ವಸತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ನಗರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಅಸಹಜ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವುದರಿಂದ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಬಹು ಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡಗಳೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ತಲೆ ಎತ್ತಿದವು. ಈ ರೀತಿಯ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಯಿಂದ ಮಾನವನ ಜೀವನವು ದುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಜನದಟ್ಟಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಬೆಳೆದು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಾ ಬಾಂಬೆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಚಾವಲಿಗಳ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಿವಿಲ್ ಅಫೇರ್ಸ್ ಎಂಬ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕೋಶದಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಬಗೆಗಿನ ಮಾಹಿತಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ. ಭಾರತದ ಮೂರನೆಯ ದೊಡ್ಡನಗರ ಹಳೆದೆಹಲಿ. ನಗರ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕಿರುವ ನವದೆಹಲಿ ಭಾರತದ ರಾಜಧಾನಿ ಹಳೆ ದೆಹಲಿಯ ಬಹುಭಾಗ ಷಹಜಹಾನ್, ದೊರೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಕೋಟೆಯೊಳಗಡೆಯೇ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳು ಉಂಟು. ಇದು ಇಂಡೋ ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲೊಂದು. ೧೯೬೯ ರಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯು ದೆಹಲಿಯ ಪುರಾಣ ಖಿಲಾದಲ್ಲಿ ಅವಶೇಷಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿವೆ. ಮಹಾಭಾರತ ಕಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮೊಗಲ್ ಕಾಲದವರೆಗೆ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಜಲುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ದೆಹಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೧೯೧೧-೧೯೬೧ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಮಡಿ ಎಂದರೆ ೨,೪೦,೦೦ ರಿಂದ ೨೩,೫೦,೦೦೦ ಬೆಳೆಯಿತು. ೧೯೪೧-೧೯೫೧ ರಲ್ಲಿ ಇಮ್ಮಡಿಸಿತು. ಭಾರತದ ವಿಭಜನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ನಿರಾಶ್ರಿತರು ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದು ಒಂದು ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ. ೧೯೬೧-೧೯೭೧ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರ ಭಾರತದ ಇತರ ನಗರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದರಗಳಿಗಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿಯೆ ಇದೆ. ನಗರ ಸರಾಸರಿ ಸ್ಥೂಲ ಜನಸಾಂದ್ರತೆ ಚ.ಮೈಗೆ ೩೫೦೦ ಆದರೆ ನಗರದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಅಂತರಗಳಿಗೆ ಹಳೆದೆಹಲಿಯ ಸದರಗಂಜ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಚ. ೩೩೦. ಆದರೆ ನಗರದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಅಂತರಗಿಗೆ ಹಳೆ ದೆಹಲಿಯ ಸದರಗಂಜ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ನಗರ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಜನರು ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಇವರು ಸೇರಿದ್ದ ಸ್ಥಳ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆದವು. ದೆಹಲಿ ಅಂದಿಗೆ ಹಳೆದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ನವದೆಹಲಿ ಎಂದಿದ್ದು ಎರೆಡರಿಂದ ಸುಮಾರು ೪೧೮ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಅನೇಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃತಿ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿರುವುದು. ಹೀಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ, ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನಗಳಾಗಿವೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಬಗ್ಗೆ ಆಗಿರುವುದು ಅತಿ ವಿರಳವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ದೇಸಾಯಿ ಮತ್ತು ಪಿಳ್ಳೆ, ೧೯೭೨ 'ಇಂಡಿಯನ್ ಸ್ಲಂ ಆಫ್ ಪ್ರೊಫೈಲ್' ಮುಂಬಾಯಿ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪು. ೧೯

೨. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಸ-೯. ಜುಲೈ ೧೯೮೫, ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಪು. ೭೦೫.

೩. ರಾಜಶೇಖರ್ ಎಸ್., ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಪು. ೨೫

೪. ನಾರಾಯಣ ಎಂ., ನಗರ ಸಾಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಪು. ೧೦೦

೫. ೧೯೫೭-೧೮೫೦ ಫಲಿತಾಂಶ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಗಳು.

೬. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ವರದಿ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ.

೭. ಶಾಮಚರಣ ದುಬೆ, ೧೯೯೦, (ಅನುವಾದ) ಆರ್.ಎಲ್. ಅನಂತರಾಮಯ್ಯ ೧೯೯೪ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ, ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬುಕ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ, ನವದೆಹಲಿ, ಪು. ೬೦

೮. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಸಂಖ್ಯೆ ೦೯ ಪು ೭೦೫-೭೧೦ ಮತ್ತು Cilvic Affaris Vol 38 July (1985) ಎಂಬ ವಿವರಣೆ.

೯. A.P.H. Pulishing Corporation New Delhi - 2005.

೧೦. Gopal Bhargova "Urban Problems and Policy perspectives", Abhinav publication New Delhi 1972.

೧೧. Donald Light T.R. Suzamer Kellere Sociology Publishing Alterd A Knopt, New Yourk (1975).

೧೨. Ronald w. smith Fhedrick w. presto c Sociology an Introduction 'St. Martins press New york (1977).

೧೩. P.S. Lamba and S.S. Solunki "Impact of Urbanisation and Industrilization on real Rual Socieity "Wille Eastern Ltd., New Delhi, Bangalore, Bombay, Culcutta, Guwati Pune" 1992.

೧೪. Dr. Lakshmi Narasiah "Urbanisation and Cites, "Discovery Publishing House New Delhi-2005.

೧೫. A.M.Y. Whaton The "Socialogy of Gender" Black well Publishing U.S.A. U.K. Austraillia 2005".

୧୬. Dr. M. Lakshmi Narasaiah "Population and Biodiverstiy Discovery publishing House, New Delhi 2006.

୧୭. Ashok Naramg "Urban Sociology "Publicatting Murarital and same New Delhi 2005.

୧୮. Slums in bombay : Civic Affari (Mothely to journals of citey goverment) Ph No.15-18 September 1985.

❖❖❖

ಅಧ್ಯಾಯ : ಮೂರು

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹಾಗೂ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ಥಿತಿ–ಗತಿಗಳ ಅವಲೋಕನ

೩.೧ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

೩.೨ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

೩.೩ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು

೩.೪ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಲಕ್ಷಣಗಳು

೩.೫ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

೩.೬ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮೀಕರಣ ಕಾಯ್ದೆ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ: ಮೂರು

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹಾಗೂ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಗಳ ಅವಲೋಕನ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರದೇಶವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಆಯಾಮಗಳು ಗಮನಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಅರ್ಥ, ವ್ಯಾಖ್ಯೆ, ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳ ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪೂರಕವಾಗಿ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕುರಿತು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕ್ರಮ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಕಟ್ಟಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಸರಕಾರವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಕ್ರಮಗಳ ಕುರಿತು ಅವಲೋಕಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರದೇಶವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನಹೊಂದಿದೆ. ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಹಲವು ರಾಜಮನೆತನಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಿಗೆ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಗಣಿಯಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿಯು ಗಮನಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶವಾದರೂ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಹೊಸ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದೆ.

೩.೧ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಇಂದಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯೂ ಒಂದು. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾದ ಕಬ್ಬಿಣ (ಐರನ್ ಓರ್), ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ಮೊದಲಾದ ಖನಿಜ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳಿಂದ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ವಿಶ್ವಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆ ರಾಜ್ಯದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ (ಕರ್ನಾಟಕ ಸೇರಿದ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕೊಪ್ಪಳ ಮತ್ತು ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿ, ರಾಯಚೂರು, ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಹಾವೇರಿ, ದಾವಣಗೆರೆ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ (ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯ) ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಕರ್ನೂಲು, ಅನಂತಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೇರೆಗಳಾಗಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಪೂರ್ವ–ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ೧೬೧ ಕಿ.ಮೀ. ಉದ್ದ, ಉತ್ತರ–ದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ ೮೨–೭ ಕಿ.ಮೀ. ಅಗಲವನ್ನೂ, ನೈಋತ್ಯ ಮತ್ತು ಈಶಾನ್ಯದಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಇದರ ಉದ್ದ ೧೮೩ ಕಿ.ಮೀ ಹೊಂದಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶ ೩೦, ೧೫–೫೦ ಮತ್ತು ರೇಖಾಂಶ ೧೫೦೭೭–೧೧ ನಡುವೆ ಇದ್ದು ಒಟ್ಟು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೬೮೬೮ ಚದರ ಕಿಲೋಮೀಟರ್‌ಗಳು. ೨೦೧೧ರ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೨೦ ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.[೧]

ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಆಡಳಿತದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ಮತ್ತು ೯ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಬಳ್ಳಾರಿ ವಿಭಾಗ ಮತ್ತೊಂದು ಹೊಸಪೇಟೆ ಉಪವಿಭಾಗ. ಬಳ್ಳಾರಿ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೊಂಡೂರು, ಕಂಪ್ಲಿ, ಕುರುಗೋಡು, ಸಿರುಗುಪ್ಪ ಸೇರಿದ್ದು; ಕೂಡ್ಲಿಗಿ, ಹರಪನಹಳ್ಳಿ, ಹಡಗಲಿ ಮತ್ತು ಹಗರಿಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು ಹೊಸಪೇಟೆ ಉಪವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಹೊಸ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ರಚನೆ ಆದಾಗ ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ನೂತನ ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿಹೋಯಿತು. ೨೦೧೮ರಲ್ಲಿ ೩೭೧ ಜೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹರಪನಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೭೦೦ ಗ್ರಾಮ, ೩೫ (ಫಿರ್ಕಾ) (೨೮) ಹೋಬಳಿ ಗಳಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ೧೭ ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮತದಾರರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಗ್ರಾಮಗಳಿರುವ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ. ಇದು ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದಿಲ್ಲ. ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಇದರ ಹಿಂದಿನ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಸೂಕ್ತ.

ಹವಾಮಾನ

ಉರಿಬಿಸಿಲಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿವೆ. ಇವು ಬಿಸಿಲಿನತಾಪದಿಂದ ಕಾಯ್ದು ಹೆಚ್ಚು ತಾಪಮಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ತುಂಗಭದ್ರಾ ಜಲಾಶಯದ ಕಾರಣದಿಂದ

ಸದಾಕಾಲ ಹಸಿರಿರುವ ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ನೀರಾವರಿಯಿಂದಾದ ಬೆಳೆಗಳು ಕೊಂಚ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಿತಕರವೆನಿಸುವುದು. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಳಿಗಾಲ, ಕೂಡ ಉಷ್ಣತೆ ೩೦% ೩೨ ಇದ್ದು ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೨೨-೨೪ ಡಿಸಿ, ಇರುತ್ತದೆ. ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ- ಏಪ್ರಿಲ್-ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹಗಲಿನ ಉಷ್ಣತೆ ೩೮, ೪೦, ೪೪ ಡಿ.ಸಿ. ಇದ್ದು, ಅನೇಕ ಸಲ ೪೨ ಸೇ.ಡಿ.ಸಿ. (ಉದಾಃ ಆಗಿನ ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣತೆ ೩೦-೩೨ ಡಿ.ಸೆ. ಇರುತ್ತದೆ. ಹವಮಾನದಲ್ಲಿ ಆರ್ದ್ರತೆ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಭೂಗರ್ಭ ಖನಿಜಗಳು

ಭೂಗರ್ಭವು ಆರ್ಕೇಯಿಯನ್ ಯುಗದ ಪಿಪ್, ನೀಸ್ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾನೈಟ್ ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನ, ತಾಮ್ರ, ಕಬ್ಬಿಣ, ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್, ಗಲೆನಾ, ಜಿಪ್ಸಮ್‌ನು, ಕೋರಂಡಮ್ ಬಳಪದ ಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಕಲ್ಲು ಮುಖ್ಯ ಅದಿರು ಕಬ್ಬಿಣ, ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ದರ್ಜೆಯ ಹೈಮಟೈಟ್ ಕಬ್ಬಿಣ ಅದಿರುಗಳು ಧಾರವಾಡದ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೨೫೦ ಮಿಲಿಯನ್ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಿವಿದೆ. ಸಂಡೂರು, ಹೊಸಪೇಟೆ, ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ಅದಿರು ಉತ್ಪಾದನೆಯಿದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅದಿರು, ಪಶ್ಚಿಮ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣುಗಳು, ವಿವಿಧ ಮರಳು ಹಾಗೂ ಜೇಡಿ ಮಿಶ್ರತ ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣು ಇದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಮತ್ತು ಸಿರಿಗುಪ್ಪ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಖನಿಜ ಸಂಪತ್ತು ಇದ್ದು ಇದು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆ.

ಕೈಗಾರೀಕರಣ/ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ನೆಲೆ

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನಾಧರಿಸಿ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕರಣ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸುಪರ್ದಿಯ ಎನ್.ಎಂ.ಡಿ.ಸಿ. ಸಂಸ್ಥೆ, ಜಿಂದಾಲ್ ವಿಜಯನಗರ ಉಕ್ಕುಕಾರ್ಖಾನೆ, ತುಂಗಭದ್ರ ಸ್ಟೀಲ್‌ಪ್ರಾಡೆಕ್ಟ್, ಸಂಡೂರಿನ ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ಐರನ್ ಓರೈ ಲಿಮಿಟಿಡ್. ಹೊಸಪೇಟೆ ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆ, ಸಂಡೂರು, ಹೊಸಪೇಟೆ-ತಾರಾನಗರ-ಕಂಪ್ಲಿ, ದೇವಗಿರಿ, ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರೈಸ್‌ಮಿಲ್‌ಗಳು, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜೀನ್ಸ್ ಉದ್ಯಮ ಇವು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾದರಿಗಳಾಗಿವೆ.

ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಬಗೆಯ ಆಧುನಿಕರಣವು ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ತಂದಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಮಮಿಸಿದ್ದು, ಇಡೀ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಬದುಕು. ವೇಗವಾಗಿ-ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಮಿಸಿದ್ದು ಇದೇ ಬಳ್ಳಾರಿ ಬದುಕು ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

೩.೨ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಸ್ ಅಧಿಪತ್ಯದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಶಿಲಾಯುಗ, ಮಧ್ಯಶಿಲಾಯುಗ ಮತ್ತು ನವಶಿಲಾಯುಗದ ನೆಲೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ನೆಲೆಗಳಾಗಿವೆ. ಮಾನವನು ಇಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದ್ದನ್ನು ಪ್ರಾಕ್ತನಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಆಧಾರಗಳು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಮುಖ ನೆಲೆಗಳಾದ ಗಾದಿಗನೂರು, ದರೋಜಿ, ಕುಮತಿ, ಹಿರೆಕುರುವತ್ತಿ, ಸಂಗನಕಲ್ಲು, ಹಂಪೆ ಮತ್ತು ತುಂಗಭದ್ರ ನದಿಯ ಇಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕ್ತನ ಕುರುಹುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತರಣೆ, ನವ ಶಿಲಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಅಲೆಮಾರಿತನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಬೇಸಾಯ ಪಶುಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತೆಕ್ಕಲಕೋಟೆ, ಸಂಗನಕಲ್ಲು, ಕಪ್ಪಗಲ್ಲು, ಬೂದಿಹಾಳು, ಹಲಸ(ಸಿ) ಗ್ರಾಮ, ಗೊಲ್ಲಪಲ್ಲಿ, ತೋರಣಗಲ್ಲು ಪ್ರಮುಖ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.[೨]

ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೩ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೌರ್ಯರು, ಶಾತವಾಹನರು, ಕದಂಬರು, ಗಂಗರು, ಚಾಲುಕ್ಯರು, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು, ಪಶ್ಚಿಮ ಚಾಲುಕ್ಯರು, ಚೋಳರು, ಕಲಚೂರ್ಯರು, ಹೊಯ್ಸಳರು, ನೊಳಂಬರು, ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಬಹುಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರು, ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಏಳಿಗೆ, ಮರಾಠರು, ಔರಂಗಜೇಬ ಅಕ್ರಮಣ, ನಿಜಾಮ ಮತ್ತು ಹೈದರ್–ಅಲಿ ಟಿಪ್ಪು–ಸುಲ್ತಾನರವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅಕ್ಕ–ಪಕ್ಕದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಕೊಪ್ಪಳ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗಿಂತ ಇದು ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಪಡೆದಿದೆ. ವಿವಿಧ ಅರಸರು ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದ ರಾಜಕೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯುಂಟು. ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಮೌರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಟನಾದ ಆಶೋಕನ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದಿತೆಂದು ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೨೫೮ರ ಶಾಸನ ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಕಿರುವ ಅಂಶ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ನಂತರ ಬಂದ ಶಾತವಾಹನರು ದಕ್ಷಿಣ ಪಥದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ನಡೆಸಿದ್ದು, ಬಳ್ಳಾರಿ ಹತ್ತಿರ ಮ್ಯಾಕಡೋಣೆಯಲ್ಲಿ (ಆದೋನಿ–ತಾ) ಇವರ ಶಾಸನ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇವರು ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು 'ಕುಂತಳ'ವೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. 'ತಳವಾರಿಕೆ' ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಕೀರ್ತಿ ಇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಗುಪ್ತರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಘಟನೆ ನಡೆದುದನ್ನು ಅರಿಪುರ ಬೀಡಿನಲ್ಲಿ ಎಂದು ಬಾಣ ಕವಿಯೂ, 'ಭೋಜಕವಿ'ಯೂ 'ಅಲಿಪುರಂ ಸ್ವಂಧವಾರಂ' ಎಂದಿರುವುದು ಇಂದಿನ ಬಳ್ಳಾರಿ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲೀಪುರ ಪ್ರದೇಶವೇ ಇರಬೇಕು. ನಂತರ ಕದಂಬರು ಪ್ರಾಬಲ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಉಚ್ಚಂಗಿದುರ್ಗದವರೆಗೆ ಅವರ ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿತ್ತು. ಈ ದುರ್ಗವು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೭೮೭–೮೮ರಲ್ಲಿದ್ದ ಗಂಗರ ದೊರೆ ಶ್ರೀಪುರಷ ಕ್ರಿ.ಶ. ೭೨೫ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಂಪೇಲಿ ಹತ್ತಿರ ಯುದ್ದವಾಗಿ ಗಂಗರಿಗೆ ಜಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಪ್ಪ ಎಂಬುವವನು ತೀರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೭ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ

ಕದಂಬರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದಾಗ ಬಾದಾಮಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು. ೧ನೇ ಕೀರ್ತಿವರ್ಮ, ೨ನೇ ಪುಲಕೇಶಿ, ಅವನ ಪುತ್ರರನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿವೆ. ಕುರುಗೋಡಿನ ಶಾಸನ ೨ನೇ ಪುಲಕೇಶಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ. ೭ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ದೊರೆ-ವಿನಯಾದಿತ್ಯ ಪಂಪಾತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ತಂಗಿದು, ಭರಾವಿಯನ್ನು ದತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೮ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯರಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಒಡೆತನವನ್ನು ಮಳಖೇಡದ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಹಗರಿ ನದಿವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ೧೦ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಚಾಲುಕ್ಯರು ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರಿಗೆ ಸಾಮಂತರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಬಾಗಳಿಯ ಶಿಲಾಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ೧೦ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ತಲಕಾಡಿನ ಗಂಗ ಮಾರಸಿಂಹನು ಉಚ್ಚಂಗಿದುರ್ಗದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಾಗ, ನೊಳಂಬಕುಲಾಂತಿಕ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ನೊಳಂಬ ಪಲ್ಲವೆ ರಾಜನು ಕಂಪಲಿಯ ಹತ್ತಿರ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೨೫-೧೧-೧೫೧೧ರ ಬೈಲೂರು ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಇಮ್ಮಡಿ ಭೀಮರಾಜನಿಗೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಭೀಮರಸ ಎಂದಿದೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ (೧೧೪೧) ಬಳ್ಳಾರಿಯ ರಾಚಮಲ್ಲ ದೇವರಸೆ, ಕೋಳೂರು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ದುರಿ ಕುರುಗೋಡ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಅಜ್ಜರಸ ಎಂದಿದೆ. ತರುವಾಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಚಾಲ್ಯುಕ್ಯರ ತೈಲಪ ಗಂಗರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಸೇರಿರುವಂತೆ ಕುಂತಲ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಬಾಗಳಿ ಮತ್ತು ಕೋಗಳಿ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಚಾಲುಕ್ಯರ ತರುವಾಯ ಅವರ ಸಾಮಂತರಾಗಿದ್ದ ಕಳಚೂರಿಗಳು ದ್ವಾರಸಮುದ್ರದ ಹೊಯ್ಸಳರು ದೇವಗಿರಿಯ ಯಾದವರು ಕಾರಣರಾದರು. ಬಿಜ್ಜಳನು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ನಂತರ ಚಾಲುಕ್ಯರು ಅಲ್ಪಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಹೊಯ್ಸಳರು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಾಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನವರೆಗೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ (೧೧೨೦) ಒಳ್ಳೆರೆಯ ಎಂದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ೨ನೇ ಬಲ್ಲಾಳ ನೊಳಂಬವಾಡಿಯನ್ನು ಹಲವು ಬಾರಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನಲ್ಲದೆ. ಇವನು ಉಚ್ಚಂಗಿವಾಡಿಯನ್ನು ಹಲವು ಬಾರಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನಲ್ಲದೆ ಇವನು ಉಚ್ಚಂಗಿದುರ್ಗವನ್ನು ಉತ್ತರ ಭಾಗದ ರಾಜಧಾನಿ ತುಂಗದ ಕಂಪಿಲರಾಯನು ಸೇವುಣರಪರ, ಹೊಯ್ಸಳರ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿಯದ್ದು, ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೨೭ ರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಟದುರ್ಗ ಮಹಮದೀಯರ ದಾಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಅಸ್ತಂಗತವಾದದ್ದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಸೊಂಡೂರು ಹತ್ತಿರ ಇರುವ ಹೊಸಮಲೆದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಮ್ಮಡಿ ಸಿಂಗೇನಾಯಕ, ಕಂಪಿಲರಾಯ ಮತ್ತು ಕುಮಾರರಾಮ ಅವರಗಳು ಆರಂಭ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆನಂತರ ಇಂದಿನ ಗಂಗಾವತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಮ್ಮಟದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಹೊಯ್ಸಳರ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಕೋಟೆ ಅವರಿಗೆ ಸೇರಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೩೬ (೧೩೪೨) ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ವಂಶಗಳು ಆಳ್ವಿಕೆ

ನಡೆಸಿದವು. ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆಗಳಾದವು. ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಾಳೆಯಗಾರರು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಆದಿಲ್‌ಷಾಹಿಗಳಿಗೆ ಅಧೀನರಾಗಿ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಗುಡೇಕೋಟೆ, ಹರಪನಹಳ್ಳಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಜರಿಮಲೆ, ಸೊಂಡೂರು ಪ್ರಮುಖವಾದವು.[೮]

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೭೭೨ರಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರದೇಶ ಹೈದರನ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿ, ೧೭೯೯ರ ೪ನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ಸೋತಾಗ ಬಳ್ಳಾರಿಯು ನಿಜಾಮಗೆ ಸೇರಿತು. ನಿಜಾಮನು ೧೮೦೦ರಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದತ್ತಮಂಡಲವಾಗಿ ಆಂಗ್ಲರಿಗೆ ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಇದರ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಯಿತಲ್ಲದೆ, ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಕರ್ನೂಲು, ಕಡಪ, ಅನಂತಪುರ ಸೇರಿದವು. ಅಂದು ಮದ್ರಾಸ್ ಸಂಸ್ಥಾನದ ವಾಯವ್ಯ ದಿಕ್ಕಿಗಿರುವ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ನಾಲ್ಕುದತ್ತಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು. ಅಕ್ಷಾಂಶವಾಗಿ ೧೪°-೨೦° ೧೫-೫೮ ಮತ್ತು ರೇಖಾಂಶ ೭೫-೪೩°, ೭೫-೮೪ ಮಧ್ಯೆ ಇತ್ತು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆಗಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೫೯೦೪ ಚದರ ಮೈಲುಗಳು. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಧಾರವಾಡ, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿತ್ತು. ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವಿದ್ದು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿತ್ತು.[೯]

೧೮೦೦ರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ದತ್ತಿಮಂಡಲ ಸೀಡೆಡ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ (ರಾಯಲಸೀಮಾ) ಎಂದು ಕರೆದರು. ಆಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಇಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಕೋಟೆ, ಕೊತ್ತಲು, ಆರಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರು ಈ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದ್ದರು. ಪಾಳೆಯಗಾರರು ವಿಜಯನಗರದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಹೊಂದಿದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ನಿಜಾಮ ತೆಲಂಗಾಣ ಜಹಗೀರು ಪಡೆದು ದೇಶಮುಖಿ ಪಾಳೆಯಗಾರರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ರಾಯಲಸೀಮಾದಲ್ಲಿ ೫೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಳೆಯಗಾರರನ್ನು ಹೈದರಾಲಿ ಅಧೀನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ರಾಯಲಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ೮೦ ಜನರು ಪಾಳೆಯಗಾರರಿದ್ದರು. ಕಡಪ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳು ಇವರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದವು.[೪] ಅನಂತಪುರ, ಕಡಪ, ಕರ್ನೂಲು ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಇವು ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದವು.

ಮದ್ರಾಸ್ ಅಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಾಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೮ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಆಲೂರು, ಆದೋನಿ, ಗುತ್ತಿ, ಉರವಕೊಂಡ, ತಾಡಪತ್ರಿ, ರಾಯದುರ್ಗ, ಅನಂತಪುರ, ಧರ್ಮಾವರಂ, ಕಲ್ಯಾಣದುರ್ಗ, ಪೆನುಕೊಂಡ, ಬುಕ್ಕಪಟ್ಟಣಂ, ಹಿಂದೂಪುರ, ಮಡಕಶಿರಾ ಮತ್ತು ಎಮ್ಮಿಗನೂರು. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಾಲೂಕುಗಳಾದ ಸಿರುಗುಪ್ಪ, ಕಂಪ್ಲಿ (ಹೊಸಪೇಟೆ) ಕೂಡ್ಲಿಗಿ, ಹೂವಿನಹಡಗಲಿ ಮತ್ತು ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ಸೇರಿದ್ದವು. ಸಂಡೂರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ

ಸಂಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತಲ್ಲದೆ, ಅಂಗ್ಲರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿತು. ೧೮೫೧ರಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸಿ ಹೊಸಪೇಟೆಯನ್ನು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲದೆ, ಉಪ-ವಿಭಾಗವಾಗಿ ಕೂಡ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು. ಇದರ ಉಪನದಿಗಳಾಗಿ ಚಿನ್ನಹಗರಿ, ನಾರಿಹಳ್ಳ, ಚಿಕ್ಕಹಗರಿಗಳಿದ್ದವು. ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳ ಸಾಲುಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೊಂಡೂರು ಗುಡೇಕೋಟೆ, ಜರಿಮಲೆ, ಹಂಪೆ, ಉಚ್ಚಂಗಿದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿ ಪಟ್ಟಣದ ನಡುವೆ ಇರುವ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಾಲು ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಸಂಡೂರು ಮತ್ತಿತರ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ದರ್ಜೆಯ ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್, ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಖನಿಜ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅನೇಕ ಗಣಿಗಳಿದ್ದು, ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರನ್ನು ವಿದೇಶಿಗಳಿಗೆ ರಫ್ತು ಮಾಡುವುದರ ಅಪಾರ ಆರ್ಥಿಕ ವಹಿವಾಟನ್ನು ನಡೆಸುವ ಜಿಲ್ಲೆ ಇದಾಗಿದೆ. ಗಣಿಗಳಿಂದ ಕೆಲವೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಶ್ರೀಮಂತರಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಇಂಥ ಶ್ರೀಮಂತರೇ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳಿಂದ ಬಡವರು ನಿರ್ಗತಿಕರಾಗಿದ್ದು ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.[೫] ಆ ಮೂಲಕ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿವೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆ

ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಶಾಸನ ಕವಿ ಕಲ್ಲಿದೆ. ಗದ್ಯ, ಪದ್ಯ ರಚಿಸಿದ್ದ ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯ, ಹರಿಹರ, ರಾಘವಾಂಕರಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರ ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಕಾಲದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಈ ಒಟ್ಟು ಪರಂಪರೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಿ.ವಿ. ಮಲ್ಲಾಪುರ ಅವರ ಶೋಧಿಸುತ್ತಾ ವಿಜಯ ನೆನಪನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಕವಿ ವಿಜಯಕಲ್ಯಾಣ ಎಂಬ ಅಭಿನಾಮವು ಇಲ್ಲಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನೆಲೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. 'ಹಂಪಿಯ ಕೇಂದ್ರದಿಂದಲೇ' ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ಜೀವನಲೆಯಿಂದ ಬೆಳೆದ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೆಲವು ಎಳೆಗಳು ಕೂಡ ಹಂಪಿಯ ಚಹರೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ನಂಜುಂಡ, ಷಡಕ್ಷರದೇವ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಕನಕದಾಸ ಮೊದಲಾದವರು ಇಲ್ಲಿನ ಜಗತ್ತು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲನ ದೇವಾಲಯದ ಸಮೀಪ ಇರುವ ನದಿ ತೀರದ ಪುರಂದರಮಂಟಪ ಇಂದಿಗೂ ಆವೇಶವನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚೋದನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಹಂಪಿಯ ಕೇಂದ್ರದಿಂದಲೇ ಹೆಸರಿಸಬಹುದಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಎಂದರೇ ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯವಲಯಕ್ಕೆ ರಂಗಭೂಮಿ ಕಲಾವಿದ್ದರು/ಜಾನಪದ ತಜ್ಞ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯು ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗಮನಾರ್ಹ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿರುವುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೈ. ನಾಗೇಶಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಬಿ.ಚಿ.

ವೃಷಬೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿ, ಕೋ. ಚನ್ನಬಸಪ್ಪ, ಬಿ.ಎಂ. ಮರುಳಸಿದ್ದಯ್ಯ, ಕುಂ. ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ ಮೊದಲಾದವರಿದ್ದಾರೆ.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಹಾರ, ಘಟಿಕ, ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿಗಳು ಗುರುಕುಲ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ವೇದ, ಮಹಮದೀಯ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲೋ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡು ಇಂದಿಗೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಪರಂಪರೆಯು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆ. ನಂದಿಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೭೫ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರವು ಭೂ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಹೊಸ-ಹೊಸ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆನಂತರ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರವಾದ ಕೇಂದ್ರವು ಎಂ.ಬಿ.ಎ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಆಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂತು. ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಿತು.

ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಮೌಖಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲೆ ಪ್ರದೇಶ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿನ ಜನಸಮುದಾಯದ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಇದು ಮುಖ್ಯ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪರಂಪರೆಯ-ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಂಪಿಯನ್ನು ಶೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉತ್ಖನನ ಮಾಡಿ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಾಚ್ಯಸಂಶೋಧನಾ ಇಲಾಖೆಯ ಕಛೇರಿ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಾಚ್ಯ ಸಂಶೋಧನೆನಾ ಇಲಾಖೆಯ ಬಹುದಿನಗಳಿಂದ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಾಕ ಸಾಧನೆಗಳು ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಚಹರೆಯನ್ನು ವಿಶ್ವಾತ್ಮಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.[೭] ಕ್ರಿ.ಶ. ೨೦೦೯-೧೦ನೇ ಸಾಲಿನ ವಿಜಯನಗರ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಸ್ಥಾಪನೆ ಆಗಿದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಎರಡು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

೩.೩ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಅರ್ಥ

ನಗರ ಅಥವಾ ಪಟ್ಟಣ ಬೀದಿ, ಗಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ, ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ಕೆಳ ವರ್ಗ ಅಥವಾ ಕಡು ಬಡವರ ವಾಸಸ್ಥಳವೇ ಕೊಳಚೆ. ಇಂತಹ ಬೀದಿ ಅಥವಾ ಅಂಗಳಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ

ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ (ಜನಸಂಖ್ಯೆ) ಜನಸಂದಣೆಯಿಂದ, ದುರ್ವಾಸನೆ ಮತ್ತು ದುರ್ನಡತೆಯ ಕೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಎರಿಕ್‌ಫಾರ್ಟಿಡ್ಜ್ (Ericportidge) ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಗರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೀಳು ನಿವಾಸ ಸ್ಥಾನಗಳ ಪ್ರದೇಶ, ಅವ್ಯವಸ್ಥಿವಾದ ಜನ ಜೀವನ, ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಂದ್ರತೆ ಹೊಂದಿರುವ ಕಲುಷಿತ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶ. ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಗರ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ನಗರದ ಹೊರ ವಲಯವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ನಾವು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯದಾಯಕವಾಗುವ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಗದ್ದಲ, ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ ಕೊಳಕು, ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ, ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡಂತಹ ಅರ್ಥಿಕ ಅಭಾವ ವಲಯವಾದ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.[೮]

ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಳ್ಳುವ ನಗರಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆ ರೂಪಗಳೆಂದೇ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ನಗರಗಳು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅಪರಿಚಿತರ ಮನೋಭಾವದಲ್ಲಿ ಮನಮೋಹಕ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವಾದರೂ ಈ ನಗರವೆಂಬ ಗರ್ಭದೊಳಗೆ ಅನೇಕ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕೂಪಗಳು ಅಡಗಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತವೆ. ಅದರ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತ ಶಿಶುವೇ ಕೊಳಚೆಪ್ರದೇಶ. ನಗರಗಳ ಅಕ್ರಮ ಶಿಶುಗಳಾಗಿ ಜನ್ಮ ಪಡೆದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು. ಈ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಉಗಮವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಕೆಲಸವಾದರೂ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು

ಎರಿಕ್ ಪಾರ್ಟಿಡ್ಸ್‌ರವರ ಪ್ರಕಾರ ಕೊಳಗೇರಿ ಎಂದರೆ ಜಿಲ್ಲೆ, ನಗರ ಅಥವಾ ಪಟ್ಟಣದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ಕೆಳವರ್ಗದ ಜನ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಕಿಕ್ಕರಿದ ಜನಸಂದಣೆಯಿಂದ ದುರ್ಗಣ ದುರ್ವಾಸನೆ ಮತ್ತು ದುರ್ನಡತೆಯ ಕೂಪವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಭಾರತದ ೧೯೫೬ರ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಶಿಥಿಲಗೊಂಡ, ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಜನಸಂದಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ, ದೋಷ ಪೂರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಗಾಳಿ, ಬೆಳಕು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಅಭಾವ ಅಥವಾ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರುವ ವಾಸಗೃಹಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರ ರಕ್ಷಣೆ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ದಕ್ಕೆಯೆನಿಸುವ ವಸತಿ ಗೃಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರದೇಶವೇ ಕೊಳಗೇರಿ, ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಅನಾರೋಗ್ಯ ಕೊಳಕು ಮತ್ತು ಅನೈತಿಕತೆಯ ಆಗರವಾಗಿವೆ. ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಜನಸಂದಣೆಯಿಂದ ಮಾನವವಾಸಕ್ಕೆ ಅನರ್ಹವಾದ ವಕ್ರಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ನಗರ ಭೂನೀತಿಯ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವೆಂದರೆ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಜನ ಸಂದಣಿ, ಶಿಥಿಲಗೊಂಡ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ರಹಿತವಾದ ಒಂದು ಕಟ್ಟಡ ಇಲ್ಲವೆ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಗುಂಪಾಗಿದ್ದ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲವೆ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಂದ ನಿವಾಸಿಗಳ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯದ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ನೈತಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಚಕಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.[೯]

ಮೇ ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿರ್ಮೂಲನ ವಿಚಾರ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಶಿಥಿಲಗೊಂಡ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಂದ ವಕ್ರರಚನೆಯುಳ್ಳ, ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಮತ್ತು ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಜನಸಂದಣಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರದೇಶವೇ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾನವನಿಗೆ ವಾಸಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಕನಿಷ್ಠ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಜನ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ರಕ್ಷಣೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾದ ಕೌಟಂಬಿಕ ಮತ್ತು ವೈಯುಕ್ತಿಕ ವಿಘಟನೆ, ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ, ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಜೀವನ, ಅನಾರೋಗ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಾಡಲು ಸಮಾಜಸೇವೆ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳು ನಗರಗಳ ವಸತಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಅನೇಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಉದಾ: ಅಮೇರಿಕಾದ ನಗರಗಳ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಭ್ಯ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಬಾಹುಳ್ಯವುಳ್ಳ ಹಾಗೂ ಜನರಿಂದ ಮತ್ತು ದುಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಎಲ್ಲಾ ಬರಿ ವಾಸಿಸುವ ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಲಕ್ಷವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಪರ್ಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಲ್ಲದ ಅಲಕ್ಷಿತ ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯುಳ್ಳ ಹಾಗೂ ಅಸಮರ್ಪಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಲ್ಲದ ಅಲಕ್ಷ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯುಳ್ಳ ಹಾಗೂ ಅಸರ್ಮಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶ. ಇದರಿಂದ ಕನಿಷ್ಠ ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದೆ ನಾಗರಿಕರ ಶಾರೀರಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಮಟ್ಟವು ಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿಲ್ಲದೆ ಜನರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಕರ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಂಘಟನೆಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾರವೆವಾರನ್ ಜೋರ್-ಬಾಗ್ ಅವರು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವು ಅತೀವವಾದ ಬಡತನ, ಇನ್ನೇನು ಬೀಳಲಿರುವ ಜೋಪಿಡಿ ಅಥವಾ ಮನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕೂಲಿಗಾರರನ್ನು ಅರ್ಥಿಕ ಜನನ ದರ, ಮರಣ ದರ, ಶಿಶುಮರಣ ದರ ನೈತಿಕ, ಅನೈತಿಕತೆ, ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಅಂಗಡಿಗಳು, ಸಮಾಜವಿರೋಧಿ ಗ್ಯಾಂಗ್‌ಗಳು ಅಪರಾಧಿಗಳು

ಮತ್ತು ಅನಾಚಾರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವು ಅಸಹನೀಯ ವಾತಾವರಣವುಳ್ಳ ಜೋಪಡಿಗಳ ಪ್ರದೇಶ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮದ್ರಾಸಿನ ಕಾರ್ಪೋರೇಷನ್ನಿನ ಕಮಿಷನರಾಗಿದ್ದ ನಂಬಿಯಾರ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ.[೧೦]

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಅನಾರೋಗ್ಯ, ಕೊಳಕು ಮತ್ತು ಅನೈತಿಕತೆಯ ಆಗರ, ಆಧುನಿಕ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಧಾರ ಸ್ತಂಭವಾದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಸಿ ಯದ್ವಾತದ್ವ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಇಂದಿನ ನಗರಗಳು ಒಂದೊಂದು ಗೊಂದಲ ಪುರ, ನಗರ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಳಂಕ ತರುವ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಜನಸಂದಣಿಯಿಂದ ವಾಸಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾದ ವಕ್ರಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ವಸತಿಯ ಅಭಾವ ಎಂದು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತಿದ ಗಗನಚುಂಬಿ ಕಟ್ಟಡ ಕೆಲ ಅಂತಸ್ತಿನ ಮಹಡಿಗಳೊಂದೆಡೆ ಶಿಥಿಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಜೋಪಡಿಗಳು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಇರುವ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಪಾಪದ ಹುಂಡಿ ಜೀವಂತ ಕಸದ ಬುಟ್ಟಿಗಳು, ಹೊಲಸುಕೇರಿ ಎಂದು–ನಾನಾ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ.[೧೧]

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧಗಳಿದ್ದು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಅವು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ವಾಸಸ್ಥಳಕ್ಕಿಂತ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್, ಪ್ಯಾರಿಸ್ ಮತ್ತು ಲಂಡನ್ನಿನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳೇ ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ. ಮುಂದುವರೆದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿವೆ. ಏಷ್ಯಾ, ಆಫ್ರಿಕಾ ಮತ್ತು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಬಹಳ ಕೆಳಮಟ್ಟದವು, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸ್ವಭಾವ ರಚನೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಮೂರು ವಿಧಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ: (ಅ) ಸರಿಯಾದ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಹಾಗೂ ನಾಗರೀಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಲ್ಲದ ಶಾಶ್ವತ ಮತ್ತು ಹಳೆಯದಾದ ಅನೇಕ ಅಂತಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕೊಠಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕಟ್ಟಡಗಳು (ಆ) ತೃಪ್ತಿಕರರವಾದ ನೈರ್ಮಲ್ಯವವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವ ವಾಸಗೃಹಗಳ ಪ್ರದೇಶಗಳು (ಇ) ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವ ನೈರ್ಮಲ್ಯರಹಿತ ಜೋಪಡಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕೊಳಚೆ. ವಸತಿಹೀನರು ಮತ್ತು ಕೆಳವರ್ಗದ ಬಡವರು ಅನಧಿಕೃತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಠಿಕಾಣಿ ಹೂಡುತ್ತಾರೆ. ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವ. ದಿನ ಕಳೆದಂತೆ ರಾತ್ರೋ–ರಾತ್ರಿ ನಾಯಿ ಕೊಡೆಗಳಂತೆ ಗುಡಿಸಲುಗಳುಳ್ಳ ವಸತಿಗಳಿಗೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

'ಏರಿಕ್‌ಪಾರ್ಟಡ್ಜ್‌ರವರ ಪ್ರಕಾರ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ' ಎಂದರೆ ಜಿಲ್ಲೆ ನಗರ ಅಥವಾ ಪಟ್ಟಣದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ಕೆಳವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕಡು ಬಡವರ ವಾಸಸ್ಥಳ. ಇಂತಹ ಬೀದಿ ಅಥವಾ ಅಂಗಳಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಜನಸಂದಣೆಯಿಂದ ದುರ್ಗಣ, ದುರ್ವಾಸನೆ ಮತ್ತು ದುರ್ನಡತೆಯ ಕೂಪವಾಗಿರುತ್ತವೆ.[೧೨]

ಭಾರತದ ೧೯೫೬ರ ಕೊಳಚೆಪ್ರದೇಶಗಳ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಶಿಥಿಲಗೊಂಡ, ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಜನಸಂದಣಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೋಷಪೂರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಗಾಳಿ, ಬೆಳಕು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಅಭಾವ ಅಥವಾ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರುವ ವಾಸಗೃಹಗಳ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರ ರಕ್ಷಣೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದಕ್ಕೆಯೆನಿಸುವ ವಸತಿಗೃಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರದೇಶವೇ ಕೊಳಗೇರಿ.

ಮತ್ತೊಂದು ಮೂಲದ ಪ್ರಕಾರ ಕೊಳಗೇರಿಗಳು, ಅನಾರೋಗ್ಯ ಕೊಳಕು ಮತ್ತು ಅನೈತಿಕತೆಯ ಆಗರ. ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಜನಸಂದಣಿಯಿಂದ ಮಾನವ ವಾಸಕ್ಕೆ ಗುಡಿಸಲು ಹೊಂದಿವೆ. ಕೊಳಗೇರಿಗಳಿಗೆ 'ಪಾಪದ ಹುಂಡಿ' ಜೀವಂತ ಕಸದ ಬುಟ್ಟಿಗಳು ಹೊಲಸುಕೇರಿ ಎಂದು ನಾನಾ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ.[೧೩]

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನರಸುತ್ತಾ ನಗರ ಕಡೆಗೆ ವಲಸೆ ಬರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಮಹಿಳೆಯರು ಸಂಖ್ಯಾಬಲದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಆಶಾಜೀವಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಬಂದಂತಹ ಮಹಿಳೆಯರು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದು, ಅವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ನಗರದ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ನೆಲೆಸಿದ ಮಹಿಳೆಯರು ನಗರದಲ್ಲೂ ಉದ್ಯೋಗ ಸಿಗದೆ, ಸರಿಯಾದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲದೇ ಕಲುಷಿತ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಿಂದೆ ವಲಸೆಗಾರರ ಪೈಕಿ ಭಾಷಾ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ತಮಿಳಿಯನ್ನರೇ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣದಿಂದ ವಲಸೆ ಬರುವಾಗ ಇತರೆ ಭಾಷಿಕರಾದ ಕನ್ನಡಿಗರು, ತೆಲುಗರು, ಮಲೆಯಾಳಿಗರು ಸೇರಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಕೊಳಚೆ ಪದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹಲವು ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳು ಈ ಮುಂದಿನಂತಿವೆ. ೫/ ಸ್ಲಮ್–ಕೊಳಗೇರಿ, ಕೊಳೆ–ಪಾಳೆಯ ಪ್ರದೇಶ, ಬೀಡು, ಕೊಂಪೆ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ, ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕಡುಬಡವರು ನಿರ್ಗತಿಕರು ವಾಸಿಸುವ, ಬಹಳ ಒತ್ತಾದ, ಗಲೀಜಾಗಿರುವ ಗಲ್ಲಿ, ವಿಭಾಗ, ವಾಸಾನರ್ಹ, ಗೃಹ ಮನುಷ್ಯರು ವಾಸಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಮನೆಯ ಕಟ್ಟಡ Slum–(ಅಕ್ರಿ) (ಭೂ ಚೂಕೃ, Slummed Slumming) ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ೧. ಕೊಳಗೇರಿಯಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡು. ೨. ಅನುಕಂಪೆಯಿಂದ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ನೋಡಬಹುದು. ಕೊಳಗೇರಿಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸು; ಕೊಳಗೇರಿಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿನೀಡು, ಹೋಗು, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾಡು, ಸುತ್ತಾಡು. ೩. ಕೊಳಗೇರಿರಂತೆ ನಡೆದುಕೊ, ವ್ಯವಹರಿಸು ವರ್ತಿಸು, ಎಂದು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. Slum ಸ್ಲಮ್ area of a city where people live in dirty conditions, ಕೊಳಗೇರಿ; ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ, Slum–ಕೊಳಗೇರಿ, ಕೊಳಚೆ

ಪ್ರದೇಶ, ಹೊಲಸುಕೇರಿ, ಗಲೀಜುಗಲ್ಲಿ Slum (ಸ್ಲಮ್) mover crowded squalid, ಹೊಲಸು, ಕೇರಿ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಕಾಪ ಕಾಕಪೋಕರಿ ಕೇರಿ, ಹೊಲಗೇರಿ, there are large slums in mumbai Slum ಕೊಳಗೇರಿ ಹೊಲಸು, ಕೇರಿ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ". ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಹರಿಹರ ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಲಗೇರಿ ಬಗ್ಗೆ ರಾಘವಾಂಕ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಲತಿಯರು ಹಾಗೂ ಹೊಲಗೇರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಕೊಳಚೆ, ಕೊಳಗೇರಿ ಎನ್ನುವ ಪದ ಕೊಳಕು ತುಂಬಿರುವ ಪ್ರದೇಶ, ಹೊಲಸಾದ ಓಣಿ ಅಥವಾ ಕೋರಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಿಘಂಟುಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

೨೦೧೧ರ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಲಂ ಅಂದರೆ, ಅನೈರ್ಮಲ್ಯೀಕರಣ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಕುಡಿಯಲು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ನೀರು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಹಾಗೂ ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಲ್ಲದೇ, ಸರಾಸರಿ ೩೦೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ವಠಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುವ ೬೦-೭೦ ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಸಮುಚ್ಚೆಯ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಕೊಳಕು ಮತ್ತು ಅನೈತಿಕತೆಗಳ ಆಗರವೆನಿಸಿದ ಅಲ್ಲದೆ, ನಗರ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಳಂಕ ಪ್ರಾಯವೆನಿಸಿರುವ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕಸದ ಬುಟ್ಟಿ, ಹೊಲಸುಕೇರಿ, ಹೊಲಗೇರಿ, ಪಾಪದ ಹುಂಡಿ, ಕೊಳಗೇರಿ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕೀಳು ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಮಟ್ಟದ, ಹೊಲಸಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಆರೋಗ್ಯದಮಟ್ಟ ತುಂಬ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ತುಂಬಾ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇರುವ, ಕಡುಬಡವರೆ ತುಂಬಿರುವ, ಶ್ರೀಮಂತರಿಂದ ದೂರವಿರಬೇಕಾದ ಪ್ರದೇಶ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಚಿತ್ರಣ

ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸಕಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ನಗರ ಜೀವನವು ಅಷ್ಟೊಂದು ಸ್ನೇಹ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿ-ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವು ಕೃತಕವೂ, ಔಪಾಚಾರಿಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಚಿತ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಕೈಗಾರೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ನಗರ ಜೀವನ ಆಕರ್ಷಣೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿನ ಸಲುವಾಗ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಪ್ರಮಾಣ ಅಧಿಕಗೊಂಡು ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾಗಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಆಗರವೇ ಆಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಜ್ವಲಂತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಮಹತ್ತರವಾದುದಾಗಿದೆ. ಹೊಲಸು, ಗೊಬ್ಬುವಾಸನೆ, ಮರಗಿಡ ಬೆಳೆದ ಖಾಲಿ ಜಾಗ, ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೊಳಕು ಜೀವನ

ಮಾಡುವವರನ್ನು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಚಿತ್ರಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೩.೪ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಲಕ್ಷಣಗಳು

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಆರ್ಥಿಕ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರದ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿರುವಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳೇ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರು ಆರ್ಥಿಕತೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ದುರ್ಬಲರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದಂತಹ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಇವರು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗುಡಿಸಲುಗಳಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮುಂದೆ ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಕೆಲಸ, ಕಟ್ಟದ ನಿರ್ಮಾಣ, ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಗೋದಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವರು ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಜನರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತಹ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿ, ಈ ಎಲ್ಲ ದುಡಿಮೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತಮಗೆ ಬರುವಂತಹ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಗರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಯಾಗಿ ಪಡೆದು ಮುಂಗಡವಾಗಿ ಹಣ ಪಾವತಿಸುವುದು ಕಷ್ಟದ ಮಾತಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಇಂತಹ ಜನರ ವಾಸಸ್ಥಾನ, ಮೂಲ, ಇಂತಹ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳೇ ಆಗಿರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.[೧೪]

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವುದು ನೀರು. ಇದನ್ನು ಕುಡಿಯದೇ ಒಂದು ದಿನವೂ ಇರುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಹಾಗಾಗಿ ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯಿಂದ ತುಂಬ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಾದಾಗ ಇಂತಹ ಚಿಕ್ಕ ಸಮಸ್ಯೆಯು ದೊಡ್ಡ ಕಲಹಗಳಿಗೆ, ಮುಷ್ಕರಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಬಡಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಗುವ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನೀರನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಸೌಲಭ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯಾದಾಗ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೆ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಗರದ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ, ನಗರವು ಮೂಲ ಕೊಳಗೇರಿಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದು. ನಗರ ಪರಿಧಿಯೊಳಗಿನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಸುತ್ತುವರೆಯತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಕೊಳಚೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ

ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಭೂಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವ ನಗರದ ಹೊಸ ಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಔಪಚಾರಿಕ ವಸಾಹತುಗಳು, ಉದ್ಯಮ, ಚಿಲ್ಲರೆ ವಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಮೂಲಭೂತ ಕೊಳಗೇರಿ ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬಡವರಿಗೆ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಅನೇಕ ಅನೂಕೂಲತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ದಟ್ಟವಾದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿದೆ.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಪಟ್ಟಣ ಅಥವಾ ನಗರ ಸಮೀಪವಿರುವ ಕನಿಷ್ಠ ಅಪೇಕ್ಷಿಣೆಯ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಅದು ರಾಜ್ಯದ ಒಡೆತನ ಅಥವಾ ನಗರ ಲೋಕೋಪಕಾರಿ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಅಥವಾ ಸ್ವಂತ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಪರ್ವತ ಮರುಭೂಮಿ ಭೂಪ್ರದೇಶ ಮೇಲೆ ಇರುವ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ವಾಸಿಸುವ ಜಾಗ ಇಳಿಜಾರು ಇವರು ತಲುಪಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಪ್ರವಾಹ ಪೀಡಿತ ಕಣಿವೆಗಳ ಅಥವಾ ನೀರು ಅಥವಾ ಶುಷ್ಕ ನದಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ವಾಸಿಗಳು ಕೃಷಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲದ ನಗರ ಕಸದ ಡಂಪ್ ಬಳಿ, ರೈಲ್ವೆ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ ಹತ್ತಿರ ಮತ್ತು ಅನಪೇಕ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಔಪಚಾರಿಕ ನಗರ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯದಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರುವ ಹಳೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಕೊಠಡಿಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಂದು ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಆಗಮನದಿಂದ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಮೂಲವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಸ್ಥಾಪಕರು, ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಐತಿಹಾಸಿಕ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಪ್ರಸಕ್ತ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಅಥವಾ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಸಂಗಾತಿಯಿಂದ ಹೊರಹಾಕುವಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ರಾಜಕೀಯ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಕೆಲವು ಕೊಳಗೇರಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸುತ್ತವೆ.

ಅನುರಕ್ಷಿತ ಅವಧಿ

ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಯೋಗ್ಯವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಅಧಿಕೃತ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಎಂದು ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ಭೂಮಿ ಅಧಿಕಾರವಧಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಅವರ ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನವೀಕರಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮತ್ತು ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಅಪಾಯಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಮಾತು ನಿಜವಾಗಿದೆ. ಭೂಮಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಾನೂನು ಬದ್ಧ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಇಲ್ಲದ ದಾಖಲೆ ರಹಿತ ಮಾಲೀಕತ್ವವು ಸ್ಲಂ ನಿವಾಸಿಗಳು ಅಡಮಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸುವುದನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅದು ಅವರ ಹಣಕಾಸಿನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಭೂಮಾಲಿಕತ್ವವನ್ನು ನೋಂದಣಿ ಮಾಡದೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನವೀಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ದೇಶ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವಲ್ಲಿ

ಸರ್ಕಾರವು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅನುಭವದ ಮಾತು ಸತ್ಯ ಕೊಳಗೇರಿನ ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಅಧಿಕಾರಿವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಕೊಳಗೇರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹ ಪರ್ಯಾಯಗಳು ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ನಗರದಾದ್ಯಂತದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾದ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಸಾಮೂಹಿಕ ಸಾಗಣೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಪೈಪ್ ವಿನ್ಯಾಸ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ರಸ್ತೆಗಳು ಕೂಡ ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತವೆ.

ಕೆಳಮಟ್ಟದ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಅತಿಕ್ರಮಣ

೨೦೦೦ರ ದಶಕ (ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ವಸತಿ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ವಸತಿ ರಚನೆಗಳನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಾಂತಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ಆಗಾಗೆ ಕಟ್ಟಲಾಗಿದೆ. ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ವಸತಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿರುವ ಮಣ್ಣು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಸಮರ್ಪಕವಾಗಿದೆ. ಕಾಗದ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್, ಮಣ್ಣಿನ ನೆಲಹಾಸುಗಳು, ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ವಾಟಲ್ ಗೋಡೆಗಳು ಹಗ್ಗಗಳು, ಒಣಹುಲ್ಲು ಅಥವಾ ಹರಿದ ಲೋಹದ ತುಂಡುಗಳಿಂದ ಮನೆ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಮರ, ಛಾವಣಿಯ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಿಮೆಂಟ್ ಅನ್ನು ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸರಿಯಾದ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ರಚನಾತ್ಮಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸದೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ವಿವಿಧ ಜಾಗಗಳು, ವಾಸಿಸುವ ಉದ್ಯೋಗ ಬೈಲಾಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಕಟ್ಟಡ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಸಹ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಬಹುದು ಅತಿಕ್ರಮಣವು ಸಹ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ವಸತಿ, ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಒಂದೇ ಕೋಣೆಯ ಘಟಕಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಗೂ ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸಹಕರಿಸಬಹುದು, ಐದು ಜನ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಒಂದು ಕೋಣೆಯ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊಠಡಿ, ಅಡುಗೆ, ಮಲಗುವಿಕೆ ಮತ್ತು ವಾಸಿಸಲು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಮೂಲಗಳ ಬಳಿ ಕೂಡಾ ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು. ಭಾರತದ ಒಂದು ಕೊಳಗೇರಿನಲ್ಲಿ ೧೦ ಕ್ಕಿಂತಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ೪೫ಮೀ ೭ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅಸಮರ್ಪಕ ಅಥವಾ ಸೌಲಭ್ಯ

ಇಳಿಜಾರಿನ ಜಾಗ ಮತ್ತು ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಲಮ್ ಪುನರ್ವಸತಿ ೧೯೭೫ ಕೊಳಗೇರಿ ಗುರುತಿಸುವ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಕೊರತೆ, ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ (ನೀರು) ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನಿಂದ ವಿದ್ಯುತ್ ಅಂಬ್ಯುಲೈನ್ಸ್ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಒಳಚರಂಡಿ ಸುಸಜ್ಜಿತ ರಸ್ತೆಗಳಿಗೆ, ಹೊಸಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಹಳೆಯ ಕೊಳಚೆಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅಧಿಕೃತ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ ಮತ್ತು ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ

ರಸ್ತೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಯವಲ್ಲ ವಿದ್ಯುತ್ ಅಥವಾ ನೀರು ಪೂರೈಕೆಗಳಂತಹ ಕೆಲವು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಿರಿದಾದ ಕಾಲುದಾರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಅದು ವಾಹನಗಳನ್ನು (ತುರ್ತುವಾಹನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ) ರವಾನಿಸಲು ಅನುಮತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದಿನನಿತ್ಯದ ಕಸ ಸಂಗ್ರಹದಂತಹ ಸೇವೆಗಳ ಕೊರತೆಯು ಕಳಪೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶೇಖರಣೆಗೊಳ್ಳಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಸಾಹತು ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಮತ್ತು ಬಡವರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಯೋಜನೆ ಇಲ್ಲ ಸಾಮ್ಯಾನವಾಗಿ ಗಂಭೀರ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ.

ಅನೇಕ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರವು ಕೊಳಗೇರಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೊಳಗೇರಿ ವಿವಾದಿತ ಭೂಮಿ ಅಥವಾ ತ್ವರಿತ ಅಧಿಕೃತ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಲಂ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸೂಚಿಸುವಿಕೆಯು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರವು ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಬಡತನ ಮತ್ತು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ, ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ತೆರಿಗೆಯ ಆದಾಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಅಥವಾ ನಿಧಾನ ಗಮನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಇತರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಿರುದ್ಧ ಅಪರಾಧ ಮತ್ತು ಹಿಂಸಾಚಾರದ ನಿರಂತರ ಬೆದರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸ್ಲಂ ಬೀದಿಗಳು, ಮನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಕಿರಿದಾದ ಮತ್ತು ಅತಿದೊಡ್ಡ ವಿನ್ಯಾಸವು ಲೇಔಟ್ ವಿಶ್ವಾಸರ್ಹಾ, ಸುರಕ್ಷಿತ ವೆಚ್ಚ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟಕರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನಿತರರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತ ಶಾಲೆಗಳು ತಲುಪಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮೀರಿದೆ. ಆದರೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಕಡಿಮೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಸ್ಲಂ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಲಿನ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ.

ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಅಪಾಯಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವಿಕೆ

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ದಿನನಿತ್ಯ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು (ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು) ಭೂಕುಸಿತಗಳ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಹಗಳು ಮುಂತಾದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಪತ್ತುಗಳಿಗೆ ದುರ್ಬಲವಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಗಳನ್ನು ಸಾಮ್ಯಾನವಾಗಿ ಇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪರ್ವತಮಯ ಭೂಪ್ರದೇಶ ಮೇಲೆ ಇರುವ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ, ಕೊಳಚೆಗಳು ಇಳಿಜಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಶುರುವಾಗುತ್ತವೆ ಅಥವಾ ಪ್ರವಾಹ ಪೀಡಿತ ಕಣಿವೆಗಳ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಅನೇಕ ಉಪಯುಕ್ತ ಉದ್ಯಮಗಳು ಸಂಚಾರ ದಟ್ಟಣೆ ಮತ್ತು ಕುಸಿತದ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳಂತಹ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ತ್ವರಿತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅನುಮತಿಸಲು ತುಂಬಾ ಕಿರಿದಾದ ರಸ್ತೆಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ನಿರುದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಹಿನ್ನಡೆ

ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಉದ್ಯೋಗ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಸ್ಲಂ ನಿವಾಸಿಗಳು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳ ಕನಸಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಲಿವೆ. ಇಂಥ ನೂರಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳ ಮಿತಿ ಹಲವು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಸ್ಲಂನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸ್ಲಂನಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ವರ್ಗ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕೆಲಸದ ಒಪ್ಪಂದ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಪರವಾನಗಿ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಅಥವಾ ಅನಧಿಕೃತ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದ ವೃತ್ತಿಪರ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಔಪಚಾರಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾರೆ.

ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಅಥವಾ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದು ಒಂದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವೃತ್ತಿಪರ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಔಪಚಾರಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾರೆ.

ನಿಷಿದ್ಧವಲ್ಲದ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಉದಾ: ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ, ಮನೆಯ ಉದ್ಯಮಗಳು, ಉತ್ಪನ್ನ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಪ್ಯಾಕೇಜಿಂಗ್ ಹೂಮಾಲೆ ಮತ್ತು ಎಂಬ್ರಾಡೆರಿ ಮಾಡುವ, ದೇಶಿಯ ಕೆಲಸ, ಶೂ ಪಾಲಿಶ್ ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಟಿ.ವಿ. ಫ್ರಿಜ್, ಕುಕ್ಕರ್ ರಿಪೇರಿ ಚಾಲನೆ Tuk-Tuk ಅಥವಾ ಹತ್ತಚಾಲಿತ ರಿಕ್ಷಾಗಳು ನಿರ್ಮಾಣ ಕೆಲಸಗಾರರು ಅಥವಾ ಹಸ್ತ ಮತ್ತು ಕರಕುಶಲ ತಯಾರಿಕೆ ಕೆಲವು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಜನರು ಈ ರೀತಿಯ ಮತ್ತು ಒಂದು ದೇಶ ಬಗೆಯ (ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್, ಗೃಹ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳಿಂದ) ತ್ಯಾಜ್ಯ ಮರುಬಳಕೆ ಭಾಗಗಳು ಅಥವಾ ಕಚ್ಚಾ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಎರಡು ಬಳಕೆಯಗುತ್ತಿದೆ. ಸರಕುಗಳಿಂದ ಮುರಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಅಥವಾ ತೆಗೆದುಹಾಕುವ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಪರವಾನಗಿ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಬಡವರು ನಿಯಮಿತವಾಗಿದೆ.

ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಮತ್ತು ಹಿಂಸಾಚಾರ

ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧವು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಡೇಟಾ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಪರಾಧ ಪ್ರಮಾಣವು ಕೆಲವು ಹತ್ತಿರ ಅಲ್ಲದ ಸ್ಲಂ ನಿವಾಸಿ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಸ್ಲಂವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿವಾಸಿಗಳ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನೇ ಕಡಿಮೆ ಕೊಳಗೇರಿ ರಹಿತೆಗಳ ಜೊತೆ ಅಲ್ಲದ ಕೊಳಚೆ. ಉದಾ: ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲವು ಕೊಳಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿವೆ. ಕೊಳಗೇರಿನಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಸಿದಂತೆ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮತ್ತೊಂದು ಗಂಭೀರ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ನೈರೋಬಿ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ

ಹದಿ ಹರೆಯದ ಹುಡುಗಿಯರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದಡೆ, ಯು.ಎನ್. ಆವಾಸಸ್ಥಾನ ವರದಿ ಮಾಡುವಾಗ ಕೆಲವು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಪಾರಾಧ ಪ್ರಮಾಣವು (ಉದಾ: ಸಂಪ್ರಾಯಿಕ ನಗರದೊಳಗಿನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಡಗುತಾಣಲಾಗುತ್ತದೆ) ಅಪರಾಧ ಅನೇಕ ಕೊಳಚೆ ಬ್ಲಾಕ್ ಲೇಔಟ್ ನೇರ ಪರಿಣಾಮ ಆಗಿದೆ. ಸ್ಲಂ ವಾಸಸ್ಥಳದ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧವು ಅನೇಕ ಕೊಳಚೆ ಬ್ಲಾಕ್-ಲೇಔಟ್ ನೇರ ಪರಿಣಾಮ ಆಗಿದೆ. ಸ್ಲಂ ವಾಸಸ್ಥಳದ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧವು ಒಂದು. ಆದರಿಂದ ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಅಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂತ್ರಸ್ತರನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಳೆಗೇರಿಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಪರಾಧ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ; ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಮಾದಕವಸ್ತು, ಕಳ್ಳಸಾಗಣೆ, ಕುದಿಸುವಿಕೆ, ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆ ಮತ್ತು ಜೂಜಿನಂತಹ ಅಕ್ರಮ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕ್ಷೇತ್ರಗ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ಅಪರಾಧ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಅನೇಕ ಗ್ಯಾಂಗ್‌ಗಳು ಆದಾಯದ ಮೇಲಿನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತವೆ.

ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕ ಹಿಂಸೆಯ ಅಪಾಯವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿರುದ್ಯೋಗದಂತಹ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಸಾಕಷ್ಟಿಲ್ಲದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಡುತ್ತವೆ. ವೈವಾಹಿಕ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ರಾತ್ರಿಯ ತಡವಾಗಿ ಆಗಮಿಸುವಾಗ, ನಡೆದಾಡುವಾಗ ಲೈಂಗಿಕ ಹಿಂಸಾಚಾರವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಭದ್ರತೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಹಿಂಸಾಚಾರ ಪುನರಾವರ್ತಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ.

ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಹಿಂಸಾಚಾರ ಗನ್ ಹಿಡಿದು ಹಿಂಸೆ ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಲಿಪಶುಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪುರಪಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಹಿಂಸಾಚಾರವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಲಂನಲ್ಲಿ ಪರೀಕಾರ ಮತ್ತು ಜಾಗರೂಕತೆಯು ಹಿಂಸೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಳಗೇರಿಗಳ (ನಿವಾಸಿಗಳ ನಡುವೆ ಗಂಭೀರ ಮತ್ತು ಔಷಧಿಯ) ಕೊಳಗೇರಿ ಜೀವನದ ವಿರುದ್ಧ ಹತಾಶೆ, ಕೊಳಗೇರಿ ಬಿಡಲು ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಅವಕಾಶ ನಿರಾಕರಣೆ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿದೆ. ಅರ್ಥವೇನು ಎಂದು ಕೊಳಚೆ, ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ criminogenic ಅವು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಹಾಗೂ (೧೭೪-೧೭೫-೧೭೬) ಇದಲ್ಲದೇ ವಿಶ್ವದ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಏಕರೂಪವಾಗಿಲ್ಲ. ಮಾದಕವಸ್ತು, ಕಳ್ಳಸಾಗಣೆ, ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆ ಮತ್ತು ಜೂಜಿನ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಳಚೆ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಅಪರಾಧ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಎಂಬಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಅಕ್ರಮ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಬಲ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಗ್ಯಾಂಗ್ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋರಾಡುತ್ತಿವೆ.

ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಅನಾರೋಗ್ಯ

ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ರೋಗವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊಳಚೆ ವರದಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ರೋಗಗಳು. ಕಾಲರಾ, HIV ಏಡ್ಸ್, ದಡಾರ, ಮಲೇರಿಯಾ, ಡೆಂಗ್ಯೂ, ಟೈಫಾಯಿಡ್, ನಿರೋಧಕ ಕ್ಷಯ ಸೇರಿವೆ. ಇತರ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳು. ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿನ ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಅದು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾಲರಾ ಮತ್ತು ಅತಿಸಾರವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೈಟಿಯಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಬಹುಪಾಲು ಜನರು ಬಡತನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ೨೦೧೦ ನಂತರ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿರುವ ಕಾಲರಾ ೮೩೨೧ ಜನರನ್ನು ಕೊಂದಿತು. ರೋಗಗಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ದುರ್ಬಲತೆಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಎಚ್.ಐ.ವಿ./ಏಡ್ಸ್ ಹರಡಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರಿಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಲಿಂಗ ಅಸಮಾನತೆಯು ಏಚ್.ಐ.ವಿ. / ಎಡ್ಸ್ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಪಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮ್ಯೂಮಯಲ್ ಏತಸಂಸ್ಕಾರ ಬಳೆಸುವುದು HIV/AIDS ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ವಿಧಾನಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರು ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಅಧಿಕಾರ ಅಥವಾ ಹಿಂಸಾಚಾರದಿಂದಾಗಿ ಅವರ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಕಾಯಿಲೆಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು. ನೈರೋಬಿಯ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ HIV/AIDS ಮತ್ತು ಕ್ಷಯರೋಗವು ಸುಮಾರು ೫೦% ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಸಾಂದ್ರತೆಗಳು ಕಳಪೆ ಜೀವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಕಡಿಮೆ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದು ದರಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಬಂಧಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಅಸಮರ್ಪಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಯು ಕೊಳಗೇರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರೋಗ ಹರಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕೊಳಗೇರಿ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತ ಜಾಗದಿಂದಾಗಿ ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಮತ್ತು ವಾರ್ಗಿಕ ಹರಡುವಿಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಳಪೆ ಜೀವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಸಹ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ರೋಗಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತೆ. ಕಳಪೆ ನೀರಿನ ಗುಣ್ಣಮಟ್ಟ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ ಮಲೇರಿಯಾ ಅತಿಸಾರ ಮತ್ತು ಟ್ರಕೋಮಾ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಪ್ರಮುಖ ರೋಗಗಳ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಸುರ್ ಸುರ್ ಎಟ್.ಆಲ್ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಪರಿಚಯ ರೋಗಗಳ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಸ್ಲಂ ಎಂಬುವುದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಂಗ್ಲ ಪದವಾಗಿದೆ. ಇದೂ ೧೮೪೫ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಮರಳಿ ಅಲ್ಲೆ ಬಡವರ ಬೀದಿ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಚಾಕೋಬ್ ರೈಸ್ನ್ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ನಗರ ಸ್ಲಂ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ೧೮೯೦ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಡುವೆ ತೂಗಾಡುವ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ೧೯೯೧ ಸುರ್ ಎಟ್.ಆಲ್. ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತಮ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಪ್ರವೇಶದಂತಹ ಜೀವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ರೋಗಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿನ ಅಪೌಷ್ಠಿಕತೆ:

ಸ್ಲಂ ಅಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಅಪೌಷ್ಠಿಕತೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. (೨೦೦೬) ೫ ವರ್ಷ ಕಡಿಮೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಸ್ಲಮ್ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಶೇ: ೩೫ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ೩೫%ರಷ್ಟು ತೂಕ ಇಳಿದಿದ್ದಾರೆ. W.H.O ಮಾನದಂಡಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಮಕ್ಕಳು ಮೂರನೆ ಹಂತ ಅಪೌಷ್ಠಿಕತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅತ್ಯಂತ ತೀವ್ರವಾದ ಮಟ್ಟ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಸುಮಾರು ೪೦%ರಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೆಂದರೆ ಪ್ರೋಟೀನ್-ಎನರ್ಜಿ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ PEM ವಿಟಮಿನ್ ಎ ಕೊರತೆ ರಕ್ತಹೀನತೆ IDA ಅಯೋಡಿನ್ ಕೊರತೆಯ ಅಸ್ವಸ್ಥೆಗಳು (IOD) ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮ IDD ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಗರ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ೫೬,೦೦೦ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ ಎಂದು ಡಾ.ಅಭಯ್ ಬ್ಯಾಂಗ್ ವರದಿಮಾಡಿದೆ.

ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯಾಪಕ ಮಗು ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯ ತಾಯಿಯ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ತಾಯಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ತಾಯಿಯ ಉದ್ಯೋಗ ಅಥವಾ ಗೃಹೋಪಯೋಗಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಬಡತನವು ಸಾಕಷ್ಟು ಆಹಾರವನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಮತ್ತು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಆಹಾರ ಸೇವೆಯ ಅಪೌಷ್ಠಿಕತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಆಹಾರ ಸೇವನೆಗೆ ಕಾರಣಬಹುದು. ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ತಾಯಿಯವರ ದೋಷಪೂರಿತ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಅಸರ್ಮಪಕ ಹಾಲು ಉಣಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ತಯಾರಿಸುವುದು ಸೇರಿದಂತೆ ಕೊಳಗೇರಿ ೬೪% ತಾಯಂದಿರು ಕೆಲವೊಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಊಟಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಊಟದ ಬದಲಿಗೆ ತ್ವರಿತ ಆಹಾರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸೌಲಭ್ಯದ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ರೋಗ ರುಜಿನಗಳು

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಸಮಸ್ಯೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಇರುವಂತೆಯೇ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಕೊರತೆಯಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು. ಉಳಿದಂತಹ ಕೆಲಸಗಳಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಂತಹ ಮಲಿನ ನೀರು ಒಂದೆಡೆ ಶೇಖರಗೊಳ್ಳದ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಹರಡುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ನೀರು ಅನೇಕ ರೋಗಗಳನ್ನು ತರುವಂತಹ ಕ್ರಿಮಿಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಯಕಾಣವಾಗಿ ಒಬ್ಬರಿಂದ ಒಬ್ಬರಿಗೆ

ಹರಡುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಾದ ಶೌಚಾಲಯದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿದಿರುವುದರಿಂದ ಚಿಕ್ಕ-ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಕೂಡಿಸುವುದು ಅಲ್ಲಿರುವ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹದಗೆಡಿಸುವ ವಾತಾವರಣ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚಿಹ್ನೆ ಎಂದರೆ ಆದರೆ ತೋರುವಿಕೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕಟ್ಟಡ, ಓಣಿಗಳು, ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮನೆಗಳು ಅಥವಾ ಹಳೆಯ ಮನೆಗಳು ಸೋರುತ್ತವೆ.

ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಕೊರತೆ: ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಜನರಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪುರಷ ಇಬ್ಬರೂ ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ದುಡಿಮೆ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಅವರ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟವು ಅತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ(ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷ ಇಬ್ಬರೂ). ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ದುಡಿಮೆ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟವು ದುರ್ಬಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಂತರೆಲ್ಲರು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವರ ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟ ದುರ್ಬಲವಾಗಿದೆ.

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು: ಉಚ್ಚವರ್ಗದವರ ಮನೆಗಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದವರು ಹಾಗೂ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಬಡಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಜನರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ವಿವಿಧ ಹಿನ್ನಲೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜನರು ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ನಿರ್ಗತಿಕರು, ಮನೆ ಇಲ್ಲದವರು ಮುಂತಾದವರು ಇಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಸಮುದಾಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇದು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂತವರು ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯಲು ಕಠಿಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಪರಿಪಾಲನೆ ಕಡಿಮೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಲಕ್ಷತೆ ಇದೆ. ರೋಗರುಜಿನಿಗಳು ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಸಾವಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಜಾಸ್ತಿ.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕತೆ: ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಮಾತ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೆಲವೊಂದು ನಗರ ಕೊಳಚೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಯುವಕ/ಯುವತಿರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಹಣಕಾಸಿನ ಕೊರತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ನೈತಿಕ ನಡತೆಗಳು: ಅಪರಾಧ, ಬಾಲಾಪರಾಧ ದುಶ್ಚಟಗಳ ತಾಣ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಆದರೂ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಂಡ ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ನಡವಳಿಕೆ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕಳ್ಳರು, ಲೈಂಗಿಕ ಅಪರಾಧಿಗಳ ವೇಶ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿಯವರು, ಜೂಜಾಡುವವರು ಇಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ: ಪಟ್ಟಣದ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ವಾಸ ಮಾಡುವ ಜನರು ನಗರಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರುವಂತಹ ಏರಿಯಾಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಜನರಿಂದ ದೂರುವಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಮಾತುಕತೆಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ವರ್ಗ ಮತ್ತು ವರ್ಣದಿಂದ ಇವರು ದುರ್ಬಲ ಕೆಳವರ್ಗವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರು ಜೀವನಶೈಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಪರಿಚಿತರು ಅಥವಾ ಅಪರಿಚಿತರು ಆಗಬಹುದು. ಹಿಂದೆ ಹೊರಗಿಂದ ಬಂದು ಅಕ್ರಮಸಿಕೊಂಡು ನಿವಾಸಿ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಜನರು ವಲಸೆ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಚಲನೆ-ವಲಸೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಮ್ಮೆ ವಿವಿಧ ಕುಟುಂಬಗಳ ಜನರು ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಚಲನ ವಲನಗಳ ವಾತಾವರಣವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

೩.೫ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು

ಭಾರತವು ಹಳ್ಳಿಗಳ ದೇಶವಾಗಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿ ನಗರಗಳು ಇದ್ದವು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಸಿಂಧೂನದಿ ಕಣಿವೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾಗರೀಕತೆ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಖನನದಿಂದ ಹರಪ್ಪಾ, ಮೊಹೆಂಜೊದಾರೋ, ಕಾಲಿಬಂಗನ್, ಲೋಥಾಲ್, ಅಮ್ರ, ಕಿಲಿಗುಲಿ ಮಹಮದ್, ಬನಾವಲಿ, ದ್ವಾರಕ ಮೊದಲಾದ ನಗರ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಇದ್ದವು. ಮೆಗಸ್ತಾನಿಸನ ಇಂಡಿಕಾದಲ್ಲಿ, ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಿದೆ. ಮೆಗಸ್ತಾನಿಸ್, ಚೀನೀ ಯಾತ್ರಿಕರು ಹಾಗೂ ಇತರರು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಪಾಟಲೀಪುತ್ರ, ವಿಜಯನಗರ (ಹಂಪಿ), ನಲಂದಾ, ತಕ್ಷಶಿಲೆ, ಉಜ್ಜಯನಿ, ಬನವಾಸಿ, ಐಹೊಳೆ, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು, ಮಧೋಳ, ಕೊಪ್ಪಳ ಮುಂತಾದ ನಗರಗಳು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ಸುಂದರ ಕಲಾತ್ಮಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ನಗರಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು, ನಗರಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಪರ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ನೀತಿ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಅವನತೀಕರಣ, ನಗರ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ನಶಿಸಿಹೋಗಿ ಯಂತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವಂತಹ ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುವುದು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಮುಂಬಯಿ, ಮದ್ರಾಸ, ಕಲ್ಕತ್ತ ಮುಂತಾದ ಮಹಾನಗರಗಳು ನಾಗರೀಕತೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ನಗರಗಳು ಸಮರ್ಪಕ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಿಲ್ಲದೆ, ಅತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅನೇಕ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ತಲೆದೋರಿವೆ. ನಗರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ನೀರಿನ ಸೌಕರ್ಯ ಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ನಿರುಪಯುಕ್ತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೀರಿನ ಮುಖಾಂತರ ಕಳುಹಿಸಲು ಅನೂಕೂಲವಾಗುವುದರಿಂದ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಮಾಲೀಕರು ನದಿದಂಡೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೆ ಆಯ್ಕೆ

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಗಾಟದ ಅನೂಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ರೈಲ್ವೆ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ದೂರ ಅನುಕೂಲವಾಗದ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಆದರೂ ಅನೇಕ ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಇವುಗಳೆಲ್ಲವುಗಳ ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತಲೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಬೆಳೆದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಹಾಕಿದವು. ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪರದೇಶ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರು ವಲಸೆ ಬರಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹೆಚ್ಚು ಬಾಡಿಗೆ ಇದ್ದ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನೆಗಳನ್ನು ಸಿರಿವಂತರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ಬಡವರು ಖಾಲಿ ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸರಿಯಾದ ಮನೆ, ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ವಿಫಲರಾದರು, ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟ, ಕಾರ್ಪೋರೇಷನ್‌ಗಳು, ಗುಡಿಸಲು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ನಾಗರಿಕರ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಮುಂದೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದವು. ಇಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆ ಇಲ್ಲ. ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯು ಹೇಳತೀರದು, ಹೊಲಸು-ರಾಶಿ ರಾಶಿಯಾಗಿ ಕೂಡಿ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ, ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳು, ಸೊಳ್ಳೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ರೋಗ ರುಜಿನಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ನಿಜವಾದ ಕೊಳಗೇರಿಯು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆಯುವುದರಿಂದ ನಗರಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರತಿಶತ ಬೆಳೆಯುವುದರಿಂದ ನಗರಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿವಾಸಿ ಪ್ರದೇಶವು ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಚದರ ಮೈಲುಗಳಲ್ಲಿಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನ ನೀಬಿಡತೆಯಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತವೆ.[೨೯]

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ೫೦೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಅನೇಕ ನಗರ ಸಮಾಜ, ನಗರಗಳು ವಾಣಿಜ್ಯ ವ್ಯಾಪಾರ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆನಂತರ ಕ್ರಮೇಣ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಆಗಾಗ್ಗೆ ನಡೆದು ಯುದ್ಧಗಳಿಂದ ಕೆಲವು ನಾಶವಾದವು. ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯ ನಂತರ ನಗರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಜೀವನ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗದವರಿಂದ ಬಡ ವರ್ಗದವರ ಶೋಷಣೆಗೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು. ಯಥೇಚ್ಚ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಕೂಲಿಕಾರರು ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯ ತೊಡಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಜನರು ಬಂದು ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಭಾರತದ ಕೆಲವು ಪ್ರಮಾಣ ನಗರಗಳು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಂಕಿ-ಅಂಶ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಈ ಮುಂದೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಮುಂಬೈನಗರ: ಸುಮಾರು ೧೪೦ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಗರ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಜನರು ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜನಸಾಂದ್ರತೆ ಶೇ. ೧೫೦ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ವಸತಿಗೃಹ ಶೇ ೨೫ ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದವು. ಆದುದರಿಂದ ೧೫ ಲಕ್ಷ ಜನರು ವಾಸಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿರುವ

ಭಾಗದಲ್ಲಿ ೩೩ ಲಕ್ಷ ಜನರು ವಾಸಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳ **ಚಾವಲ್** (Chawal) ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಮುಂಬೈನ ಧಾರವಿ ಒಳಗೆ ಸಮಗ್ರ ಕೊಳಗೇರಿ ವಾಸಿಸುವ ಮತ್ತು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ೧೮೮೭ ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಯುಗದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾವಾದಿ ನೀತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಧಾರವಿ ಸ್ಲಮ್ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಭಾರತದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರವಿ ಮತ್ತು ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾದ ಕೊಳಗೇರಿ ವಸತಿ, ಟ್ಯಾನಿರೀಸ್, ಕುಂಬಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿಗಳಿಂದ ತಂದ ನಗರೀಕರಣದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೀನ್ಯಾಕ್ಕೆ ಬಂದರು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೈರೋಬಿಯಂತಹ ನಗರ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಅವರು ಆಫ್ರಿಕನ್ನರನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವಲಸಿಗರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಪೂರೈಕೆಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಪರಿಗಣಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣ ನೀತಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರವು ಏಕ ವಾಸಯೋಗ್ಯ ಹಾಸಿಗೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿತು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ತಮ್ಮ ಚಳವಳಿಯ ಸಮಯ ಮತ್ತು ಹಣದ ವೆಚ್ಚದಿಂದಾಗಿ ಅವರ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ನಗರ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೋದವು. ಮನೆಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಅಶಕ್ತರಾದ ಕಾರಣ ಕೊಳಚೆಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು.[೧೫]

ವಸಾಹತುಶಾಹಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಇತರರನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ಮುಂಬೈಯ ಧಾರವಿ ಸ್ಲಂ ಈಗ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕೊಲಿವಾಡಾಸ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇದು ಮೊದಲು ಗ್ರಾಮವಾಗಿದ್ದು, ಮುಂಬೈ ಅನ್ನು ಬಾಂಬೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ೧೮೮೭ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಸಾಹತು ಸರ್ಕಾರವು ಎಲ್ಲಾ ಟ್ಯಾನಿರೀಸ್ ಇತರ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಉದ್ಯಮ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶ ಪೆನಿನ್ಸ್ಯುಲರ್ ವಸಾಹತು ಭಾಗ ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿತ್ತು.

ದೆಹಲಿ: ದೆಹಲಿ ಭಾರತದ ಮೂರನೆ ದೊಡ್ಡ ನಗರವಾಗಿದೆ. ಹಳೆ ದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ನವದೆಹಲಿ ಎರಡು ನಗರಗಳಿಂದ ೯೧೮ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮನೆಗಳು ಒತ್ತತ್ತಾಗಿ ಇರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೧/೨ ಭಾಗದಷ್ಟು ದೆಹಲಿಯಾಗಿದ್ದು ೩/೪ ಭಾಗದಷ್ಟು ಜನ ಸುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದವರಾಗಿದ್ದು, ೧/೪ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯವರಾಗಿದ್ದು ೩/೪ ಭಾಗದಷ್ಟು ಜನ ಸುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದ ೨/೫ ರಷ್ಟು ಜನ ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ, ರಾಜಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಪಂಜಾಬ್‌ಗಳಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ ೪೦ ರಷ್ಟು ಬರುವವರು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಶೇ ೫೦ ರಷ್ಟು ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನವರು ಶೇ. ೮೯ರಷ್ಟು ಹಿಂದೂಗಳೂ ಶೇ ೪ ರಷ್ಟು ಮುಸ್ಲೀಂರು, ಶೇ. ೭ ರಷ್ಟು ಸಿಖ್ಖರು ಇನ್ನುಳಿದವರು ಅನುಪಾತಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಯವರಾಗಿ ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಳಿದ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕುಟುಂಬದ ೪.೮ ರಷ್ಟು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ತುಂಬಾ ಹಿಂದುಳಿದಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಹ ಬಹಳ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಅಪಾಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಮೋಸ, ಹಿಂಸೆ, ಅನೈರ್ಮಲ್ಯತೆಯು ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕಾರಣ. ಕ್ಷಿಪ್ರಗತಿಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ವಲಸೆ ಬರುವುದು. ಈ ರೀತಿ ವಲಸೆ ಬಂದ ಜನರಿಗೆ ದೆಹಲಿ ಆಡಳಿತವು ನಾಗರೀಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಸ್ತಿಗಳು ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವವಾದವು.[೧೬]

ಕೊಲ್ಕತ್ತಾ ನಗರ: ಕೋಲ್ಕತ್ತಾ ನಗರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬಸ್ತಿಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಬೆಳೆಯಲು ಆದಾಯವುಳ್ಳವರು, ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರು ಸೇವಕರು, ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ನಿರಾಶ್ರಿತರು, ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ತಳವೂರಿರುವುದೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪೂರ್ವ ಬಂಗಾಳ ಅಂದರೆ ಈಗಿನ ಬಾಂಗ್ಲಾ ದೇಶದಿಂದ ೩೮ ಲಕ್ಷ ನಿರಾಶ್ರಿತರು ಕಳೆದ ೨೫ ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಈ ನಗರದ ಬಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದು ನೆಲಸಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಲ್ಕತ್ತಾ ನಗರದಲ್ಲಿನ ಕೈಗಾರೀಕರಣ ಇಂದು ಕೋಲ್ಕತ್ತಾ ನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯ ೧೪೧ ಮೊಹಲ್ಲಾಗಳ ಬಸ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.

ಚೈನ್ನೈ ನಗರ: ಭಾರತದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನೈ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ನಗರ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕಡಲು ತೀರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಚರೀಸ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸುಮರು ೬೦೦ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿದ್ದು ನಗರದ ಶೇ ೧/೬ ರಷ್ಟು ಜನರು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಂತೆಯೇ ಅಮೇರಿಕದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ. ಚೈನಾಟೌನ್ ಅಥವಾ ಲಿಟನ್ ಇಟಲಿ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕೆಲವು ಪ್ರವಾಸಿಗರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಜೀವನಕ್ರಮ ಅನುಸರಿಸುವುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮೂಲಕ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ೧೭.೨ ಮಿಲಿಯನ್ ಜನರು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ೩.೨ ಮಿಲಿಯನ್ ಜನರು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ, ೩.೨ ಮಿಲಿಯನ್ ಜನರು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಅನಧಿಕೃತ ವಸತೀಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.[೧೭]

ಆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು: ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಶಾಸನ ೧೯೭೩ರ ಪ್ರಕಾರ ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಂಡಲಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ೧೯೮೧ರವರೆಗೆ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಂಡಳಿಯು ಸುಮಾರು ೭೬೨ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿತು. ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಂಡಳಿಯು ಮತ್ತೆ ೧೩೮೦ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಸುಮಾರು ೧೫ ಲಕ್ಷ ಜನರು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ಸಂಖ್ಯೆ ೧.೪ರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾವಾರಿನಂತೆ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ೧೯೯೯ರ ಅಂಕಿ–ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಯು ಸುಮಾರು ೨೦೧೧ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ೧೯ ಲಕ್ಷ ಜನರು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಕಾರಣಗಳು:

* ಕೈಗಾರೀಕರಣ
* ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ
* ನಗರಜೀವನದ ಆಕರ್ಷಣೆ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾ ನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕರಣ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನರು ನೌಕರಿಯನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಬರತೊಡಗಿದರು. ಅದು ಅಲ್ಲದೇ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ನಗರದ ಕಡೆಗೆ ತಮ್ಮ ಗುರಿಯನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಆಕರ್ಷಕ ನೌಕರಿ ಮತ್ತು ಜೀವನೋಪಾಯದ ಆಸೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ, ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ನಗರದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ನಗರಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಮಾನಸಿಕ ಭಾವನೆ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದ ಜನರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಖಾಲಿ ಇರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರವಾಗಿ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ನಾಂದಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ವಿವರ

ಕ್ರಸಂ.	ರಾಜ್ಯಗಳು	ಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಪುರುಷರು	ಮಹಿಳೆಯರು
೧.	ಅಂಡಮಾನ್ & ನಿಕೋಬಾರ್	೧೬,೨೪೪	೮,೮೫೫	೭,೩೮೯
೨.	ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ	೫,೧೮೭,೪೯೩	೨,೬೨೫,೭೪೫	೫೬೧,೭೪೮
೩.	ಅಸ್ಸಾಮ್	೮೨,೨೮೯	೪೩,೪೭೨	೩೮,೮೧೭
೪.	ಬಿಹಾರ	೫೩೧,೪೮೧	೨೮೨,೭೭೨	೩೮,೮೧೭

೫.	ಚಂಡೀಗಡ	೧೦೭,೧೨೫	೬೨,೭೬೨	೪೪,೩೬೩
೬.	ಚತ್ತೀಸ್‌ಗಡ	೮೧೭,೯೦೮	೪೨೨,೦೯೬	೭೯೫,೮೧೨
೭.	ದೆಹಲಿ	೨,೦೨೯,೭೫೫	೧,೧೪೦,೩೩೪	೮೮೯,೪೨೧
೮.	ಗೋವಾ	೧೪,೪೮೨	೭,೪೨೯	೭,೦೧೩
೯.	ಗುಜರಾತ್	೧,೮೬೬,೭೯೭	೧,೦೨೦,೨೮೮	೮೪೬,೫೦೯
೧೦.	ಹರಿಯಾಣ	೧,೪೨೦,೪೦೭	೭೭೮,೭೩೪	೬೪೧,೨೭೩
೧೧.	ಜಮ್ಮು & ಕಾಶ್ಮೀರ	೨೬೮,೫೧೩	೧೪೩,೪೧೬	೨೪೧,೬೭೩
೧೨.	ಜಾರ್ಖಂಡ್	೩೦೧,೫೬೯,	೧೫೮,೫೩೨	೧೫೩,೦೩೭
೧೩.	ಕರ್ನಾಟಕ	೧,೪೦೨,೯೭೧	೭೧೪,೪೧೩	೬೮೮,೫೫೮
೧೪.	ಕೇರಳ	೬೪,೫೫೬	೨೧,೬೯೯	೧,೧೪೭,೩೩೪
೧೫.	ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ	೨,೪೧೭,೦೯೧	೧,೨೬೯,೭೫೭	೧,೧೪೭,೩೩೪
೧೬.	ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ	೧೧,೨೦೨,೭೬೨	೬,೧೩೭,೬೨೪	೫,೦೬೫,೧೭೮
೧೭.	ಮೇಘಾಲಯ	೮೬,೭೦೪	೪೩,೦೭೮	೪೩,೨೨೬
೧೮.	ಒರಿಸ್ಸಾ	೬೨೯,೯೯೯	೩೩೦,೦೫೪	೨೯೯,೯೪೫
೧೯.	ಪಾಂಡಿಚೆರಿ	೭೩,೧೬,೧೯೨	೩೬,೦೧೨	೩೭,೧೫೭
೨೦.	ಪಂಜಾಬ್	೧,೧೫೯,೫೬೧	೬೨೯,೩೨೬	೫೩೦,೨೩೫
೨೧.	ರಾಜಸ್ತಾನ್	೧,೨೯೪,೧೦೬	೨೮೪,೫೪೧	೬೧೨,೫೬೫
೨೨.	ತಮಿಳುನಾಡು	೨,೮೬೬,೮೯೩	೧,೪೪೧,೪೩೭	೧,೪೨೫,೪೫೬
೨೩.	ತ್ರಿಪುರ	೨೯,೯೪೯	೧೫,೦೯೩	೧೪,೮೫೬
೨೪.	ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ	೪,೩೯೫,೨೭೬	೨,೩೪೮,೨೭೯	೨,೦೪೬,೫೯೭
೨೫.	ಉತ್ತರಾಂಚಲ್	೧,೯೫,೪೭೦	೧೦೩,೮೯೫	೯೧,೫೭೫
೨೬.	ಪಶ್ಚಿಮಬಂಗಾಳ	೪,೧೧೫,೯೮೦	೨೨೨೦,೧೩೫	೧,೮೯೫,೮೪೫
೨೭.	ಭಾರತ	೪೨,೫೭೮,೧೦೮	೨೨೬೯೭,೨೧೮	೧೯,೮೮೦,೯೭೨

ಕೃಪೆ: ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಭಾರತದ ಜನಗಣತಿ ೨೦೦೧.

೨೦೧೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ ೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ ಭಾರತಾದ್ಯಂತ ಸ್ಲಂಗಳಿರುವ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೭೪೩ ಗಳಾಗಿದ್ದು, ೨೦೧೧ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭಾರತಾದ್ಯಂತ ಸ್ಲಂಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೬೧೩ಕ್ಕೆ ಏರಿದೆ. ೧೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ೧೪.೪% ಜನರು ಸ್ಲಂಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವರೆಂದು ಜನಗಣತಿಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಘೋಷಿತ

ಸ್ಲಂಗಳು ೩೭೦೭೩, ಅಘೋಷಿತ ಸ್ಲಂಗಳು ೩೦೮೪೬ ಹಾಗೂ ಗುರುತಿಸಿದ ಸ್ಲಂಗಳು ೪೦೩೦೯. ದೇಶದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸ್ಲಂಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ. ಇಲ್ಲಿ ೪೧.೩% ನಗರ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಲಂ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು, ೩೫.೭% ನಗರ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಲಂ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ೭ನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಿವರಗಳು

ಭಾರತದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಏಳನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ. ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳ ನೋಟ ಹೀಗಿದೆ.

ಕ್ರಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಗಳು	ಒಟ್ಟು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು	ಒಟ್ಟುಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಪುರುಷ	ಮಹಿಳೆ
೧.	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	೧೧೫	೧೨೪೦೪೭	೬೬೦೫೦	೫೪೬೬೭
೨.	ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾ	೩೧	೧೬೬೬೪	೬೬೨೪	೭೦೪೦
೩.	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	೨೫೭	೩೦೬೮೧೫	೧೬೭೫೧೦	೧೩೬೩೦೫
೪.	ಬೆಳಗಾವಿ	೬೪	೫೩೬೧೧	೨೮೬೩೦	೨೪೬೬೧
೫.	ಬಳ್ಳಾರಿ	೧೫೨	೧೫೮೦೭೮	೮೦೪೫೫	೭೭೬೨೭
೬.	ಬೀದರ್	೬೬	೪೧೧೩೭	೨೧೪೯೮	೨೭೭೫೧
೭.	ವಿಜಾಪುರ	೭೧	೬೨೪೪೭	೭೪೯೬	೨೭೧೮೧
೮.	ಚಾಮರಾಜನಗರ	೬೯	೨೦೨೯೨	೧೦೬೦೯	೧೦೦೮೭
೯.	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	೩೧	೨೩೦೧೫	೧೨೫೪೭	೧೦೪೭೮
೧೦.	ಚಿಕ್ಕಮಂಗಳೂರು	೭೮	೪೪೮೬೨	೮೪೪೦೧	೨೦೧೬೧
೧೧.	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	೭೩	೬೧೫೬೪	೩೧೯೮೭	೨೯೫೮೨
೧೨.	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	೧೮	೧೭೫೨೬	೬೨೦೪	೬೩೭೯
೧೩.	ದಾವಣಗೆರೆ	೮೩	೫೮೮೭೬	೨೮೩೭೫	೩೦೪೯೫
೧೪.	ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೧೬	೧೧೦೫೩೩	೫೬೯೨೯	೫೪೨೩೪
೧೫.	ಹಾಸನ	೧೦೭	೧೦೧೬೮೫	೫೪೭೧೪	೪೬೯೭೧
೧೬.	ಹಾವೇರಿ	೫೭	೩೨೯೪೭	೧೬೬೧೮	೧೬೩೨೯
೧೭.	ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ	೮೭	೪೫೬೨೨	೨೫೮೨೪	೧೯೮೦೨
೧೮.	ಕೊಡಗು	೧೧	೨೯೮೬	೧೫೭೪	೧೧೪೧೨
೧೯.	ಕೋಲಾರ	೫೩	೨೧೫೮೯	೧೧೩೨೦	೧೦೨೬೯
೨೦.	ಕೊಪ್ಪಳ	೪೭	೩೭೮೨೦	೧೭೭೭೪	೧೬೨೧೧
೨೧.	ಮಂಡ್ಯ	೫೨	೩೫೭೭೬	೧೭೭೭೮	೧೭೬೮೯
೨೨.	ಮೈಸೂರು	೯೯	೬೯೫೭೪	೩೪೬೩೭	೨೩೯೫೯
೨೩.	ರಾಯಚೂರು	೭೩	೫೧೯೫೨	೨೭೯೨	–

೨೪.	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೧೭೯	೧೯೭೨೧೩	೧೦೮೯೦	೮೯೧೬೨
೨೫.	ತುಮಕೂರು	೯೬	೨೪೨೯೯	೨೪೦೦೦	೨೦೨೯೯
೨೬.	ಉಡುಪಿ	೨೬	೭೩೧೭	೩೫೫೫	೩೭೬೨
೨೭.	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	೭೭	೧೨೨೭೦	೬೭೦೦	೫೫೩೭
	ಒಟ್ಟು	೨೧೩೪	೧೭೭೫೮೬೪	೧೯೪೨೬೭೦	೮೨೯೦೫೦

೨೦೧೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೬,೧೦,೬೫,೨೯೭ ಘೋಷಿತ ಸ್ಲಂಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ನೋಡಬಹುದು. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ವಿಶ್ವದ ಒಂದು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುವ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಳೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೊಸ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಅಂದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮುನ್ನಡೆ ಒಂದು ಕಡೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಅದೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ತ್ಯಾಜ್ಯದಂತೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಿವರ

ಕ್ರಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರು	ಗುರುತು ಹಚ್ಚಲಾಗಿರುವ	ಘೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ
೧.	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	೫೯೭	೩೮೬
೨.	ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ	೩೨	೩೨
೩.	ಬಾಗಲಕೋಟೆ	೬೪	೬೪
೪.	ಬಳ್ಳಾರಿ	೨೦೨	೧೫೪
೫.	ಬೆಳಗಾವಿ	೧೨೭	೯೯
೬.	ಬೀದರ್	೬೭	೬೭
೭.	ಬಿಜಾಪುರ	೭೧	೭೧
೮.	ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ	೫೧	೩೧
೯.	ಚಿಕ್ಕಮಂಗಳೂರು	೫೬	೫೦
೧೦.	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	೭೨	೭೨
೧೧.	ಚಾಮರಾಜನಗರ	೫೮	೫೫
೧೨.	ದಾವಣಗೆರೆ	೧೦೧	೮೫
೧೩.	ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ	೧೮	೧೮
೧೪.	ಗದಗ	೮೯	೮೯
೧೫.	ಗುಲ್ಬರ್ಗ	೧೫೩	೧೫೫

೧೬.	ಧಾರವಾಡ	೧೧೮	೭೫
೧೭.	ಹಾಸನ	೧೦೯	೧೦೯
೧೮.	ಹಾವೇರಿ	೬೩	೫೭
೧೯.	ಕೊಡಗು	೧೧	೧೧
೨೦.	ಕೋಲಾರ	೫೩	೫೩
೨೧.	ಕೊಪ್ಪಳ	೪೭	೪೭
೨೨.	ಮಂಡ್ಯ	೫೩	೫೩
೨೩.	ಮೈಸೂರು	೧೩೪	೧೦೪
೨೪.	ರಾಯಚೂರು	೭೩	೭೩
೨೫.	ರಾಮನಗರ	೩೯	೩೯
೨೬.	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೧೮೧	೧೮೧
೨೭.	ತುಮಕೂರು	೧೦೨	೧೦೨
೨೮.	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ	೩೩	೩೩
೨೯.	ಉಡುಪಿ	೨೬	೨೬
೩೦.	ಯಾದಗಿರಿ	೦೦	೦೦
	ಒಟ್ಟು	೨೭೯೬	೨೩೯೧

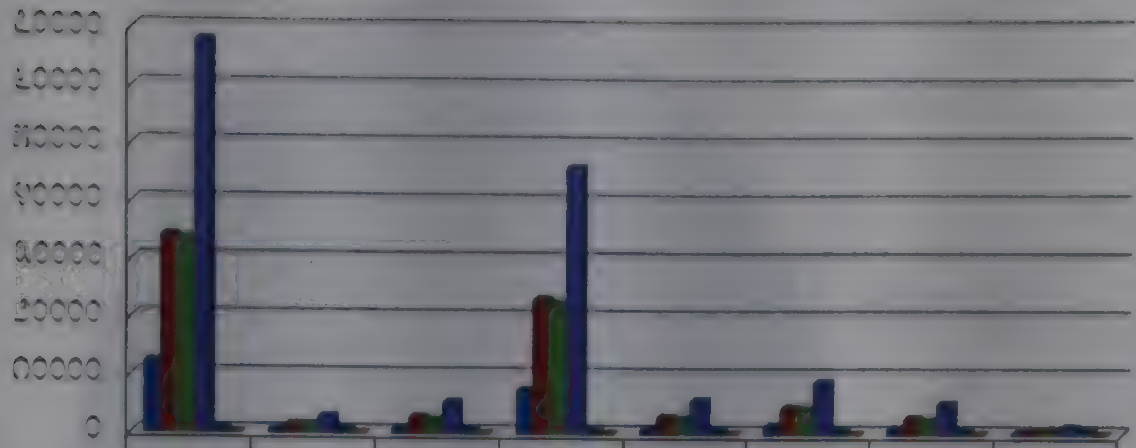
ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ವಿಶ್ವದ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಹಳೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಅಂದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮುನ್ನಡೆ ಒಂದು ಕಡೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಅದೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ತ್ಯಾಜ್ಯದಂತೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ನಗರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕರಣ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಜನರು ಉದ್ಯೋಗ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು, ನಗರಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮೊದಲು ವಾಸಿಸಲು ಮನೆ, ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಮನೆ ಬಾಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಅವರು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಊರಿನಿಂದ ದೂರ ಅಥವಾ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಹೊರವಲಯ ಕಡೆ ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ದುಡಿಮೆ, ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿಂತು ಹೋಗಿ ಕೃಷಿ

ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಕುಸಿತದಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಹದಗೆಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಅವರ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಕಷ್ಟಕರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು ಪಟ್ಟಣದ ಕಡೆಗೆ ವಲಸೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ನಗರಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಉದ್ಯೋಗ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಮನೆ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಿಕ್ಕಿದರು ಅಧಿಕ ಬಾಡಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಬರುವಂತಹ ಸಂಬಳ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ರೈಲು ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ನಗರದಿಂದ ಊರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ, ಖಾಲಿ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದಿರು, ಕಬ್ಬಿಣ, ತೆಂಗಿನ ಗರಿ, ಕಬ್ಬಿಣ ಸೀಟುಗಳು, ಬಟ್ಟೆ, ಗೋಣಿಚೀಲಗಳು ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ನೆಲೆಸುವರು. ಇವು ಗಾಳಿ, ಬೆಳಕು, ನೀರು, ಚರಂಡಿ, ಶೌಚಾಲಯ, ವಿದ್ಯುತ್, ಸ್ವಚ್ಛ ರಸ್ತೆ ಮುಂತಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಈ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಜನರು ಮಾನವ ವಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಅಹಿತಕರವಾದ ಜೋಪಡಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಲ್ಲುವರು. ಹೀಗಾಗಿ ರೋಗರುಜಿನಗಳ ತಾಣವಾಗಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ತಾಲೂಕುವಾರು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಗರ/ಪಟ್ಟಣ ಸ್ಲಂ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕುಟುಂಬವಾರು, ಲಿಂಗವಾರು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರಮಾಣ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾನುಪಾತ, ಕುಟುಂಬಗಾತ್ರ

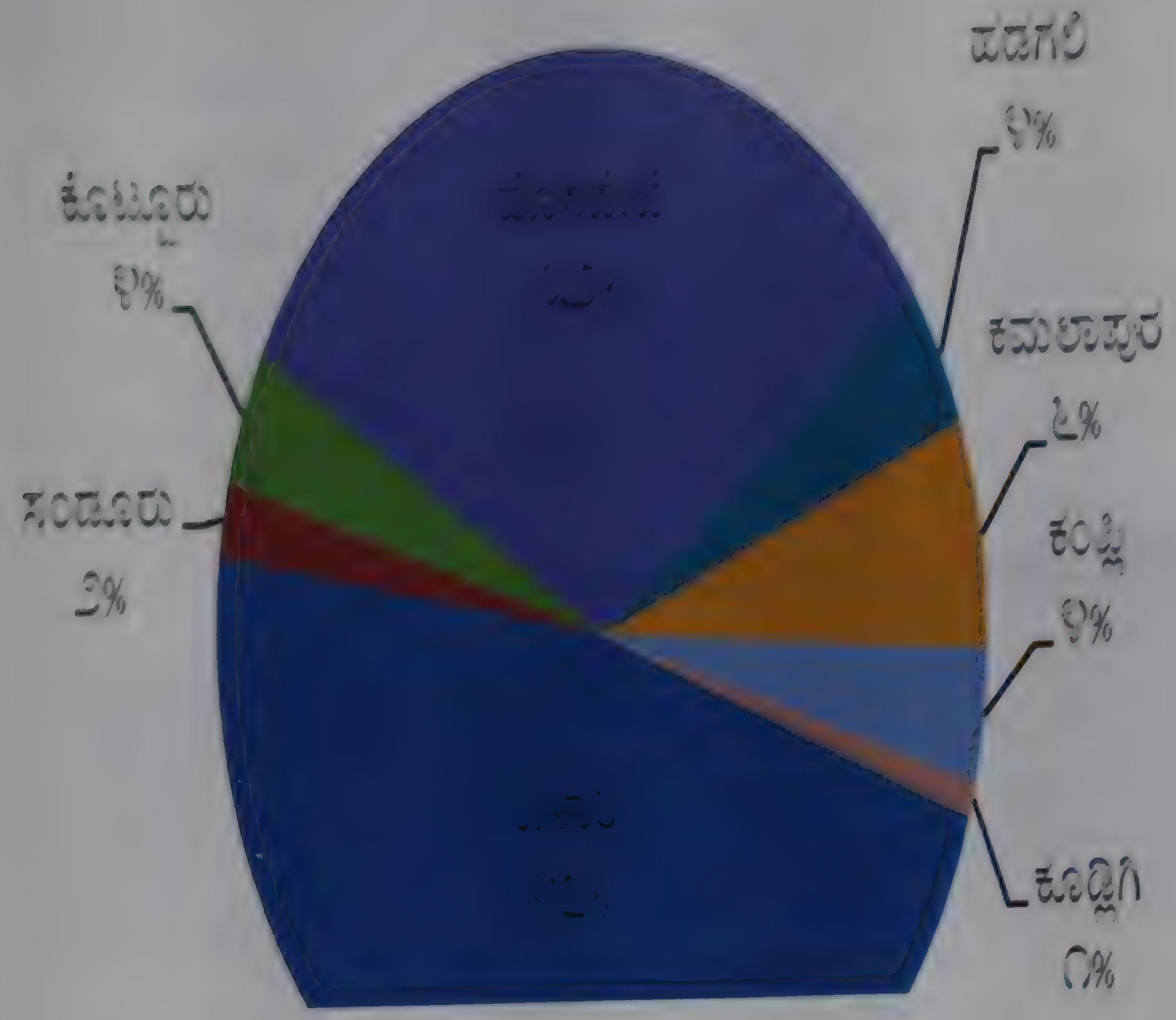
ಕ್ರಸಂ.	ನಗರ/ಪಟ್ಟಣ	ಕುಟುಂಬ	ಗಂಡು	ಹೆಣ್ಣು	ಒಟ್ಟು	ಲಿಂಗಾನು ಪಾತ	ಕುಟುಂಬ ಗಾತ್ರ
೧	ಬಳ್ಳಾರಿ	೧೨೫೨೩	೩೪೩೦೬	೩೩೮೭೧	೬೮೧೭೭	೯೮೭	೫.೪೪
೨	ಸಂಡೂರು	೫೭೮	೧೫೦೪	೧೪೯೨	೨೯೯೬	೯೯೨	೫.೧೮
೩	ಕೊಟ್ಟೂರು	೯೭೯	೨೯೬೧	೨೪೮೫	೫೪೪೬	೮೩೯	೫.೫೬
೪	ಹೊಸಪೇಟೆ	೭೬೫೭	೨೩೪೨೯	೨೨೮೭೮	೪೬೩೦೭	೯೭೬	೬.೦೫
೫	ಹಡಗಲಿ	೯೧೯	೩೦೫೯	೨೮೩೫	೫೮೯೪	೯೨೭	೬.೪೧
೬	ಕಮಲಾಪುರ	೧೫೧೮	೪೬೫೩	೪೪೮೩	೯೧೩೬	೯೬೩	೬.೦೨
೭	ಕಂಪ್ಲಿ	೯೦೯	೨೮೫೭	೨೫೪೮	೫೪೦೫	೮೯೨	೫.೯೫
೮	ಕೂಡ್ಲಿಗಿ	೨೨೫	೭೦೧	೬೯೧	೧೩೯೨	೯೮೬	೬.೧೯
ಒಟ್ಟು	೨೫೬೫೯	೭೪೬೦೪	೭೨೩೦೨	೧೪೬೯೦೬			

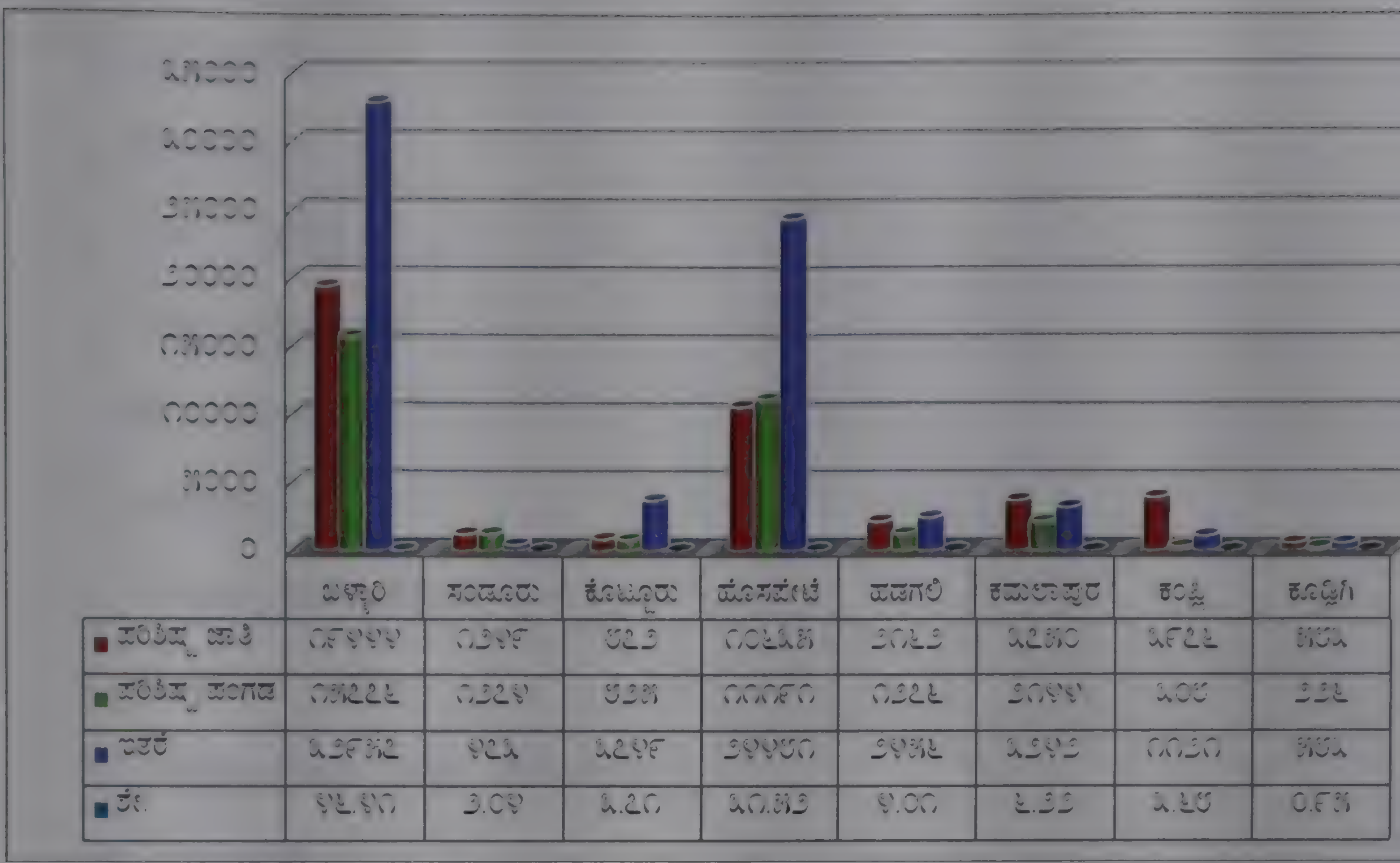
	ಬಳ್ಳಾರಿ	ಸಂಡೂರು	ಕೊಟ್ಟೂರು	ಹೊಸಪೇಟೆ	ಹಡಗಲಿ	ಕಮಲಾಪುರ	ಕಂಪ್ಲಿ	ಕೂಡ್ಲಿಗಿ
ಕುಟುಂಬ	೧೨೫೨೩	೫೭೮	೯೭೯	೭೬೫೭	೯೧೯	೧೫೧೮	೯೦೯	೨೨೫
ಗಂಡು	೩೪೩೦೬	೧೫೦೪	೨೯೬೧	೨೩೪೨೯	೩೦೫೯	೪೬೫೩	೨೫೫೭	೭೦೧
ಹೆಣ್ಣು	೩೩೮೭೧	೧೪೯೨	೨೪೮೫	೨೨೮೭೮	೨೮೩೫	೪೪೮೩	೨೫೪೮	೬೯೧
ಒಟ್ಟು	೬೮೧೭೭	೨೯೯೬	೫೪೪೬	೪೬೩೦೭	೫೮೯೪	೯೧೩೬	೫೧೦೫	೧೩೯೨
ಲಿಂಗಾನುಪಾತ	೯೮೭	೯೯೨	೮೩೯	೯೭೬	೯೨೭	೯೬೩	೮೯೨	೯೮೬
ಕುಟುಂಬ ಗಾತ್ರ	೫.೪೪	೫.೧೮	೫.೫೬	೬.೦೫	೬.೪೧	೬.೦೨	೫.೯೫	೬.೧೯

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ತಾಲೂಕುವಾರು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಗರ/ಪಟ್ಟಣ ಸ್ಲಂ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕುಟುಂಬವಾರು, ಸಮುದಾಯಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರಮಾಣ

ಕ್ರಸಂ.	ನಗರ/ಪಟ್ಟಣ	ಕುಟುಂಬ	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ		ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ		ಇತರೆ
ಶೇಕಡಾ							
೧	ಬಳ್ಳಾರಿ	೧೨೫೨೩	೧೯೪೪೪	೧೫೭೭೬	೩೨೯೫೭	೪೭.೧೦	
೨	ಸಂಡೂರು	೫೭೮	೧೨೪೯	೧೨೭೪	೪೭೩	೨.೦೭	
೩	ಕೊಟ್ಟೂರು	೯೭೯	೮೭೨	೮೨೫	೩೭೪೯	೩.೭೬	
೪	ಹೊಸಪೇಟೆ	೭೬೫೭	೧೦೬೩೫	೧೧೧೯೧	೨೪೪೮೧	೩೨.೦೦	
೫	ಹಡಗಲಿ	೯೧೯	೨೧೬೨	೧೨೭೬	೨೪೫೬	೪.೦೭	
೬	ಕಮಲಾಪುರ	೧೫೧೮	೩೭೫೦	೨೧೪೪	೩೨೪೨	೬.೩೧	
೭	ಕಂಪ್ಲಿ	೯೦೯	೩೯೭೬	೩೦೮	೧೧೨೧	೩.೭೩	
೮	ಕೂಡ್ಲಿಗಿ	೨೨೫	೫೮೩	೨೨೬	೫೮೩	೦.೯೬	
ಒಟ್ಟು		೨೫೬೪೯	೪೨೮೦೩	೩೩೩೬೯	೭೦೭೩೪		

ಹಡಗಲಿ
೪%
ಕೊಟ್ಟೂರು
೪%
ಕಮಲಾಪುರ
೬%
ಸಂಡೂರು
೨%
ಕಂಪ್ಲಿ
೪%
ಕೂಡ್ಲಿಗಿ
೧%

ಕೋಷ್ಟಕ – ೩

ಕ್ರಸಂ.	ತಾಲೂಕು	ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಜನಸಂಖ್ಯೆ
೧.	ಬಳ್ಳಾರಿ	೫೮	೬೮೧೭೭
೨.	ಸಿರುಗುಪ್ಪ	೫	೪೦೨೬
೩.	ಸಂಡೂರು	೩	೨೯೯೬
೪.	ಕೊಟ್ಟೂರು	೬	೫೪೪೬
೫.	ಹೊಸಪೇಟೆ	೪೩	೪೬೩೦೭
೬.	ಹಡಗಲಿ	೮	೫೮೯೪
೭.	ಕಮಲಾಪುರ	೧೨	೯೨೩೬
೮.	ಕಂಪ್ಲಿ	೩	೫೪೦೫
೯.	ಕೂಡ್ಲಿಗಿ	೩	೪೩೦೦

ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಹೆಸರು

೧. ಜಾಗೃತನಗರ

೨. ಶಾಂತಿನಗರ

೩. ಕೋಟೆ ಪ್ರದೇಶ

೪. ಬಾತಿ ಎಕ್ಸ್‌ಟೆನ್‌ಷನ್

೫. ಬಿ.ಬಿ. ಮರಪ್ರದೇಶ

೬. ಆಂಧ್ರಲು

೭. ಬಿಸಲಹಳ್ಳಿ (ಹರಿಜನಕೇರಿ)

೮. ಬಂಡಿಮೊಠ ಪ್ರದೇಶ

೯. ಅಡ್ಜ್‌ಜೆಂಟ್‌ರಿಂದ ಈಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ

೧೦. ಮುಂಡರಗಿ

೧೧. ಕರಿಮಾರಮ್ಮನ ಕಾಲೋನಿ

೧೨. ಕಾರ್ಕರ್ಲತೋಟ ಪ್ರದೇಶ

೧೩. ಅಲ್ಲಿಪುರ

೧೪. ಗುಗ್ಗರಹಟ್ಟಿ (ಹೊನ್ನಳ್ಳಿ ರಸ್ತೆ)

೧೫. ಭಗತ್‌ಸಿಂಗ್ ನಗರ

೧೬. ಕಮಲಪ್ರದೇಶ

೧೭. ಕರ್ಕನಕುಂಟೆ, ಶಿವಲಿಂಗನಗರ

೧೮. ಡಿ.ಸಿ. ಕಾಲೋನಿ

೧೯. ಕೌಲ್‌ಬಜಾರ್

೨೦. ಜಾಗೃತನಗರ–೨ನೇ ಹಂತ

೨೧. ಅಂಜಿನಪ್ಪನಗರ

೨೨. ಸಮತ್‌ನಗರ

೨೪. ಗಡ್ಡಿ ಕೆಳಗಿನಭೂಮಿ

೨೫. ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ರಸ್ತೆ

೨೬. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಗರ

೨೭. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನಗರ

೨೮. ಕೊರಚಗೇರಿ, ಬಂಡಿಮಟ್ಟಿ ರಸ್ತೆ

೨೯. ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರನಗರ

೩೦. ಉಮಾಶಂಕರ ಕಾಲೋನಿ

೩೧. ಕಾಕನಕುಂಟೆ

೩೨. ಮಿಲ್ಲರ್‌ಪೇಟೆ

೩೩. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಗರ

೩೪. ಬಾಪೂಜಿನಗರ

೩೫. ಬಸವನಕುಂಟೆ

೩೬. ದಂಡು ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನ್ (ಸುತ್ತಮುತ್ತ)

೩೭. ರಾಣಿಗಾರ್ಡನ್

೩೮. ಕೊರಚಕಾಲೋನಿ

೩೯. ನಲ್ಲಚೆರುವು

೪೦. ಬಂಡಿಮಟ್ಟಿ ಪ್ರದೇಶ

೪೧. ಅಕುಲಚಾಲುನ್ನೈದು ಚುರುವು

೪೨. ಪ್ರಶಾಂತನಗರ

೪೩. ದೇವಿನಗರ

೪೪. ಮಿಲ್ಲರ್‌ಪೇಟೆ

೪೫. ಸ್ಲಾಟರ್‌ಹೌಸ್

೪೬. ಮಿಲ್ಲರ್ ಪೇಟೆ–೧

೪೭. ಇಂದಿರಾ ನಗರ ಹಿಂಭಾಗ

೪೮. ಕೊರಚರ ಕಾಲೋನಿ–೯೩೦

೪೯. ಚಲುವಾದಿಕೇರಿ

೫೦. ಗದ್ದಿಕೆಳಗಿನ ಭೂಮಿ

೫೧. ಸಂಗನಕಲ್ಲು

೫೨. ವಡ್ಡರಬಂಡೆ ಪ್ರದೇಶ

೫೩. ವಿನಾಯಕನಗರ–೧

೫೪. ವಿನಾಯಕನಗರ–೨

೫೫. ಕುರಹಟ್ಟಿ

೫೬. ಮಹಾನಂದಿ ಕೊಟ್ಟಂ (ಕನ್ನಡ ನಗರ)

೫೭. ಮಹಾನಂದಿ ಕೊಟ್ಟಂ (ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಗರ)

೫೮. ಇಂದಿರಾನಗರ ಕೆಇಬಿ

ಸಿರುಗುಪ್ಪ ಬ್ಲಾಕ್–೧

ಸಿರುಗುಪ್ಪ ಬ್ಲಾಕ್–೨

ಸಿರುಗುಪ್ಪ ಬ್ಲಾಕ್–೩

ಸಿರುಗುಪ್ಪ ಬ್ಲಾಕ್–೪

ಸಿರುಗುಪ್ಪ ಬ್ಲಾಕ್–೫

ಬಳ್ಳಾರಿ–ತೆಕ್ಕಲಕೋಟೆ

ನಾಯಕರಕೇರಿ

ಹರಿಜನಕೇರಿ

ಮಬುಸುಭಾನಿ

ಬಳ್ಳಾರಿ–ಸಿಂಧನೂರು ರಸ್ತೆ

ಹರಿಜನಕೇರಿ

ನಾಯಕರಕೇರಿ

ಹೊಸಚಾಕರುದಹಳ್ಳಿ

ಬಳ್ಳಾರಿ–ಕೊಟ್ಟೂರು ರಸ್ತೆ

ನೇಕಾರ ಓಣಿ

ಬಂಡೂರಕ್ಯಾಂಪ್

ಬಳ್ಳಾರಿ ಕ್ಯಾಂಪ್

ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ ಓಣಿ

ಕೆಳಗೇರಿ ಓಣಿ

ಮುದುಕನಕಟ್ಟೆ

ಬಳ್ಳಾರಿ–ಹೊಸಪೇಟೆ

ಸ್ಟೇಷನ್ ರೋಡ್

ಕಾರಿಗನೂರು

ಕೊಟ್ರೇಶ್ವರ ನಗರ

ಅನಂತಶಯನಗುಡಿ

ಪಾಂಡುರಂಗಕಾಲೋನಿ

ವೆಂಕಯ್ಯಕ್ಯಾಂಪ್

ಬಿ.ಟಿ.ಆರ್. ನಗರ

ಚಿತ್ರಕೇರಿ (ಹರಿಜನಕೇರಿ)

ಗಾಂಧಿನಗರ

ಸಂಕ್ಲಾಪುರ

ಕೊಂಡನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ

ಹರಿಜನಕೇರಿ (ಕಾರಿಗನೂರು)

ವಾಲ್ಮೀಕಿ ನಗರ

ಹೊಸ ಅಮರಾವತಿ

ಹಳೆ ಅಮರಾವತಿ

ಆಜಾದ್‌ನಗರ

ಪಾರ್ವತಿನಗರ

ಚಿತ್ತವಾಡ್ಗಿ

ಸಿರಸನಕಲ್ಲು

ಕೊಟ್ಟೂರುಸ್ವಾಮಿ ಮಠ

ಗುಟ್ಟಿತಪು

ಹೊರಕೇರಿ ಹರಿಜನರು

ಮುದ್ದಾಪುರ ರಸ್ತೆ

ಕುಂಬಾರಗೇರಿ

ಥಿಯೋಸಾಫಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜ್ ಸುತ್ತಮುತ್ತ

ಪಿಂಜಾರ ಓಣಿ

ಥಿಯೋಸಾಫಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜ್ ಹಿಂದೆ

ಜಗಳರಾಯನಕಟ್ಟೆ

ಮುರುಗೈಪ್ರದೇಶ

ಸ್ಲಾಟರ್‌ಹೌಸ್ ಚಪ್ಪರದಳ್ಳಿ

ಚಲುವಾದಿಕೇರಿ

ಜಬ್ಬಲ ಬಿ. ಇಂದಿರಾನಗರ

ಕೋಟ್ಯೆನಗೋಪಾಲ

ಹಂಪಿ ರಸ್ತೆ

ಸುಣ್ಣದಬಟ್ಟಿ

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಗರ

ಶಾಂತಿಬೈಲು

ರಾಮ ಚಿತ್ರಮಂದಿರ

ಮೆಹಬೂಬನಗರ

ಕಾಜಲ್‌ನಗರ

ಶ್ರೀರಾಮುಲು ಪಾರ್ಕ್ ಹಿಂಭಾಗ (ರಾಣಿಪೇಟೆ)

ದಾಸರ ಓಣಿ

ಸಿದ್ದಲಿಂಗಪ್ಪ ಚೌಕಿ

ತಳವಾರಕೇರಿ

ಪ್ರೇಮನಗರ

ಬಳ್ಳಾರಿ–ಹಡಗಲಿ

ಮಹಮದನಕೇರಿ

ಜನತಾಕಾಲೋನಿ

ಹೊಸಹರಿಜನ ಕಾಲೋನಿ

ತೋಟದ ರಸ್ತೆ

ಕುಂಬಾರ ಓಣಿ

ಹಳೇಹರಿಜನ ಕಾಲೋನಿ

ಕುರುಬರಕೇರಿ

ಎಂ.ಪಿ. ಪ್ರಕಾಶ ಕಾಲೋನಿ

ಬಳ್ಳಾರಿ–ಕಮಲಾಪುರ

ಹರಿಜನವಾರ್ಡ್

ಚರ್ಚ್ ಹಿಂಭಾಗ

ಕಿರೀಟಯಲ್ಲಮ್ಮನ ಗುಡಿ

ಮನ್ಮಥಕೇರಿ

ಮುಲ್ಲಾಓಣಿ

ಕುಪ್ಪಯ್ಯ ಕ್ಯಾಂಪ್

ಚಾವಡಿಕೇರಿ

ಮೀನುಗಾರ ಓಣಿ

ಬಂಡೆಕೇರಿ

ಗಾರಿಬಾವಿ ಕುಂಟೆ

ಚಪ್ಪರದಹಳ್ಳಿ

ಕಂಪ್ಲಿ

ಹರಿಜನಕೇರಿ

ಚಪ್ಪರದಹಳ್ಳಿ

ಶಿಕಾರಿ ಕಾಲೋನಿ

ಕೂಡ್ಲಿಗಿ

ಕೊರವರ ಕೇರಿ

ಕೊಟ್ಟೂರು ರಸ್ತೆ

ಹರಿಜನಕೇರಿ

ಹೊಸಪೇಟೆ ರಸ್ತೆ ೭ನೇ ವಾರ್ಡ್

ಕುಂಬಾರ ಓಣಿ ವಾರ್ಡ್ ನಂ. ೧೪

ಊರಮ್ಮನ ಬಯಲು

೩.೬ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮೀಕರಣ ಕಾಯ್ದೆ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳು

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ರಾಜ್ಯ ನೀತಿ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ೪೭ನೇ ಕಲಂ ಪ್ರಕಾರ ಪೌಷ್ಠಿಕತೆಯ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ರಾಜ್ಯದ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕಲಂ ೪೭ರ ಪ್ರಕಾರ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಆರೋಗ್ಯದ ಪಾಲನೆ ಸರಕಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಮನುಷ್ಯರು ವಾಸಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ೧೯೭೩ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮೀಕರಣ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಇದು ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳ ಅನುಮೋದನೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಸ್ಲಂ ಜನರ ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಆಗಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ದೇವರಾಜ ಅರಸರು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು. ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತರಲಾಯಿತು. ೨೦೧೦ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಗೇರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಎಂದು ಮರು ನಾಮಕರಣವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ೨೦೧೩ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಬೆಳಗಾವಿಯ ೧೬ನೇ ವಿಧಾನಸಭೆ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಅನುಮೋದನೆಗೊಂಡಿತು.

ಈ ಕಾಯ್ದೆ ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯರು ವಾಸಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಕಲುಷಿತ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಜನರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತರಲು ಈ ಕಾಯ್ದೆ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜನರ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಘನತೆಯಿಂದ ಬದುಕುವ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ.

ಕಾಯ್ದೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳು

* ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸಿ ಕಾನೂನಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತರುವುದು.
* ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗದಂತೆ ಮತ್ತು ಬೆಳೆಯದಂತೆ ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು.
* ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದು.
* ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಖರೀದಿಸುವುದು.
* ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವುದು.
* ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗಾಗಿ ವಸತಿ ಕಾಯ್ದೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಕಾರದ ಹೊಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರುವುದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಉತ್ತಮೀಕರಣ ಕಾಯ್ದೆಯು ಘೋಷಣೆಯಾದ ನಂತರ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

೧. ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಲಂ ೩ ಪ್ರಕಾರ ಘೋಷಿಸುವಂತೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಂತಹ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

೨. ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ತಾವು ಇರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸುವ ಮಂಡಳಿಯ ನೋಂದಣಿ ಪತ್ರ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

೩. ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಶೌಚಾಲಯ, ರಸ್ತೆ, ಚರಂಡಿ ಮುಂತಾದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

೪. ವಸತಿಗಾಗಿ ನಿವೇಶನ ಪಡೆಯುವ ಅಥವಾ ಕಟ್ಟಿದ ಮನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

೫. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪಾನ, ಜೂಜು, ಅನೈತಿಕ ವ್ಯವಹಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವಂತೆ ಕೇಳುವ ಹಕ್ಕು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

೬. ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯವಾದಾಗ ಸೂಕ್ತ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ನಿರ್ಮೂಲನ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮೀಕರಣ ಕಾಯ್ದೆಯಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಘೋಷಿಸಲು ಕೆಲವೊಂದು ಕಾರಣಗಳು ಇವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಪ್ರದೇಶವು ತಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ಇರುವುದು, ಅನೈರ್ಮಲ್ಯೀಕರಣ, ಹೊಲಸು, ಮಿತಿ ಮೀರಿದ ಜನಸಂದಣಿ, ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಅಥವಾ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ನೆರೆ ಹೊರೆಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಆರೋಗ್ಯದ ಸುರಕ್ಷತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತರುವಂತಹ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಅಥವಾ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವಂತಹ ಸಂಭವ ಗೊತ್ತಾದಾಗ ಅದನ್ನು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಘೋಷಿಸಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯ ವಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಅಂಥ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಜೀರ್ಣಾವಸ್ಥೆ, ಜನನಿಬಿಡತೆ ದೋಷಪೂರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ವಾಯು ಸಂಚಾರ, ದೀಪ ಅಥವಾ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಅಭಾವಗಳಿಂದ ಸುರಕ್ಷತೆಗೆ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾನಿಕರವೆಂದು ಮನದಟ್ಟಾದಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಘೋಷಿಸಬಹುದು. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಘೋಷಿಸಲು ಕೆಲವೊಂದು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದಾದರು ಒಂದು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಘೋಷಿಸಲು ತಮ್ಮ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ವಿವರ, ಅವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ಥಿತಿ ದೃಢೀಕರಣ, ದಾಖಲೆ, ಬೌಂಡರಿ, ನಕ್ಷೆ, ಪಾಲಿಕೆ/ನಗರ ಸಭೆಯಿಂದ ಎನ್.ಓ.ಸಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ನೇರವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಮಂಡಳಿಗೆ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು.

ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಲೆಂದು ರಚಿಸಿದ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಮಂಡಳಿ, ಇದರ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪಡೆದಿಲ್ಲದಿರುವುದು ವಿಷಾದನೀಯ. ಅಸಮರ್ಥ ಅಧಿಕಾರಿಶಾಹಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮತ್ತು ಜನತಂತ್ರ ಮಾದರಿ ತೀರ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ನೆಲಕಚ್ಚಿದೆ. ದಾರಿ ತಪ್ಪಿರುವ ಮಂಡಳಿಯು ಸ್ಲಂ ಜನರನ್ನು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಒಂದು ಆಘಾತಕಾರಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ.

ಸರಕಾರ ಅಥವಾ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮೊದಲು ಕೊಳಗೇರಿಯ ಜನರ ಬದುಕನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜನಗಳ ಮೂಲಭೂತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾದ ವಸತಿ, ಶೌಚಾಲಯದ ನೀರು, ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನಗಳ ಮನದಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯದಾಯಕವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಲು ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಡೆಗೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬೆಳಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಬಲರನ್ನಾಗಿಸಬೇಕು. ಸರಕಾರದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಬದುಕಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವನ ನಡೆಸುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾಯ್ದೆಯ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಲಂಗಳ ವಿವರ.

೧. ಕಲಂ-೩ರ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಲಂಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು. ಕಲಂ -೩ರ ಪ್ರಕಾರ ಘೋಷಣೆಯಿಂದ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಯ ಭೂಮಿಯ ಒಡೆತನ ಮಂಡಳಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೊಂದು ವೇಳೆ ಒಡತನ ಮಂಡಳಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಕಲಂ-೧೭ ಪ್ರಕಾರ ಘೋಷಣೆಯಾಗಬೇಕು.

೨. ಕಲಂ-೧೧ರ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಲಂ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಲಂ ಪುನರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಥವಾ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ನೆಲದ ಮಾಲೀಕನಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಕಲಂ ೧೧ರ ಪ್ರಕಾರ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿ ಅಧಿಸೂಚನೆಯನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ನೊಟೀಸ್ ಹೊರಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೩. ಕಲಂ-೧೭ರ ಪ್ರಕಾರ ಖಾಸಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ಲಂಗಳ ಪುನರ್ವಸತಿಗಾಗಿ ಮಾಲಿಕನಿಂದ ಖರೀದಿಸಿ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಭೂಮಾಲೀಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ಆ ಸ್ಲಂ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ನೋಟೀಸು ಕೊಡಬೇಕು.

೪. ಕಲಂ-೩ ಮತ್ತು ೧೭ರ ಪ್ರಕಾರ ಘೋಷಣೆಯಾದ ಸ್ಲಂ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಇದೆ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಘೋಷಣೆಯಾಗಿ ಹಕ್ಕುಪತ್ರ, ಪರಿಚಯ ಪತ್ರ ಹೊಂದಿದ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಇಂತಹ ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರ ಎತ್ತಂಗಡಿ ನಿಷೇಧ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ವೇಳೆ ಯಾರಾದರೂ ಜನರ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಮಂಡಳಿಯೇ ಜನರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳಾಂತರ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ನಿಯೋಜಿತಗೊಂಡು ಅಧಿಕಾರಿಯ ಪರವಾನಿಗೆ ಪಡೆದೇ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪರವಾನಿಗೆ ನೀಡುವ ಮೊದಲು ನಿಯೋಜಿತಗೊಂಡ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಸ್ಥಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಕುಟುಂಬದವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಅನಂತರ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ವಿರೂಪಾಕ್ಷಿ ಪೂಜಾರಹಳ್ಳಿ, ವಸಾಹತುಕಾಲೀನ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೯, ಪು. ೬

೨. ವಾಸುದೇವ ಬಡಿಗೇರ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಪರಿಸರದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಪು. ೧೬

೩. ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಕೆ. (ಸಂ), ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ದರ್ಶನ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಪು. ೭

೪. ಅದೇ, ಪು. ೭

೫. ಅದೇ, ಪು. ೭

೬. ಅದೇ, ಪು. ೭

೭. ಎಂ. ನಾರಾಯಣ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಪು. ೩೬೧

೮. ಅದೇ, ಪು. ೩೬೧

೯. ಕೊಳಗೇರಿ ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಂಡಳಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು. ೫೯

೧೦. ವೇರಿಯಸ್ ಆಥರ್ಸ್, ದಿ ಚಾಲೆಂಜ್ ಆಫ್ ಸ್ಲಂ, ಗ್ಲೋಬಲ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆನ್ ಹ್ಯೂಮನ್ ಸೆಟ್ಲ್‌ಮೆಂಟ್, ಪು. ೨೦೧

೧೧. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಸಂಪುಟ–೧೨, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ಪು. ೫೩೨

೧೨. ಜಂಪ್ ಅಪ್ ಟು abc, UNT HABJTAT, ೨೦೦೭, ಅದರ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೆಸ್‌ರಿಲೀಸ್ ದಿ ಚಾಲೆಂಚ್ ಆಫ್ ಸ್ಲಮ್ ಗ್ಲೋಬಲ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆನ್ ಹ್ಯೂಮನ್ ಸೆಟ್ಲೆಮೆಂಟ್, ೨೦೦೩, ಪು. ೧೪

೧೩. ಭೈರಪ್ಪ ಕೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಪು. ೩೦೧.

೧೪. ಅದೇ ಪು. ೩೦೨

೧೫. Ballary Gazetteer, P. 46-56

೧೬. Zilla Panchayat Bellary, Bellary District Glance 2000-2001 Publishers Clestict Statistical office Bellary, P. 12-22

೧೭. National under the Karnataka Muncipalities act, P. 114

ಅಧ್ಯಾಯ : ನಾಲ್ಕು

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು: ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಅಧ್ಯಾಯ: ನಾಲ್ಕು

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು: ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಮತ್ತು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಕೊಳಗೇರಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವು ನಗರ ಕೊಳಚೆ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ– ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ನಗರ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಪುನರ್ವಸತಿಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳ ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವವರ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ನಗರದಲ್ಲಿ ೧೭೫ ಕೊಳಚೆಗಳಿಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ೨೦ ಕೊಳಚೆಗಳನ್ನು ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಾಂದ್ರತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದೆ. ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತೀವ್ರವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಹತ್ತು ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಸ್ಲಂನಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ೩೦೦ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿಯ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಲೋಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

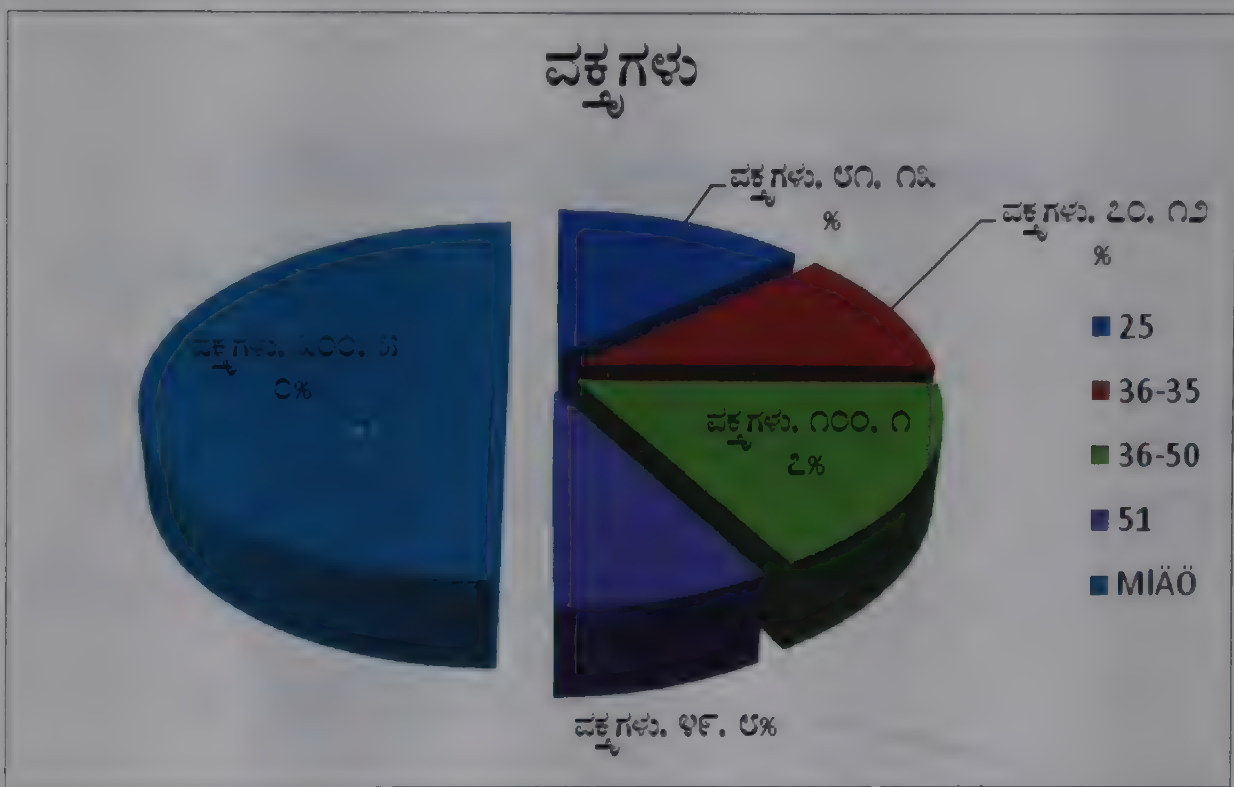
ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿನ ಸಮಗ್ರ ಕೋಷ್ಟಕಗಳು

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಯ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕಗಳನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೫.೧

ಕ್ರ ಸಂ.	ವಯಸ್ಸು	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	೨೫	೮೧	೨೭.೦೦
೨	೩೬-೩೫	೭೦	೨೩.೩೩
೩	೩೬-೫೦	೧೦೦	೩೩.೩೩
೪	೫೧	೪೯	೧೬.೩೩
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦%

ಸಂಪನ್ಮೂಲ = ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ದತ್ತಾಂಶ

ವಯಸ್ಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕೋಷ್ಟಕಗಳಲ್ಲಿ

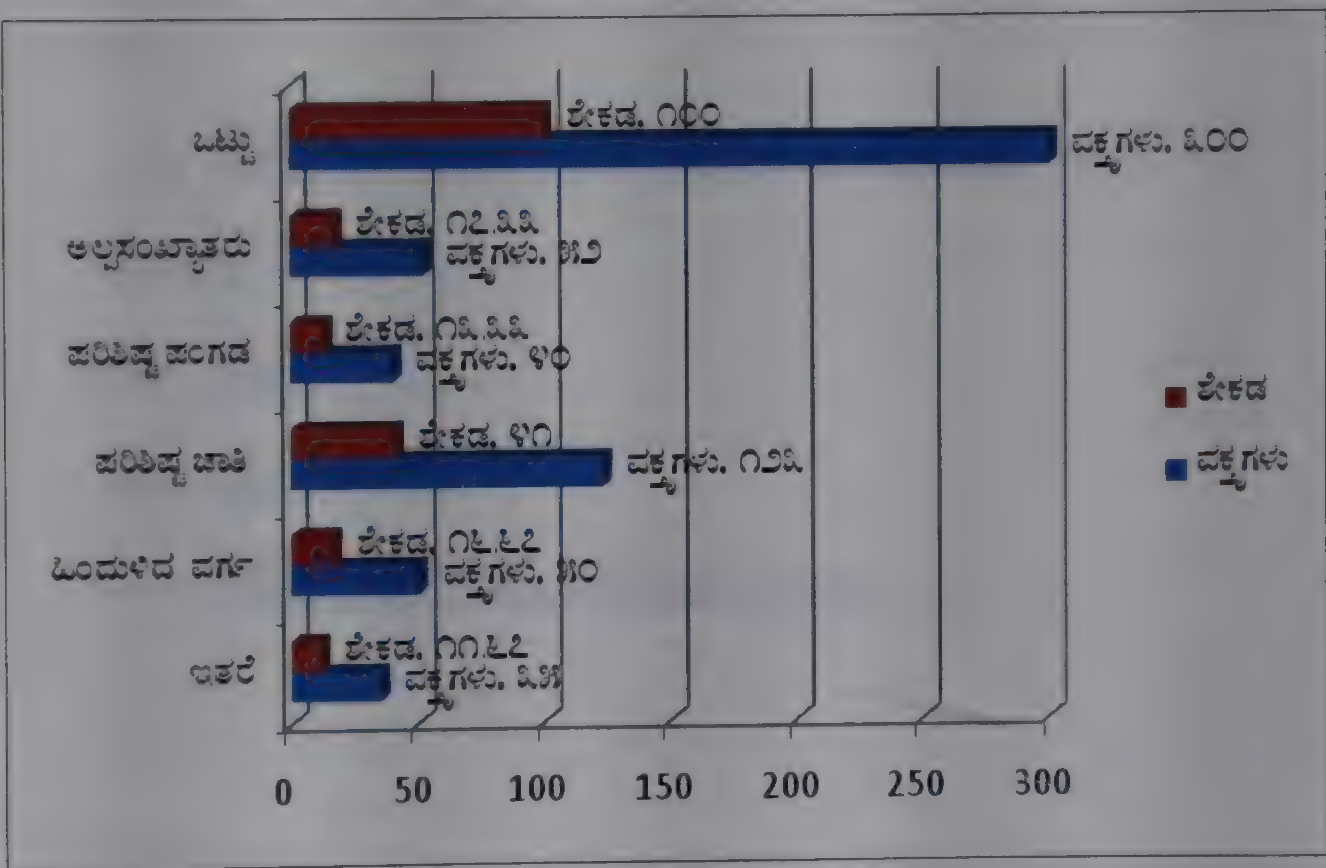
೫.೧ ನಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ೫೬.೬೬ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಜನರು ೨೬ ರಿಂದ ೫೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕ ವಯಸ್ಸಿನ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೨೩.೩೩ರಷ್ಟು ಜನರು ೩೬ ರಿಂದ ೫೦ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೭ ವರ್ಷಗಳು ೨೫ ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ೧೬.೩೩ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರ ವಯಸ್ಸು ೫೧ ವರ್ಷಗಳ ಅಥವಾ ೫೧ ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ವಯಸ್ಸು ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧ರಲ್ಲಿ ವಯಸ್ಸಿನ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೨

ಜಾತಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಸಮಾಜವರ್ಗ	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಇತರ	೩೫	೧೧.೬೭
೨	ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ	೫೦	೧೬.೬೭
೩	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ	೧೨೩	೪೧.೦೦
೪	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ	೪೦	೧೩.೩೩
೫	ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು	೫೨	೧೭.೩೩
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

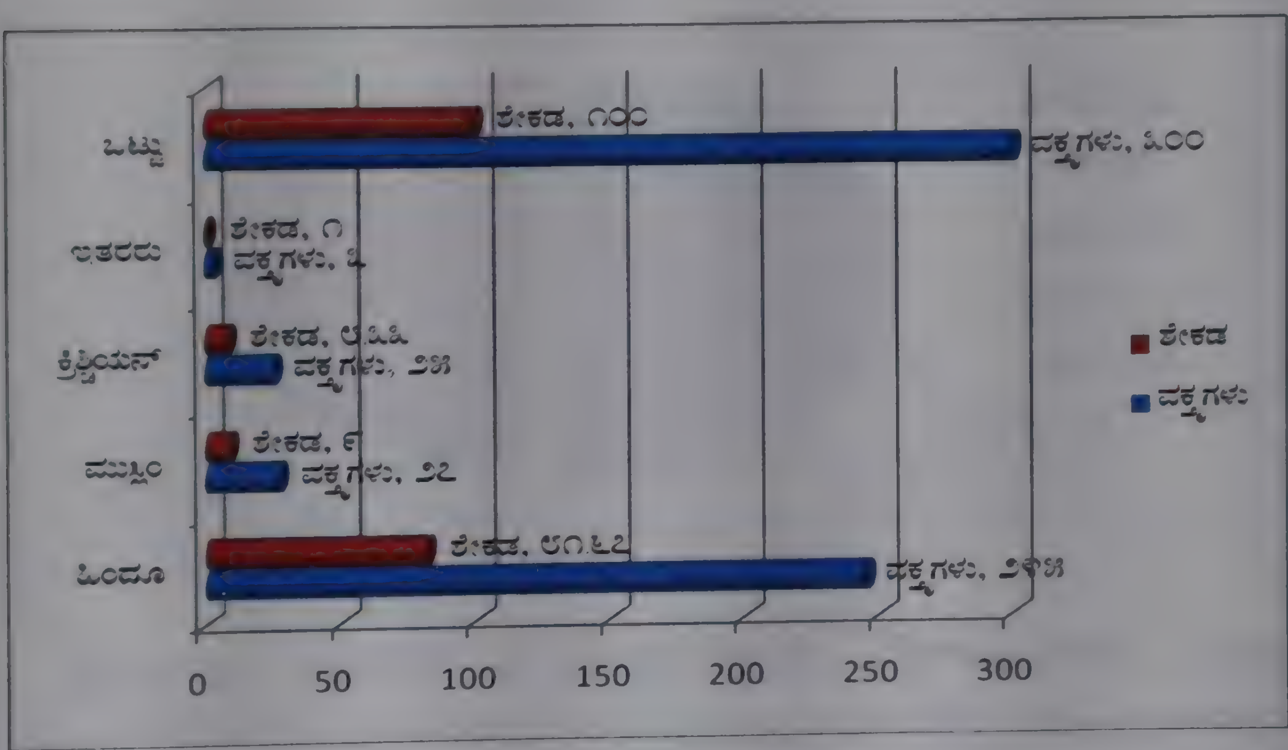
ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗ ವಕ್ತೃಗಳು: ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ವರ್ಗ ಅಥವಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಶೇಕಡಾ ೪೧ ರಷ್ಟು ಜನರು ನಿಗದಿತ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ೧೭.೩೩ ಶೇಕಡ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ ಜನರು ೧೬ ಪ್ರತಿಶತದ್ದು ಮತ್ತು ನಿಗದಿತ ಪಂಗಡವು ಒಟ್ಟು ಮಾದರಿಯ ೧೩.೩೩ ಶೇಕಡ ಪ್ರಮಾಣ ಹೊಂದಿದೆ. ಉಳಿದ ೧೧.೬೭ ರಷ್ಟು ಜನರು ಮೀಸಲಾತಿ ಕಾಯ್ದೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೩

ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಧರ್ಮದ ವಿವರ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಧರ್ಮ	ವಕ್ತಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಹಿಂದೂ	೨೪೫	೮೧.೬೭
೨	ಮುಸ್ಲಿಂ	೨೭	೯.೦೦
೩	ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್	೨೫	೮.೩೩
೪	ಇತರರು	೩	೧.೦೦
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

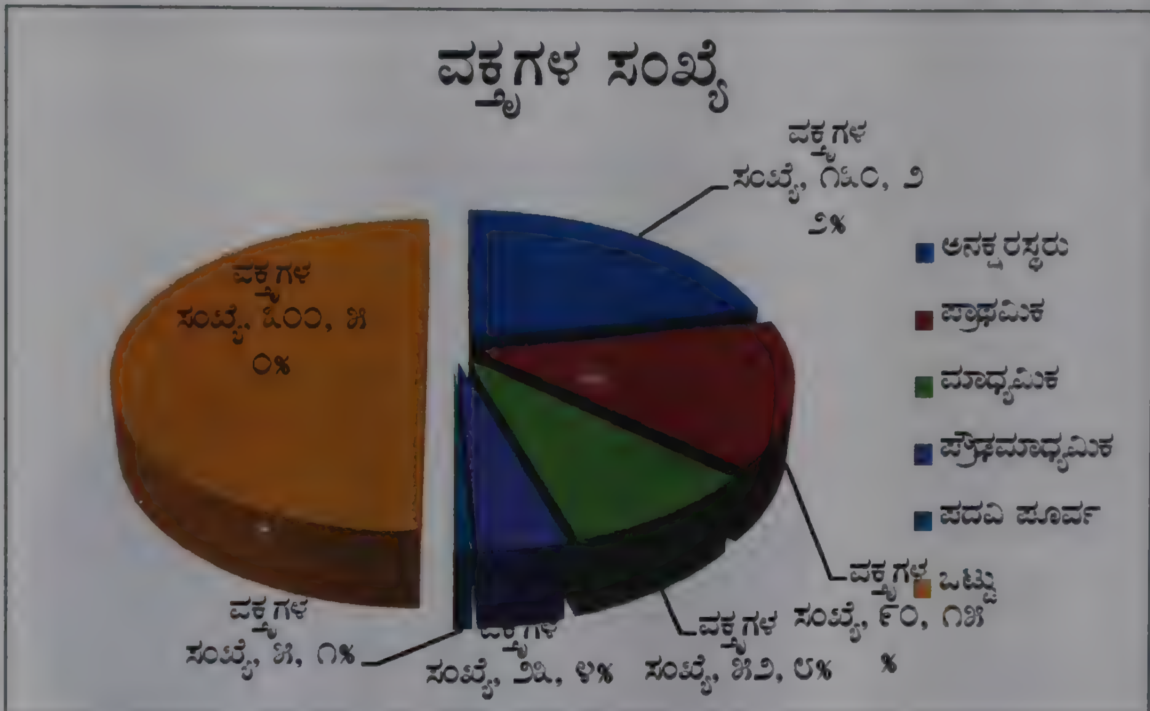
ಸಂಪನ್ಮೂಲ: ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ದತ್ತಾಂಶ

ಧರ್ಮ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ ಮಾದರಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಸುಮಾರು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಬಹುಪಾಲು ಮಾದರಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವವರು. ಸುಮಾರು ೮೧.೬೭ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳು ಹಿಂದೂಗಳು ಸುಮಾರು ೯.೦೦ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಜನರು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ೮.೩೩ ರಷ್ಟು ಜನರು ಕ್ರೈಸ್ತರು ಉಳಿದ ೧.೦೦ ಶೇಕಡಾ ಜೈನಧರ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ್ದರು ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೩ ಧರ್ಮ ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರತಿನಿಧಿಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಂತಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಶಿಕ್ಷಣ	ವಕ್ತೃಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ
೧	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು	೧೩೦	೪೩.೩೩
೨	ಪ್ರಾಥಮಿಕ	೯೦	೩೩.೦೦
೩	ಮಾಧ್ಯಮಿಕ	೫೨	೧೭.೩೩
೪	ಪ್ರೌಢಮಾಧ್ಯಮಿಕ	೨೩	೭.೬೭
೫	ಪದವಿ ಪೂರ್ವ	೫	೧.೬೭
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦

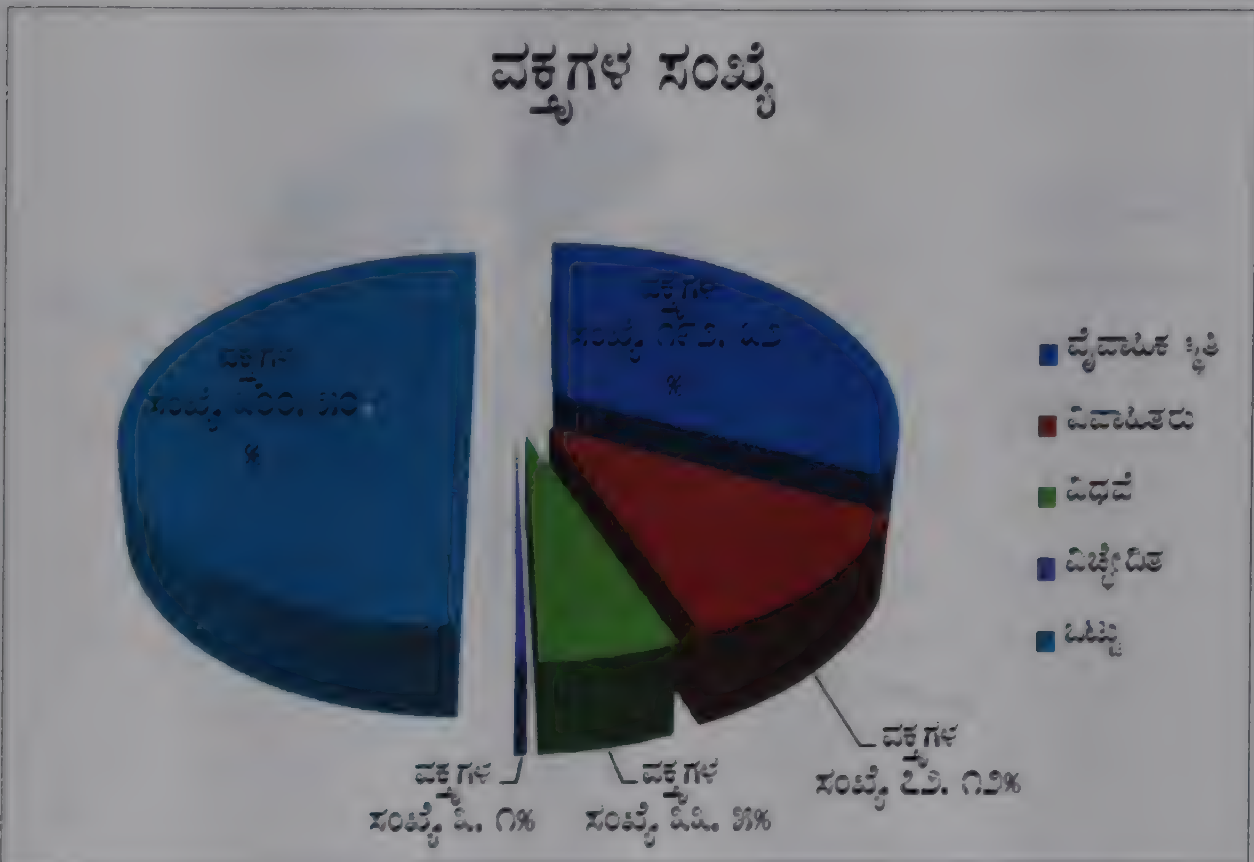
ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿ: ಮಾದರಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೪ ರಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಾಕ್ಷರತೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಸಾಕ್ಷರತೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಮೊತ್ತದ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ೪೩.೩೩ ರಷ್ಟು ಜನರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳದವರು ಪೈಕಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರು ಶಾಲಾಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೩೦ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಶತಮಾದರಿ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದವರೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು ಮತ್ತು ೧೭.೩೩ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ. ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು. ಸುಮಾರು ೭.೬೭ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಪೂರ್ವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶವಿದೆ. ಸುಮಾರು ೭.೬೭ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಪೂರ್ವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಅಥವಾ ಉನ್ನತ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ೩೦೦ ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಪಡೆದವರು ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಮತ್ತು ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ (ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೪ ಮಾದರಿ) ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೫

ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಿತಿ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಮಾದರಿ	ವಕ್ತೃಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ
೧	ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಿತಿ	೧೯೨	೬೪.೦೦
೨	ವಿವಾಹಿತರು	೭೨	೨೪.೦೦
೩	ವಿಧವೆ	೩೩	೧೧.೦೦
೪	ವಿಚ್ಛೇದಿತ	೩	೧.೦೦
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦

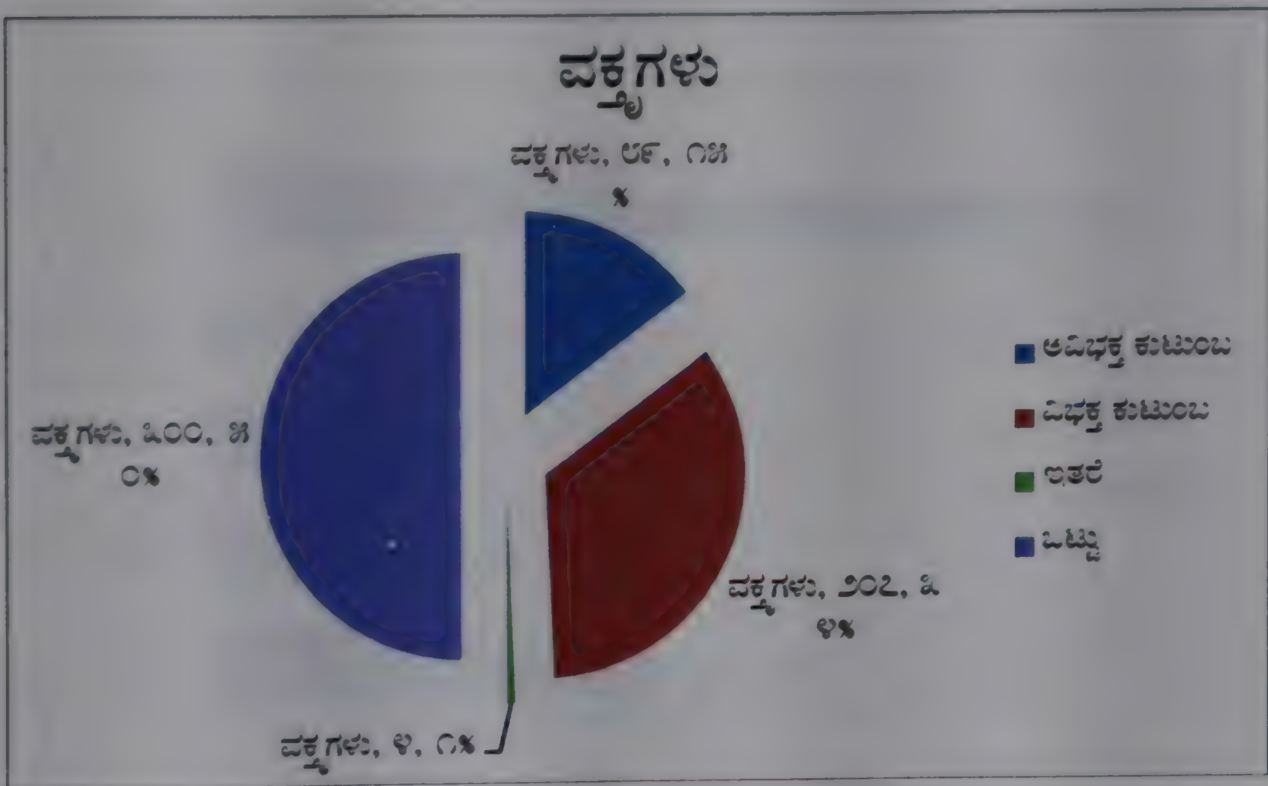
ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಿತಿ: ಮಾದರಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ೫.೫ ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಾದರಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವವರು ಜೀವನ ಸಂಗಾತಿಯೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೬೪ ಪ್ರತಿಶತ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರು ವಿವಾಹಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಧ ಸುಮಾರು ೨೪ ಪ್ರತಿಶತ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರು ವಿವಾಹಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೧೧ ಪ್ರತಿಶತ ಮಾದರಿಯ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ವಿಧವೆಯರು/ ವಿಧವೆಯರ ಉಳಿದಿರುವ ೧ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಜನರು ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಪಾಲುದಾರರಿಂದ ತೊರೆದರು.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೬

ಕುಟುಂಬದ ವಿಧಾನಗಳು

ಕ್ರ ಸಂ.	ಕುಟುಂಬದ ವಿಧ	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ	೮೯	೨೯.೬೭
೨	ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ	೨೦೭	೬೯.೦೦
೩	ಇತರೆ	೪	೧.೩೩
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

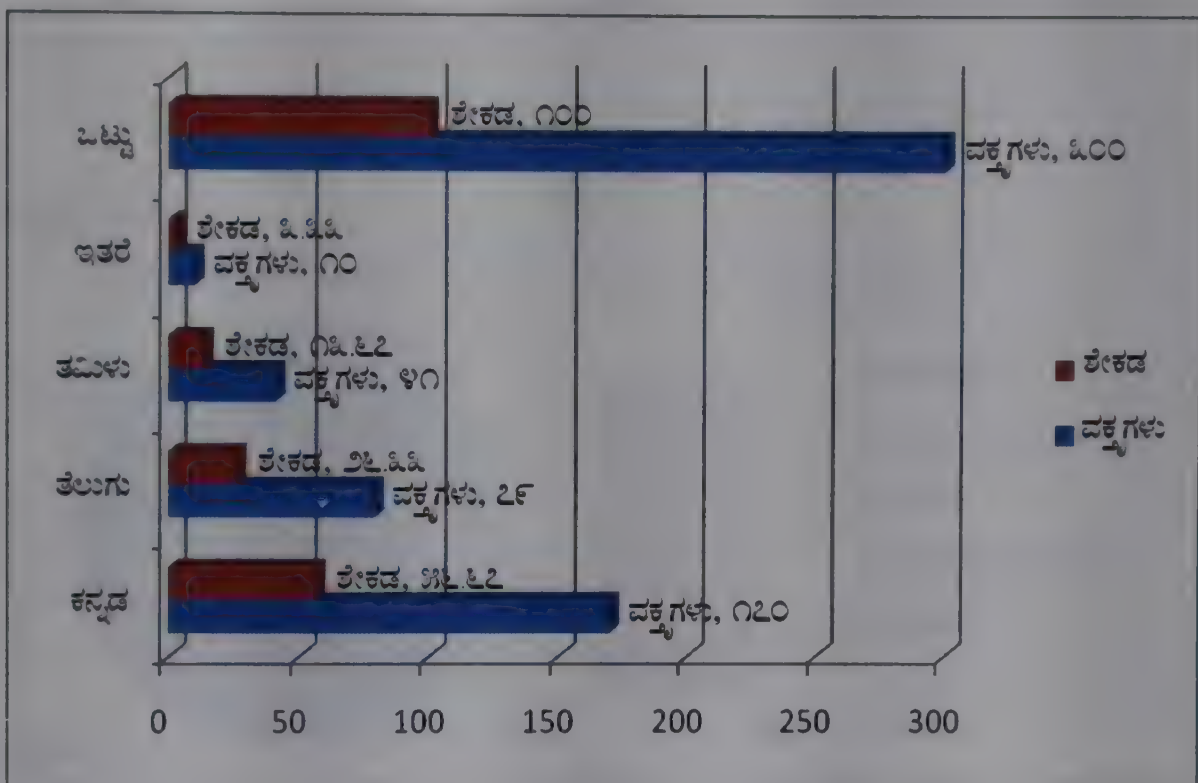

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೬ಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕುಟುಂಬಗಳು ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದ ಮನೆಗಳಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ೬೯ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದ ವಿಧಗಳಾಗಿವೆ. ಸುಮಾರು ೨೯.೬೭ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೊಂದಿವೆ. ಕೇವಲ ೩೦೦ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃತ ಕುಟುಂಬಗಳಾಗಿವೆ. ಕೋಷ್ಟಕ ನೋಡಬಹುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೭

ಭಾಷೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು

ಕ್ರ ಸಂ.	ಮಾತೃಭಾಷೆ	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಕನ್ನಡ	೧೭೦	೫೬.೬೭
೨	ತೆಲುಗು	೭೯	೨೬.೩೩
೩	ತಮಿಳು	೪೧	೧೩.೬೭
೪	ಇತರೆ	೧೦	೩.೩೩
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

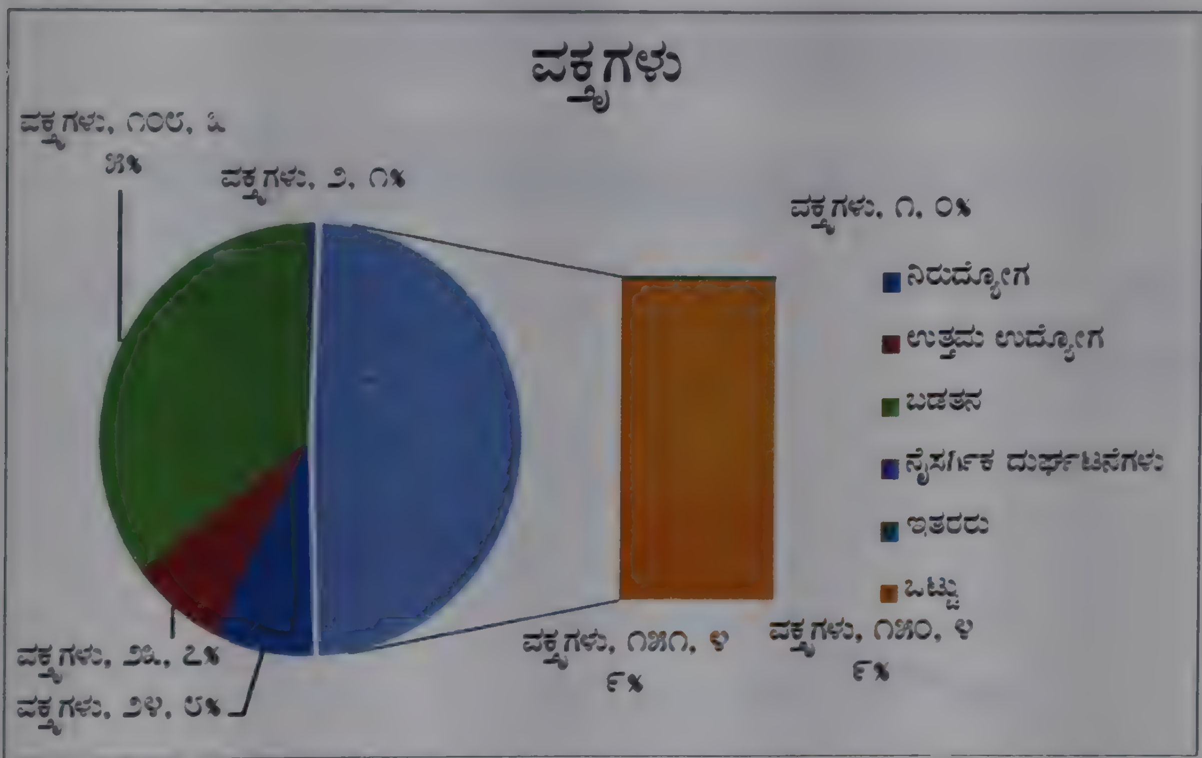

ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಮಾದರಿ ಸ್ಲಂ ನಿವಾಸಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೭ ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ೫೬.೬೭ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಕನ್ನಡ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನವು ಇದೆ. ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯ ೨೬.೩೩ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಮಿಳು ಭಾಷೆ ೧೩.೬೭ ಪ್ರತಿಶತ ಭಾಷೆ ಉಳಿದ ೩.೩೩ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು, ಮರಾಠಿ, ಹಿಂದಿ, ಗುಜರಾತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾಷೆಯವರು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೮

ವಲಸೆ ಹೋಗುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ

ಕ್ರ ಸಂ.	ವಲಸಿಗರ ಸ್ಥಿತಿ	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ನಿರುದ್ಯೋಗ	೨೪	೧೫.೧೯
೨	ಉತ್ತಮ ಉದ್ಯೋಗ	೨೩	೧೪.೫೬
೩	ಬಡತನ	೧೦೮	೬೮.೩೫
೪	ನೈಸರ್ಗಿಕ ದುರ್ಘಟನೆಗಳು	೨	೧.೨೭
೫	ಇತರರು	೧	೦.೬೩
	ಒಟ್ಟು	೧೫೦	೧೦೦.೦೦

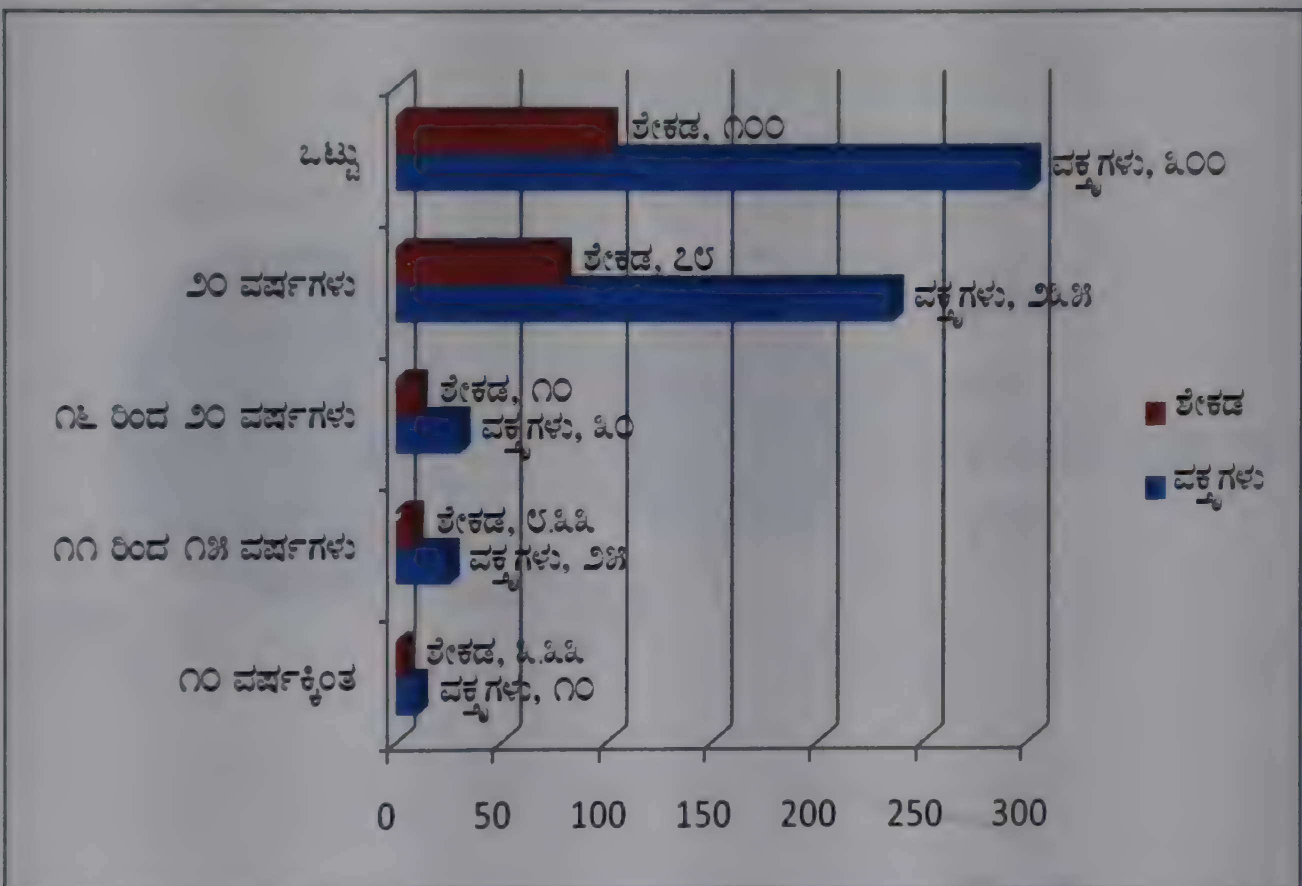

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೮ರಲ್ಲಿ ವಲಸೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರಕ್ಕೆ ವಲಸೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಬಡತನವಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ೬೮.೩೫ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಡತನದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಜನರಿಗೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದು ವಲಸೆಯ ಎರಡನೇ ಮುಖ್ಯಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ನಿರುದ್ಯೋಗ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ೧೫.೧೯ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರು ವಲಸೆ ಹೋಗಲು ಮೂರನೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ವಲಸೆ ಹೋಗುವಂತೆ ೧.೨೭ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಿಸಿದರು. ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವವರು ವರದಿ ಮಾಡಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೯

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಅವಧಿ

ಕ್ರ ಸಂ.	ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವರು	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	೧೦ ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ	೧೦	೩.೩೩
೨	೧೧ ರಿಂದ ೧೫ ವರ್ಷಗಳು	೨೫	೮.೩೩
೩	೧೬ ರಿಂದ ೨೦ ವರ್ಷಗಳು	೩೦	೧೦.೦೦
೪	೨೦ ವರ್ಷಗಳು	೨೩೫	೭೮.೦೦
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

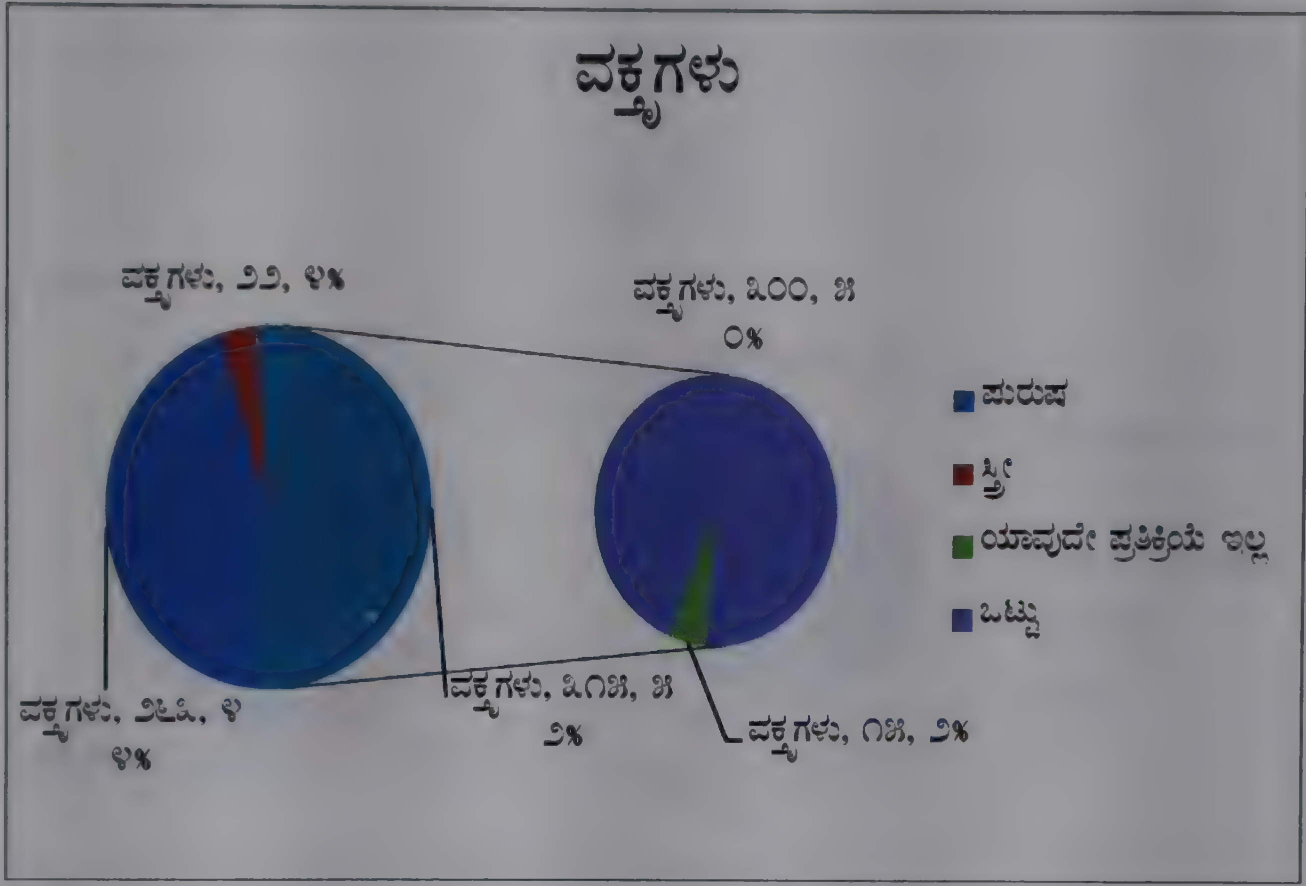

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೯ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ೭೮.೩೩ ಪ್ರತಿಶತ ಮಾದರಿ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರು ಕಳೆದ ೨೦ ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಲ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದರಲ್ಲಿ ೧೦ ವರ್ಷ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಶತದಷ್ಟು ಜನರು ಕಳೆದ ೧೬ ರಿಂದ ೨೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ ೧೧ ರಿಂದ ೧೫ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರ ಪೈಕಿ ಸುಮಾರು ೮.೩೪ ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿಶತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರಲ್ಲಿ ೩.೩ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಬದುಕುವವರು ೧೦ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧೦

ಕುಟುಂಬದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಕುಟುಂಬದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಪುರುಷ	೨೬೩	೮೭.೬೭
೨	ಸ್ತ್ರೀ	೨೨	೭.೩೩
೩	ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಇಲ್ಲ	೧೫	೫.೦೦
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

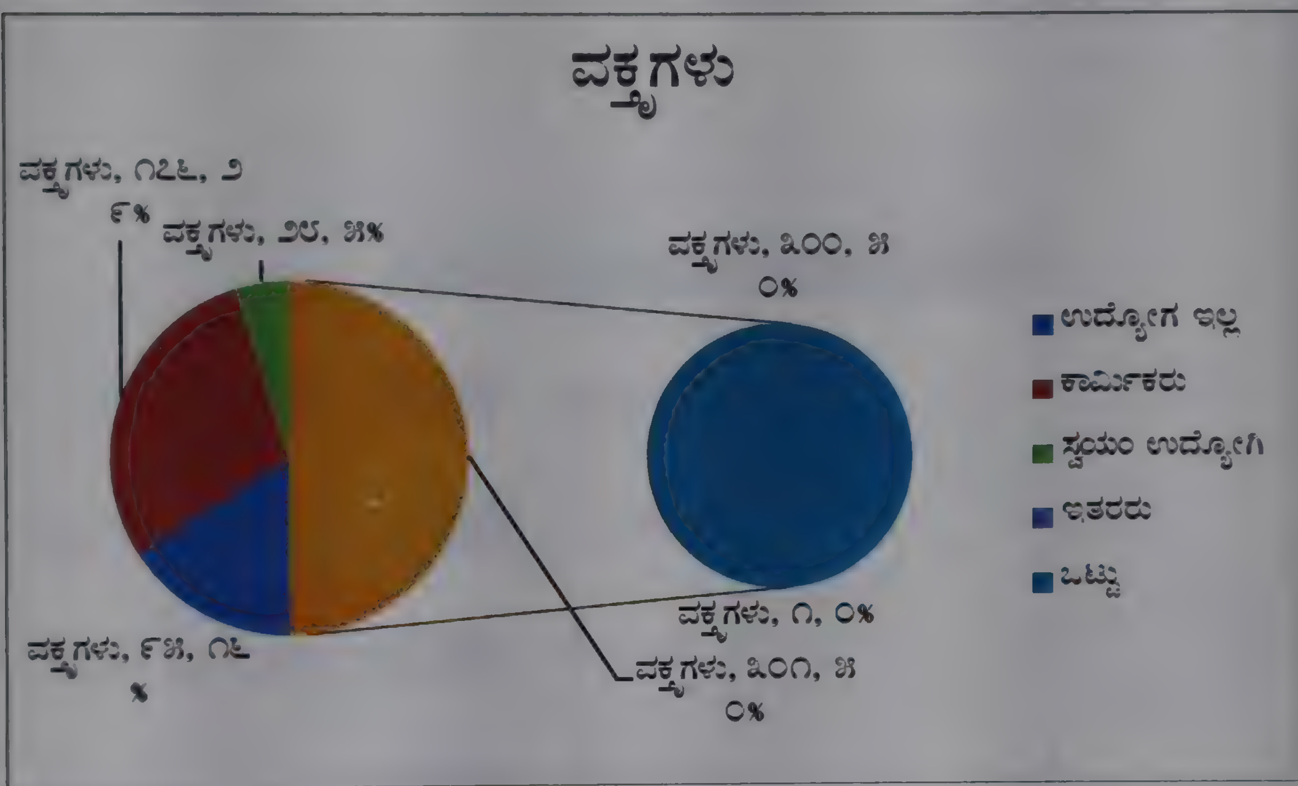

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಕುಟುಂಬದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ೮೭.೬೭ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಮನೆಗಳು ಮಾಲೀಕರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿವೆ. ೭.೩೩ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ೫ ಪ್ರತಿಶತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವವರು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧೧

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಉದ್ಯೋಗದ ಸ್ಥಿತಿ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಉದ್ಯೋಗ ಸ್ಥಿತಿ	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಉದ್ಯೋಗ ಇಲ್ಲ	೯೫	೩೧.೬೭
೨	ಕಾರ್ಮಿಕರು	೧೭೬	೫೮.೬೭
೩	ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗಿ	೨೮	೯.೩೩
೪	ಇತರರು	೧	೦.೩೩
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

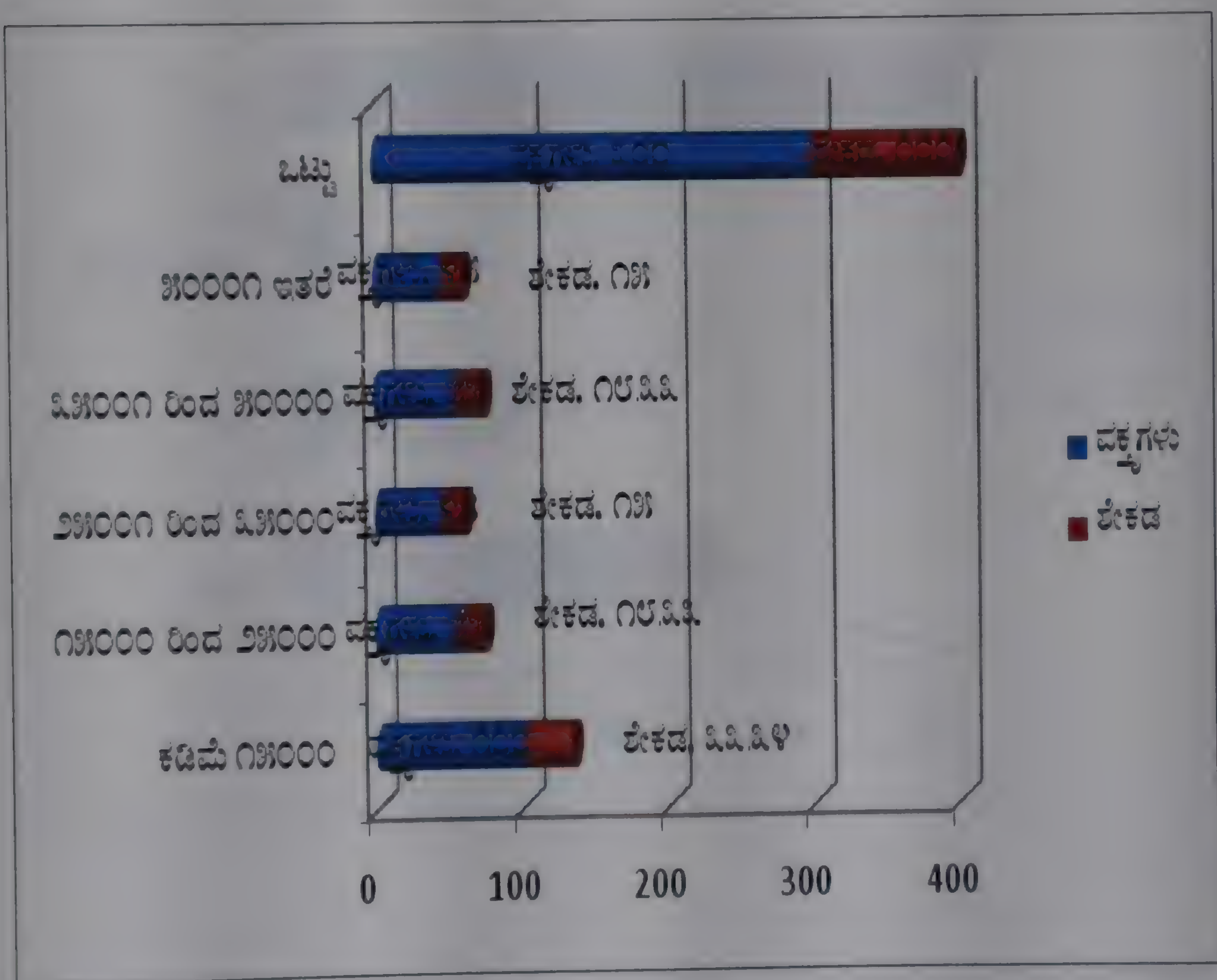

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧೧ ರಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗದ ಸ್ಥಿತಿ ಮಾದರಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತ ಉದ್ಯೋಗ ಸ್ಥಿತಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನಿರ್ಮಾಣ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದರಿ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರ ಪೈಕಿ ೫೮.೬೭ ರಷ್ಟು ಜನರು ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದರಿಯ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಪೈಕಿ ೩೧.೬೭ ರಷ್ಟು ಜನರು ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಿಲ್ಲದೆಯೇ ಉಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟು ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. ೯.೩೩ ರಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ೩೦೦ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬ ರೆಕಾರ್ಡ್ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧೨

ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ವರಮಾನ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಾರ್ಷಿಕ ವರಮಾನ	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಕಡಿಮೆ ೧೫೦೦೦	೧೦೦	೩೩.೩೪
೨	೧೫೦೦೦ ರಿಂದ ೨೫೦೦೦	೫೫	೧೮.೩೩
೩	೨೫೦೦೧ ರಿಂದ ೩೫೦೦೦	೪೫	೧೫.೦೦
೪	೩೫೦೦೧ ರಿಂದ ೫೦೦೦೦	೫೫	೧೮.೩೩
೫	೫೦೦೦೧ ಇತರೆ	೪೫	೧೫.೦೦
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

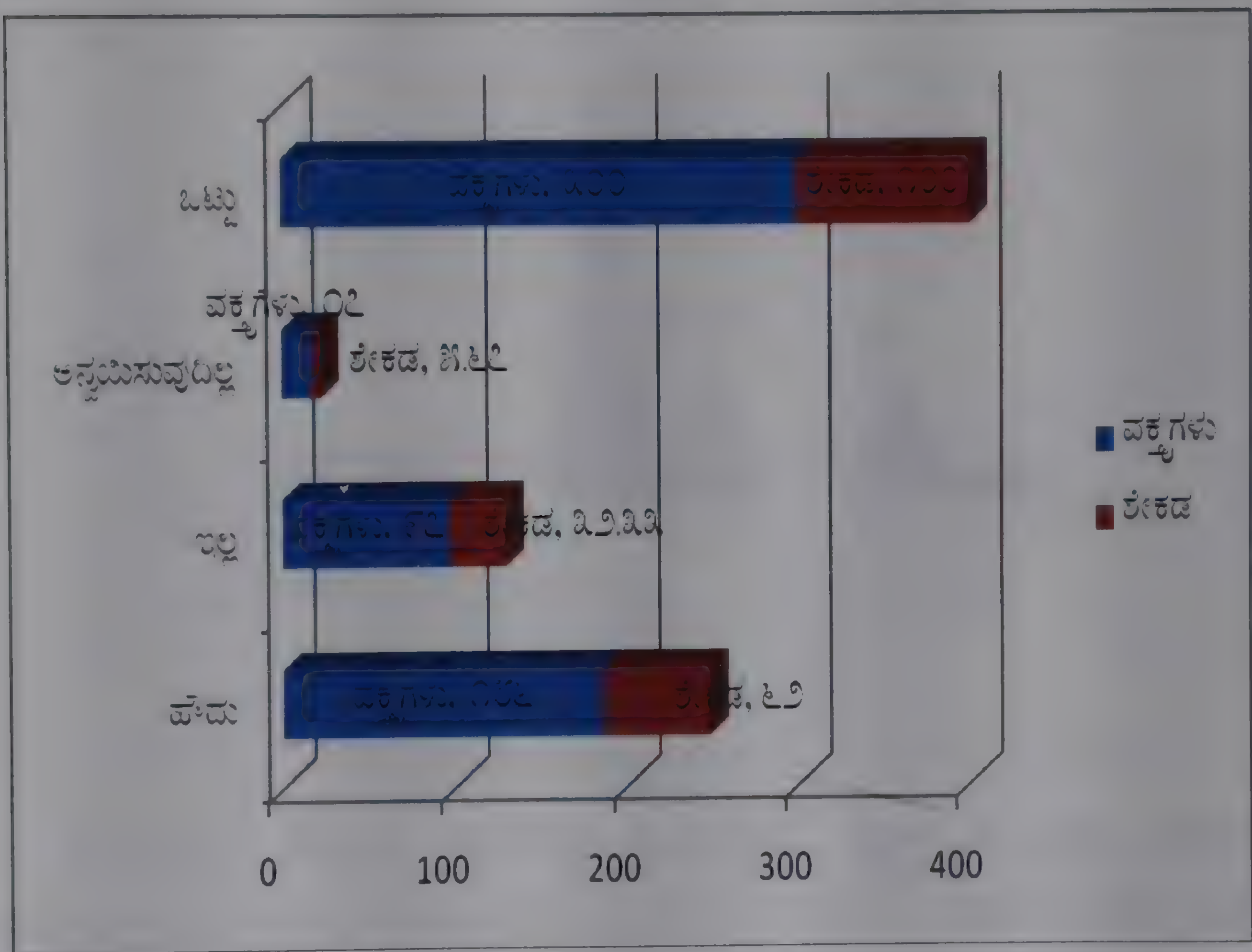

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧೩

ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ

ಕ್ರ ಸಂ.	ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳು	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಹೌದು	೧೮೬	೬೨.೦೦
೨	ಇಲ್ಲ	೯೭	೩೨.೩೩
೩	ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ	೧೭	೫.೬೭
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

ಸಂಪನ್ಮೂಲ : ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ದತ್ತಾಂಶ

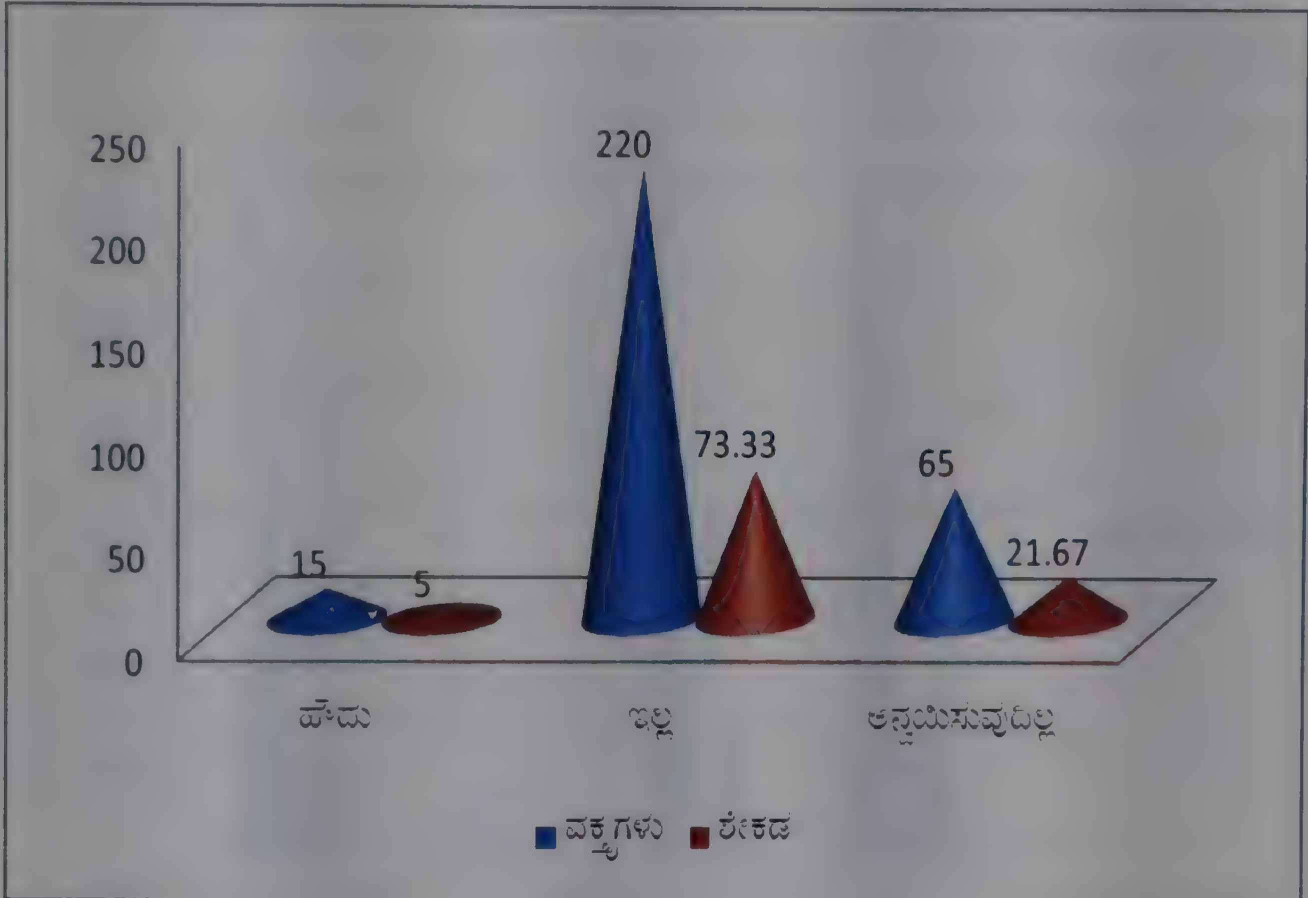

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧೩ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ೬೨ ಪ್ರತಿಶತ ಮಾದರಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದಾರೆ. ೩೨.೩೩ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಶಾಲೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳು ೫.೬೭ ಪ್ರತಿಶತ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧೪

ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರು	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಹೌದು	೧೫	೫.೦೦
೨	ಇಲ್ಲ	೨೨೦	೭೩.೩೩
೩	ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ	೬೫	೨೧.೬೭
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

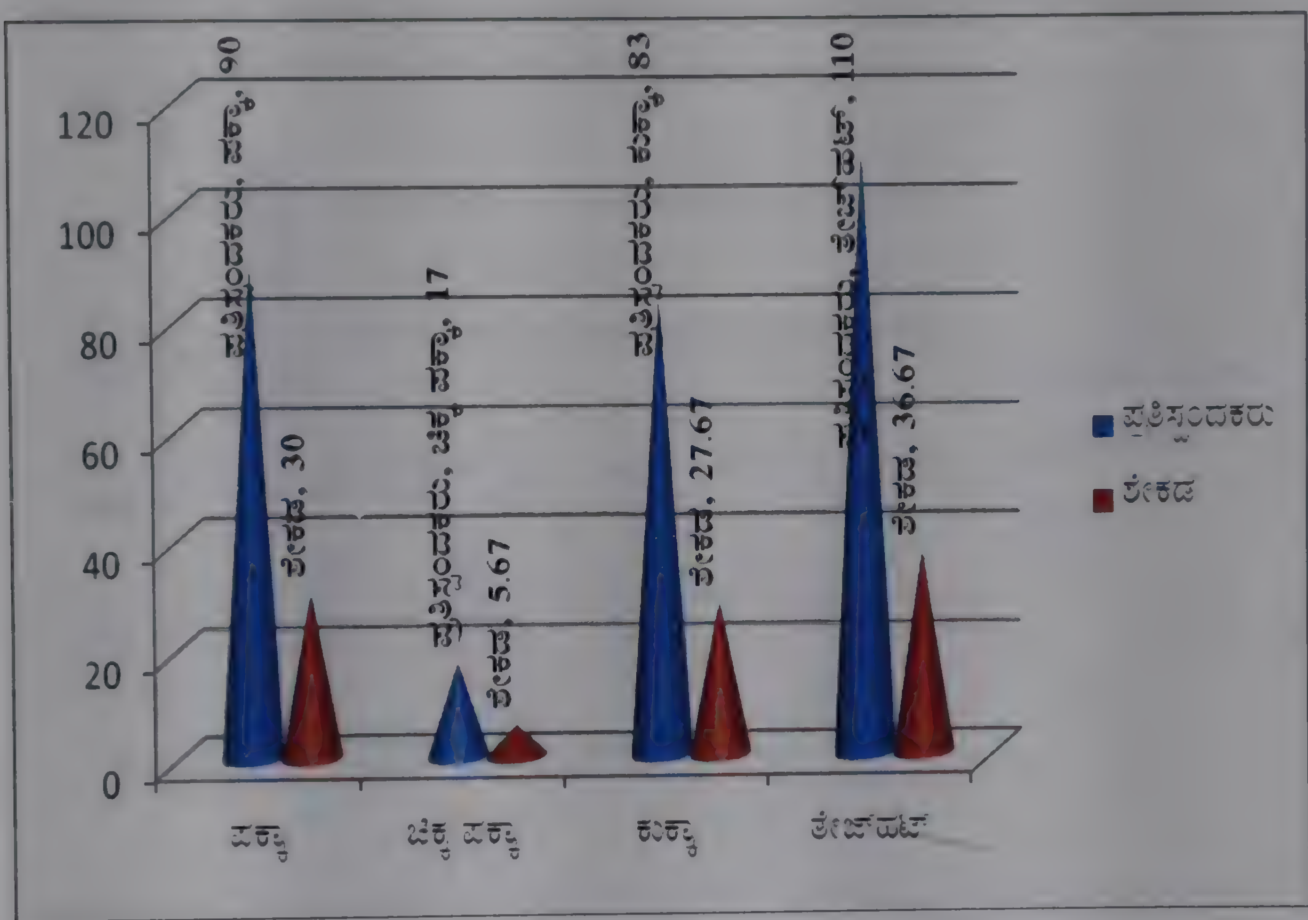
ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧೪ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೫ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಮನೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಾರರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ವರದಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ೭೩.೩೩ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ೨೧.೬೭ ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರು.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧೫

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮನೆಯ ಮಾದರಿಗಳು

ಕ್ರ ಸಂ.	ಮನೆಯ ವಿಧಗಳು	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಪಕ್ಕಾ	೯೦	೩೦.೦೦
೨	ಚಿಕ್ಕ ಪಕ್ಕಾ	೧೭	೫.೬೭
೩	ಕುಕ್ಕಾ	೮೩	೨೭.೬೭
೪	ತೇಜ್‌ಹಟ್	೧೧೦	೩೬.೬೭
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

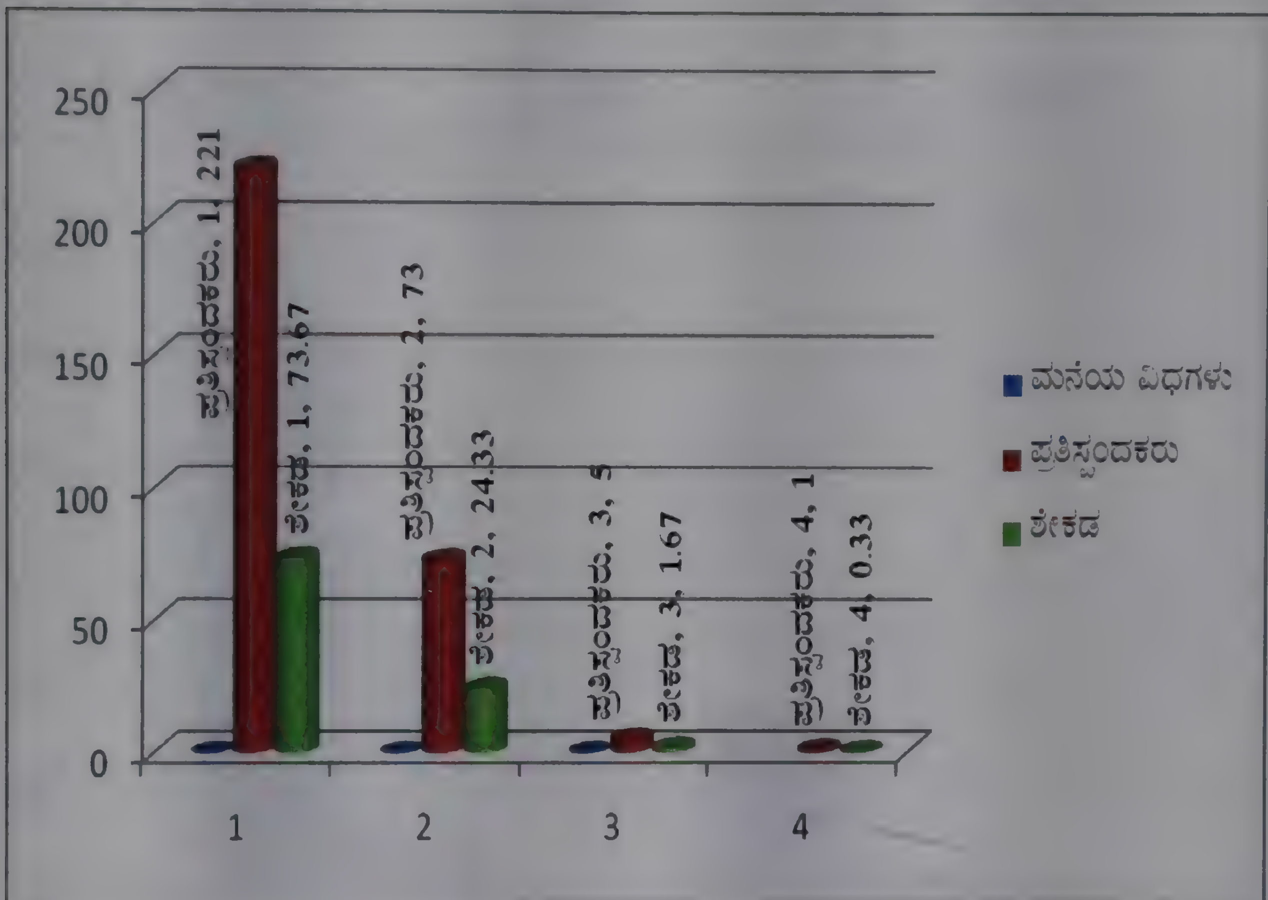

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧೫ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದರೆ ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ೩೦ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರು ಸುರಕ್ಷಿತ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಪಕ್ಕಾ ಮನೆಗಳು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರ ಪೈಕಿ ೩೬.೬೭ ರಷ್ಟು ಜನರು ಕುಕ್ಕಾ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೨೭.೬೭ ಪ್ರತಿಶತ ಜನರು ಕಚ್ಚಾ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ೫.೬೭ ಶೇಕಡಾ ಅರೆ ಪಕ್ಕಾ ಮನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧೬

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಠಡಿ ಸಂಖ್ಯೆ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಮನೆಯ ವಿಧಗಳು	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಒಂದು ಕೊಠಡಿ	೨೨೧	೭೩.೬೭
೨	ಎರಡು ಕೊಠಡಿ	೭೩	೨೪.೩೩
೩	ಮೂರು ಕೊಠಡಿ	೫	೧.೬೭
೪		೧	೦.೩೩
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

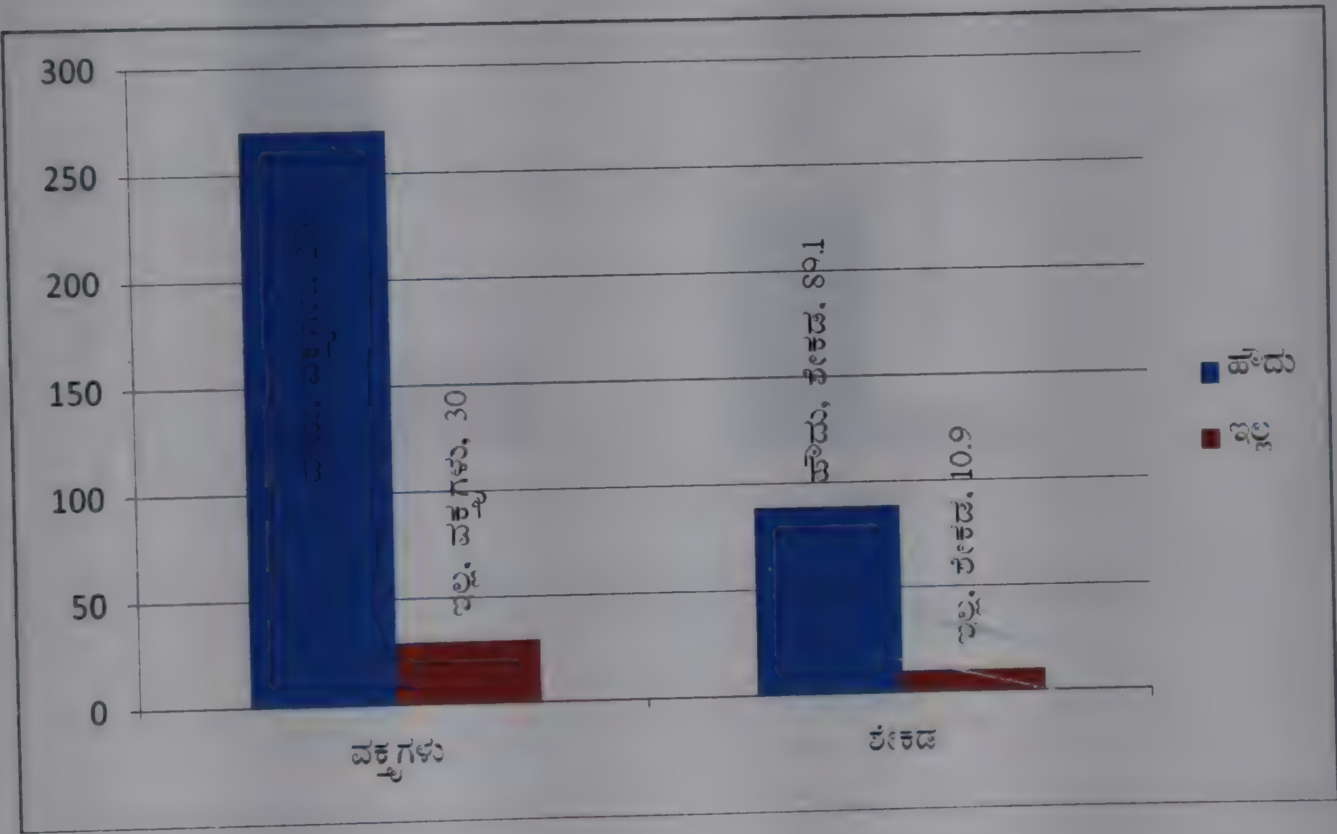

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧೬ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಣೆ ಮಾತ್ರ ಇದೆ ಎಂದು ದತ್ತಾಂಶ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ೭೩.೬೭ ಪ್ರತಿಶತ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕೊಠಡಿ ಇದೆ. ಮಾದರಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ೨೪.೩೩% ರಷ್ಟು ೨ ಕೊಠಡಿಗಳಿವೆ. ಸುಮಾರು ೧.೬೭ ಪ್ರತಿಶತ ಮನೆಗಳಿಗೆ ೨೪.೩೩% ರಷ್ಟು ೨ ಕೊಠಡಿಗಳಿಗೆ ಸುಮಾರು ೧.೬೭ ಪ್ರತಿಶತ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು ಸಾಲುಗಳಿವೆ. ೩೦೦ ಮಾದರಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ಮನೆ ಮಾತ್ರ ಮೂರು ಕೊಠಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಮನೆಯ ಸದಸ್ಯರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರಿಂದ ನೆರೆಹೊರೆ ಮನೆಯನ್ನು ಖರೀದಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧೭

ಫೋನ್ ಮತ್ತು ಟಿ.ವಿ. ಇರುವಂತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಹೌದು	೨೭೦	೮೯.೧
೨	ಇಲ್ಲ	೩೦	೧೦.೯
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦
ಕ್ರ. ಸಂ.	ಟಿ.ವಿ./ರೇಡಿಯೋ	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಹೌದು	೨೬೦	೮೬.೫
೨	ಇಲ್ಲ	೪೦	೧೩.೫
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧೭ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್ ಮತ್ತು ಟೆಲಿವಿಷನ್ ಅಥವಾ ರೇಡಿಯೋವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೮೯.೧ ಪ್ರತಿಶತ ಮಾದರಿ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರು ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಉಳಿದವರಿಗೆ ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್ ಇಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ೮೬.೫ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ದೂರದರ್ಶನ ಅಥವಾ ರೇಡಿಯೋವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ೧೩.೫ ರಷ್ಟು ದೂರದರ್ಶನ ಅಥವಾ ರೇಡಿಯೋ ಇಲ್ಲ ೧೫೫ ರು ನೋಡಬಹುದು.

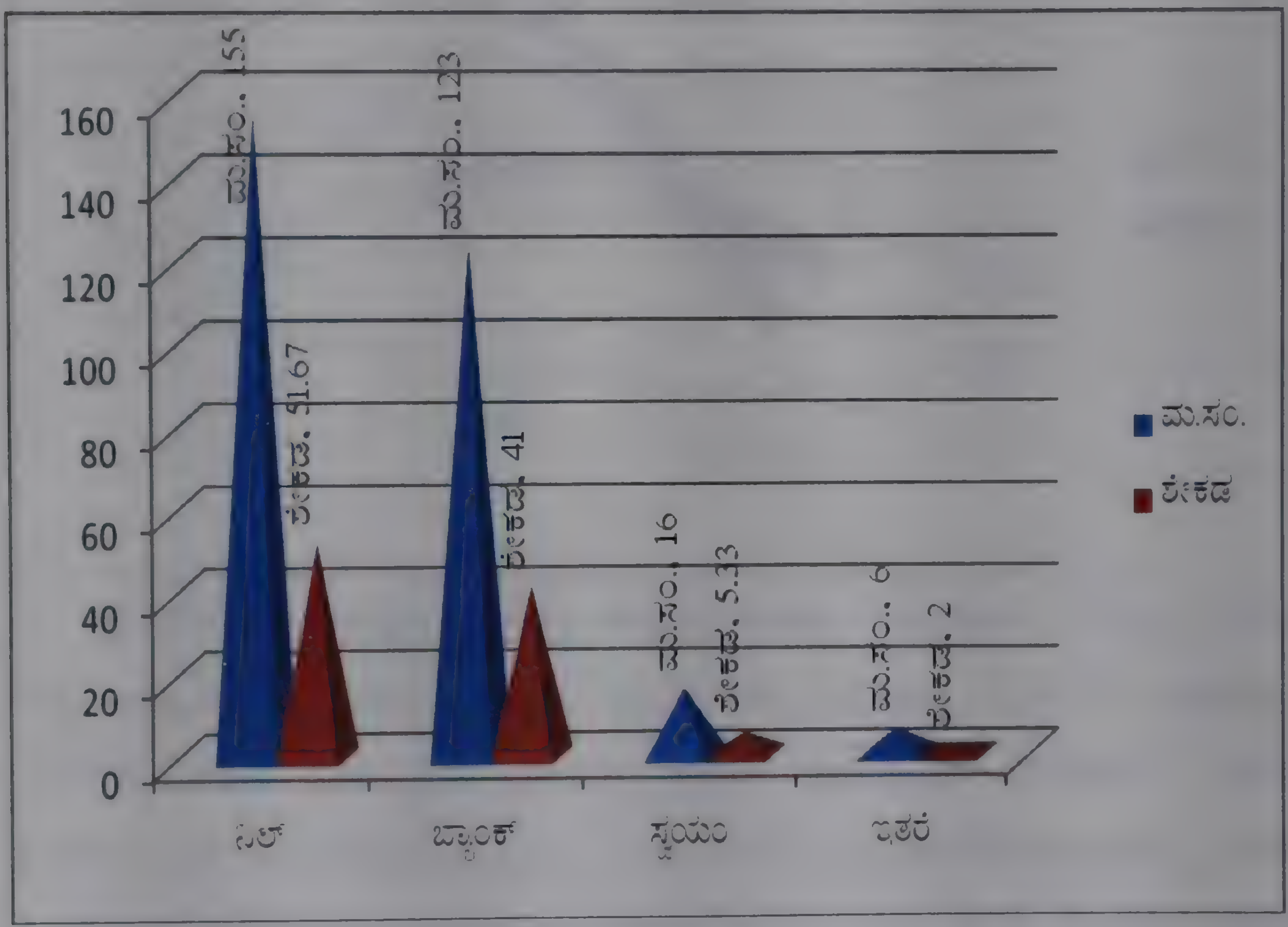

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧೮

ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಿರುವ ವಿಧಾನ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಮ.ಸಂ.	ಶೇಕಡ
೧	ನಿಲ್	೧೫೫	೫೧.೬೭
೨	ಬ್ಯಾಂಕ್	೧೨೩	೪೧.೦೦
೩	ಸ್ವಯಂ	೧೬	೫.೩೩
೪	ಇತರೆ	೬	೨.೦೦
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

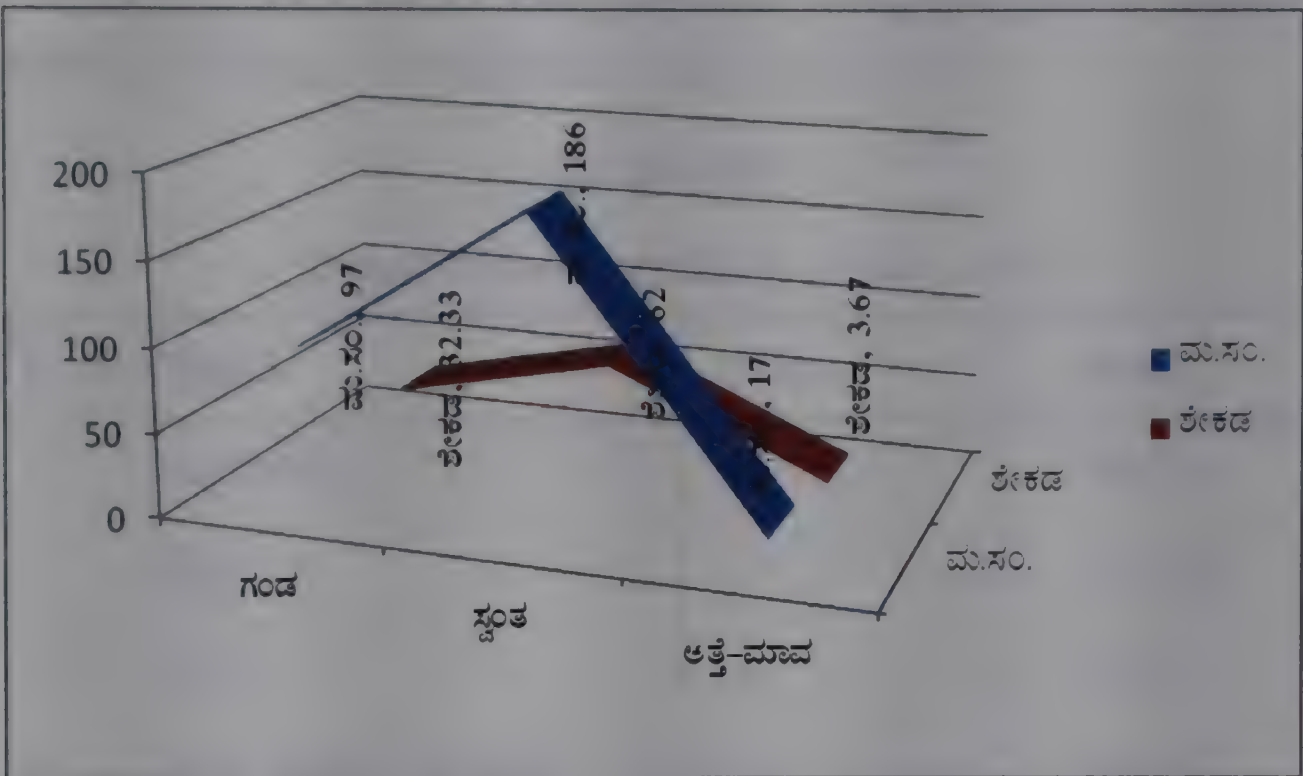

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧೮ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ದತ್ತಾಂಶ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಉಳಿತಾಯಗಳಿಲ್ಲ. ಭವಿಷ್ಯದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಹಣ ಉಳಿಸಲು ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯವು ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂದು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ೪೧ ರಷ್ಟು ಜನರು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೫.೩೩ ಶೇಕಡಾ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸುಮಾರು ೨ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಜನರು ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧೯

ಮಹಿಳೆಯರ ದುಡಿಮೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಕ್ರ ಸಂ.	ವಿವರ	ಮ.ಸಂ.	ಶೇಕಡ
೧	ಗಂಡ	೯೭	೩೨.೩೩
೨	ಸ್ವಂತ	೧೮೬	೬೨.೦೦
೩	ಅತ್ತೆ-ಮಾವ	೧೭	೩.೬೭
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೧೯ಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಶೇಕಡ ೩೨.೩೩ ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ತಾವು ದುಡಿದು ತಂದಂತಹ ಹಣವನ್ನು ಗಂಡನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡನಿಗೆ ಯಾಕೆ ಕೊಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದಾಗ ಗಂಡನೆ ಕುಟುಂಬದ ಯಜಮಾನ ಅವನಿಗೆ ಕೊಡದೆ ಮತ್ತೆ ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡುವುದು. ಅವರೆ ಮನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಗಂಡ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಏನಾದರೂ ಬೇಕಾದರೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಗಂಡನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆ ತಂದುಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಶೇಕಡಾ ೬೨.೦೦ ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ತಾವು ದುಡಿದ ಹಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿರವೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಖರ್ಚಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಕುಟುಂಬದ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಕಡಿಮೆ ಬಿದ್ದಾಗ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೇಕಾದಾಗ ಅಥವಾ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿರವೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಟುಂಬವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಕುಡಿದು ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಕುಡಿದು ಹಾಳು ಮಾಡಿದರೆ ಉಪವಾಸ

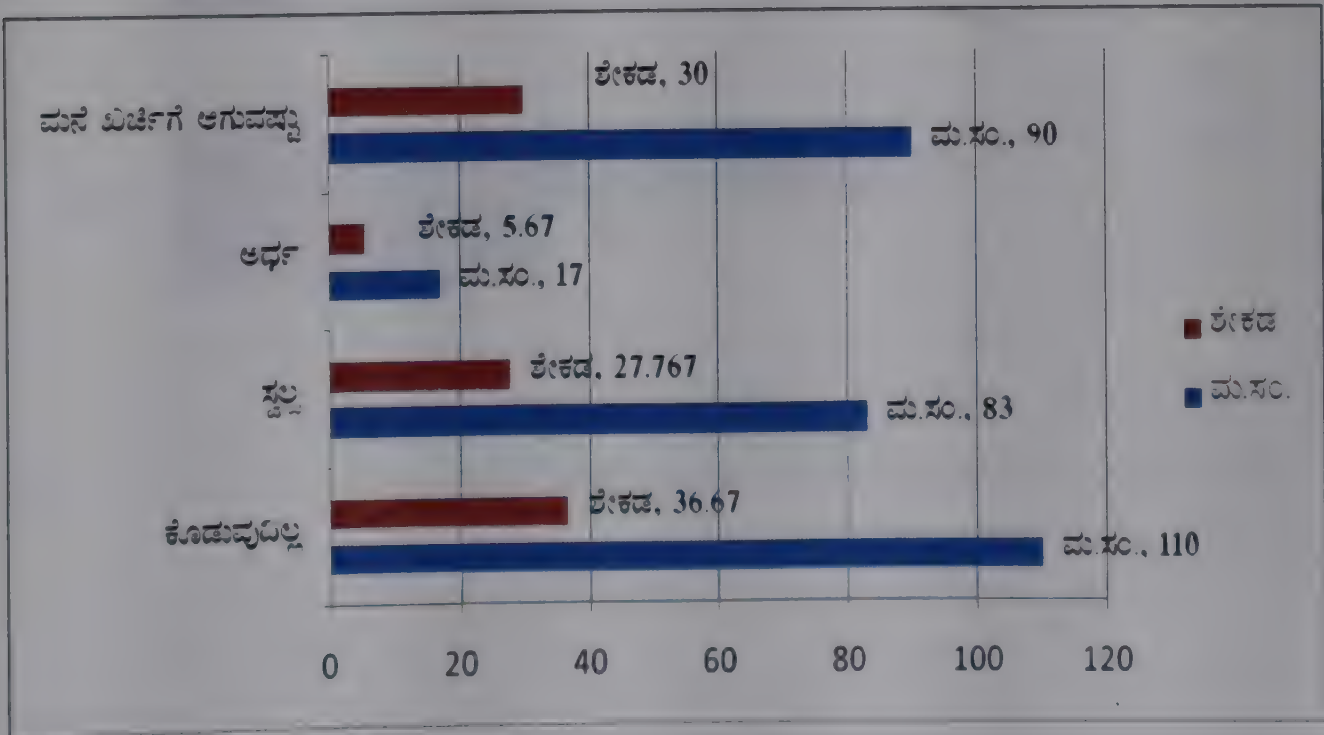
ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಗಂಡನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಮನೆ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಶೇಕಡಾ ೫.೬೭ ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಅತ್ತೆ-ಮಾವಂದಿರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರುಗಳು ಕುಟುಂಬವು ಅವಿಭಕ್ತವಾದ್ದರಿಂದ ಅತ್ತೆ-ಮಾವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಕೆಲ ಕುಟುಂಬದ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೇಳುವಂತೆ ಗಂಡ ಇದ್ದು ಇಲ್ಲದಂತೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಗಂಡಂದಿರು ದುಡಿದರು ಕುಡಿದು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಮಹಿಳೆಯರು ದುಡಿದು ತಂದ ಹಣವನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡು ಎಂದು ಹೊಡೆಯುವುದು. ಅವಾಚ್ಯ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಬೈಯ್ಯುವುದು. ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ದೈಹಿಕವಾಗಿ, ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಹಿಂಸೆ ಕಿರುಕುಳವನ್ನು ನೀಡುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇಂಥಹ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಗಂಡ ದುಡಿದು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆಯೇ? ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದರು.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೨೦

ಪುರುಷರ ಸಂಪಾದನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ವಿವರ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಮ.ಸಂ.	ಶೇಕಡ
೧	ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ	೧೧೦	೩೬.೬೭
೨	ಸ್ವಲ್ಪ	೮೩	೨೭.೭೬೭
೩	ಅರ್ಧ	೧೭	೫.೬೭
೪	ಮನೆ ಖರ್ಚಿಗೆ ಆಗುವಷ್ಟು	೯೦	೩೦.೦೦
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

ಶೇಕಡ ೩೬.೬೭ ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ತಾವು ದುಡಿದ ಹಣವನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಡದಿದ್ದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಇತರೆ ಸದಸ್ಯರಾದ ಮಕ್ಕಳು, ಅತ್ತೆ-ಮಾವ, ತಂದೆ-ತಾಯಿಯವರು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದುಡ್ಡು ಕೊಡುವ ಗಂಡಂದಿರ ಮನೆಯ ಕಥೆಯ ಕೂಡ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಗಂಡಂದಿರು ತಾವು ದುಡಿದು ತಂದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ಹಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಖರ್ಚಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಶೇಕಡಾ ೨೭ ರಷ್ಟು ಗಂಡಂದಿರು ಮನೆ ಖರ್ಚಿಗೆ ಆಗುವಷ್ಟು ದುಡ್ಡನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉಳಿದಿದ್ದನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದು, ಸಿಗರೇಟ್ ಸೇದುವುದು ಬೀಡಿ, ಗುಟಕಾ ಮತ್ತಿತರ ಖರ್ಚಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೨೧

ಧೂಮಪಾನ ಅಭ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಮ.ಸಂ.	ಶೇಕಡ
೧	ಹೌದು	೧೦೩	೩೪.೩೩
೨	ಇಲ್ಲ	೧೯೭	೬೫.೬೭
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

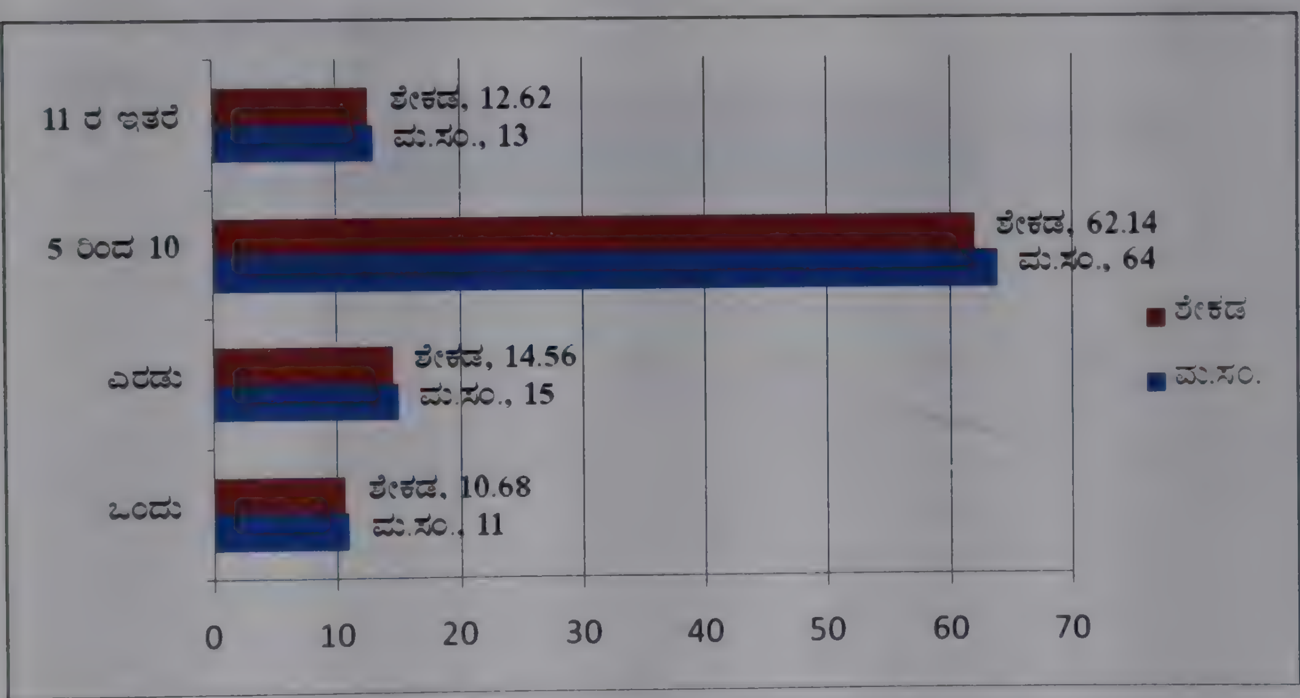

ಧೂಮಪಾನ ಅಭ್ಯಾಸ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವವರು ಧೂಮಪಾನದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೩೨ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಾದಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟು ಧೂಮಪಾನದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ೩೪.೩೩ ರಷ್ಟು ಜನರು ಧೂಮಪಾನದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಉಳಿದವರು ಇಂತಹ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೨೨

ಧೂಮಪಾನ ಅಭ್ಯಾಸ ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಮ.ಸಂ.	ಶೇಕಡ
೧	ಒಂದು	೧೧	೧೦.೬೮
೨	ಎರಡು	೧೫	೧೪.೫೬
೩	೫ ರಿಂದ ೧೦	೬೪	೬೨.೧೪
೪	೧೧ ರ ಇತರೆ	೧೩	೧೨.೬೨
	ಒಟ್ಟು	೧೦೩	೧೦೦.೦೦

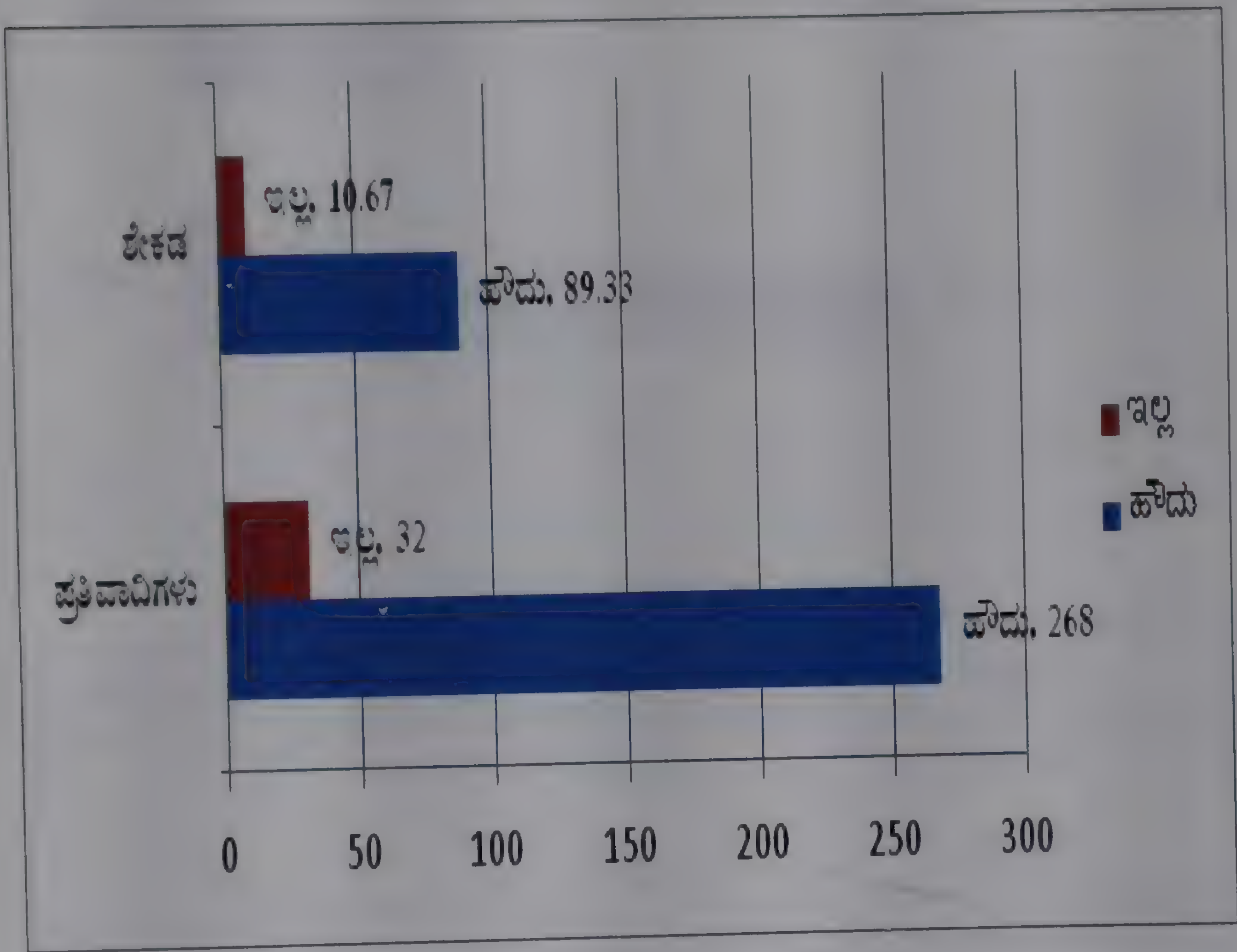

ಧೂಮಪಾನ ಅಭ್ಯಾಸ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಸುವವರು ಧೂಮಪಾನದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೩೨ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಾದಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟು ಧೂಮಪಾನದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ೩೪.೩೩ ರಷ್ಟು ಜನರು ಧೂಮಪಾನದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಉಳಿದವರು ಇಂತಹ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೨೩

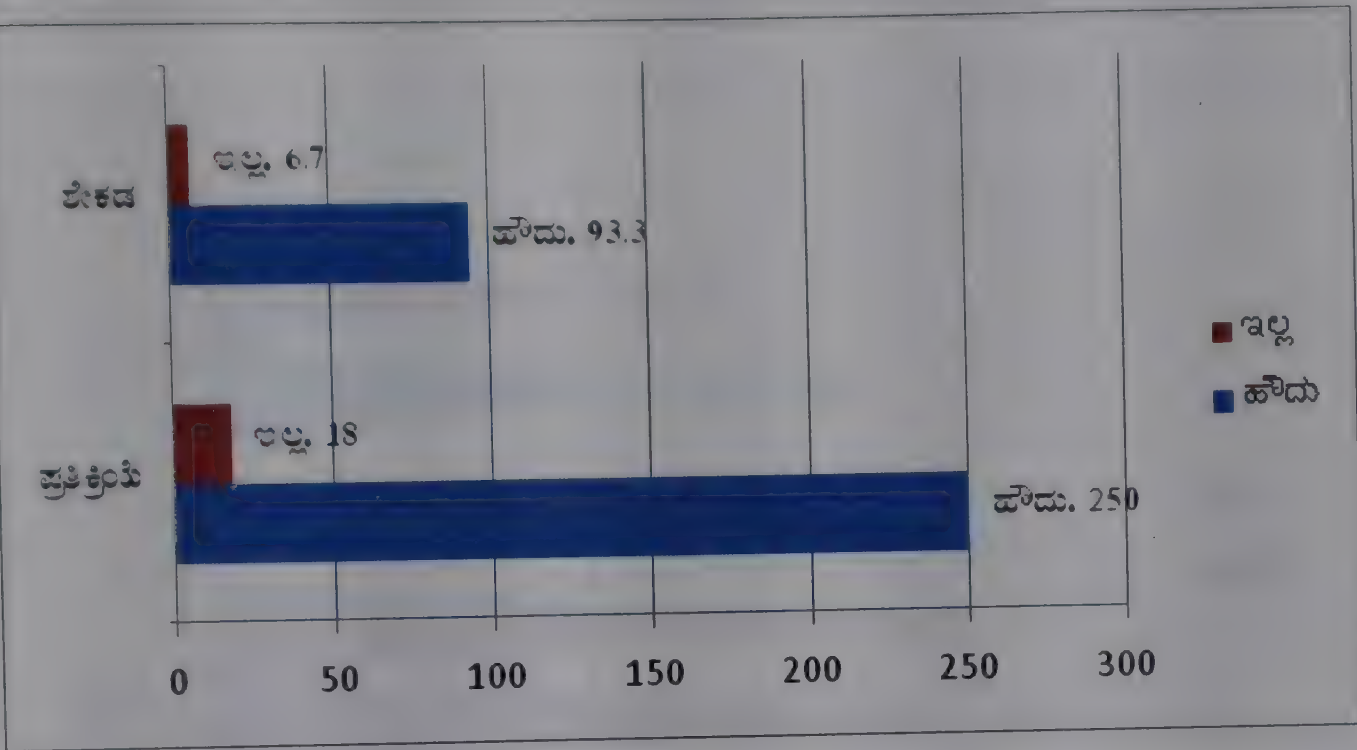
ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು

ಕ್ರ ಸಂ.	ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಸಂಪರ್ಕ	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಹೌದು	೨೬೮	೮೯.೩೩
೨	ಇಲ್ಲ	೩೨	೧೦.೬೭
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

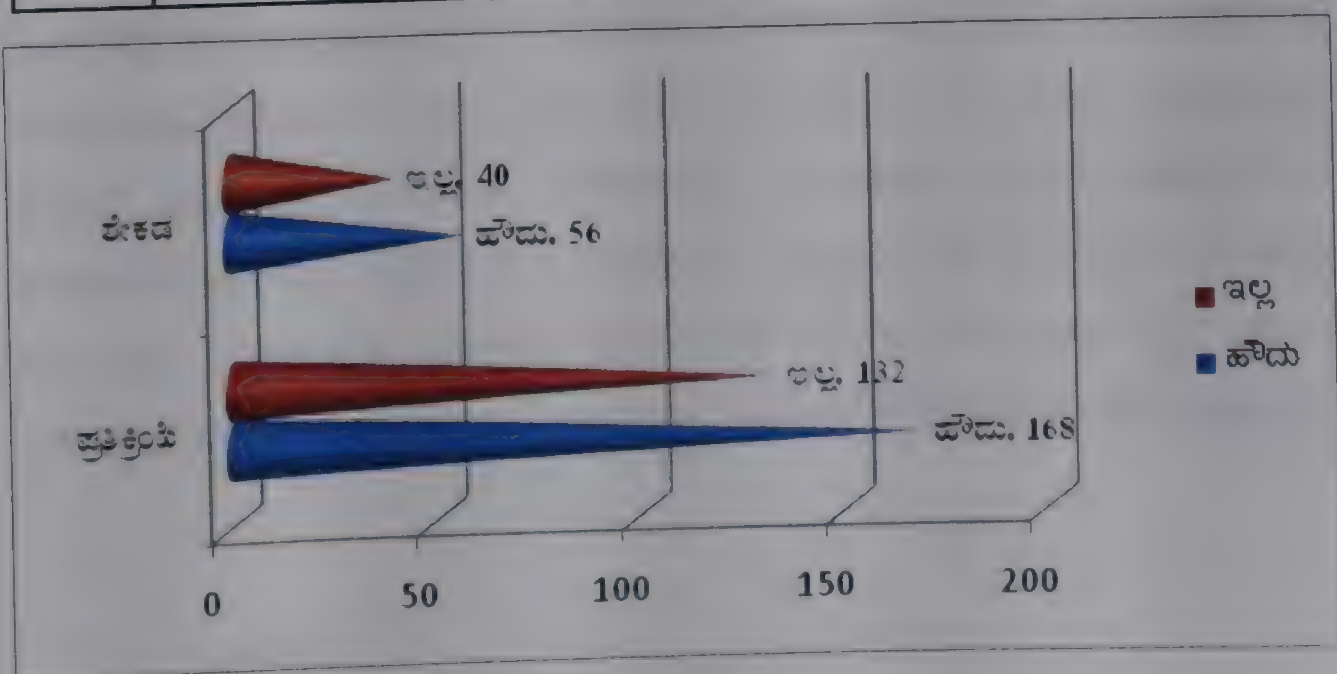
ಸರ್ಕಾರದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಸರ್ಕಾರದ ಸೌಲಭ್ಯ	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಶೇಕಡ
೧	ಹೌದು	೨೫೦	೯೩.೩
೨	ಇಲ್ಲ	೧೮	೬.೭
	ಒಟ್ಟು	೨೬೮	೧೦೦.೦೦

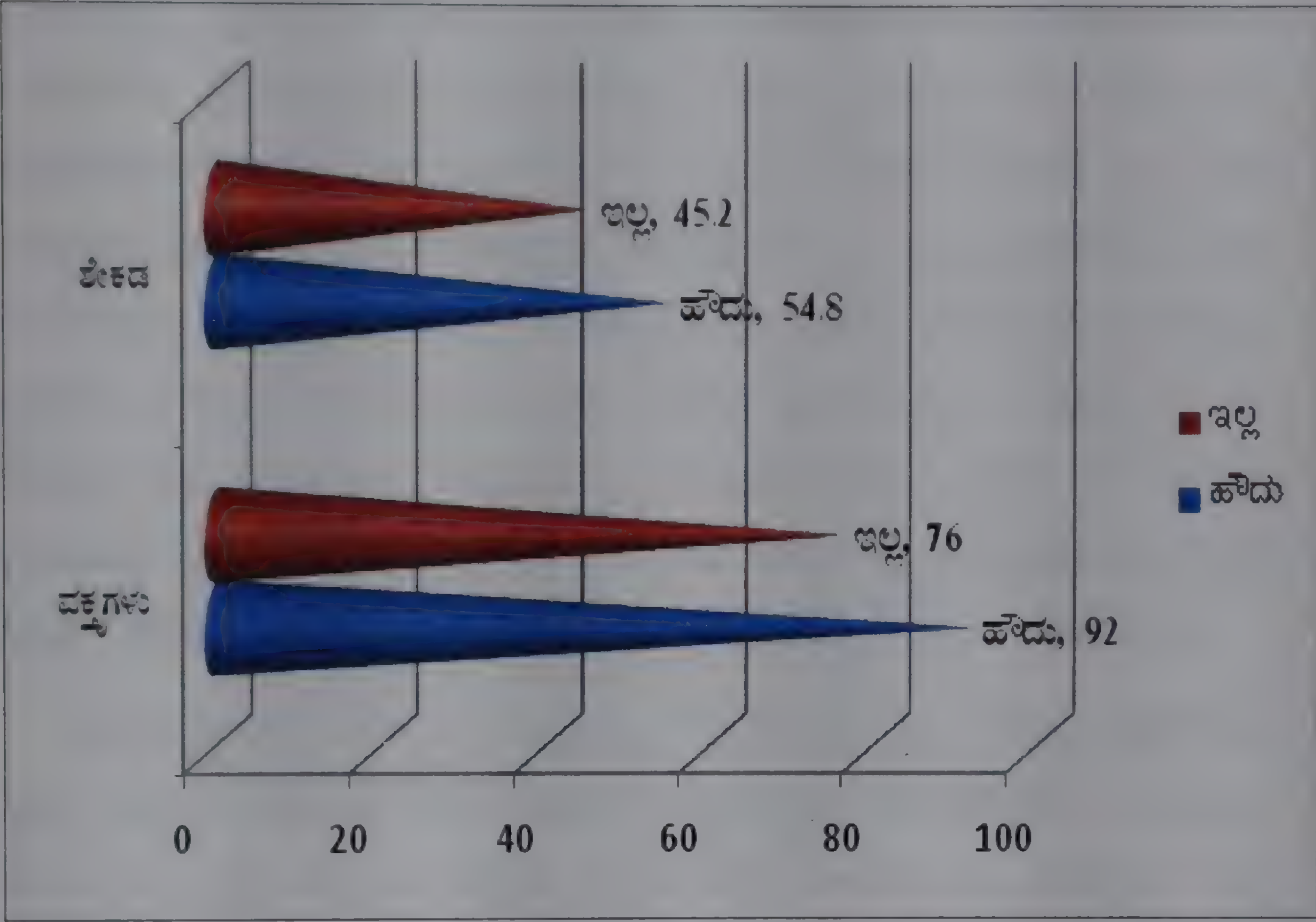
ಶೌಚಾಲಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಪ್ರತಿದಿಗಳು	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಶೇಕಡ
೧	ಹೌದು	೧೬೮	೫೬.೦೦
೨	ಇಲ್ಲ	೧೩೨	೪೦.೦೦
	ಒಟ್ಟು	೨೯೫	೧೦೦.೦೦

ಸರ್ಕಾರ ಸಹಾಯ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಆಗಿಲ್ಲ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಸಹಾಯಕರ	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಹೌದು	೯೨	೫೪.೮
೨	ಇಲ್ಲ	೭೬	೪೫.೨
	ಒಟ್ಟು	೧೬೮	೧೦೦.೦೦

ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದರಿ ಮನೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಟಿ.ವಿ. ಯೋ ೫೩೪ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಆಯರ್ ಟೊಕ ೭ ಫೋರೊರ್ ಮಾದರಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ವಸತಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಪ್ರೈಸ್ ೩ ಶೇಕಡಾ ಆಡಳಿತಗಾರರು. ಉಳಿದವರು ಮನೆಯ ಮಾಲೀಕರಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಗೃಹಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶೇಕಡಾವಾರು ಕುಟುಂಬಗಳು ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಸಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಪೈಕಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ ಮತ್ತು ಉಳಿದವರು ಸಹಾಯ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಶೌಚಾಲಯಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಂದು ಒತ್ತಡ ನಗರ ಪಟ್ಟಣಗಳಷ್ಟೇ ಜನರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಜನಜೀವನ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಒತ್ತಡಗಳ ನಡುವೆ ಬದುಕುತ್ತಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಮೇಲೇರುವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಬಹಳ ಬೇಗ ಹಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೊಬೈಲ್, ಟಿ.ವಿ. ಮತ್ತು ಒಂದು ಮೋಟಾರ್ ವಾಹನ ಖರೀದಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಬಯಕೆ. ಮನೆಗೆ ಶೌಚಾಲಯ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ ಈ ಮೂರೂ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಗೂ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿ ಗಂಡಸರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಇದು ಸರಿ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ. ಶಾಪಕ್ಕಾಗಿ ಕತ್ತಲಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಯುತ್ತ ಕೂರಬೇಕಾದ ಅಸಹಾಯಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದ್ದರೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಮನೆಗೊಂದು ಶೌಚಾಲಯ ಬೇಕೆಂದು ಹಠ ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಗಂಡಸರ ಕುಡಿತದ ಚಟ ಬೇರೆ. ಇದೆಲ್ಲದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮನೆಗೊಂದು ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದರ ಕುರಿತು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕುರಿತು ಸ್ಲಂ ವರದಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಶೌಚಾಲಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲ. ಸಮುದಾಯಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳು ಇರುವ ಕಡೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಕೂಡಾ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ವರದಿ ಮಾಡಿದೆ. ಜನರು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಶೌಚಾಲಯದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

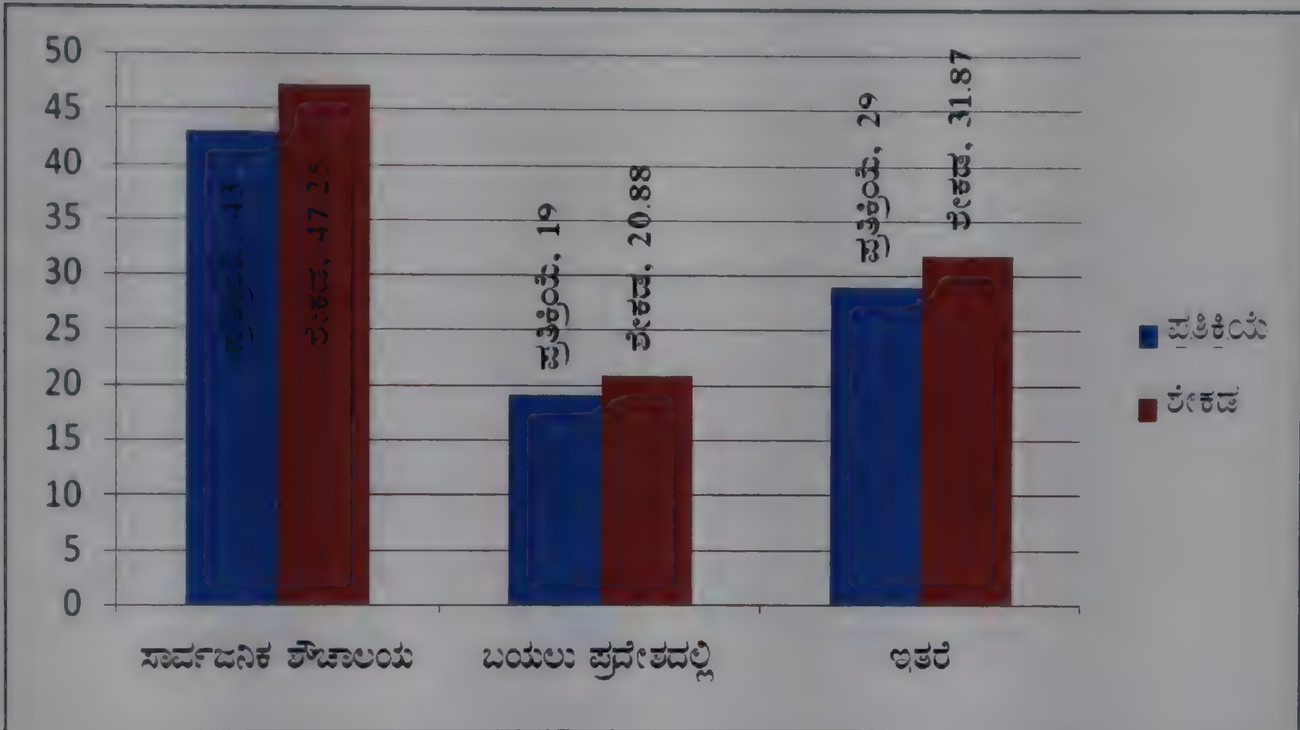
ಕುಡಿಯವ ನೀರು ಹಾಗೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಶೌಚಾಲಯದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಹಾಗೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಶೌಚಾಲಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳ ಅಂದಾಜಿನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ನಗರಾಡಳಿತ ರೂಪಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಈ ಯೋಜನೆ ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕೇವಲ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟಬೇಕೆಂದರೆ ಬಹಳಷ್ಟು ವಿಳಂಬವಾಗುತ್ತದೆ. ಯೋಜನೆಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳ್ಳದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಜನರು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಕುರಿತು ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ/ಶೌಚಾಲಯ ಇದೆಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿದವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಮುಂದಿನಂತೆ ಇದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೨೪

ಶೌಚಾಲಯ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳ ಯಾವುದು

ಕ್ರ ಸಂ.	ಸರ್ಕಾರದ ಸೌಲಭ್ಯ	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಶೇಕಡ
೧	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶೌಚಾಲಯ	೪೩	೪೭.೨೫
೨	ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ	೧೯	೨೦.೮೮
೩	ಇತರೆ	೨೯	೩೧.೮೭
	ಒಟ್ಟು	೯೧	೧೦೦.೦೦

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ೫.೨೪ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶೌಚಾಲಯ ಬಳಕೆ ೪೭.೨೫ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶೌಚಾಲಯ ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ೨೦.೮೮ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

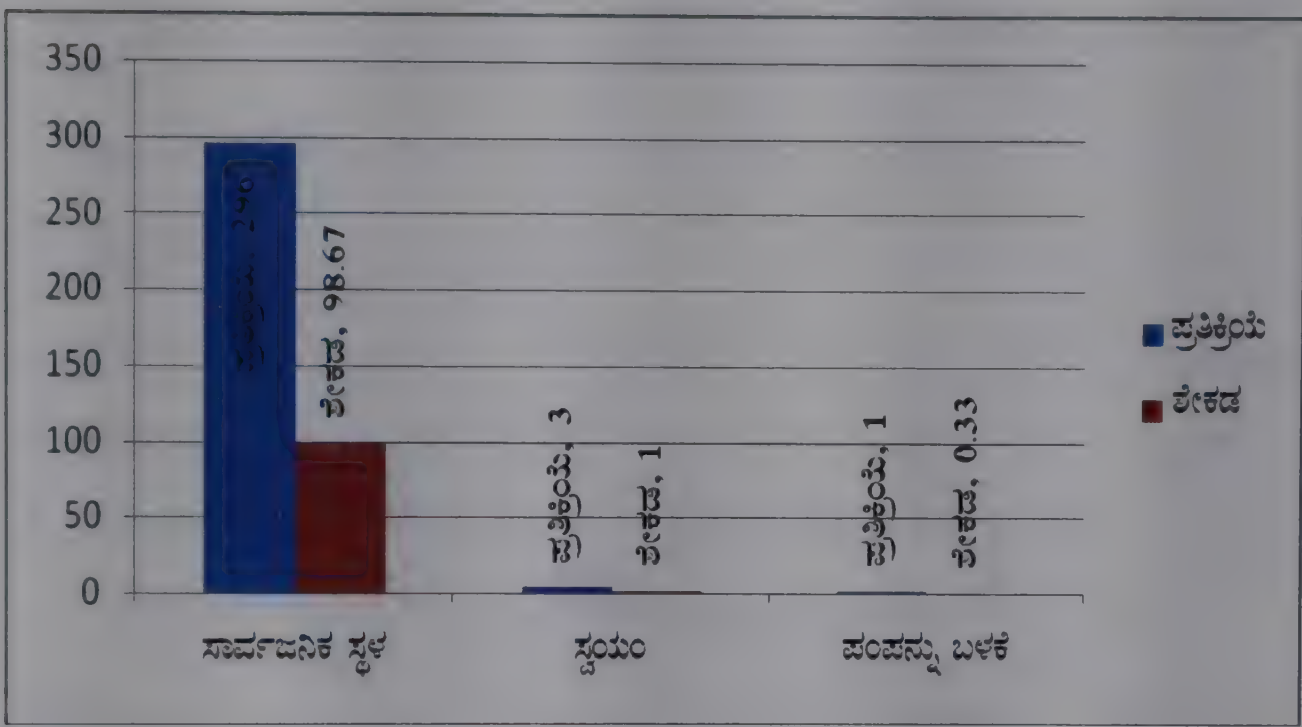
ಉಳಿದ ೩೧.೮೭ರಷ್ಟು ಜನರು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವ ಸ್ಥಳ-ಬಯಲು ಕಡೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೨೫

ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಕ್ರ ಸಂ.	ಸರ್ಕಾರದ ಸೌಲಭ್ಯ	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಶೇಕಡ
೧	ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳ	೨೯೬	೯೮.೬೭
೨	ಸ್ವಯಂ	೩	೧.೦೦
೩	ಪಂಪನ್ನು ಬಳಕೆ	೧	೦.೩೩
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

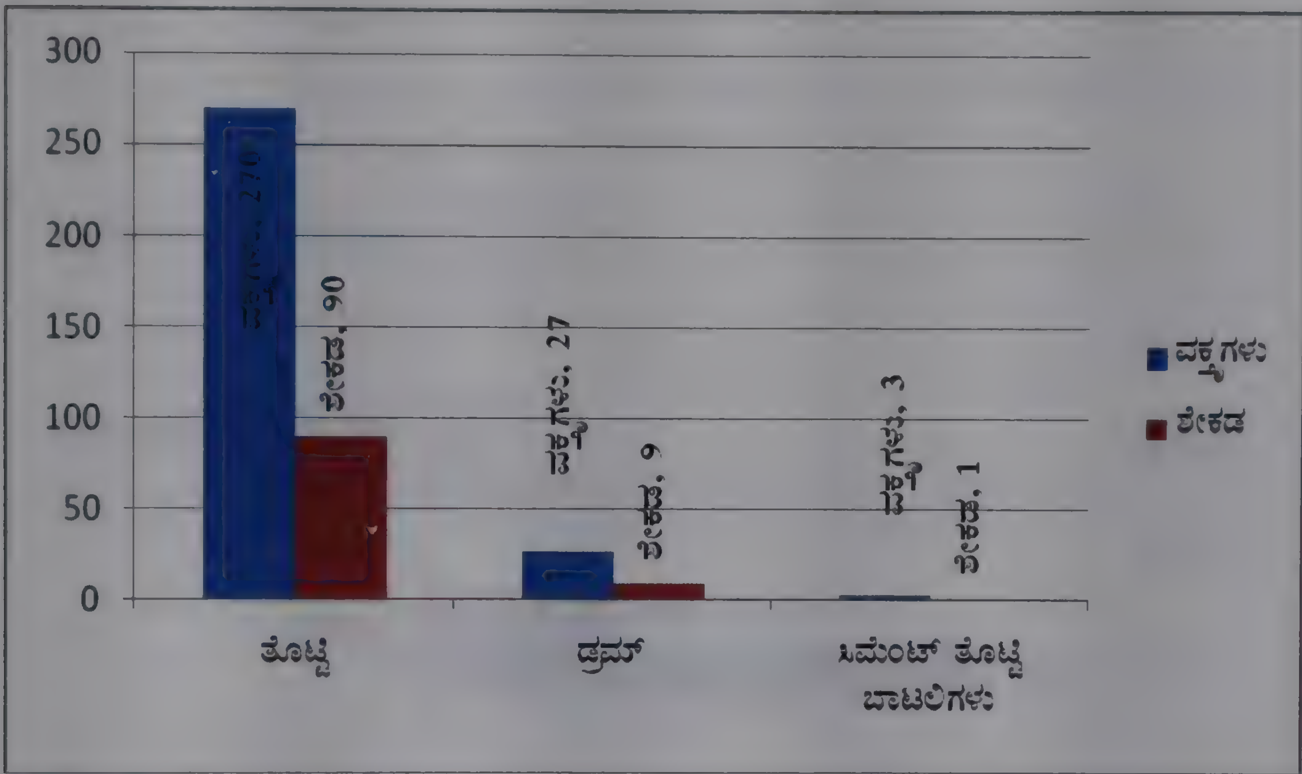

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೨೫ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮೂಲ ಮಾದರಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಮೂಲ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಜನರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀರನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀರಿಗೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೇವಲ ಪ್ರತಿಶತ ಮನೆಗಳು ನಲ್ಲಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಮೂಲವಾಗಿ ಪಂಪ್ ಅನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಸುಮಾರು ೦.೩೩ ರಷ್ಟು ಮನೆಗಳು ಬಾಕಿ ಇವೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೨೬

ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಶೇಖರಣಾ ಮಾಡುವ ಸಲಕರಣೆಗಳು

ಕ್ರ ಸಂ.	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ತೊಟ್ಟಿ	೨೭೦	೯೦.೦೦
೨	ಡ್ರಮ್	೨೭	೯.೦೦
೩	ಸಿಮೆಂಟ್ ತೊಟ್ಟಿ ಬಾಟಲಿಗಳು	೩	೧.೦೦
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

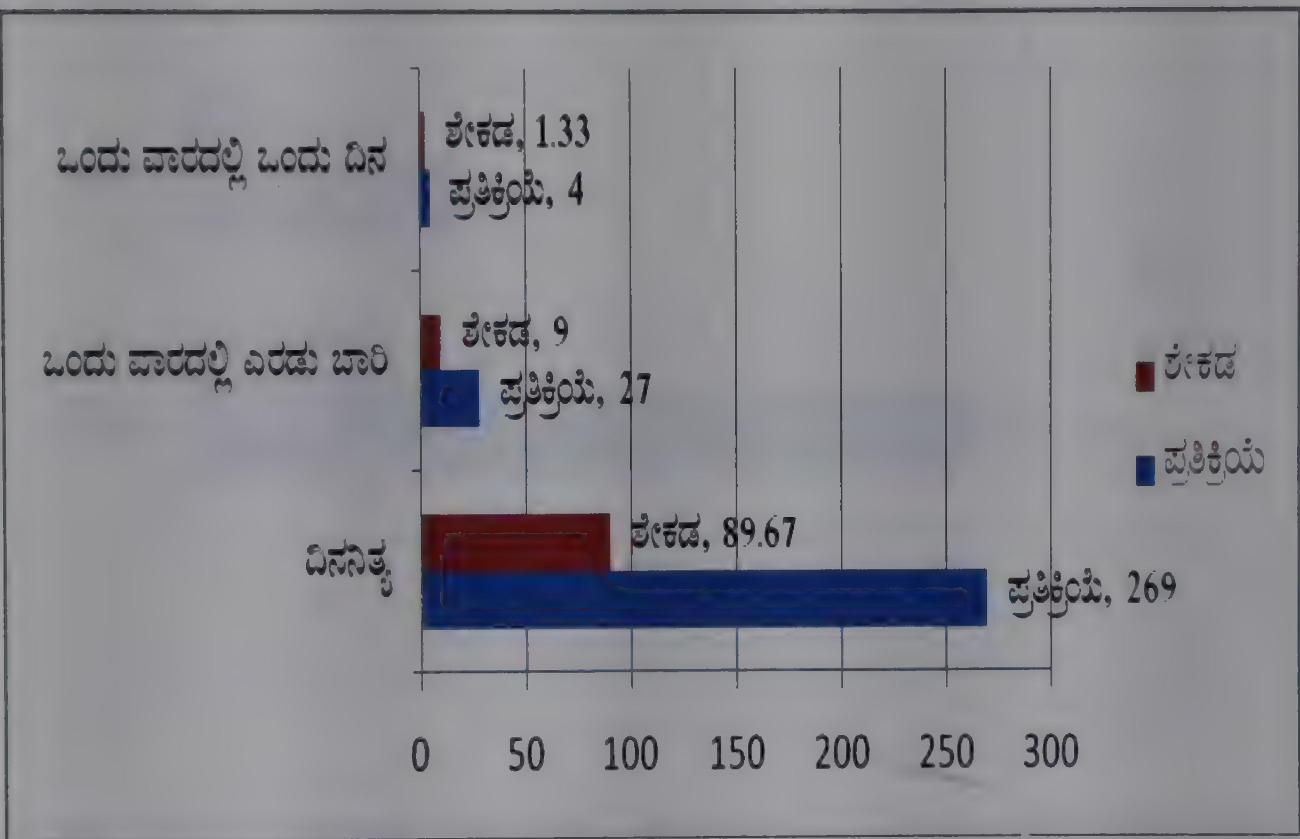

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡಿದ ಮಾದರಿಯ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿನ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಶೇಖರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೨೬ ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ತೊಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕುಟುಂಬಗಳು ೯೦.೦೦ ಪ್ರತಿಶತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಡ್ರಮ್ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಡಬ್ಬಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಸುಮಾರು ೯.೦೦ ರಷ್ಟು ಬಾಟಲಿಗಳು ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ೧.೦೦ ರಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಸಿಮೆಂಟ್ ತೊಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೨೭

ನೀರು ಪೂರೈಕೆ, ಎಷ್ಟು ದಿನಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಕ್ರ ಸಂ.	ಸರ್ಕಾರದ ಸೌಲಭ್ಯ	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಶೇಕಡ
೧	ದಿನನಿತ್ಯ	೨೬೯	೮೯.೬೭
೨	ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಾರಿ	೨೭	೯.೦೦
೩	ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ	೪	೧.೩೩
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

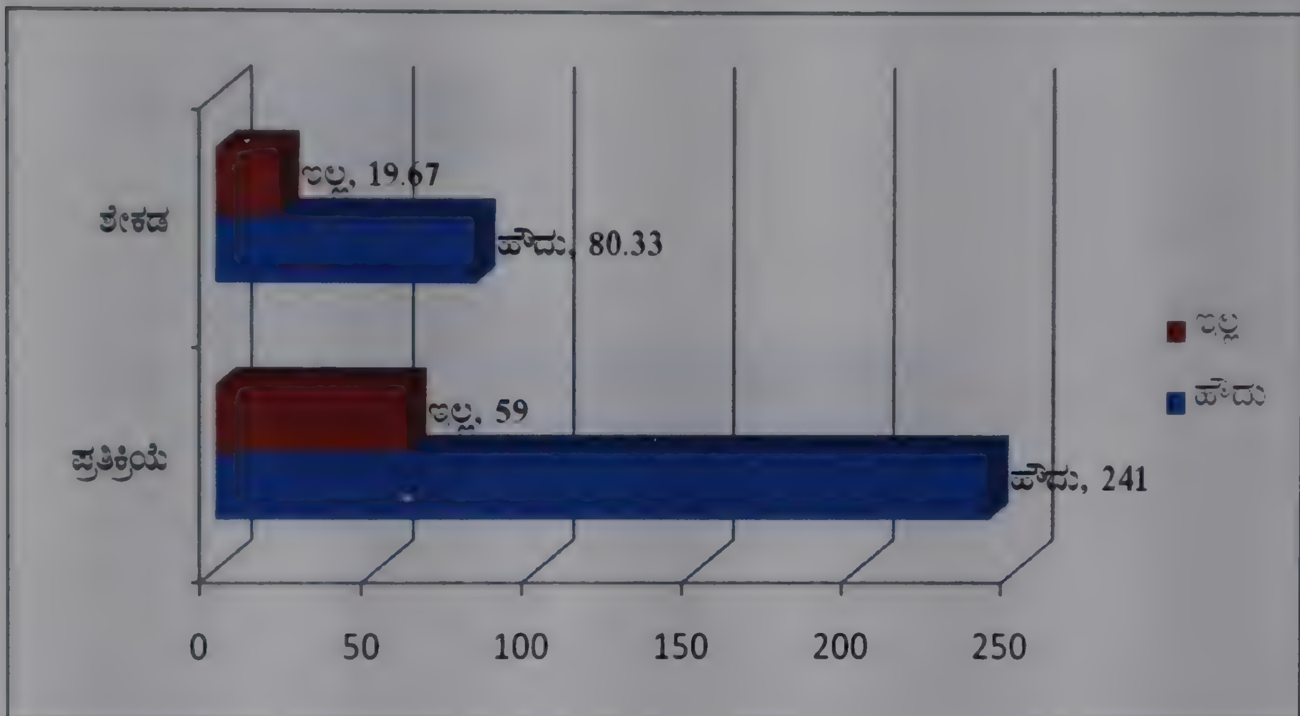

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೨೭ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮೂಲಕ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತವೆ. ಸುಮಾರು ೮೯.೬೭ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ೯ ರಷ್ಟು ಶೇಕಡಾ ರಷ್ಟು ಮನೆಗಳು ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ೧.೩೩ ಮನೆಗಳು ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಎರಡು ಬಾರಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೨೮

ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಶುದ್ಧತೆ ಇದೆ

ಕ್ರ ಸಂ.	ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಶುದ್ಧವಾಗಿದೆ	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಶೇಕಡ
೧	ಹೌದು	೨೪೧	೮೦.೩೩
೨	ಇಲ್ಲ	೫೯	೧೯.೬೭
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

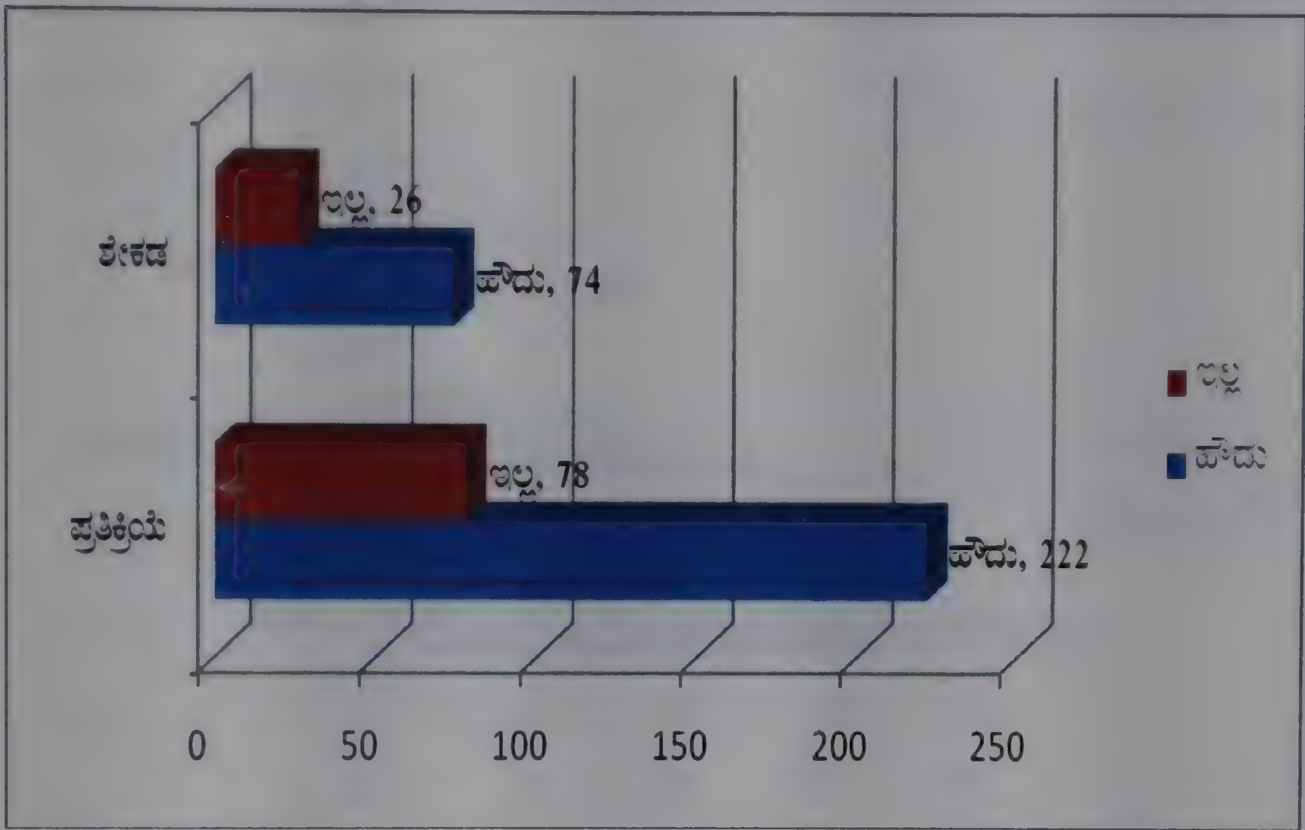

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೨೮ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ, ಕೊಳಚೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಶುದ್ಧತೆ ಇದೆ. ೮೦.೩೩ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಉಳಿದ ೧೯.೬೭ ಶೇಕಡಾ ಅವರು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಶುದ್ಧವಲ್ಲ ಎಂದು ವರದಿ ನೀಡಿದರು.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೨೯

ಎಷ್ಟು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ

ಕ್ರ ಸಂ.	ದೈನಂದಿನ ಸ್ನಾನ	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಶೇಕಡ
೧	ಹೌದು	೨೨೨	೭೪.೦೦
೨	ಇಲ್ಲ	೭೮	೨೬.೦೦
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

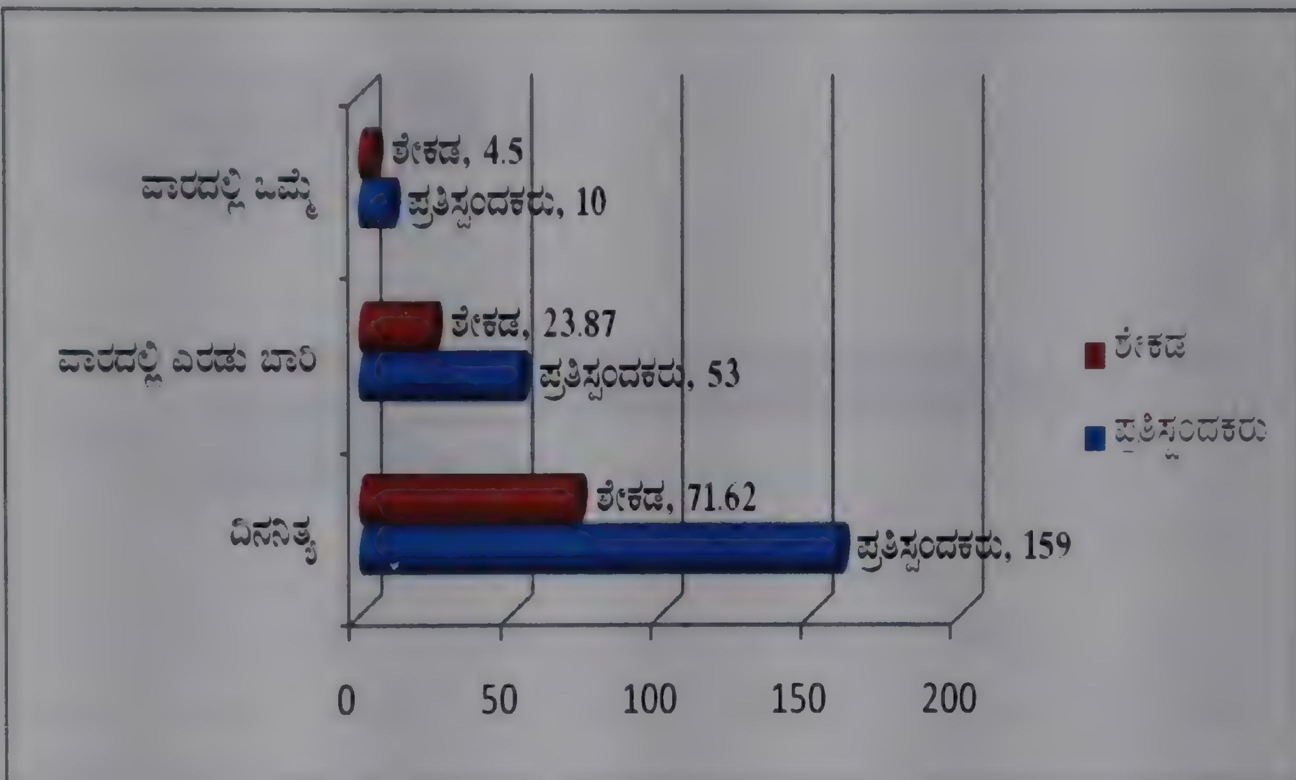

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ೫.೨೯ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಜನರು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ೭೪.೦೦ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಜನರು ಪ್ರತಿ ಶತದಷ್ಟು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವವರು ದಿನನಿತ್ಯದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕಳಪೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೨೬ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಅಂದರೆ ಶೇ. ೨೬ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ದಿನನಿತ್ಯ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೩೦

ದಿನನಿತ್ಯದ ಸ್ನಾನದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿ

ಕ್ರ ಸಂ.	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ದಿನನಿತ್ಯ	೧೫೯	೭೧.೬೨
೨	ವಾರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಾರಿ	೫೩	೨೩.೮೭
೩	ವಾರದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ	೧೦	೪.೫೦
	ಒಟ್ಟು	೨೨೨	೧೦೦.೦೦

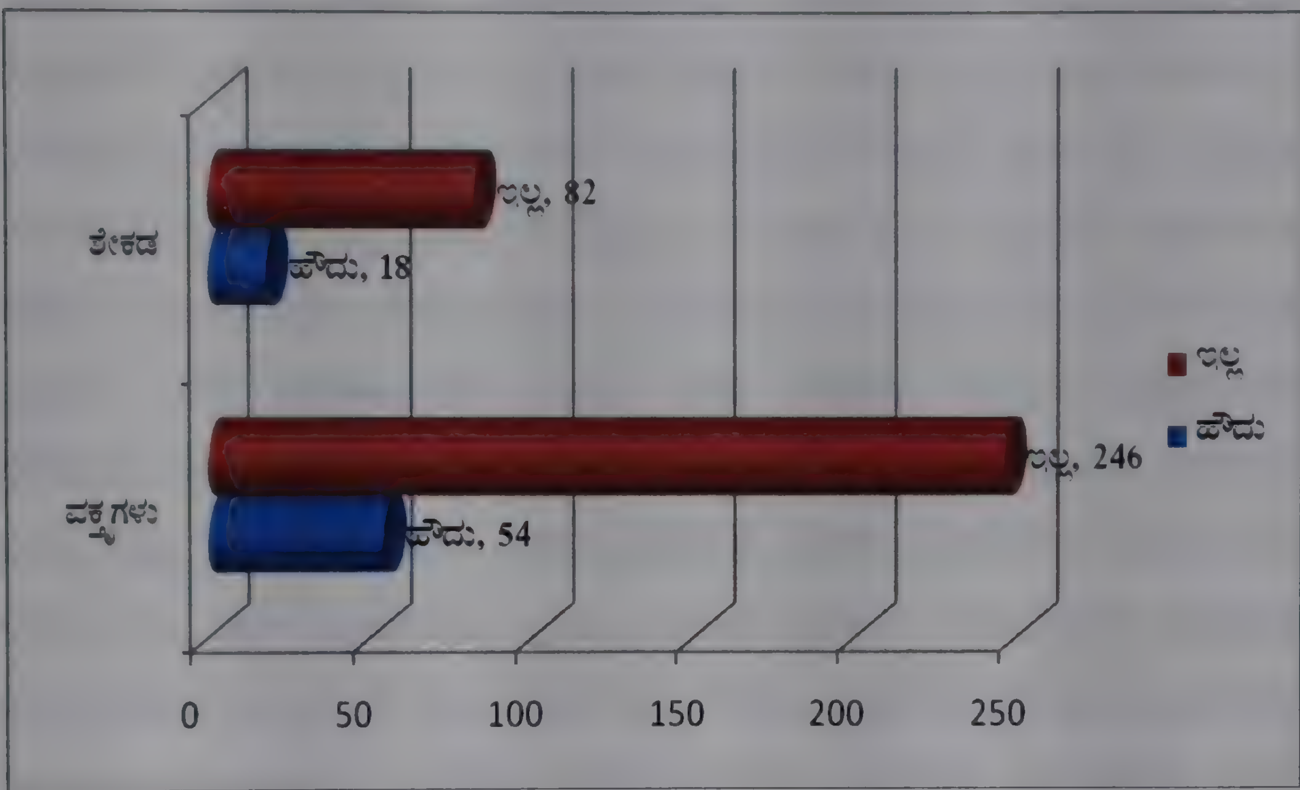

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ೫.೩೦ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನರು ದಿನನಿತ್ಯದ ಸ್ನಾನದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ೭೧.೬೨ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೨೩.೮೭ ರಷ್ಟು ಜನರು ವಾರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಾರಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ೪.೫೦ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ವಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾರಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೩೧

ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ತೊಂದರೆಗಳು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲಾಗಿದೆ

ಕ್ರ ಸಂ.	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಹೌದು	೫೪	೧೮.೦೦
೨	ಇಲ್ಲ	೨೪೬	೮೨.೦೦
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ೫.೩೧ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳು ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಬೀದಿದೀಪ ಕೊರತೆ, ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆ, ರಸ್ತೆಗಳು ಸಿಮೆಂಟ್ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ರಸ್ತೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಬಹುಪಾಲು ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರು ಅಥವಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರ ಪೈಕಿ ೮೨ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಜನರು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ೧೮ ಪ್ರತಿಶತ ಜನರು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆ

ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಅಥವಾ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸಾಕಷ್ಟು ನೀರು ಮಾನವರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವ, ತಕ್ಷಣದ ಅಥವಾ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಹಾನಿ ಅಪಾಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅತ್ಯಂತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಂದು ವಸ್ತುವಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಲು ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಹ ಮನೆಗಳು, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾಗಳಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವಿದೆ. ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ನೀರಿನ ಸರಬರಾಜು (ಕುಡಿಯುವ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಬೇರೆ) ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಉಪಯೋಗಗಳು ಶೌಚಾಲಯ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಲು, ತೊಳೆಯಲು, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ದೊರೆಯುವುದನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ವಿಶ್ವದ ದೊಡ್ಡ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾನವರಿಗೆ ರೋಗಾಣುಗಳ, ರೋಗಕಾರಕಗಳು ಅಥವಾ ವಿಷ ಅಥವಾ ತೇಲಾಡುವ ಘನ ವಸ್ತುಗಳ ಅಸ್ವೀಕಾರರಾರ್ಹ ಮಟ್ಟದ ಕಲುಷಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ಮತ್ತು ಬಳಕೆ ಮೂಲಕಗಳ ಅಸಮರ್ಪಕ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಆಹಾರ ತಯಾರಿಕೆ ನೀರು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವ್ಯಾಪಕ ತೀವ್ರವಾದ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಸಾವಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ನೀರಿನ ಮೂಲಕ ಹರಡುವ ರೋಗಗಳನ್ನು ಹರಡುತ್ತವೆ. ಸುರಕ್ಷಿತ ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುರಿತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ದೇಶಗಳು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಕೊಳಗೇರಿ ನೀರು ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾನವರಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಜೀವಪಾನೀಯ ಹಾಗೂ ಇತರ ಜೀವಿಗಳ ಉಳಿವಿಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕೊಬ್ಬು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ನೀರಿನ ದ್ರವ್ಯರಾಶಿಯ ಮಾನವ ದೇಹದ ಸುಮಾರು ೭೦% ರಚನೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಪಚನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಇದು ಅನೇಕ ದೈಹಿಕ ದ್ರವ್ಯವವನ್ನು ಒಂದು ದ್ರಾವಕದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅಪಾಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಹಿಂದೆ ಸರಾಸರಿ/ನೀರು ವಿಶ್ವದ ಅತ್ಯಂತ ಆವಾಸಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಮಾರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಲಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಕುಡಿಯುವ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಸುಧಾರಿಸುವ, ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಸುಧಾರಿತ ನಿರ್ಮಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಕಾರಣ ನವೀನ ವಿಧಾನಗಳು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ೨೦೦೦ರಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪರಿಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಸುಧಾರಿಸಲು ಈ ೧೯೯೯ ರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ಬೇಡಿಕೆ ಚಾಲಿತ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸಮುದಾಯ ನೇತೃತ್ವದ ಒಟ್ಟು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಒಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮುಂದುವರಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಲುವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕಿರುಸಾಲ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ನೀರಿನ ಮೀಟರ್ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯೊಂದಿಗೆ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಉಚಿತ ನೀರು ೨೨೨ ಲೀಟರ್ ಒದಗಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅತ್ಯಂತ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆನ್ ಸೈಟ್ ನಿರ್ಮಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ

ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲೀಕರಣ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಾಲ ಮಿಲಿಯನ್ ಸ್ಲಂ ನಿವಾಸಿಗಳು ನಿರ್ಮಲೀಕರಣ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲೀಕರಣ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕಾಲು ಮಿಲಿಯನ್ ಸ್ಲಂ ನಿವಾಸಿಗಳು ನಿರ್ಮಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಮುಂಬಯಿ ಸ್ಲಂ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ, ಕೆಟ್ಟ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಒಳಚರಂಡಿ ನೆಟ್ವರ್ಕ್ ತೆರೆದ ತೂಬುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕೆಟ್ಟ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಒಳಚರಂಡಿ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಒಳಚರಂಡಿ ನೆಟ್ವರ್ಕ್ ತೆರೆದ ತೂಬುಗಳಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಾ ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಅಡೆ-ತಡೆಗಳು, ವಸತಿ ಮತ್ತು ಅಮಸಮರ್ಪಕ ಪಂಪ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಕಡಿಮೆ ೫೦% ತ್ಯಾಜ್ಯ ನೀರಿನ ದೈನಂದಿನ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಪೂರೈಕೆಗೆ ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ೨.೫ ಮಿಲಿಯನ್ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ೨೨೫ ಮಿಲಿಯನ್ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಈ ಅತಿಸಾರ ಸಾವುಗಳು ೮೮% ಕಾರಣ ಅಸುರಕ್ಷಿತ ನೀರು, ಅಸಮರ್ಪಕ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಕಳಪೆ ಆರೋಗ್ಯ ಶುಚಿತ್ವವು ಮ್ಯಾಗ್ನೆಟ್ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಳವಳಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ: ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವುದು ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಸ್ಟೇಟ್ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಗರಸಭೆ, ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಎಂಬ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ ನೀಡಬಹುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಯೋಜನೆ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮೂಲಕ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಯೋಜನೆಗಳು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಯೋಜನೆಗಳು ಮುಖ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ನಿರ್ಧಾರಗಳು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ನಾಗರೀಕ ಸೇವೆ ಲಕ್ಷಣ ಇದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಅನುಮೋದನೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತಗಳನ್ನು ದಕ್ಷತೆಯು ಸೀಮಿತ ಡೇಟಾ ಮತ್ತು ಹೂಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕಡಿಮೆ. ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಕಡಿಮೆ ದಶಮಾಂಶ ಮಾತ್ರ ಇವೆ. ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆ ಎರಡು ಸೂಚಕಗಳು ಆದಾಯೇತರ ನೀರು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಉತ್ಪಾದನಾ ಇವೆ.

ಆದಾಯೇತರ ನೀರಿನ ೧೮ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ೨೦೦೯ರಲ್ಲಿ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ ನಡೆಸಿತು. ಒಂದು ಸೇವೆ ಮಟ್ಟ ಮಾನದಂಡನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ: ಆದಾಯೇತರ ನೀರಿನ ಸರಾಸರಿ ಮಟ್ಟದ ೪೪ ರಷ್ಟಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಂದು ಅಧ್ಯಯನವು ಏಷ್ಯಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಜವಹರಲಾಲ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರೀಕರಣ ಮಿಶನ್

ಮೂಲಕ ೨೦ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಆದಾಯೇತರ ನೀರು ಸರಿಸುಮಾರು ಮಟ್ಟದ ೩೨% ತೋರಿಸಿದರು. ಆದಾಗ್ಯೂ ೨೦ ಮತ್ತು ೧೦೦೦ ಸಂಪರ್ಕಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ೨೦ ಜನ ಕೆಲಸಗಾರರು ಇದಲ್ಲದೆ ಕೊಕ್ಕಿನ ಆದಾಯದ ಕೇವಲ ೭೦% ಮಾತ್ರ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿವೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕುರಿತು ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

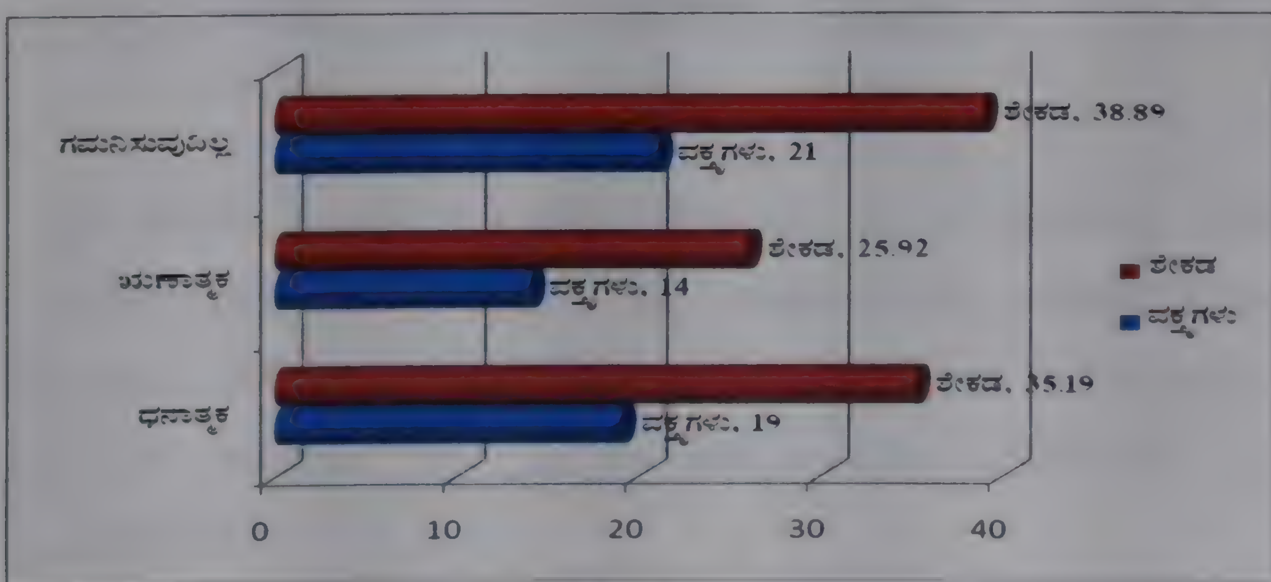
ಜಲಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಕುಡಿಯುವ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಸುಧಾರಿಸುವ ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಿ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಅಸಮರ್ಪಕ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಹೂಡಿಕೆಯ ಮಟ್ಟದ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನದಂಡಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಆದರೂ ೨೦೦೦ರ ಗಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಪ್ರವೇಶ ಕೂಡಾ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಉದಾ : ೧೯೮೦ರಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೈರ್ಮಲೀಕರಣ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ೧೧% ಎಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದರೂ ಹಾಗೂ ೨೦೦೮ ರಲ್ಲಿ ೨೧% ತಲುಪಿದೆ. ನೀರಿನ ಸುಧಾರಿತ ಮೂಲಗಳು ಪ್ರವೇಶದೊಂದಿಗೆ ಭಾರತೀಯರ ಪಾಲು ೮೮%ಗೆ ೧೯೯೦ರಲ್ಲಿ ೭೨% ರಿಂದ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ದುರ್ಬಲ ಕಾಣಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕೇವಲ ಇಬ್ಬರು ಭಾರತೀಯ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಸುಧಾರಿತ ನಿರ್ಮಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊರತೆ ಭಾರತೀಯ ಅಂದಾಜು ೨೬% ನವೀನ ವಿಧಾನಗಳು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ೨೦೦೦ರಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಸುಧಾರಿಸಲು ಈ ೧೯೯೯ ರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಬೇಡಿಕೆ ಚಾಲಿತ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. "ಸಮುದಾಯ-ನೇತೃತ್ವದ ಒಟ್ಟು ನೈರ್ಮಲ್ಯ" ಒಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ-ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮುಂದುವರಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕಿರು ಕಳಪೆ ಯೋಜಿತ ಅಥವಾ ಯೋಜಿತವಲ್ಲದ ನಗರೀಕರಣದ ಮಾದರಿಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸವಾಲು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂದಾಜು ೮.೨೮ ಮಿಲಿಯನ್ ಜನರು ವಾಸಿಸುವ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಒಂದು ವಿಶ್ವದ ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೂರನೇ ೨೦೦೦ ರಿಂದ ೨೦೧೨ರವರೆಗೆ ಜಾಗತಿಕ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು ೩೯% ರಿಂದ ೩೩% ನಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಆದಾಗ್ಯೂ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಬೆಳೆಯಿತು. ಈ ಅವಧಿಯ ೨೦೦೦ರಲ್ಲಿ ೭೦೦ ದಶಲಕ್ಷದಿಂದ ೨೦೧೨ ರಲ್ಲಿ ೮೬೩ ದಶಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಇತ್ತು. ಯು.ಎನ್.:ಹ್ಯಾಬಿಟಟ್ ಒಂದು ಸ್ಲಂ ಅನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲವೆಂದು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಎ) ಸುರಕ್ಷಿತ

ನೀರಿನ ಪ್ರವೇಶ ಬಿ) ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಪ್ರವೇಶ ಸಿ) ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತ ಅವಧಿವರೆಗೆ ಮತ್ತು ಡಿ) ಆರೋಗ್ಯ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವ ರಚನೆಗಳು “ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವ” ವಸತಿ ಅಂದರೆ ವಸತಿ ಎಂದರ್ಥ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅಥವಾ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಅಪಾಯಗಳಿಂದ ದೂರವಿದೆ. ರಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ವಿಪರೀತ ಹವಾಮಾನದ ವಿರುದ್ಧ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕ್ರೌಡಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಾವ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯದ ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ಉಲ್ಬಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ದಟ್ಟವಾದ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ವಸತಿ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ಹರಡುವಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅನೇಕ ರೋಗಗಳಾದ ಕ್ಷಯರೋಗ, ಹೆಪಟೈಟಸ್, ಡೆಂಗ್ಯೂ ಜ್ವರ, ನ್ಯೂಮೋನಿಯಾ, ಕಾಲರಾ ಮತ್ತು ಮಲೇರಿಯಾ ಹರಡುವುದು ಸಹಜ. ನಿರ್ಮಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತ ಆಹಾರದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಕೊರತೆ ನೀರು ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಸಾರದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವುದರ ಕೊರತೆ, ರಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಧ್ವನಿ, ಹವಾಮಾನ, ಅಳವಡಿಸಿದ ಮತ್ತು ಗಾಳಿಯಾಕಾರವಾದ ಮನೆಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ಇರುತ್ತವೆ. ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತೀವ್ರ ಮಾನವನ ಅಪಾಯದಲ್ಲಿರುವ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಆರೋಗ್ಯ ಶಾಖದ-ಅಲೆಗಳು-ಶೀತ ಅಥವಾ ಬಿರುಗಾಳಿಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೩೨

ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಧನಾತ್ಮಕ	೧೯	೩೫.೧೯
೨	ಋಣಾತ್ಮಕ	೧೪	೨೫.೯೨
೩	ಗಮನಿಸುವುದಿಲ್ಲ	೨೧	೩೮.೮೯
	ಒಟ್ಟು	೫೪	೧೦೦.೦೦

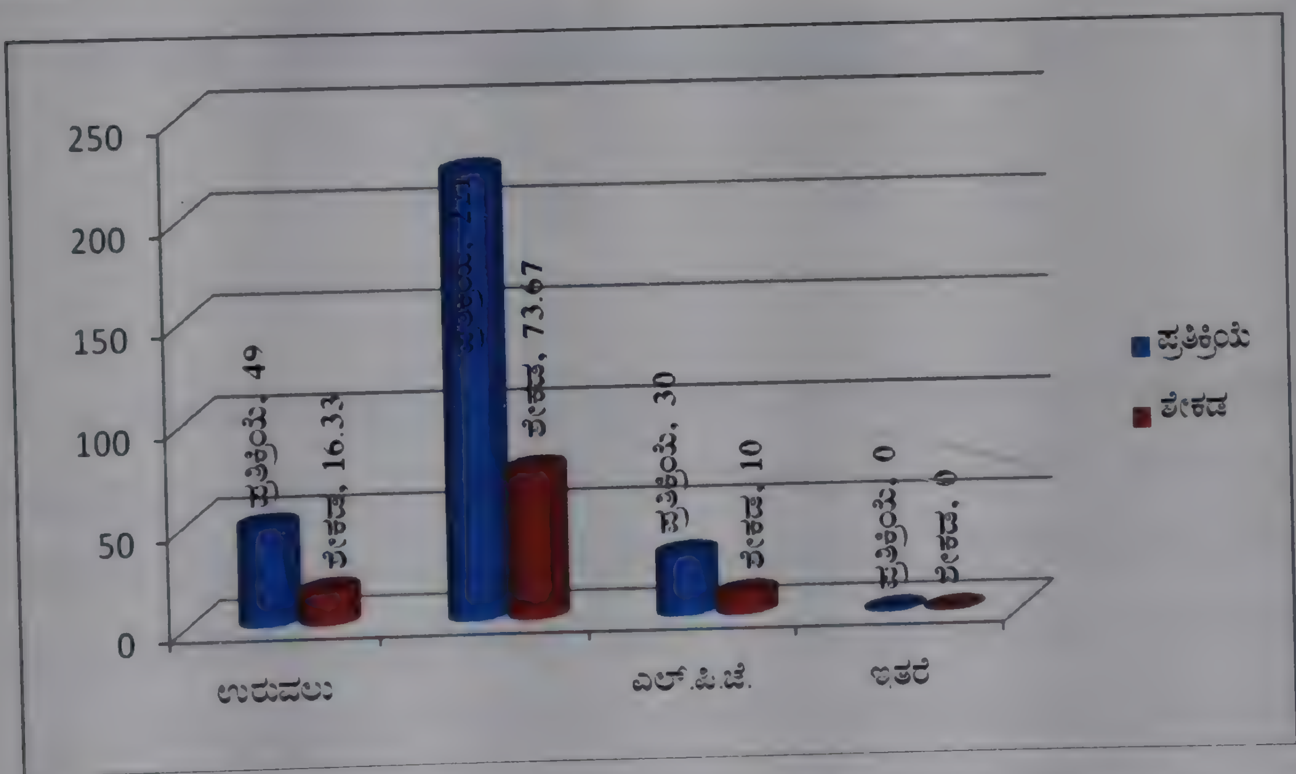

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೩೩ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಋಣಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ೩೮.೮೯ ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರ ಪ್ರಕಾರ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ೨೫.೩೨ ರಷ್ಟು ಜನರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಋಣಾತ್ಮಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮಾತ್ರ ೩೫.೧೯ ಪ್ರತಿಶತ ಋಣಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೩೩

ಅಡುಗೆ ಮಾಡಲು ಬಳಸುವ ಇಂಧನ ಮೂಲಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಅಡುಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಶೇಕಡ
೧	ಉರುವಲು	೪೯	೧೬.೩೩
೨	ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ	೨೨೧	೭೩.೬೭
೩	ಎಲ್.ಪಿ.ಜಿ.	೩೦	೧೦.೦೦
೪	ಇತರೆ	೦	೦.೦೦
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

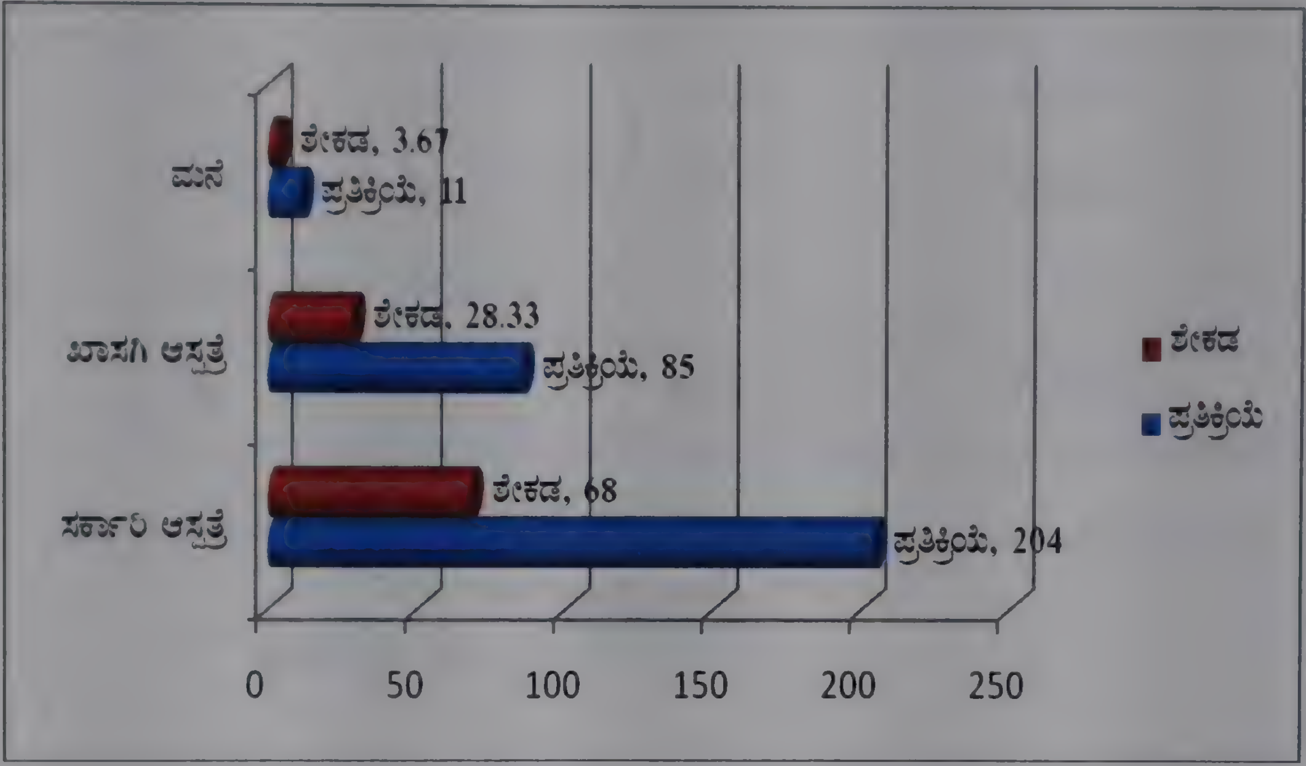

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೩೩ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಇಂಧನ ಮಾದರಿ ೭೩.೬೭ ರಷ್ಟು ಮಾದರಿ ಮನೆಗಳು ಅಡುಗೆಗೆ " ಅನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ. ಸುಮಾರು ೧೬.೩೩ ರಷ್ಟು ಮನೆಗಳು ಅಡುಗೆಗಾಗಿ ಉರುವಲುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ. ಅಡುಗೆಗಾಗಿ ಗ್ಯಾಸ್, ಎಲ್‌ಪಿಜಿ ಅನ್ನು ಬಳಸುವ ೧೦% ಮನೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೩೪

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಹೋಗುವ ವಿವರ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಆಸ್ಪತ್ರೆ / ಇಲಾಖೆ	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಶೇಕಡ
೧	ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ	೨೦೪	೬೮.೦೦
೨	ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ	೮೫	೨೮.೩೩
೩	ಮನೆ	೧೧	೩.೬೭
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

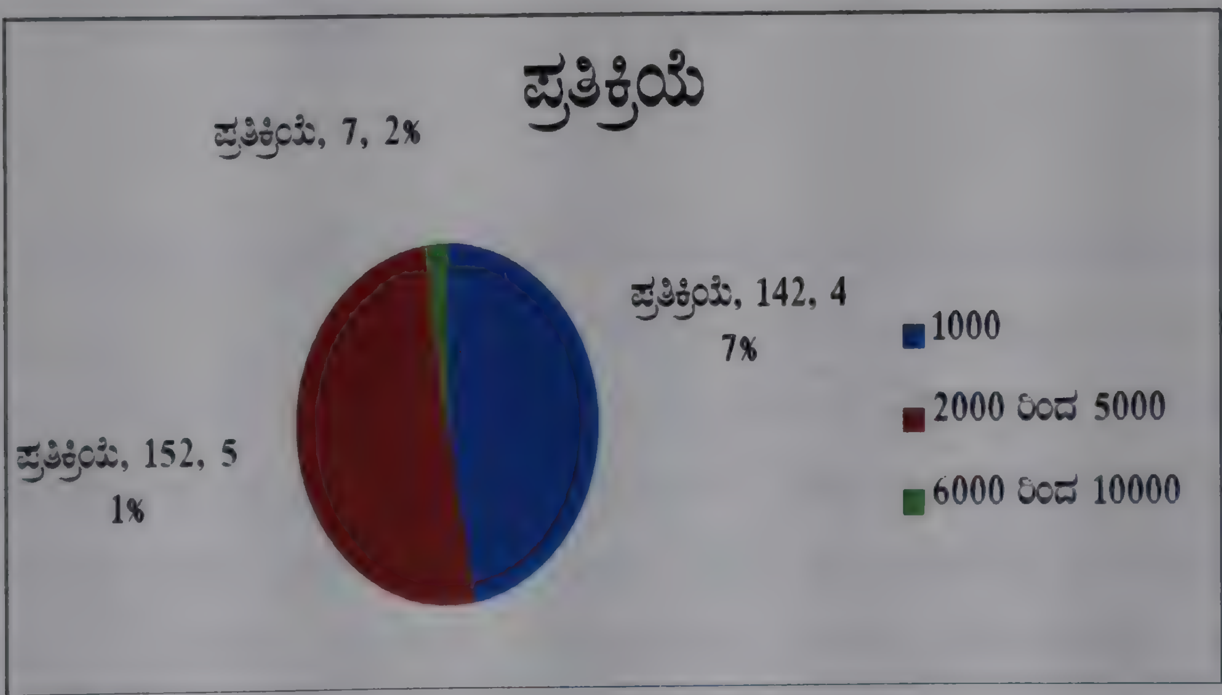
ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೩೪ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಂತಹ ಬಡಜನತೆಯ ಬದುಕಿನ ಮಟ್ಟ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಗುಡಿಸಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಮನೆಗಳು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರಲಾರದು. ಜೊತೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದೆ ನೀರು ಎಲ್ಲಿಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಅಧಿಕ. ಇವುಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನತೆ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಿಲ್ಲದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದರಿಂದ ಹಲವು ಮಾದರಿ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವರು. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಇದೆ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರು, ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಟ್ಟರಲಿಲ್ಲ. ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವವರ ಮನೆಗಳು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರಲಾರವು. ಇದರಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹಿರಿಯರೂ ಸಹ ಅನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸನ್ನಿವೇಶ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ.

ಕಾಯಿಲೆ ಅಥವಾ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಅಥವಾ ರೋಗಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾದರಿ ಸುಮಾರು ೨೮.೩೩ ರಷ್ಟು ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಅನರ್ಹತೆಯಿಂದ ಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಸುಮಾರು ೩.೬೮% ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ವೈದ್ಯರು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಾರು ೩.೬೭ ಮನೆಗಳ ರೋಗಿಗಳು ಆಯುಷ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೩೫

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದ ವಾರ್ಷಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಖರ್ಚುಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವೈದ್ಯಕೀಯ ಖರ್ಚು	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಶೇಕಡ
೧	೧೦೦೦	೧೪೨	೪೭.೩೩
೨	೨೦೦೦ ರಿಂದ ೫೦೦೦	೧೫೨	೫೦.೩೩
೩	೬೦೦೦ ರಿಂದ ೧೦೦೦೦	೭	೨.೩೩
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

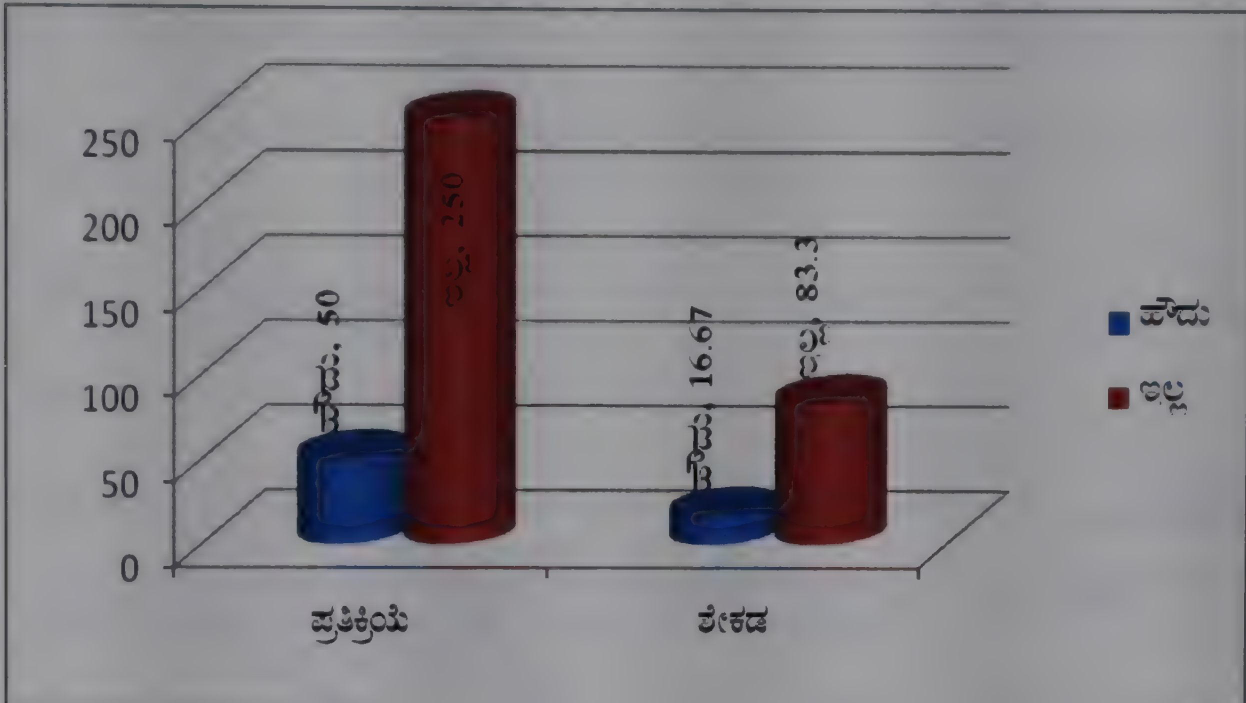

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೩೫ ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೆಚ್ಚಗಳು ರೂ. ೨೦೦೦ ರಿಂದ ರೂ. ವರ್ಷಕ್ಕೆ ೫೦೦೦, ೪೭.೩೩ ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೆಚ್ಚಗಳು ೧೦೦೦ ರೂ. ವಾರ್ಷಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೆಚ್ಚಗಳು ೧೦೦೦ ರೂ. ವಾರ್ಷಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೆಚ್ಚಗಳು ೨.೩೩ ರಷ್ಟು ಮನೆಗಳು ೬೦೦೦ ರಿಂದ ೧೦೦೦೦ ವರೆಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೩೬

ದೀರ್ಘಕಾಲಿಕ ಅನಾರೋಗಿಗಳ ಉಪಸ್ಥಿತಿ

ಕ್ರ ಸಂ.	ಸರ್ಕಾರದ ಸೌಲಭ್ಯ	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಶೇಕಡ
೧	ಹೌದು	೫೦	೧೬.೬೭
೨	ಇಲ್ಲ	೨೫೦	೮೩.೩
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

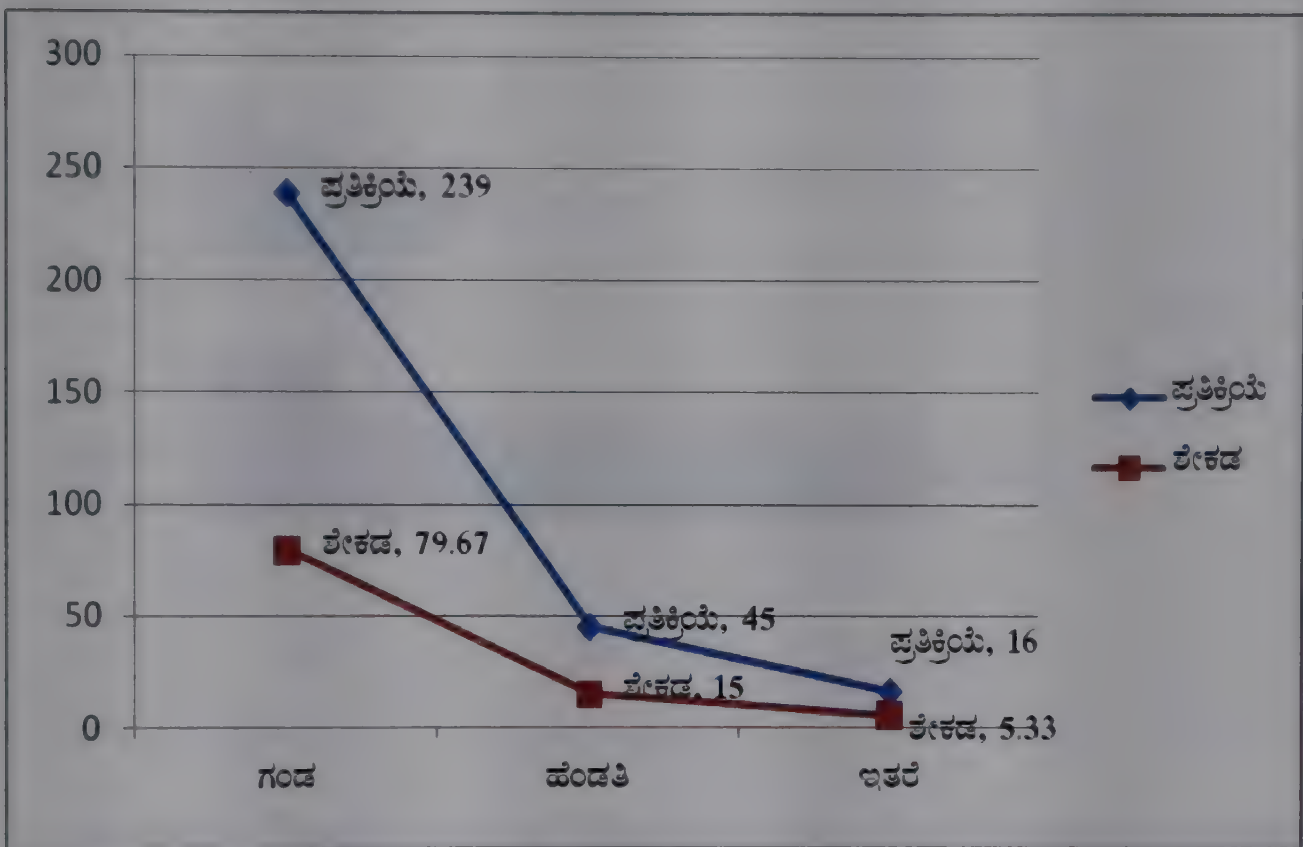

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ೫.೩೭ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ರೋಗಿಗಳ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಡಯಾಬಿಟಿಸ್. ಅಧಿಕ ರಕ್ತ ಒತ್ತಡ, ಕ್ಷಯರೋಗ, ಕ್ಯಾನ್ಸರ್, ಏಡ್ಸ್ ಇತ್ಯಾದಿ ರೋಗಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಯಾವುದೇ ರೋಗಿಗಳಿಲ್ಲ. ೮೩.೩೩ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವವರು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೋಗಿಗಳಿಲ್ಲ ಎಂದು ವರದಿ ಮಾಡಿದೆ. ೧೬.೬೭ ಶೇಕಡ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಮನೆಗಳಿಗೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಇದು ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೩೭

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು

ಕ್ರ ಸಂ.	ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆದಾರರು	ಶೇಕಡ
೧	ಗಂಡ	೨೩೯	೭೯.೬೭
೨	ಹೆಂಡತಿ	೪೫	೧೫.೦೦
೩	ಇತರೆ	೧೬	೫.೩೩
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

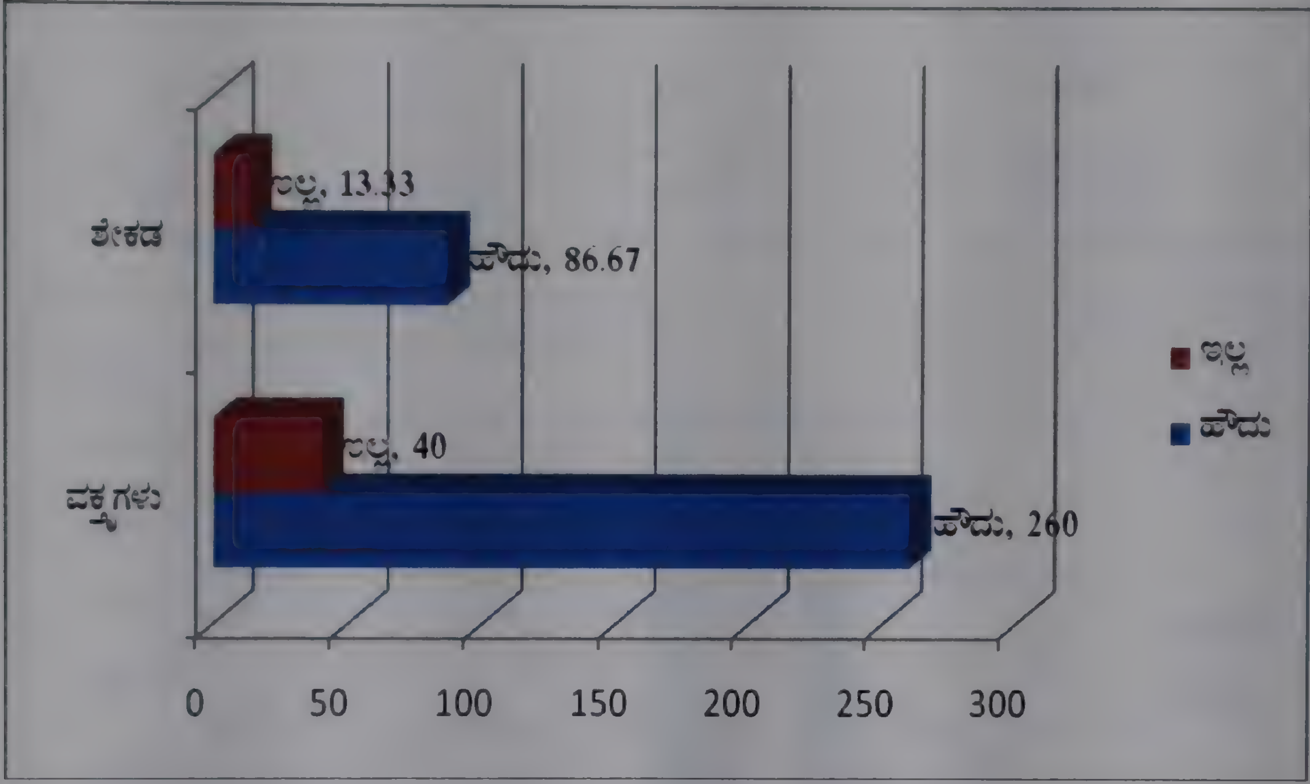
ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ೫.೩೭ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಸದಸ್ಯರು ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ಸುಮಾರು ೭೯.೬೭% ರಷ್ಟು ಜನರು ವರದಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ೧೫ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪುರುಷ ೫.೩೩ ಪ್ರತಿಶತ ಪುರುಷರು ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತೀರ್ಮಾಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಇತರ ಸದಸ್ಯರು ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ವರದಿ ಮಾಡಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೩೮

ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಹಾಯ ಪಡೆದಿರುವರು

ಕ್ರ ಸಂ.	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಹೌದು	೨೬೦	೮೬.೬೭
೨	ಇಲ್ಲ	೪೦	೧೩.೩೩
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

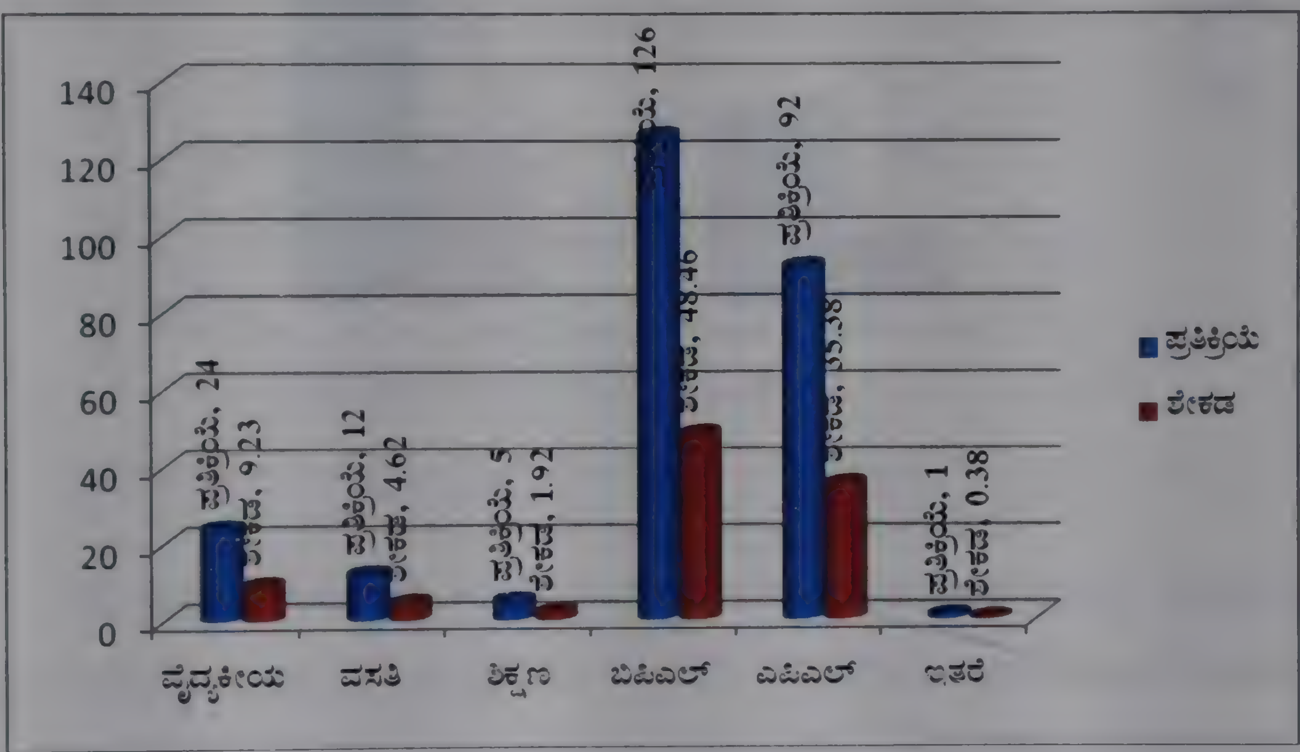

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೩೮ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಕೊಳಗೇರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ೮೬.೬೭ ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರ ಪ್ರಕಾರ, ಸರ್ಕಾರದ ಕೊಳಗೇರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅವರಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ೧೩.೩೩ರಷ್ಟು ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೩೯

ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಸಹಾಯ ಪಡೆದ ಕುಟುಂಬ

ಕ್ರ ಸಂ.	ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಸಹಾಯ	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆದಾರರು	ಶೇಕಡ
೧	ವೈದ್ಯಕೀಯ	೨೪	೯.೨೩
೨	ವಸತಿ	೧೨	೪.೬೨
೩	ಶಿಕ್ಷಣ	೫	೧.೯೨
೪	ಬಿಪಿಎಲ್	೧೨೬	೪೮.೪೬
೫	ಎಪಿಎಲ್	೯೨	೩೫.೩೮
೬	ಇತರೆ	೧	೦.೩೮
	ಒಟ್ಟು	೨೬೦	೧೦೦.೦೦

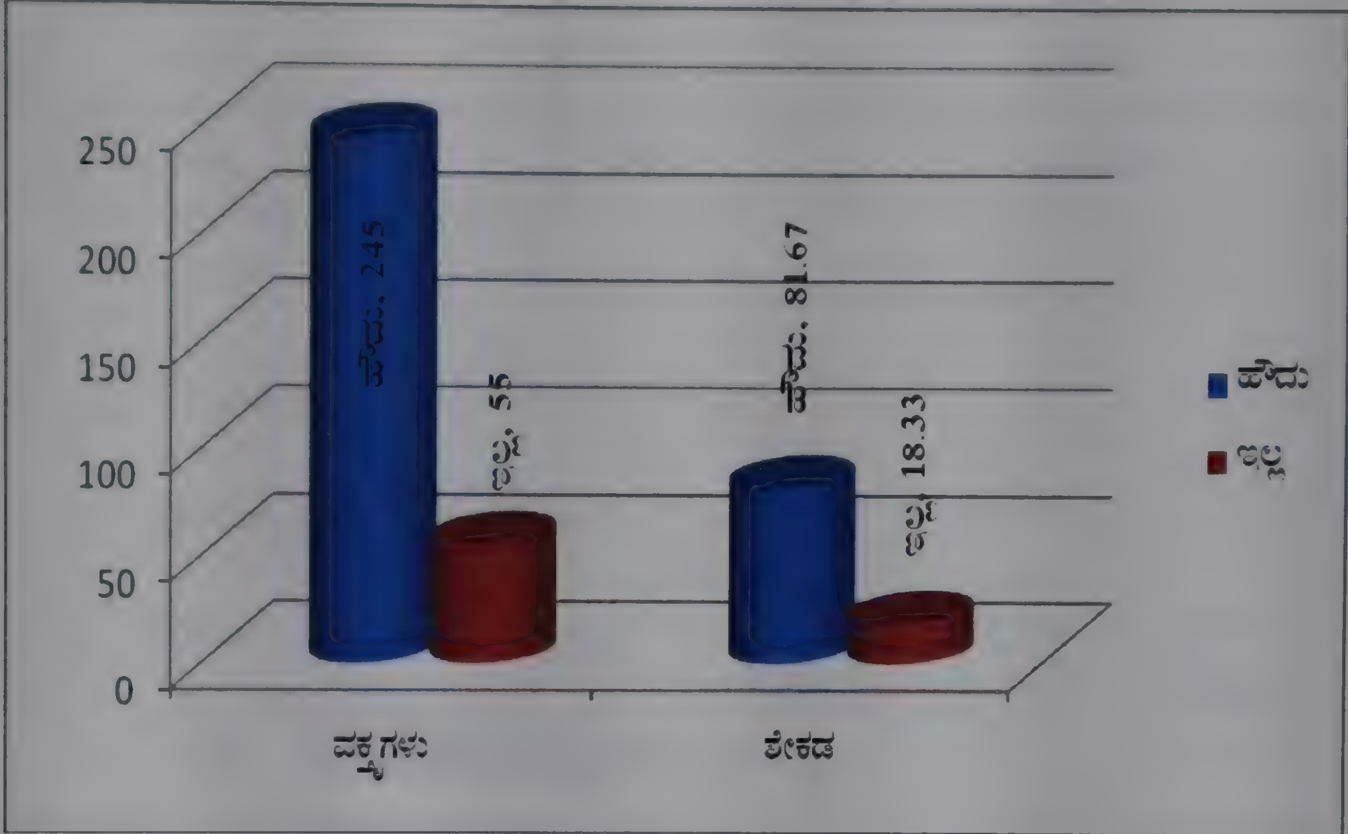

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ೫.೩೯ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಸಹಾಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಹಾಯದಷ್ಟು ೪೮.೪೬ರಷ್ಟು ಜನರು ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್. ಸಹಾಯವನ್ನು ಸರಕಾರದಿಂದ ಸಹಾಯ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದರಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ೯.೨೩ರಷ್ಟು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಹಾಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮನೆಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ರಷ್ಟು ೪.೬೨ರಷ್ಟು ಜನರು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದೆ. ತಿಳಿಸಿದರು. ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ೧.೯೨ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇತರ ರೀತಿಯ ಸಹಾಯವನ್ನು ೦.೩೦ ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೪೦

ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೊಳಗೇರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸಹಾಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಹೌದು	೨೪೫	೮೧.೬೭
೨	ಇಲ್ಲ	೫೫	೧೮.೩೩
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

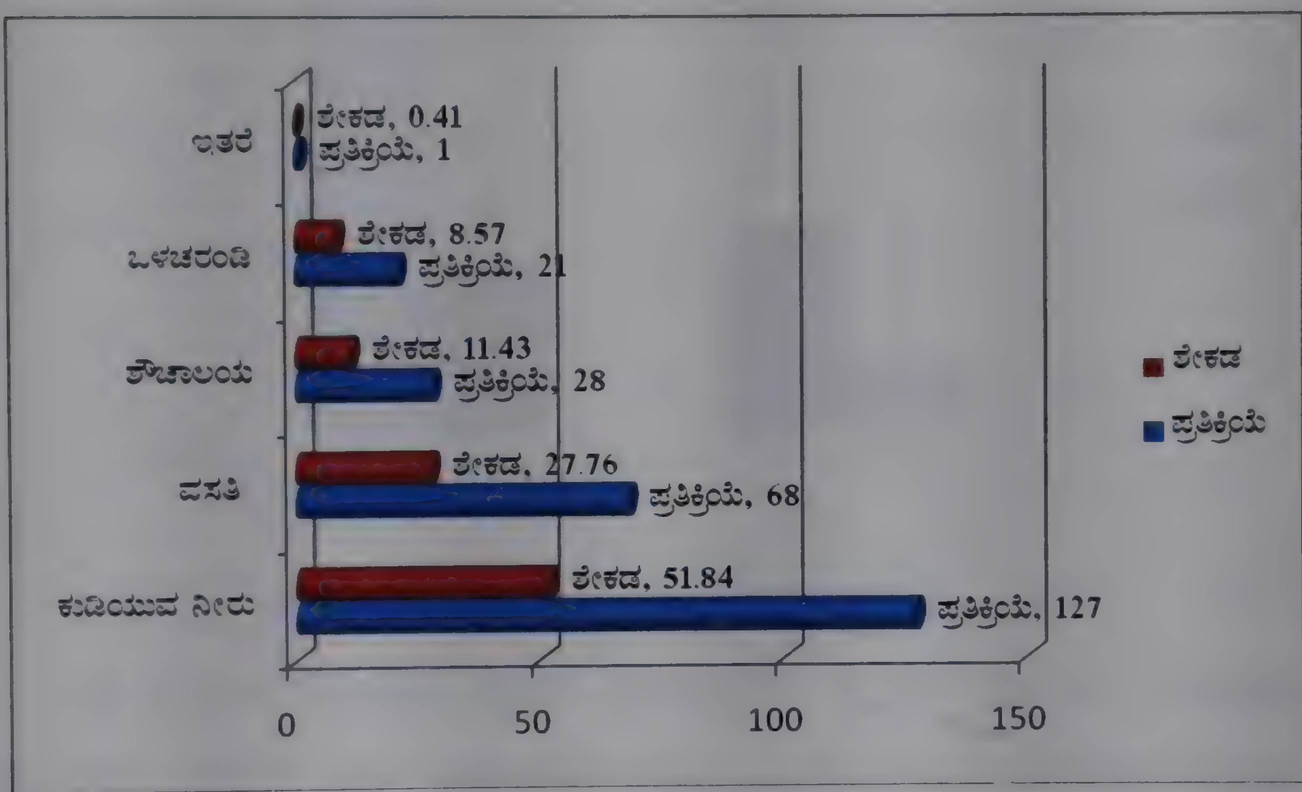

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ೫.೪೦ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಲಂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಸುಮಾರು ೮೧.೬೭ ಪ್ರತಿಶತ ಮಾಹಿತಿದಾರರಿಂದ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ ೧೮.೩೩ ಶೇಕಡಾವಾರು ವರದಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಚೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲಾಯಿತು.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೪೧

ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೊಳಗೇರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಸಹಾಯ ಪಡೆದವರು

ಕ್ರ ಸಂ.	ವಿವಿಧ ಸಹಾಯಗಳು	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆದಾರರು	ಶೇಕಡ
೧	ಕುಡಿಯುವ ನೀರು	೧೨೭	೫೧.೮೪
೨	ವಸತಿ	೬೮	೨೭.೭೬
೩	ಶೌಚಾಲಯ	೨೮	೧೧.೪೩
೪	ಒಳಚರಂಡಿ	೨೧	೮.೫೭
೫	ಇತರೆ	೧	೦.೪೧
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

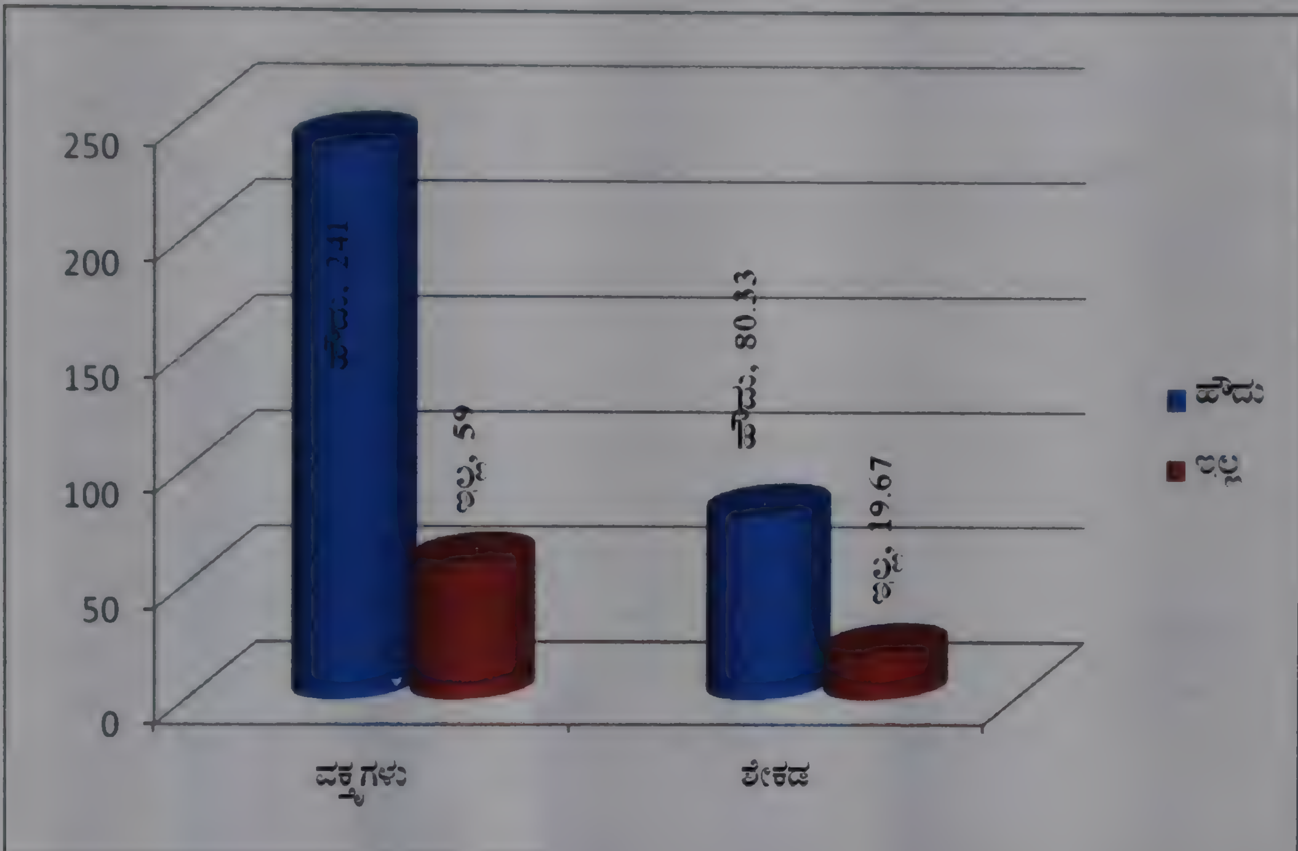

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೪೨ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಗೇರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲು ನೆರವಾದರು. ಮನೆಯ ವಿದ್ಯುತ್ ಇತರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ನಿಖರವಾದ ೫೧.೮೪ರಷ್ಟು ತಿಳಿಸಿದೆ. ೨೭.೭೬ ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರು ಬೋರ್ಡ್ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ನೆರವಾಯಿತು. ೮.೫೭ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದವರು ಮಂಡಳಿಯ ಒಳಚರಂಡಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾದರು ಮನೆಯ ವಿದ್ಯುತ್ ಇತರೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ೦.೪೧ ಪ್ರತಿಶತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೪೩

ಮತದಾರ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರ

ಕ್ರ ಸಂ.	ವಿವಿಧ ಸಹಾಯಗಳು	ವಕ್ತಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಹೌದು	೨೪೧	೮೦.೩೩
೨	ಇಲ್ಲ	೫೯	೧೯.೬೭
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

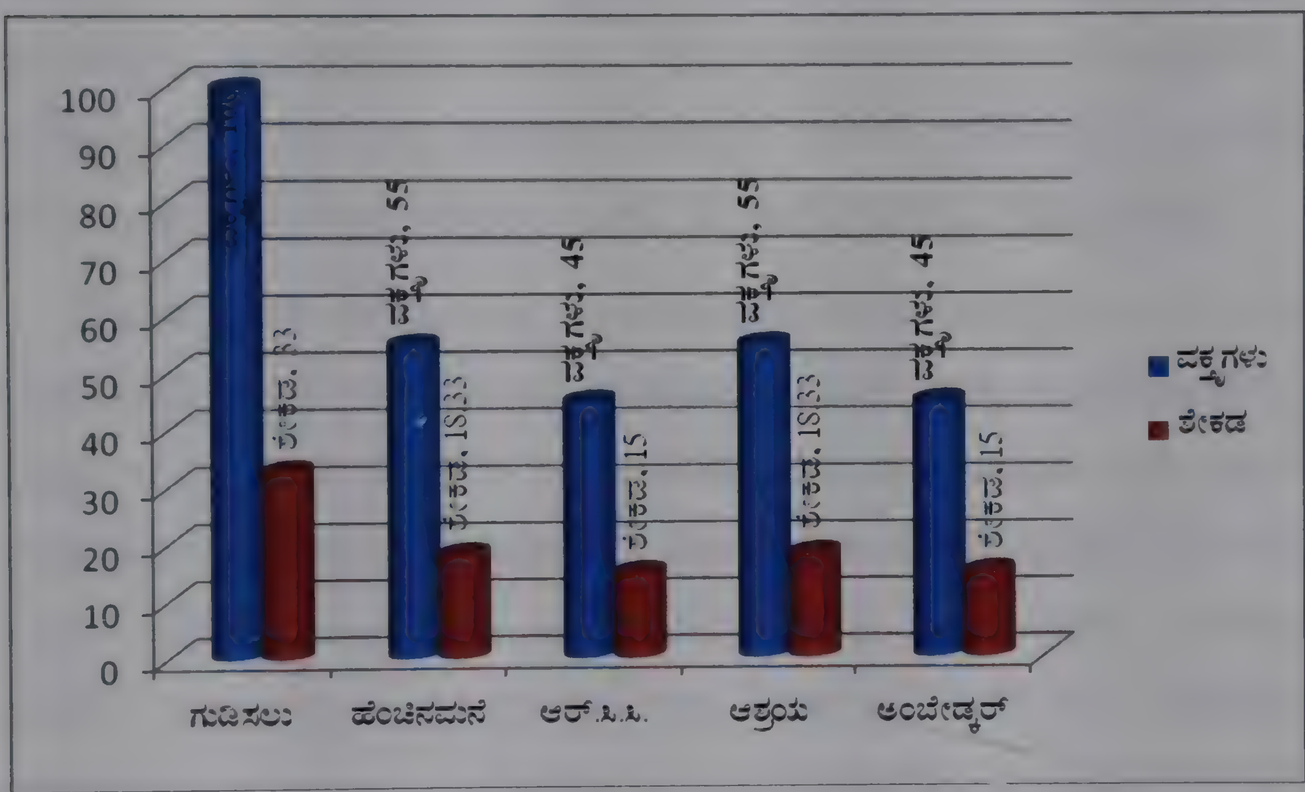

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೪೪ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳು ಮತದಾರ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ ಹೊಂದಿರುವವರು ೮೦.೩೩ ರಷ್ಟು ಮತದಾನದ ಮತದಾನ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ ಉಳಿದಿರುವ ೧೯.೬೭ ಮತದಾರರ ಗುರುತಿನ ಕಾರ್ಡ್ ಹೊಂದಿಲ್ಲ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೪೪

ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ವಾಸಿಸುವ ಮನೆಯ ವಿವರ

ಕ್ರ ಸಂ.	ವಿವಿಧ ಸಹಾಯಗಳು	ವಕ್ತೃಗಳು	ಶೇಕಡ
೧	ಗುಡಿಸಲು	೧೦೦	೩೩
೨	ಹೆಂಚಿನಮನೆ	೫೫	೧೮.೩೩
೩	ಆರ್.ಸಿ.ಸಿ.	೪೫	೧೫.೦೦
೪	ಆಶ್ರಯ	೫೫	೧೮.೩೩
೫	ಅಂಬೇಡ್ಕರ್	೪೫	೧೫.೦೦
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ, ಒಟ್ಟು ಸೂಚನಾದರದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ೩೩% ಸೂಚನಾದಾರ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನುಳಿದಂತೆ ಶೇಕಡಾ ೧೮.೩೩ ರಷ್ಟು ಹೆಂಚಿನ ಮನೆಯನ್ನು ಆರ್.ಸಿ.ಸಿ. ಮನೆಯನ್ನು ಶೇಕಡಾ ೧೫.೦೦ ರಷ್ಟು ಆಶ್ರಯ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಶೇಕಡಾ ೧೮.೩೩ರಷ್ಟು ಸೂಚನಾದಾರರು ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ನಿವಾಸಿಗಳು ಅಷ್ಟೇನೂ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಈ ಅಂಕಿ–ಅಂಶಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲೇ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಅದರ ನಡುವೆ ಮನೆಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿದ್ದರೇನು ಇಲ್ಲವೆ ಕಳಪೆಯಾದರೇನು ವಾಸಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ

ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರು ಉತ್ತಮವಲ್ಲದ ವಾಸಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಕೊಳಚೆ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇವರುಗಳು ವಾಸಿಸುವ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಯಿದೆ. ಈ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಪೂರಕವಾದಂತಹ ವಾತಾವರಣವಾದರೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರದೇಶದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ನಗರ ಕೈಗಾರೀಕರಣ ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯಗಳಾಗಿರುವ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಪೂರೈಕೆಯಾಗಿದೆ. ಮಾನವನೆಂದಿಗೂ ಸಂತೃಪ್ತಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ನಡೆಸಲಾರ. ಉತ್ತಮ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಆರೋಗ್ಯ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆ ಹಾಗೂ ನಗರೀಕರಣದ ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ, ನಗರಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ನಗರದ ಜನರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಟ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ/ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ, ಅನುಕೂಲಗಳಿಗೆ ವಸತಿ ಆರೋಗ್ಯದಾಯಕ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವುದು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಬಹುತೇಕ ಜನರು ಅತ್ಯಂತ ತಳಮಟ್ಟ ಅತೃಪ್ತಿಕರ ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಕೊಳಚೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವಂತಹ ವಾತಾವರಣದನ್ವಯು ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಸೌಲಭ್ಯ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಬಚ್ಚಲು ನೀರು ಹರಿದು ಹೋಗಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಮನೆ ಮುಂದೆ ನೀರು ನಿಂತು ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ, ಕೀಟಬಾಧೆ, ಸೊಳ್ಳೆ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ನಗರದಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಕೈಗಾರಿಕ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಭಾರತದ ನಗರಗಳ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಗಳು ಬಹಳ ನಗರಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ನಗರಗಳು ಕೂಲಿಕಾರರು ಹಾಗೂ ಬಡಜನರು ಸೂಕ್ತ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಅನಾರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ವಸತಿಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಅತಿ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯ ಮನೆ ನಿವೇಶನಗಳು ಹಾಗೂ ದುಬಾರಿಯಾದ ಭೂಮಿ ಮೌಲ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನಗರದ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸಂದಿಗೊಂದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಅತ್ಯಂತ ಬಿರುಸಿನ ವ್ಯವಹಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಂತೂ ಅಕ್ಕ-ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತಿರುತ್ತವೆ. ಲಭ್ಯವಿರುವುದು ಜಾಗದ ಪೂರ್ಣ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ತವಕ ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುವುದು, ಕಿರಿದಾದ ಗಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಜನರು ಮನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಜೀವನಾವಶ್ಯವಾದ

ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಳೆತು ನಾರುತ್ತಿರುವ ಕಸ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಕೊಳಚೆ ನೀರು ಮಡುವುಗಟ್ಟಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ಕೊರತೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರ ಗಬ್ಬುನಾತ, ವಾಸನೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ಕಿಟಕಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ಗಾಳಿ, ಬೆಳಕು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೆಳಕಿನ ಕಿಂಡಿ ಹಲವಾರು ಮನೆಗಳಲ್ಲಂತೂ ಕಿರಿದಾದ ಬಾಗಿಲೊಂದು ಮಾತ್ರ ಕಾಣುವುದು. ತಮ್ಮ ಖಾಸಗೀ ಜೀವನದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮನೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಚಿಕ್ಕ ಕಿಟಕಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಗೋಣಿಚೀಲದಿಂದ ಅಥವಾ ಹಳೆಯ ಹಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ದೃಶ್ಯವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣೆಸಿಗುವುದು. ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಕಠಿಣ ಸ್ಥಿತಿ ಕಾಣಸಿಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಮನೆ ಒಳಗೆ ಗಾಳಿ ಬೆಳಕು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಇರುವ ಒಂದು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟಂತಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಕನಿಷ್ಠ ೬೦೦೦೦ ಜನರಿಗೆ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪತ್ರಿಕಾ ವರದಿಯಂತೆ ದೆಹಲಿಯು ಹೊಸದಾಗಿ ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪತ್ರಿಕಾ ವರದಿಯಂತೆ ದೆಹಲಿಯ ಸುಮಾರು ೭೦% ರಷ್ಟು ಜನರು ಅಷ್ಟೊಂದು ಉತ್ತಮವಲ್ಲ, ಅಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಹಾಗೂ ಅಸಂತೃಪ್ತಿಕರವಾದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶದ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಂಖ್ಯೆಯ ೪೪% ರಷ್ಟು ದೆಹಲಿಯೊಂದರಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ಮನೆಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ : ಹಲವಾರು ದಶಕಗಳ ಅಥವಾ ಶತಮಾನಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕೆಲವು ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯದಾದ ಹಾಗೂ ನಗರಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಹಲವಾರು ಮನೆಗಳು ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಜನರಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ನಶಿಸುವ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದು ವಾಸಮಾಡಲು ಅಸುರಕ್ಷಿತ ತಾಣಗಳಂತಾಗಿವೆ. ಪುನರ್ ನವೀಕರಣವಾಗದ ಇಂತಹ ಕೆಲವು ಮನೆಗಳು ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದು ಕಲ್ಕತ್ತಾ, ಬೊಂಬಾಯಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಜೀವಹಾನಿ ಹಾಗೂ ಸೊತ್ತು ಹಾನಿಯುಂಟಾಗಿದೆ.

ಒಂಟಿ ಕೊಠಡಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರ ಸಮಸ್ಯೆ: ದೆಹಲಿ, ಕಲ್ಕತ್ತಾ, ಮುಂಬೈ, ಚೆನ್ನೈಗಳಂತಹ ಮಹಾನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸುಮಾರು ೫೩ ಇತರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾತ್ರದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಒಂದು ಸಮೀಕ್ಷೆ ವರದಿಯಂತೆ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ೪೪.೧% ಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನರು ಕೇವಲ ಒಂದು ಕೊಠಡಿಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ೧೨% ರಷ್ಟು ಮಂದಿ ೩ ಕೊಠಡಿಗಳ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ೧೬% ರಷ್ಟು ೪ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೊಠಡಿಗಳಿರುವ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಂಬೈ ಉದಾ: ಮುಂಬೈನಂತಹ ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳ ಲ್ಲಿನ ೭೭% ರಷ್ಟು ಮನೆಗಳು ಒಂದು ಕೊಠಡಿಯ ಮನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ೫.೩ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಸತಿ ಇಲ್ಲದೇ ಜೀವಿಸುವವರ ದುಸ್ಥಿತಿ: ದೆಹಲಿ, ಮುಂಬೈ, ಕಲ್ಕತ್ತಾ ಚೆನ್ನೈ ಬೆಂಗಳೂರು ಬೃಹತ್ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ವಸತಿಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಜೀವಿಸುವವರ ದುಃಸ್ಥಿತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ದೆಹಲಿ, ಮುಂಬೈ, ಕಲ್ಕತ್ತಾ ಗಳಂತಹ ಬೃಹತ್ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ವಸತಿ ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲದೆ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆಶ್ರಯವೂ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದ ಸಹಸ್ರಾರು ಮಂದಿ ರಸ್ತೆಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬಸ್‌ಸ್ಟಾಂಡ್ ಹಾಗೂ ರೈಲ್ವೇ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ, ರಸ್ತೆ ಬಳಿ ಇರಿಸಿರಬಹುದಾದ ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರದ ಕೊಳಾಯಿಗಳೊಳಗೆ, ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹೊರವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮರಗಳ ಕೆಳಗೆ ವಾಸಿಸುವುದು ಕಾಣಬಹದು. ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ವಸತಿ ಗತಿಯಿಲ್ಲದ ನೂರಾರು ಜನರು ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಮಲಗಿಕೊಂಡಿರುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಮುಂಬೈ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಕತ್ತಾಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಬೆಂಗಳೂರು, ಮುಂಬೈ ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ (ಇಂದಿಗೂ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆ ತುಂಬ ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದು) ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಕಾಣಬಹುದು.

ದುಬಾರಿ ಮನೆ ಬಾಡಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು : ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ದುಬಾರಿ ಬಾಡಿಗೆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಸುಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಗಳ ಬಾಡಿಗೆಯ ದರ ಕೂಡ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಬಾಡಿಗೆಗಾಗಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಡಜನರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕೆಳಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಬಾಡಿಗೆ ಗೃಹಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವುದು, ಲಾಭದಾಯಕವಲ್ಲವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಈ ವರ್ಗಗಳ ಜನರ ವಸತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾಗಿದೆ.

ನಗರದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಕಾರಣಗಳು

ನಗರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಹಜ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಲಭ್ಯವಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಗಳು ಕೇಂದ್ರೀಕರಣಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ದೂರದ ಊರುಗಳಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ನಗರಕ್ಕೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಅರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚು. ಉದ್ಯಮವಾಗಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ವಸತಿ, ಸೌಕರ್ಯ ಸಹಿತ ಕನಿಷ್ಟ ನಾಗರೀಕರಣ ಮೂಲ ಮುಂಬೈ, ಕೊಲ್ಕತ್ತಾ, ಚೆನ್ನೈ, ಅಹ್ಮದಾಬಾದ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಮೊದಲಾದ ನಗರಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ಲಂಗಳು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಳೆನೀರಿನಿಂದ, ನಿಂತ ನೀರಿನಿಂದ ಭಾಗಶಃ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಸ್ಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾತ್ರ ಮಳೆನೀರಿನ ತೊಂದರೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿವೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಲಂಗಳು ಮಳೆಗಾಲದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಶಃ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದೇ ಉಳಿದ ಸ್ಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ತಿಳಿಯದು. ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿರುವ ಇಲ್ಲಿಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನರು ದಿನನಿತ್ಯ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ

ಹೆಚ್ಚು ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವರು ಮಹಿಳೆಯರು. ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಾಗಲಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಲಿ ಅದರ ತೀವ್ರತೆಗೆ ಮೊದಲು ಬಲಿಯಾಗುವುದು ಮಹಿಳೆ. ಆ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಮಹಿಳೆಯರು ತನ್ನ ಇಡೀ ಜೀವನವನ್ನೇ ಕಳೆಯುವಳು. ಜೀವನವನ್ನು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಳೆದರೂ ಈ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿವೆ.

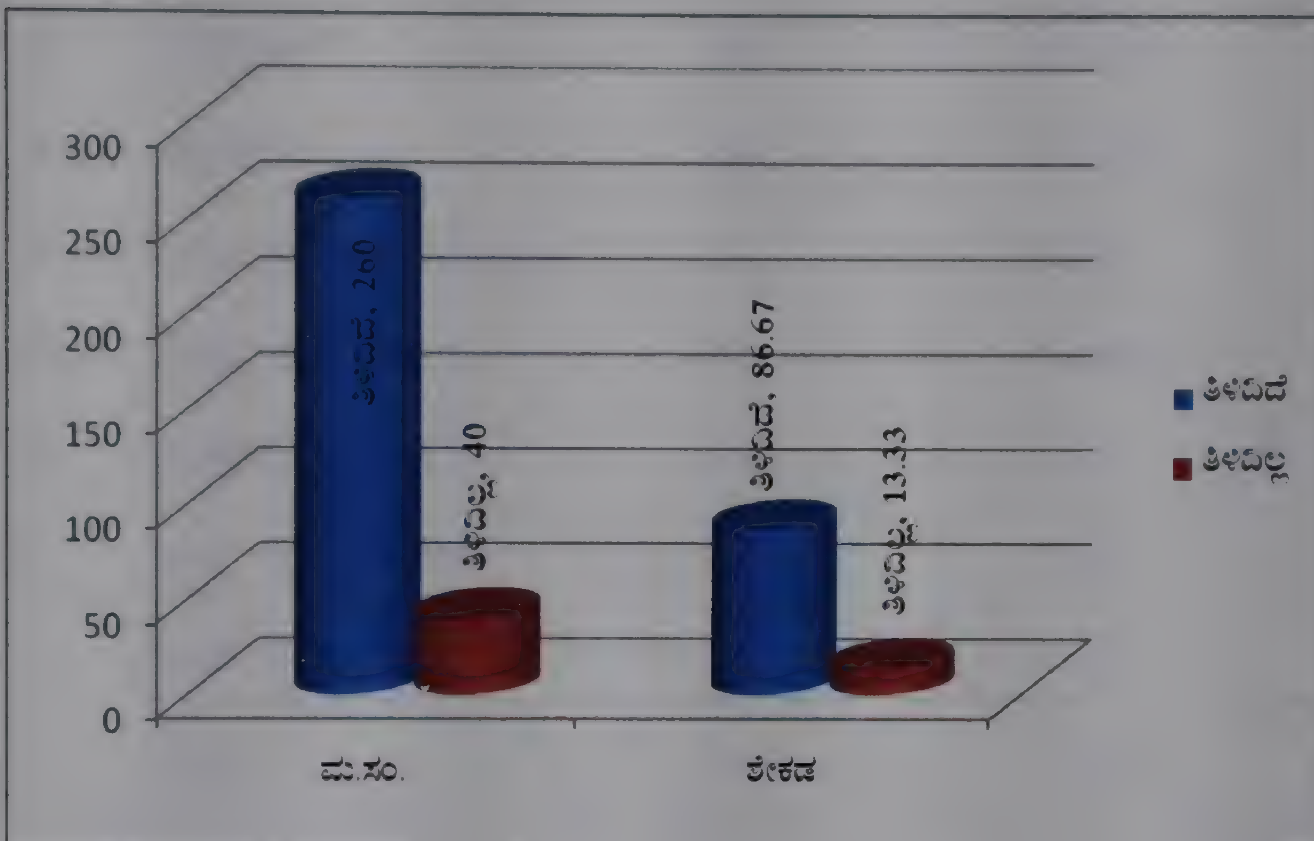
ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರೋಗರುಜಿನಗಳು–ಎಚ್.ಐ.ವಿ.: ಏಡ್ಸ್ ಎಂಬುದು ಮಾರಕ ರೋಗ. ಆದರೆ ಅದು ಶಾಪವಲ್ಲ. ಪ್ರಚಲಿತ ಆರೋಗ್ಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ತಲ್ಲಣಿಸಿದ ಒಂದು ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರೆದು ಜಗತ್ತಿನ ಗಮನವನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ತನ್ನ ಛಾಪು ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ರೋಗವಿದೆ ಎಂದರೆ ಜನ ಭಯ ಪಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಹ್ಯೂಮನ್ ಇಮ್ಯುನ ಡಿಫಿಷಿಯನ್ಸ್ ವೈರಸ್' ಎಂಬುದರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪವೇ ಎಚ್.ಐ.ವಿ. ಅಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಸಹಜವಾದ ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುಂದಿಸುವ ಅಥವಾ ಕೊರತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಒಂದು ವೈರಾಣು ಎಂದರ್ಥ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ದೇಹವು ರೋಗಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಬಿಳಿ ರಕ್ತ ಕಣಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ದೇಹದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸೋಂಕಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅನೇಕ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿ ಜನರಿಗೆ ಏಡ್ಸ್ ಕುರಿತು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಏಡ್ಸ್ ಎಂಬ ರೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೇ? ಎಂದು ಸಂದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೪೫

ಏಡ್ಸ್ ಕುರಿತು ಅರಿವಿನ ವಿವರ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಮ.ಸಂ.	ಶೇಕಡ
೧	ತಿಳಿದಿದೆ	೨೬೦	೮೬.೬೭
೨	ತಿಳಿದಿಲ್ಲ	೪೦	೧೩.೩೩
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

ಶೇಕಡಾ ೮೬.೬೭ ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಏಡ್ಸ್ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಇದೆ. ಏಡ್ಸ್ ಹೇಗೆ ಹರಡುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುವುದರ ಅರಿವು ಇಲ್ಲಿಯ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿವೆ. ಶೇಕಡಾ ೧೩.೩೩ ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಂದರ್ಶನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಏಡ್ಸ್ ಕುರಿತು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಎಚ್.ಐ.ವಿ. ಇರುವುದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಮಾರಣಾಂತಿಕ ಖಾಯಿಲೆಗೆ ಬಲಿಯಾದ ಒಬ್ಬರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

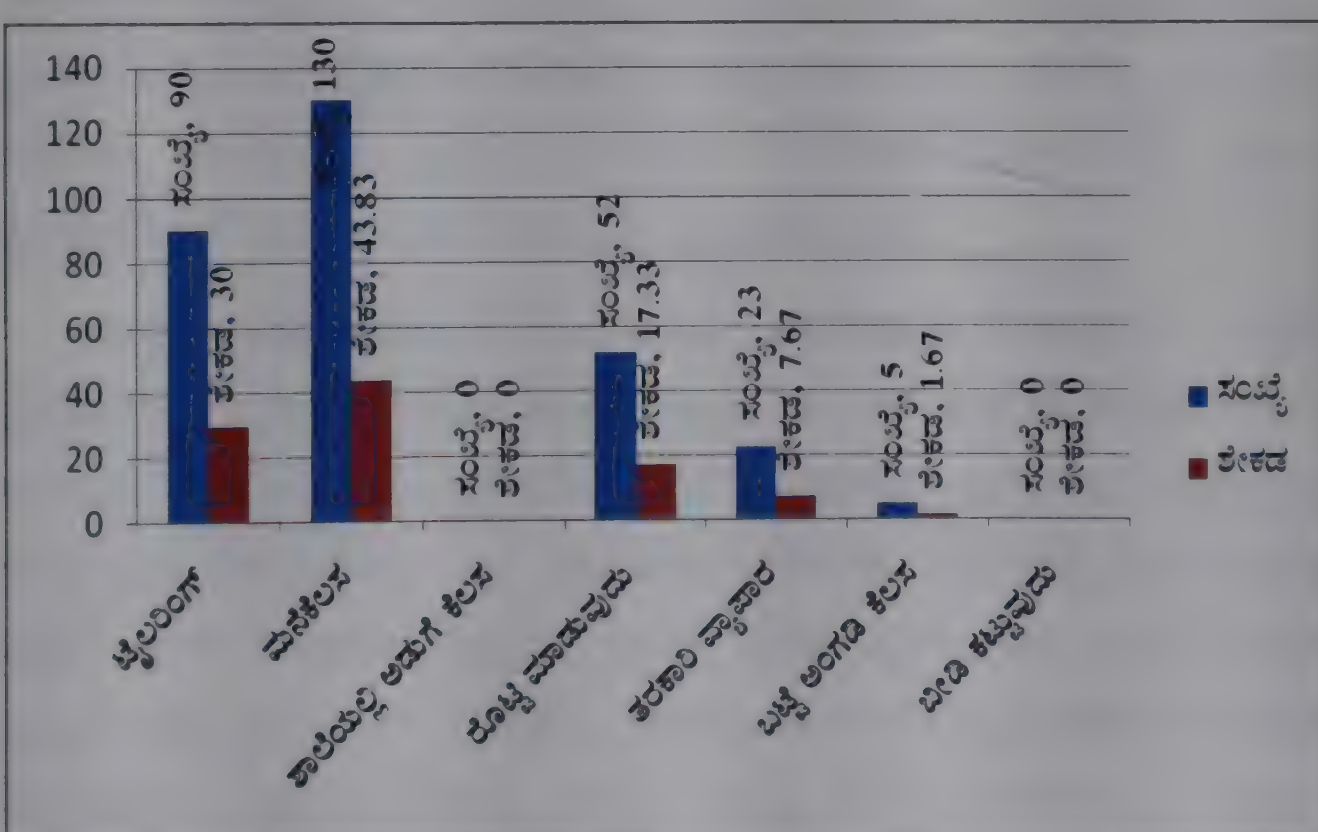
ಮಹಿಳೆ ಇಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಉದ್ಯೋಗ ಹಾಗೂ ಬಾಂಧವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಪುರುಷನಷ್ಟೇ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಕೆ ಬಾಲಕಿಯಾಗಿ, ಹದಿಹರೆಯದವಳಾಗಿ,

ಹಲವು ಕಡೆ ಸ್ವೀಪರ್‌ಗಳಾಗಿ ಕಸಗುಡಿಸುವ, ಬೀದಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಕೊಳಗೇರಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಯು ತುಂಬಾ ಅಧೋಗತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಅವರ ವೈವಾಹಿಕ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ, ರೂಢಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ, ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಬಾಂಧವ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯಿದೆ. ಇತರ ಪ್ರದೇಶದ (ನಗರ ಗ್ರಾಮಗಳ) ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ತೀರ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೪೬

ಮಹಿಳೆಯರ ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವವರ ವಿವರ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಕೆಲಸ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡ
೧	ಟೈಲರಿಂಗ್	೯೦	೩೦.೦೦
೨	ಮನೆಕೆಲಸ	೧೩೦	೪೩.೮೩
೩	ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಕೆಲಸ	೦	೦.೦೦
೪	ರೊಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು	೫೨	೧೭.೩೩
೫	ತರಕಾರಿ ವ್ಯಾಪಾರ	೨೩	೭.೬೭
೬	ಬಟ್ಟೆ ಅಂಗಡಿ ಕೆಲಸ	೫	೧.೬೭
೭	ಬೀಡಿ ಕಟ್ಟುವುದು	೦	೦.೦೦
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

ಪ್ರೌಢೆಯಾಗಿ, ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ, ಸೊಸೆಯಾಗಿ, ತಾಯಿಯಾಗಿ, ಅತ್ತೆಯಾಗಿ... ಹೀಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಎಂದರೆ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ತುಂಬಾ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆ, ಅವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆ, ವಿಚ್ಛೇದಿತ ಮಹಿಳೆ, ವಿಧವೆ, ಗಂಡನಿಂದ ದೂರವಿರುವವಳು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಮರು ವಿವಾಹವಾದವಳು, ಅವಿವಾಹಿತಳಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಮಾಡುವವಳು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಥವಾ ಇತರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವಳು, ಇಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವುದು ತೀರಾ ಸಹಜ. ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧ ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.

ಯಾವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಒಂದೇ ಕಡೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಯಾ ಸಮಾಜದ ವರ್ಗ, ಜನಾಂಗ, ವೃತ್ತಿ, ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಂಚಿಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿವೆ. ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಹೇಗೆ ದೊರಕುತ್ತವೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅವರವರ ಸಮೂಹದ ರಚನೆಗಳ ಭಿನ್ನತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿವೆ. ಆಗ ನಾವು ಅವರನ್ನು ಕೊಳಗೇರಿ ಮಹಿಳೆ, ನಗರದ ಮಹಿಳೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆ, ದಲಿತ ಮಹಿಳೆ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆ ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಅದರ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ವಿಧಾನ ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಮಹಿಳೆಯರು ಮುಂದೆಯೂ ಸಮಾನವಾದ ಕೆಲವು ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯೆ, ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ. ಕುಟುಂಬ, ಸಂತಾನದ ಆಯ್ಕೆ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಬಲೀಕರಣ ಇತ್ಯಾದಿ. ಕವಲುದಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಅದನ್ನು ತಲುಪಿ ಪುನಃ ದಾರಿಗಳು, ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ಅಡಚಣೆಗಳು ವಿಭಿನ್ನ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರಲು ಒಂದು ವರ್ಗವೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದೆಲ್ಲದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಮಹಿಳೆಯು ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೇ ಅನೈತಿಕ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾಳೆ. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಕಳ್ಳತನ ಮುಂತಾದ ಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಜೀವನಾಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮನೆಗೆಲಸ, ಊದುಬತ್ತಿ, ಮೇಣದಬತ್ತಿ ಮಾಡುವುದು, ಬೀಡಿ ಕಟ್ಟುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಹಳೇ ಪೇಪರುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಅನುತ್ಪಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳ ಮಾರಾಟ, ತರಕಾರಿ ಮಾರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಹಿಳೆಯು ಹಾಸ್ಟಲ್ ಮತ್ತು ದಿನಸಿ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡುವ, ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಮತ್ತು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾಗಳ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ, ನಗರಪಾಲಿಕೆ ಸೇರಿದಂತೆ

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ೫.೪೬ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶೇ. ೩೦.೦೦ ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಟೈಲರಿಂಗ್ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶೇಕಡಾ ೪೩.೩೩ ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಮನೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಗುವ ಮನೆ ಹತ್ತಿರದ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಮನೆಕೆಲಸವಾಗಿದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೂಡ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಸಹ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಲವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವವರು. ಏಕೆಂದರೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಶೇಕಡಾ ೦.೦೦ ಇದ್ದಾರೆ. ಶೇ. ೧೭.೩೩ ರಷ್ಟು ರೊಟ್ಟಿ ಮಾಡುವವರು ಮಹಿಳೆಯರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ರಷ್ಟು ತರಕಾರಿ ವ್ಯಾಪಾರ ೭.೬೭ ರಷ್ಟು ಜನರು ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಟ್ಟೆ ಅಂಗಡಿ ಕೆಲಸ ಶೇ. ೧.೬೭ ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಕೆಲಸ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ

ಕುಟುಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ. ಮಹಿಳೆಯರಿಂದಲೇ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ತುಂಬ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ಮೂಲ ಘಟಕ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು, ಮಹಿಳೆಯರು, ಮಕ್ಕಳು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸ, ನಂಬಿಕೆ, ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವಂತಹ ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಕುಟುಂಬ ಸದಸ್ಯರ ಜೊತೆ ಪರಸ್ಪರ ಆಹಾರ ಕ್ರಮ ಮಕ್ಕಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಿಂತನೆ ಹಾಗೂ ಲೈಂಗಿಕ ಜೀವನ ಕುಟುಂಬದ ಒಂದು ಜೀವನಗಳ ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯತೆಗಳ ಅರಿವಿರುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬದ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಗೃಹಣಿಯಾಗಿ ವಿವಾಹದ ಪಾತ್ರ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಂತಹುದಾಗಿದೆ. ಗೃಹ 'ಕೊಳಚೆ' ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ತುಂಬ ಶ್ರಮ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ೧/೫ ಜನರು ೮ ರಿಂದ ಕುಟುಂಬ ನಿವಾಸಿ ನೋಡಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕುಟುಂಬಗಳು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಆಗಿವೆ. ಕೊಳಚೆ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಥವಾ ವಿವಾಹಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪರಪುಷರಿಗಿಂತ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದರದೇ ವಿವಾಹ, ಆಚರಣೆ, ಪದ್ಧತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಹಲವು ಧರ್ಮ, ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ನೋಡಬಹುದು. ಉದಾ : ಮುಸ್ಲಿಂ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್, ಲಂಬಾಣಿಗಳು, ಹರಿಜನರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮದವರು ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜಾತಿಗಳ ಸಂಗಮವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಂತರ್ ಜಾತಿಯ ವಿವಾಹಗಳು ಜರುಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು : ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ

ಕೊಳಗೇರಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಬಲಿಯಾಗುವವಳು ಮಹಿಳೆಯೇ. ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಭೌತಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದು ಕಟುಸತ್ಯ. ಬೇರೆ ಪದಗಳಲ್ಲಿನ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕೋಳಗೇರಿ ಮಹಿಳೆ ಇಂದು ಪರಿಸರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗಿಂತ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಹೀನಾಯವಾಗಿ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

೧. ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಆರೋಗ್ಯ : ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಅತ್ಯಂತ ಅಪೌಷ್ಠಿಕತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಗರ್ಭಕೋಶದ ತೊಂದರೆ, ರಕ್ತಹೀನತೆ, ದೈಹಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲತೆ, ಚರ್ಮರೋಗ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ತೊಂದರೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಾರೆ. ಸರಿಯಾದ ಶುಚಿತ್ವ ವಾಯುಸಂಚಾರ, ಶುದ್ಧ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಮುಂತಾದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಲ್ಲದೆ ಮಹಿಳೆಯು ರೋಗಗ್ರಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಲೈಂಗಿಕ ರೋಗಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಉಪಚಾರ, ಅರಿವು-ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ರೋಗಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗದೇ ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

೨. ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆ: ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವುದರಿಂದ ಸರಿಯಾದ ಕೂಲಿ, ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿ ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಪುರುಷರಿಂದ ಲೈಂಗಿಕ, ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಲವಾರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಶಾಸನಗಳಾದ ೧೯೮೪ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಕಾಯಿದೆ. ಕನಿಷ್ಟ ವೇತನ ೧೯೫೨ ಮೆಟರ್‌ನಿಟ್ ಬೆನಿಫಿಟ್, ೧೯೬೧ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ವೇತನ ೧೯೭೫ರ ಕಾಯಿದೆಗಳು ಅವರ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವುದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಯಿದೆಗಳು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಘಟಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಸೀಮಿತವಾಗಿ, ಕೊಳಗೇರಿಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಸಂಘಟಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದು, ಶೇ. ೯೮ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರ ಈ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರದೇಶದ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಪುರುಷನ ದೌರ್ಜನ್ಯ, ಅಹಂಬಾವ, ಶೋಷಣೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೩. ಹಿಂಸೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಮಹಿಳೆ: ಕೊಳಗೇರಿಯು ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟಗಳ ತೌರೂರು. ಇಂತಹ ಅನಿಷ್ಟಗಳ ಫಲದಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಇಂದು ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಕಿರುಕುಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಇಂದು ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಕಿರುಕುಳಗಳಿಗಿಂತ ತತ್ತರಿಸಿರುವುದನ್ನಲ್ಲದೆ, ಹಿಂಸೆ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮುಂತಾದವು ಕೊಳಗೇರಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸರ್ವವಿಧಿತ. ಇಂತಹವರ ಬಗ್ಗೆ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪುರುಷರು

ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅಸಭ್ಯತನದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವುದು ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಟ್ಟ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಪರಿಸರವೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

೪. ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರ : ಕೊಳಗೇರಿಯ ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರ ಬಹಳ ಕೊಳಕು ಮತ್ತು ದುರ್ವಾಸನೆ ಬೀರುವಂತದ್ದು. ಜೋಪಡಿಗಳು, ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯದ ಶುದ್ಧ ನೀರು, ವಾಯುಸಂಚಾರ ಮತ್ತು ಬೆಳಕಿನ ಕೊರತೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದ್ದು, ಮಹಿಳೆಯರ ತುಂಬಾ ವರ್ಷಗಳು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದು ಅನೇಕ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ನೀರಿನ ಬವಣೆಯು ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ. ಮಹಿಳೆಯರು ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಬಹು ದೂರ ಕ್ರಮಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಆ ನೀರು ಕೂಡಾ ತುಂಬಾ ಕೊಳಕಾಗಿದ್ದು ತುಂಬಾ ಜನರಿಗೆ ಅನಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನೆರೆಯ ಬೋರ್‌ವೆಲ್ ಕೂಡಾ ಕೊಳಕು ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ನೀರು ಕಲುಷಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

೫. ಉರುವಲು: ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಸೌದೆಯನ್ನು ಎರಡು ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಅಡುಗೆ ಬೇಯಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ವಂತ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆಂದೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಸೌದೆ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಉರುವಲಿನಿಂದ ಬರುವ ಹೊಗೆಯಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಣ್ಣಿನ ತೊಂದರೆ ಮತ್ತು ಶ್ವಾಸಕೋಶ ತೊಂದರೆಯಿರುವ ಸದಾ ಬಳಲುತ್ತಾರೆ.

೬. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ದುರ್ವ್ಯಸನ (Social Customs and Vices): ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಏಣಿ ಶ್ರೇಣಿಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವವರು. ಅವರು ಹಿಂದೂ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವವರು ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ, ವರದಕ್ಷಿಣೆ, ವಿಚ್ಛೇದನ, ಕೂಡಾವಳಿ ದುಂದುವೆಚ್ಚ ಮುಂತಾದವು ಹಿಂದೂ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಜನರ ಅನುಕರಣೆ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಳೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

ನಾವು ದೇಶಿಯ ಹಿಂಸಾಚಾರ. ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳ, ನಿರುದ್ಯೋಗ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪರಸ್ಪರ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಹಾನಿಕಾರಕವಾದ ಅನೇಕ ಸಮಾಧಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಮಹಿಳಾ ಜೀವನ. ಈ ಕೆಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಆಹಾರದ ಕೊರತೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಬಡತನ ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಈ ಅಂಶಗಳಿಂದ ತೀರಾ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿ ಕೊಳಗೇರಿ ಮಹಿಳೆಯರ-ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ-ಮಹಿಳೆಯರ ಆಹಾರದ ಕೊರತೆ ಮುಖ್ಯ

ಕಾಳಜಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಆಹಾರದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಳಲುದ್ದಾರೆ. ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಸಮತೋಲನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಶೇಕಡಾವಾರು ಮಹಿಳೆಯರು ಇದ್ದಾರೆ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕರ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದಾಗ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ಸಮಸ್ಯೆ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರು ಭಯಾನಕ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅವಿಶ್ವಸನೀಯವಾಗಿ ದುರ್ಬಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲವನ್ನು (ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು) ಸಮಸ್ಯೆಯ ಕಾರಣ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದಾಗ, ಕೆಲವು ಭಯಾನಕ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಕೊಳಗೇರಿಯಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರಿಗೆ ಅವರ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಯೋಗ್ಯ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಿವಾಸಿಗಳು ಕಸ ಸಂಗ್ರಹಕರು ಮತ್ತು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಗೊಳಪಟ್ಟ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಹಾವು ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬದ ಬಹುತೇಕ ಮಹಿಳೆಯರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿನ್ನಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರೂ ನಿರಂತರವಾದ ಹಸಿವು ಮತ್ತು ಅಸಮರ್ಪಕ ಆಹಾರವು ಅವರಿಗೆ ಅನೇಕ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ದೈಹಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ತೀವ್ರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ. ಅಥವಾ ಬಿರುಗಾಳಿಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ನಗರ ಜಾಲಗಳಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯುತ್ತವೆ. ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಸೇವೆಗಳಿಂದ ಯೋಜಿತ ನಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘಟಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೊರಾಂಗಣ ಮತ್ತು ಒಳಾಂಗಣ ವಾಯು ಮಾಲಿನ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ರೋಗಗಳು ಅಪಾಯಗಳು ಇದಲ್ಲದೆ, ನಗರ ಸಂಚಾರ ಅಪಾಯವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹದಗೆಟ್ಟಿದೆ. ಅಪೌಷ್ಟಿಕ ಮತ್ತು ಇತರೆ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಕ್ಕಳು ಹೊತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಗರ್ಭಧಾರಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಆಹಾರ ಕ್ರಮದ ಕೊರತೆ ಇದೆ. ಇದು ಮಾತೃತ್ವ ಮತ್ತು ಸಾವು, ಶಿಶುಗಳ ಜನನ ಮತ್ತು ಮಗುವಿನ ಸಾವುಗಳು–ಜೀವನದ ಮೊದಲ ವಾರದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಾವಿನ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವು. ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿವೆ. ಮತ್ತು ಕಾರಣ ಅಸಹಜ ಜನನ ಮತ್ತು ಶಿಶುಗಳ ಸಾವು ತಾಯಂದಿರು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆತಂಕದ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು–ಇನ್ನಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟದಾಗಿದೆ. ತಿರಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳು

ಈ ವರ್ಗ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅಗ್ಗದ ದರದಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. "ಅಂತಹ ಸೇವೆ ೧೨-೦೬-೨೦೧೭ರಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಚರ್ಚೆ, ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ ಆಹಾರ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರೋಗ್ಯ ವಸ್ತು ತರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಕಳಪೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಸರ್ಕಾರವೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಳಪೆ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಜೀವಂತ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವ ಬದಲು ರಸ್ತೆಗಳು ಇತರ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಹಣವನ್ನು ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಜೀವನಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

ಕುಟುಂಬ ಎಂದಾಕ್ಷಣ ಇಂದಿಗೂ ಬಹುಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬರುವಂತಹದು ಒಂದು ಆದರ್ಶ ಮಾದರಿ. ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಮಕ್ಕಳು ನಡುವೆ ಗಂಡ ಮತ್ತು ಹೆಂಡತಿ, ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರು ಮತ್ತು ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಬಂಧುಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸ, ಸಹಕಾರ, ಸಹಾನುಭೂತಿ, ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಮುಂತಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇದು ಕುಟುಂಬದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವಂಥ ಒಂದು ಕಲ್ಪನೆ. ಆದರೆ ಕುಟುಂಬ ಎನ್ನುವ ಸಂಸ್ಥೆ ಬಳಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸುಗಮವಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದ ಕಠೋರ ಸತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ. ನಾಗರಿಕ ಜಗತ್ತನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಎನ್ನುವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಳಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸಮಾನವಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಖೇದಕರ ಸಂಗತಿ. ಪ್ರಚಲಿತ ಕುಟುಂಬವು ಸ್ತ್ರೀರೂಪ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾದ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣ. ಬಹುಪಾಲು ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ, ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ಬಂಧುತ್ವವೆಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ, ಅದನ್ನು ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಸಂಗಾತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ವೈವಾಹಿಕ ಜೀವನದ ಮಾದರಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಾಹದಲ್ಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಇತ್ತೀಚಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಪುರುಷರು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿರುವುದು ಯಾವುದೇ ವಿಧದಲ್ಲೂ ಮನಗಾಣಬಹುದು. ಬಂಧುಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಪಾತ್ರ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ತೀರಾ ವಿಭಿನ್ನ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಇತರ ಬಹುಪಾಲು ಸಮಾಜಗಳಿಗಿಂತ ತೀರಾ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಕುಟುಂಬವು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದು ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳೂ ಇವೆ. ಹಲವು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಂಬಂಧಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ,

ಮಕ್ಕಳು ಅಳಿಯ ಮತ್ತು ಸೊಸೆಯಂದಿರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ವಯೋಮಾನದವರು ಬಂಧುಗಳು ವಾಸಿಸುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ದಂಪತಿಗಳು ಮಧ್ಯವ್ಯಸನಿಗಳಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇಲ್ಲದೇ ಹದಿ–ಹರೆಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳು ಎಚ್ಚರವಿದ್ದಾಗಲೇ (ಲೈಂಗಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವ ತಂದೆ–ತಾಯಿಯರ ಅಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಅಂತಹ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಂದ ದಾರಿತಪ್ಪುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತವೆ.) ಯಾವಾಗಲೂ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಡತನದಿಂದ ಕೊರಗುವ ಈ ನಿವಾಸಿಗಳ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ (ಸ್ತ್ರೀಯ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಅನಾದರ ಉಪೇಕ್ಷೆ ಅತಿ) ಹೆಚ್ಚಳವಾದುದು. ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಅತಿ ಕಿರಿಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿವಾಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆದು ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪಾತ್ರ ಸ್ಮರಣೀಯ, ಹಲವಾರು ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅವಳು ಸಂಸಾರದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊರುವುದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಡತನವೆನ್ನುವುದು ಇವರ ಹಣೆಬರಹವೆಂಬಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಆಸಕ್ತಿಹೀನರಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ–ಸಮಾಜದ ಎಳೆ–ಎಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದ್ದು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೌಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಅಥವಾ ಎದುರಿಸಲು ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಹಂಚುವಾಗ, ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಆಯಾ ಕುಟುಂಬದ ಧೋರಣೆಗಳು ಎಂಥವು ಎಂಬುದರ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ಎನ್ನುವ ಬೇದ–ಭಾವಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗುವಂತಹದು. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಹಂಚುವುದು ಮತ್ತು ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಲಿಂಗವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಸಾಮಾಜೀಕರಣ ಉದಾ. ಮೇಲಿನ ಚರ್ಚಾ ವಿಷಯ ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ನಾಗರೀಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಂಡೂ ಕಾಣದ ಹಾಗೆ ತೆರೆಮರೆಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಚಿತ್ರಣಗಳೇ ಬೇರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾವುದಾದರೂ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಹಂಚುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಬಯಲು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜಂಜಾಟಗಳಿಂದ ಬೇಗನೆ ಹೊರಬರುವ ಮಹಿಳೆಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವನ್ನೇ ನಾವು ಕೊಳಗೇರಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಹಜ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಅಥವಾ ಸಹಜ ಗುಣವೆಂದೇ ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಬಂಧು–ಬಾಂಧವರೊಂದಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಹಜ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಅಥವಾ

ಸಹಜಗುಣವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಯಾವ ಕುಟುಂಬದ ಘನತೆ ಗೌರವಗಳ ಆದಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಆಸೆ-ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಒತ್ತೆಯಾಗಿಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅವರು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ನಿರ್ಧಿಕ ಮತ್ತು ನಿಬಂಧನೆಗಳಾಗಲಿ ಅಥವಾ ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆಗಳಾಗಲೀ ಹೋರಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕುಟುಂಬ ಎಂಬ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ನಾವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಎರಡು ಬಗೆಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸ, ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸುರಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ನಮಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡುವಂಥ ಬಗೆಯನ್ನು.

ಮಧ್ಯಪಾನ ಮತ್ತು ಕೌಟುಂಬಿಕ ವಿಘಟನೆಗಳು

ಕುಡಿತದಿಂದ ಕುಟುಂಬದ ಆರ್ಥಿಕ ದುರಾವಸ್ಥೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಕುಡಿತದ ಚಟಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಅದರ ದಾಸನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಕೌಟುಂಬಿಕರಿಗೂ ತೊಂದರೆ ನೀಡಿ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕುಡಿತದ ಚಟಕ್ಕೆ ಕುಟುಂಬವು ಜಗಳ, ಅಶಾಂತಿ, ಅಸಮಧಾನ, ಅಸಂತೃಪ್ತಿಗಳು ಬಲಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಕುಡಿತದ ಚಟಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದಾತ ಕುಟುಂಬ ಆಸ್ತಿ, ಪಾಸ್ತಿ, ವಸ್ತು, ಒಡವೆ ಆಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಅಶಾಂತಿ ಗೊಂದಲ ಕುಡಿತದ ಚಟದಿಂದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಶಾಂತಿಗೊಂಡ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಗೊಂದಲದ ಬೀಡಾಗುತ್ತವೆಯಲ್ಲದೆ ಕುಟುಂಬ ಕಲಹಗಳು ದಿನನಿತ್ಯದ ಮಾತಾಗುತ್ತದೆ. ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿಯರಲ್ಲಿ, ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ, ತಾಯಿ-ತಂದೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕುಡಿತದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಜಗಳಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ವೈಮನಸ್ಸು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಅತಿಯಾದ ಮಧ್ಯಪಾನ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳು ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯರ ಕುಡಿತದ ಚಟದಿಂದಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಜೀವನ ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಳೆಯುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಬಂಧುಮಿತ್ರರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೆರೆ-ಹೊರೆಯವರ ಸಹಕಾರ ಅವರ ಸಾಮಾಜೀಕರಣ ಅಸಮರ್ಪಕವಾಗುವುದು.

ಉದಾ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪಾನ ದುಶ್ಚಟಗಳು ಕುಡಿತದ ವೃತ್ತಿಗಳು ಕುಡಿತ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯಪಾನ ಸಮಸ್ಯೆ

ಕುಟುಂಬವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಹಿಂಸೆ ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಸಂಶಯ ಪಟ್ಟು ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇಂತಹ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರು ಕುಡಿದರೂ ಹೊಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ದಿನ ದುಡಿದು ದಣಿದಿರುವುದರಿಂದ ಕುಡಿದು ಊಟ ಮಾಡಿ ಮಲಗುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುವರು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರುಷರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕುಡಿಯಲು ಕಾರಣಗಳೆಂದರೆ ಕೊಳಚೆ ಪರಿಸರ. ಚಟ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿತನ, ಚಿಂತೆ, ಬಡತನ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಕುಡಿತಕ್ಕೆ ದಾಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪುರುಷರು ಕುಡಿದು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿಂಸೆ, ಗಂಡನ ಹೊಡೆತ ಎಂಬುದು ಮಹಿಳೆಯರ ವೈವಾಹಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ, ಕೆಳವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅವಿದ್ಯಾವಂತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕುಡುಕ ಕೆಡುಕರು ಮಾತ್ರ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲ ಮಹಿಳಾ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯು ವೈವಾಹಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಈ ಹಿಂಸೆ ಸ್ಫೋಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಇಂಥ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಹುದು.

ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಖ್ಯವಲ್ಲದ ಅತೃಪ್ತಿಯ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯ ನಡೆಯುವ ಕಲಹಗಳು ಬೆಳೆಯುವ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಕುಡಿತವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ಬದುಕಿಗೆ ಕೊಡಲಿ ಪೆಟ್ಟು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದ ನಗರೀಕರಣ, ಜಾಗತೀಕರಣದಿಂದ ನಗರ ಆಕರ್ಷಣೆಯಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಕುಟುಂಬದ ಮೊದಲ ಸಮಸ್ಯೆ ವೃದ್ಧರ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಂಥ ಜನರ ಒಂದು ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿ ಬೇರೆ. ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಗಳ ತಮ್ಮ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಸಾರ ಸಾಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ. ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿ ಮಾಯವಾಗಿದೆ. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿದ್ದ ವಯೋವೃದ್ಧರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದಾರೆ.

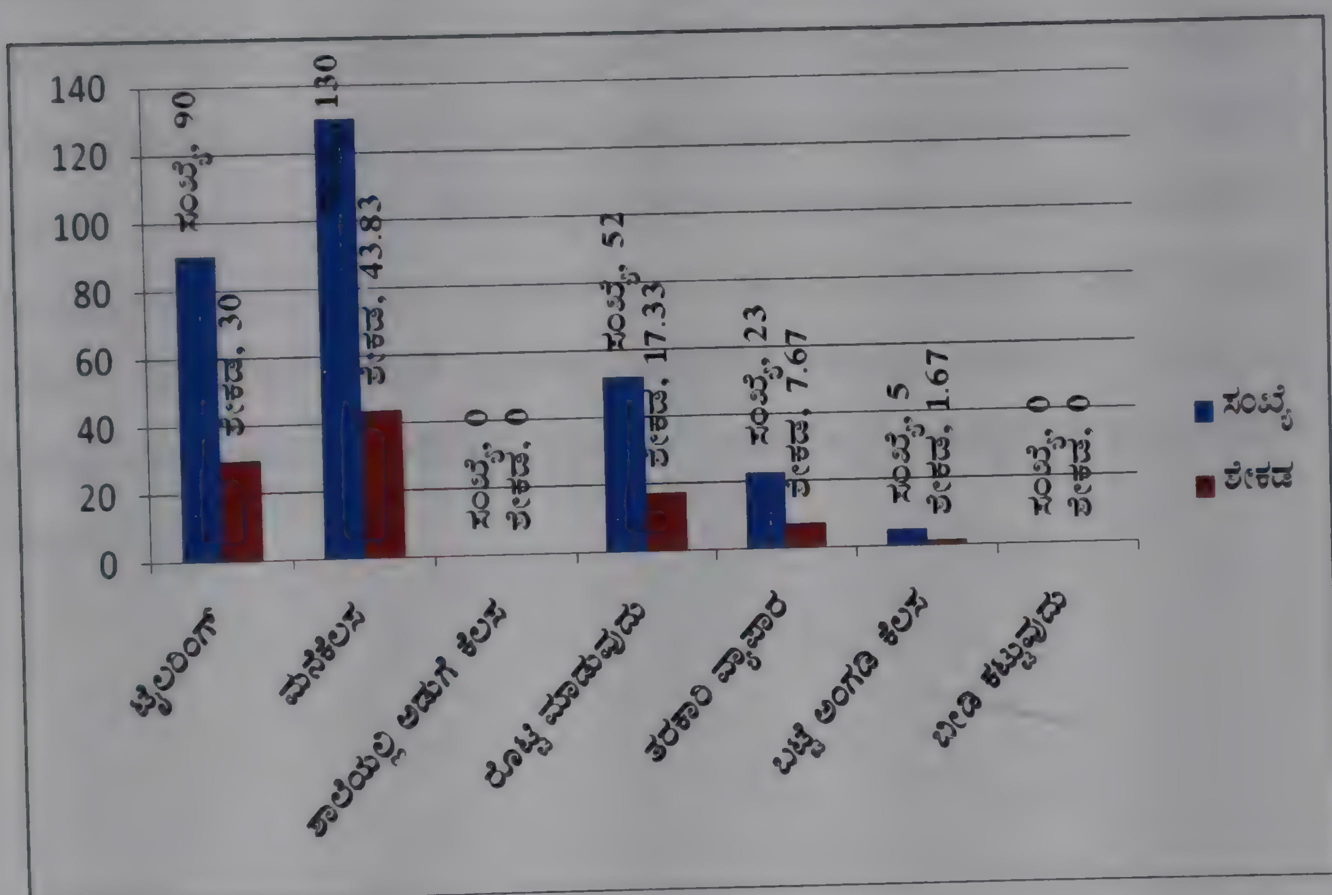
ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಂತಹ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಎರಡನೇ ದರ್ಜೆಯವಳನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ ಗೃಹಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆರುವ ಯಂತ್ರವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಯಾವುದೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮಗು ಜನಿಸಿದ ದಿನದಿಂದಲೇ ಮನೆಯವರು ಆಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಮನೋಭಾವ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೇ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಗಂಡು ಮಗುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕುಟುಂಬದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಧನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಿದರೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಗ್ಗೆ ತಾತ್ಸಾರದ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ ಆಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಋಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮನುಷ್ಯ ೧೦೦ ರೂಪಾಯಿ ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನೇ ಕೊಂದು ಹಾಕಿರುವ ಯುವಕರನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಹಿಂಸೆಗಳಿಗೆ ಕುಡಿತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುಡಿಯುವ ಕುಟುಂಬ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯದ ಹಿಂಸೆ ಕುಡಿತದಿಂದ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ ೫.೪೭

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪಾನ ಮಾಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಮಾಹಿತಿದಾರರು	ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	ಶೇಕಡ
೧	ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ	೨೪೯	೮೦.೩೩
೨	ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ	೫೯	೧೯.೬೭
	ಒಟ್ಟು	೩೦೦	೧೦೦.೦೦

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾದರಿ ಮಾಹಿತಿದಾರರು ಶೇಕಡಾ ೮೦.೩೩ ರಷ್ಟು ಮಧ್ಯಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ೧೯.೬೭ ರಷ್ಟು ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟು ಮೂಲ ಸಹಾಯಕರು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದರು.

ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಕೆಲವರು ಮಾನಸಿಕ ಹಾಗೂ ದೈಹಿಕ ದೌರ್ಬಲ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಬಡತನ, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಭೌಗೋಳಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಕೆಟ್ಟ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ

ಮತ್ತು ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿರಸ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಒಂದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸದಸ್ಯರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕುಡಿತಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅತ್ತೆ-ಸೊಸೆ ಜಗಳ, ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರ ವ್ಯಾಜ್ಯ, ಗಂಡ-ಹೆಂಡಿರ ಮುನಿಸು, ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜಗಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ತಂದು ಕುಡಿತಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಆರೋಗ್ಯ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಸಂಶೋಧನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹಳ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಿದ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದಾಗ ಅವರ ಜೀವನ ಕ್ರಮ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳ ಪ್ರಗತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಧರ್ಮಗಳು ವಿವಿಧ ಜಾತಿಯ ಹಾಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ಭಾಷೆಗಳು ಜನರು ವಾಸವಾಗಿರುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ದೃಢಪಟ್ಟಿದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಮಾತನಾಡುವರು ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರುದಾರೆ ಪೋಷಕರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟವು ಬಹಳ ಕೆಳಸ್ತರದಲ್ಲಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ಪೋಷಕರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗಿರುವುದು ಕೂಡ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳ ಕುಟುಂಬ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದ ಗಾತ್ರವು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದಂತೆ ಸದಸ್ಯರ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆ. ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಪೂರೈಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. Anderson and May Ann, "Reproductive and Child health Nutrition and HIV/AIDS Programme (RACHANA) final evaluation CARE, New Delhi, 2006, Pg No.108
2. Ahuja Ram, "Research Methods" 2009, Pg No. 192
3. Clinard Marshall, "Slums and Community Development" The free press New York, 1966, Pg No.166
4. Desai.A.R., "A Profile of the India Slum" Mittal Publication, New Delhi, 1972, Pg No. 79
5. Desai.A.R., "A Profile of the India Slum" Mittal Publication, New Delhi, 1972, Pg No. 19
6. Paramr Y.A., "Urbanization in the Third World Countries the India Journal of Social Work", Department of the Tata Insiutes of Social Science, Bombay, 1992, Vol II (4)

❖❖❖

ಅಧ್ಯಾಯ : ಐದು

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ: ಐದು

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲಭೂತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಣೆಗೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿವೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆ ಬಗ್ಗೆ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಸಚಿವರು, ಸದಸ್ಯರು, ಶಾಸಕರು ಇತ್ಯಾದಿ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಸೇರಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯೋಜನೆ ಎಂದರೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಆಥವಾ ಅನೇಕ ಗುರಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು, ಸೂಕ್ತಮಾರ್ಗಗಳು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಾಧನಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗುವ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಯೋಜನೆ ಎಂದು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಡಿಕೆನ್‌ಸನ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುವಂತೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಧಿಕಾರ ಜಾಗೃತ ನಿರ್ಧಾರದ ಏನನ್ನು ಮತ್ತು ಎಷ್ಟನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಮುಖ ಆರ್ಥಿಕ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದೇ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಲು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತ ಕೇಂದ್ರಯೋಜನಾ ಆಯೋಗವಿದೆ. ಇದು ೧೯೫೦ ರಿಂದಲೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಸಾಂಸ್ಥಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳು ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರೆನಿಸಿದ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರನ್ನು ಅದರ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಸಹ ಇದು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ನಗರದ ಬಡಜನರಿಗೆ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ರೂಪಿಸಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಹಣವನ್ನು ಸಹ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಯೋಜನೆಗಳು ಇವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೆಲವು ಯೋಜನೆಗಳು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಯೋಜನೆಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಬಂಧ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹಳೆಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೈಬಿಡುವುದಾಗಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಲವು ಇದ್ದರೂ ಜಾರಿಗೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನರ ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ಇಲಾಖೆ ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆ, ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಮಂಡಳಿ, ನಿಗಮ, ಆಯೋಗ, ನಿಯೋಗ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಅವುಗಳ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಸರಿಯಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅವು ನೆನೆಗುದಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಯೊಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರೆ ಕೊಳಚೆಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಜೀವನಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಗೋಚರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ

ನಗರೀಕರಣದಿಂದ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನರು ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜನರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕೂಡಸೇರಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನಗರದ ಕಡೆಗೆ ಜನರು ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ತುಂಬ ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದುರ್ಬಲವಾಗಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಹತ್ವದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಇವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಡೆಗೆ ಕೊಳಚೆಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದ ೨೦-೨೫ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ಹರಿಸದೇ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡಾ ೧೯೭೨ ರಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಕೇಂದ್ರೀಯ (Central Scheme For Environment improvement in slum areas) ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಮಲೋಚನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ಚರಂಡಿ, ಶೌಚಾಲಯ, ವಸತಿ, ಅಂಗನವಾಡಿಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ರಾಜ್ಯಸರಕಾರಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧೯೭೪ ಏಪ್ರಿಲ್ ೧ ರಿಂದ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರಗಳು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು

ಕನಿಷ್ಠ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವಂತಹ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ನಗರ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಒಂದು ದಶಕದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೧೪.೦೨ ಲಕ್ಷದಿಂದ ೧೩.೯೧ ಲಕ್ಷಗಳಿಗೆ ೨೦೧೧) ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. ೨೦೦೧ ನೇ ಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ೭.೮ ರಷ್ಟು ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಪ್ರಸ್ತುತ ಶೇ ೧೩.೯ ರಷ್ಟಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೨೧.೫ ರಷ್ಟು ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ೫ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೧೧ ನೇ ಸಾಲಿನ ಗಣತಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ವಯ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಜೊತೆಗೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರಗಳು ೬.೧ ಮತ್ತು ೬% ರಷ್ಟು ನಗರ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಉಡುಪಿ, ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ ೧ ರಷ್ಟು ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿದ್ದಾರೆ (ಅನುಬಂಧ ೬-೩). ರಾಜ್ಯದ ೨೨೦ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ೨೦೬ (೯೪%) ಪಟ್ಟಣಗಳ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾನುಪಾತವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ೧೦೦೦ ಪುರುಷರಿಗೆ ೧೦೧೫ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. (ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ೯೭೩ ಮಹಿಳೆಯರಿದ್ದಾರೆ) ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೦-೬ ವರೆಗೆ ಲಿಂಗಾನುಪಾತದಲ್ಲಿ ೯೭೩ರ ಬದಲಾಯಿಸಿ ೯೪೮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ಈ ಅನುಪಾತ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ೯೬೪ ರಷ್ಟಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಲಿಂಗಾನುಪಾತವು ಕೇವಲ ೮೮೩ ರಷ್ಟಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರ ಸಂಖ್ಯೆ ೬೭.೫ (೨೦೦೭)ರಿಂದ ೨೦೧೧ಕ್ಕೆ ೭೫.೬ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗ (೫೭.೧%) ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ೮೧% ರಷ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

೫.೧ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

೨೦೧೨-೧೩ರ ಸಾಲಿನ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ರೂ ೭೫೦೦ ಲಕ್ಷಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಅನುಮೋದಿಸಿದ್ದು ಸದರಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಕೊಳಚೆಪ್ರದೇಶಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ೨೦೧೩-೧೪ ನೇ ಸಾಲಿನ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ರೂ ೮೫೬೦ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೦೧೩ ರವರೆಗೆ ರೂ ೨೭೦ ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಗರ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿರುವ ಬಡವರಿಗೆ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇಡಿ ದೇಶದ ೬೫ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಕೆ.ಯು.ಐ.ಡಿ ಎಫ್ ಸಿಯ ನೋಡಲ್ ಏಜೆನ್ಸಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕೆ.ಎಫ್.ಡಿ.ಬಿ.ಯ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಿದೆ. ಈ

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ನಗರದ ಬಡವರಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಾಗಿದ್ದು, ವಾಸವಿರುವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭದ್ರತೆ ಸುಧಾರಿತ ವಸತಿ, ನೀರು, ಸರಬರಾಜು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಈಗಾಗಲೇ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸೇವೆಗಳಾದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುರಕ್ಷತಾ ಸೇವೆಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ವಸತಿ ಮತ್ತು ನಗರ ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮುಂತಾದ ಕೇಂದ್ರ ಅನುಮೋದಿತ ಮತ್ತು ಮಾನಿಟರಿಂಗ್ ಆಯ್ದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ೨೦೩.೯೭ ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಸಿ.ಎಮ್.ಎಮ್.ಸಿ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಮೋದಿಸಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಹಣಕಾಸಿನ ಹಂಚಿಕೆ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರವು ೫೦-೫೦ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಪಾಲು ಎಸ್.ಸಿ/ಎಸ್.ಟಿ ವಂತಿಗೆ ಶೇ ೧೦% ಹಾಗೂ ಇತರರಿಗೆ ಶೇ೧೨% ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರು ನಗರಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರ ಶೇ ೮೦%ರಷ್ಟು ಭರಿಸಲಿದ್ದು ಉಳಿದ ೨೦ರಷ್ಟು ಸರ್ಕಾರ ಭರಿಸಲಿದೆ. ಕೆ.ಎಸ್.ಡಿ.ಬಿ.ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚು ಮತ್ತು ತ್ವರಿತ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಟೈಟಲ್ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಬಿ.ಎಸ್.ಯು.ಡಿ ಯೋಜನೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಯಾಗಿದ್ದು ನಿರ್ಮಾಣ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಶೇ ೧೦ ರಿಂದ ೨೫ ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿದೆ ಮನೆಗಳು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬಾಳಿಕೆ ಬರಲಿವೆ.

ಸಮಗ್ರ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (ಐ.ಹೆಚ್.ಎಸ್.ಡಿ.ಪಿ).

ಬಿ.ಎಸ್ ಯು.ಪಿ.ಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದ್ದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೆ ಬಿ.ಎಸ್.ಯು.ಡಿ ಜೊತೆಗೆ ಐ.ಹೆಚ್.ಎಸ್.ಡಿ.ಪಿ. ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೫ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ-ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಆವಾಸ್‌ಯೋಜನೆ (ವಿ.ಎ.ಎಮ್ ಯೋಜನೆ ಎನ್ ಎಸ್.ಡಿ.ಪಿ) ಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಕೊಳಚೆಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಸತಿ ಹೀನರಿಗೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಕೊಳಚೆರಹಿತ ನಗರಗಳನ್ನಾಗಿಸಿ ಆರೋಗ್ಯಕರ ವಾತಾವರಣ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಪರಿಸರವನ್ನು ಇದು ನಿರ್ಮಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

ಎಮ್.ಬಿ.ಹೆಚ್ ಯು.ಪಿ.ಎದ ಕೇಂದ್ರ ಅನುಮೋದಿಸಿ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣ ಸಮಿತಿಯು (ಸಿ.ಎಸ್.ಎಮ್.ಸಿ) ೪೧೦.೮೦ ಕೋಟಿಗಳ ೩೪ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ೨ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ೧೭೭೭೭ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು (ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು ೮೦% ರಾಜ್ಯ ೨೦%) ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಪಾಲಿನ ಜೊತೆ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಶೇ ೧೦ ರಷ್ಟು ವಂತಿಗೆಯನ್ನು ಭರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೦೧೩ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ೧೬೨೮೦ ಮನೆಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದ್ದು ೭೪೩ ಮನೆಗಳ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ವಿವಿಧ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿವೆ.

೫.೨ ರಾಜೀವ್‌ಗಾಂಧಿ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ

ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ದೇಶವನ್ನು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರವು ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜೀವ್ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೨೦೦೯-೧೦ ರ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಯೋಜನೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ೨೦೧೭ರೊಳಗೆ ಕೊಳಗೇರಿ ಮುಕ್ತ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯು ೨೦೦೯-೧೦ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಾಯಿತು. ಪೌರಾಡಳಿತ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ನೋಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಪೌರಾಡಳಿತ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ೧೦ ನಗರಗಳು, ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದೆ. ವಿವರವಾದ ಯೋಜನಾ ವರದಿ ತಯಾರಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮೊದಲನೆ ಹಂತದಲ್ಲಿ ೩ ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿರುವ ನಗರ ಸಭೆಗಳಾದ ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು, ಮಂಗಳೂರು, ತುಮಕೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ದಾವಣಗೆರೆ, ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರವನ್ನು ವಸತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರವು ೩೧೪.೮೪ ಕೋಟಿ ರೂ ೫ ಯೋಜನೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ೫೫೪೯ ಮನೆಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ: ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಕ್ತದೇಶವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸಲು "ರಾಜೀವ್ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ" ಎಂಬ ಹೊಸಯೋಜನೆಯನ್ನು ೨೦೦೯-೧೦ರಲ್ಲಿ ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ೨೦೧೭ ರೊಳಗೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಕ್ತ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ. ರಾಜೀವ್ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ೨೫ ಚದರ ಮೀಟರ್ ಕಾರ್ಪೆಟ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಸತಿ ಗೃಹವನ್ನು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪ್ರತಿಶತ ೫೦ ರಷ್ಟು ಪಾಲಿನ ಅನುದಾನದ ಪೈಕಿ ಪ್ರತಿಶತ ೪೦ರಷ್ಟು ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಶತ ೧೦ರಷ್ಟು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ವಂತಿಕೆ ಮೂಲಕ ಭರಿಸಲಾಗುವುದು.

* ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತವು ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.
* ೨೦೧೦-೧೧- ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವಾಜಪೇಯಿ ನಗರ ವಸತಿಯೋಜನೆಯೆಂಬುದು ಮರುನಾಮಂಕಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

* ವಸತಿ ನಿರ್ದೇಶನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೧೧೮೦೦ ರೂಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆವಾರ್ಷಿಕ ವರಮಾನವಿರುವ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ವಸತಿ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ರಹಿತವಾಗಿ ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೧೯೯೨-೯೩ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

* ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಜನರ ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಭರಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ವೆಚ್ಚವು ೨೦೦೦-೦೨ ರಿಂದ ೨೦೧೨-೧೩ ರವರೆಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ೭೪೮೦.೯೩ ಕೋಟಿ ರೂಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿ ಈ ಪೈಕಿ ೧೭೬೮.೯೪ ಕೋಟಿ ರೂಗಳು ಕೇಂದ್ರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ್ ಆಯೋಜನೆ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ.

* ನಗರದ ಬಡಜನರಿಗಾಗಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೇವೆ ಯೋಜನೆ (೧೯೯೦-೯೧ UBSP Scheme at urban basic Services of the poverty)

ಇದು ಸರ್ಕಾರದ ಮಹತ್ವಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತ ಕೆಳವರ್ಗಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ರೂಪಿತವಾದ ಯೋಜನೆ. ೧೯೯೦-೧೯೯೧ ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ನಗರದ ಬಡವರ್ಗದ ನೆರೆಹೊರೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸಾಮೂಹಿಕ ಸಕ್ರಿಯೆ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವ ಅನನ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ನಗರದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳ ಜೀವನಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ೮ನೇ ಯೋಜನೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ಅನುಮೋದನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಬಂದ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಖರ್ಚನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಗಳು ೩೦-೪೦ರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಮೊದಲ ವರ್ಷ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಮೇಲೆ ರೂ ೭೫ರಂತೆ ಹಾಗೂ ಎರಡನೆಯ ವರ್ಷ ರೂ ೫೦ ರಂತೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ೮ನೇ ಯೋಜನೆಯ ಪೂರ್ವ ಅವಧಿಗೆ ೧೦೦ ಕೋಟಿ ರೂಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ "ಕೊಳಚೆಪ್ರದೇಶ ಪರಿಸರ ಸುಧಾರಣಾ ಯೋಜನೆಯ" ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ನೆಹರೂ ರೋಜಗಾರ್ ಯೋಜನೆ ಇವುಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಾಯಿತು.

S.U.D.P (Slurn Upgradation Development Programme) ಕೊಳಗೇರಿ ಜನರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಂಡಳಿಯ ಮಹತ್ವದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರದಾಟ ಮತ್ತು ಗೊಂದಲಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ

ಜನರಲ್ಲಿ ಆಶಾಭಾವನೆ ಮೂಡಿಸುವಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೂ ಸಹ ಈ ಮಂಡಳಿಯಿಂದ ಆಗುತ್ತಲಿವೆ. ನಗರಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಲಂ (ಕೊಳಗೇರಿ)ಗಳು ಕೂಡ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿವೆ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸಲು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ರೂಪಿಸಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯವಾದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯ ರಸ್ತೆ ದುರಸ್ತಿ ಚರಂಡಿ ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಬೀದಿದೀಪ ಮತ್ತು ಮನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ಸೌಲಭ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಯಾರು ಪಡೆಯಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ ಅಂಥವರಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಯಾವುದೇ ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಂತಹ ಮಹತ್ತರ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಂಡಳಿಯು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಯು ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ.

ವಾಂಬೆಯೋಜನೆ: (Vambay :valmiki Ambedkar Avas Yojana)

೨೦೦೧-೨೦೦೨ ರಲ್ಲಿ ನಗರ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವವರಿಗೆ ಅವರ ವಸತಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಜನ್ಮದಿನದಂದು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಶೇಕಡ ೫೦ರಷ್ಟು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಶೇಕಡ ೩೦ರಷ್ಟು ಬೇರೆ ಅಶಕ್ತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಶೇಕಡ ೧೫ ರಷ್ಟು ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ದೌರ್ಬಲ್ಯವಿರುವ ಅಂಗವಿಕಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಶೇಕಡ ೩ರಷ್ಟು ಯೋಜನೆ ಫಲಾನುಭವಿಯಾಗಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರಗಳು ಸಮವಾಗಿ ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಒಟ್ಟು ೪೦,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ೨೦,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರ ಸಬ್ಸಿಡಿ (ರಿಯಾಯಿತಿ) ನೀಡುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ೨೦,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರ ಸಾಲದ ರೂಪದದಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಹುಡ್ಕೋ (ಹೌಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಅರ್ಬನ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಕಾರ್ಪೋರೇಷನ್

ಈ ಹುಡ್ಕೋ ಯೋಜನೆಯು ೧೯೭೦ ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗಿ ೧೯೭೧ಕ್ಕೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯು ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡದ ಸಮಗ್ರ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಹಣ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಒದಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹುಡ್ಕೋ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಿದ ನಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ೫೫ ರಷ್ಟು

ಅಂದರೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೨೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಅತಿಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಇರುವವರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವಂತೆ ಅದು ತನ್ನ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ.

ರೂಪಾಯಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಅತಿಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಇರುವವರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವಂತೆ ಅದು ತನ್ನ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಹುಡ್ಕೋ ಯೊಜನೆಯು ನಗರದ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ವರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಇದು ಕೇಂದ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ನಗರಗಳು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಸತಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಯೊಜನೆಗಳಿಗೆ ವಸತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಹುಡ್ಕೋ ರಾಷ್ಟ್ರದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲಾ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ವಸತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದು ನೂರಾರು ವಸತಿಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ೧೯೭೮ ವೇಳೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಾದ್ಯಂತ ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಸುಮಾರು ೪೪ ಸಾವಿರ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಯ ವಸತಿನಿರ್ಮಾಣದ ಯೊಜನೆಗಳನ್ನು ೧೪೨ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಶಲಕ್ಷ ಮನೆಗಳುಳ್ಳ ವಸತಿ ಸಮುಚ್ಚಯಗಳ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಭಾರತದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ೪ ಲಕ್ಷ ಮನೆಗಳ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಹುಡ್ಕೋ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ೧೦ ಮನೆಗಳನ್ನಾದರೂ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ. ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಮಾಣವು ೨೦ ಮತ್ತು ಹುಡ್ಕೊ ೩.೪ ಮಾತ್ರವಿದೆ. ಹುಡ್ಕೋ ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ವಸತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಣಕಾಸು ನಿಗಮದ ಮೂಲಕ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ರೂಪಾಯಿ ೧೫೦೦೦ ಇರುವವರಿಗೆ ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಾಲವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ರೂಪಾಯಿ ೬೦,೦೦೦ ಇರುವವರಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸುವುದೊಳಗೆ ನಗರಗಳ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಾಗಿ ಹುಡ್ಕೋ ವತಿಯಿಂದ ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಮಾರ್ಪಾಡುಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಿದ ಕೋಷ್ಟಕದ ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳ ವಸತಿ ಕ್ರಮೇಣ ಅಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡ್ಕೋ ವಾಂಬೆಯಂತಹ ಆಶ್ರಯದ ಮನೆಗಳು ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಾಗಿವೆ. ಇನ್ನಿತರೆ ಶೌಚಾಲಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿರುವ ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಮಂಡಳಿಯು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿನಿಂದಲೂ ಈ ಮೇಲಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಇನ್ನು ಅನೇಕ ಘೋಷಿತ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಜಾಗೃತಿನಗರ ಕೋಟೆಪ್ರದೇಶ, ಬಂಡಿಮಟ್ಟಿ ರಸ್ತೆ, ಬಾಪೂಜಿನಗರ, ಕೌಲ್‌ಬಜಾರ್,

ವಿಶಾಲನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಂಡಳಿಯು ಆಮೆಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದರೆ ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ೫೦ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರತವಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಘೋಷಣೆಯಾದಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಾಬಹುದಾಗಿದೆ. ಘೋಷಣೆಯಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಹೀಗಾದರೆ ಇನ್ನು ಅಘೋಷಿತ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿತಿ ಊಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ. ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಮಂಡಳಿಯ ಗುರುತಿಸಿದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಮುಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ವಿಫಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಅಘೋಷಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಡೆಗೆ ಮಂಡಳಿ ಗಮನಹರಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

ಸಮಗ್ರ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ(ಐ.ಹೆಚ್.ಎಸ್.ಡಿ.ಪಿ)

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಹಿಂದಿನ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಹಾಗೂ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಯೋಜನೆಯು ೨೦೦೧ರ ಜನಗಣತಿಯನ್ವಯ ಎಲ್ಲಾ ನಗರ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜವಹರ್‌ಲಾಲ್‌ನೆಹರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ನವೀಕರಣ ಯೋಜನೆಯ ನಗರಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದ ನಗರಗಳಿಗೆ ಈ ಯೋಜನೆ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯು ಖಾಸಗಿ/ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ನಗರದಲ್ಲಿನ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ನಗರ ಯೋಜನೆಯ ಧ್ಯೇಯಗಳು

ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ಯೋಗ್ಯಕರವಾದ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಇವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನಗರ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಮುಕ್ತಿಗೊಳಿಸುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ವಯ ಮಂಡಳಿಗೆ ಮೊದಲನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ೨೫ ನಗರ/ಪಟ್ಟಣಗಳ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳೇ ಕೇಂದ್ರ ಮಂಜೂರಾತಿ ಸಮಿತಿಯು ಅನುಮೋದನೆ

ನೀಡಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ೧೩೦೫೩ ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ ರೂ ೨೭೭ ೯೦ ಕೋಟಿ ಮಂಜೂರಾಗಿದ್ದು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪಾಲು ಶೇ ೮೦ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಪಾಲು ಶೇ ೨೦ ರಷ್ಟಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ವಿವರ

ಕೊಳವೆ, ಬಾವಿ, ಕೈಪಂಪ್, ಹಾಗೂ ನಲ್ಲಿಯ ಮೂಲಕ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

* ಜಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಚ್ಚಾ ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದು
* ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕಡೆ "ಐ"ಆಕಾರದ ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವುದು.
* ಅಗತ್ಯವಿರುವಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಸ್ಥಾನದ ಮನೆ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಹಿಸುವುದು.
* ಬೀದಿ ದೀಪಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು.
* ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನೈರ್ಮಲ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಉತ್ತಮೀಕರಣ ಯೋಜನೆ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಹೊತ್ತ ಈ ಯೋಜನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಂದಾಗಿ ನಗರ ಕೊಳಚೆಪ್ರದೇಶಗಳು ಉತ್ತಮೀಕರಣ ಗೊಂಡಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

Development of women and Children

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಗುಂಪುಗೂಡಿ, ಜಂಟಿಯಾಗಿ ಸ್ವಂತ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿಟ್ಟಿರುವ ನಗರ ಬಡ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮೂಹಗಳಿಗಾಗಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಗರದ ಬಡ ಮಹಿಳೆಯರ ಗುಂಪುಗಳು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೌಶಲ್ಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಗೇರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ

ಸುಧಾರಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಸರ ಸುಧಾರಣಾ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಹಾಗೂ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ಉತ್ತಮ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುವಂತೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮಾಡಲು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಾದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ರಸ್ತೆ, ಚರಂಡಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಬೀದಿ ದೀಪಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಂಡಳಿಯು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೨೭೨೨ ಕೊಳಚೆ

ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದು ಈ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ೬.೧೮ ಲಕ್ಷ ಕುಟುಂಬಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಸುಮಾರು ೪೦-೫೦ ಲಕ್ಷಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಮಂಡಳಿಯು ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ನಗರ ಬಡಜನರ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗಾಗಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ರೂಪಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರವಸತಿ ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆಪ್ರದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಮಗ್ರ ಸುಧಾರಣೆ ಯೋಜನೆ ಜವಹರ್‌ಲಾಲ್ ನೆಹರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ನವೀಕರಣ ಯೋಜನೆ, ನಗರ ಬಡ ಜನರ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಿಸುತ್ತದೆ. ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆ ೨೦೦೭-೦೮ನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ೨೧ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ೨೬೫ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಮಗ್ರ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೫ರಲ್ಲಿ ನಗರ ಬಡಜನರ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ನಗರಗಳಾದ ಬೆಂಗಳೂರು ಮೈಸೂರು/ಬಳ್ಳಾರಿ/ನಗರಗಳನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸಲು ಉಳಿದ ನಗರ/ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಯೋಜನೆಯು ಹಿಂದಿನ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಪಾಲು ಶೇ ೮೦% ರಷ್ಟು ಹಾಗೂ ಶೇ ೨೦%ರಷ್ಟು ರಾಜ್ಯಪಾಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರದ ವಂತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಶೇ ೧೦ ರಷ್ಟು ವಂತಿಕೆ ಪಾವತಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೊಜನೆಯಡಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ (ನವೆಂಬರ್ ೨೦೧೨ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ) ಸುಮಾರು ೧೫.೩೧೨ ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಮುಕ್ತದೇಶವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸಲು ರಾಜೀವ್ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆ ಎಂಬ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಘೋಷಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಯ್ಕೆಯೋಜನೆಯಡಿ ೨೫ ಚದರ

ಮೀಟರ್ ಕಾರ್ಪೆಟ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಸತಿ ಗೃಹವನ್ನು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪ್ರತಿಶತ ೫೦ರಷ್ಟು ಅನುದಾನವು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಒದಗಿಬಂದು ಬಾಕಿ ಪ್ರತಿಶತ ೫೦ರಷ್ಟು ರಾಜ್ಯಪಾಲಿನ ಅನುದಾನದ ಪೈಕಿ ಪ್ರತಿಶತ ೪೦ರಷ್ಟು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಶತ ೧೦ರಷ್ಟು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಮೂಲಕ ಭರಿಸಲಾಗುವುದು. ಯೋಜನೆಯ ಮೊದಲನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ೧೦ನಗರ ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಆವೃತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿವರವಾದ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ವರದಿಯೊಂದನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗಿ ಈ ಯೋಜನೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ಜವಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಗೇರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಮಂಡಳಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

೫.೩ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

[National Slum Development Programe NSDP]

ನಗರಗಳ ತ್ವರಿತಗತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಭಾರಿಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನರು ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸತೊಡಗಿರುವುದರಿಂದ ನಗರಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಲವು. ಈ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದ ೨೦-೨೫ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ಹರಿಸಲಾಗದೇ ಇದ್ದರೂ ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ಕೋಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರಿಯ ನೆರವನ್ನು ನೀಡುವ ನೀತಿಯನ್ನು ಘೋಷಿಸಲಾಯಿತು. ಸಮುದಾಯ ಸ್ನಾನಗೃಹ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಕೇಂದ್ರದ ನೆರವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೦೦೪ವರೆಗೆ ಸುಮಾರು ೨೪೭೫ ಕೋಟಿ ನೆರವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ೧೭೭೯ ಕೊಳಗೇರಿ ಕೋಟಿ ರೂ ಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ೩.೭ ಕೋಟಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳು ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಪರಿಸರ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸಮಿತಿ ೧೯೭೨ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರಿಗೆ ಶುದ್ಧವಾದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ವಿದ್ಯುತ್, ಪೂರೈಕೆ, ಬೀದಿ ದೀಪ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಶೌಚಾಲಯ ಸೌಲಭ್ಯ, ಸ್ನಾನಗೃಹ ಹಾಗೂ ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಬೀದಿಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೮.ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ನಗರಗಳ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪರಿಸರ ಸುಧಾರಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಾಯಿತು. ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಈ ಯೋಜನೆಗಳು ಕನಿಷ್ಠ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿ Minimum Needs Programs in nip] ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಂಬಂಧಿಕವಾದ ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿಸಿದರು.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಪರಿಸರ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಯೋಜನೆ ೧೯೭೨]Central Schemeal For Environment IMPORMENT IN Slum in Area]

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರಿಗೆ

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಂತೆ ದೀಪ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶುದ್ಧವಾದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ, ಬೀದಿದೀಪ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶೌಚಾಲಯ ಸೌಲಭ್ಯ, ಸ್ನಾನಗೃಹ ಹಾಗೂ ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬೀದಿಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ ಹಾಗೂ ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಮುಂತಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೮ ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ನಗರಗಳ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಪರಿಸರ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ನೀಡುವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು.

೧೪೦ ಲಕ್ಷ ಹೊಸ ಮನೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರದ ನೆರವು:

ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ಬಡಜನರಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದವರೊಂದಿಗೆ ಹೊಸಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಮನೆಯೆಂದರೆ ರೂ ೫,೦೦೦ ದಂತೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡುವ ಆಶ್ವಾಸನೆಯೊಂದಿಗೆ ೧೪೦ ಲಕ್ಷ ಮನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿತು. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ನಗರಗಳ ಸ್ಥಳೀಯಾಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಗಳು ಈ ಸಹಾಯಧನದ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಾನುಸಾರ ಸಮೂಹಗಳಿಗೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಈ ಯೋಜನೆ ಈ ಸಂಬಂಧವಂತೆ ಹುಡ್ಕೋ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಗೃಹ ಹಾಗೂ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದಿಂದ ಬಂದಂತಹ ಲಾಭವನ್ನು ನಗರದ ಬಡಜನರಿಗಾಗಿ ಮನೆಗಳ ಕಟ್ಟಡ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಸಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗೃಹ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಸ್ಥಾಪನೆ ೭ನೇ ಯೋಜನೆಯ ವಿಶ್ಲೇಷತೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನ ಸುರಕ್ಷಣಾ ಯೊಜನೆಯು ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ನೀಡಿದ ೧೦೦ ಕೋಟಿ ರೂ ಗಳ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೊಳಚೆ ಗೃಹ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ವೊಂದರ [National Housing bank N.H.B] ರಚನೆಯಾಯಿತು. ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನರಿಗೆ ಹಾಗೂ ನಗರದ ಬಡವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ಬದ್ದತೆಯು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಹೊಂದಿರುವುದು ನೋಡಬಹುದು.

ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಮೊದಲನೆಯ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ೭೮೦– ಮಿಲಿಯನ್ ದಶಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ೧.೨೦೦,೦೦೦ ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾದಿರಿಸಲಾಯಿತು. ಆಗಲೂ ಈ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಈ ಯೋಜನೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಎರಡನೆಯ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ದೀರ್ಘ ಮಂದಗತಿಯಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ನಿರ್ಮೂಲನಕ್ಕಾಗಿ ೨೦೦ ಮಿಲಿಯನ್

ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಾದಿರಿಸಿ ಅದರಿಂದ ೧,೧೦೦೦ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಯೋಜನೆ ಹಾಕಿತು.

ಮೂರನೆಯ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಗೊಳಿಸಲು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಹಾಗೂ ೮೦೦ ಮಿಲಿಯನ್ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿತು. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಂಬೆ ಕಲ್ಕತ್ತಾ, ಮದ್ರಾಸ್, ಡೆಲ್ಲಿ, ಕಾನ್ಪುರ, ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಧನ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಹಣವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ನಗರಗಳಿಗೆ ಸಭೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಗಳ ಪುನರ್ವಸತಿಗಾಗಿ ಧನಸಹಾಯ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಪಂಡಿತ್ ನೆಹರೂರವರು ಪ್ರಕಾರ "ಜನಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲು ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಜಾಗೃತಿಗೊಳಿಸಿರಿ ಒಮ್ಮೆ ಅವಳು ಜಾಗೃತಳಾದರೆಂದರೆ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಪರಿಸರ ಅನಂತರ ವಾರ್ಡ್, ಹಳ್ಳಿ, ನಗರ ಜಾಗೃತಿ ಆಗುತ್ತದೆ" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

೧ Sudp Slum upgradation Development Programme

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆಪ್ರದೇಶಗಳಗಳಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಶೌಚಾಲಯಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಡ್ರೈನೇಜ್‌ಗಳ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

೨ N.S.D.P National Slum Development Programme

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೊಳಚೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಯೋಜನೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿರುವಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲು ಈಗ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತಹ ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಶೌಚಾಲಯಗಳಿಗಾಗಿ ಡ್ರೈನೇಜ್‌ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ.

೩ Vambay: Valmiki Ambedkar Avas yojana

ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರಿಗಾಗಿ ಸರಕಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಸತಿಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ೪೦,೦೦೦ ಮೊತ್ತದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ೨೦,೦೦೦ ಸಾವಿರ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ೧೦೦ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಖಾಯಂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೂಡ ಆಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ೧೪-೦೦ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಮನೆಯ ಮಾಲಿಕತ್ವವನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲು ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯವನ್ನು ತರುವರಾಗಿದ್ದರೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಸಿಕ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಕಟ್ಟಬಹುದಾಗಿದೆ.

೭ನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ೨೬೯.೫೫ ಕೋಟಿ ರೂಗಳ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ೬೦ (ವೆಚ್ಚ) ಲಕ್ಷ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಲಾಭ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಮೊದಲ ೩ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೫೭.೩ ಲಕ್ಷ ನಿವಾಸಿಗಳು ಇದರ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಸಫಲರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗೃಹಬ್ಯಾಂಕಿನ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿ ಕೊಳಚೆಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಸುಧಾರಣಾ ಯೊಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಹಣದ ಅಭಾವವು ಎದ್ದು ಕಾಣಸಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಗಮನ ಹರಿಸಲಾಯಿತು. ಅಂತೆಯೇ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ನೀಡಿದ ೧೦೦ ಕೋಟಿ ರೂಗಳ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ವೊಂದರ ರಚನೆಯಾಯಿತು. ಇದು ನಾಲ್ಕು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

೧. ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ಏಕಮಾತ್ರ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ಒದಗಿಸಲು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ತರದ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸುವುದು.

೨. ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ವಿಭಿನ್ನ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚು-ಹೆಚ್ಚು ಹಣವನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಅದರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

೩. ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಲವನ್ನು ಕೊಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ಇಲ್ಲವೇ ಹೊಸದಾಗಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

೪. ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಸಾಲ ನೀಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಸಂಬಂಧವೇರ್ಪಡುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ನಗರದ ನಡುವೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಸಂಬಂಧವೇರ್ಪಡುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ನಗರದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನರಿಗೆ ಮತ್ತು ನಗರದ ಬಡ ಜನರಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು.

ಎಂಟನೆಯ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದ ನಗರ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಪರಿಸರ ಉತ್ತಮೀಕರಣ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಏಪ್ರಿಲ್ ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಜನರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಿದ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರವು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸರಬರಾಜು, ಮಳೆನೀರು, ಬಂದರೆ ಹರಿದು ಹೋಗುವಂತೆ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಚರಂಡಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಚರಂಡಿಯ ಕೊಳಚೆ ನೀರು ಬಂದು

ಕಡೆ ನಿಲ್ಲದೆ ಹರಿದು ಹೋಗುವಂತೆ ತೆರೆದ ಚರಂಡಿಗಳು ನಿರ್ಮಾಣ ಅಗತ್ಯತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಬೀದಿಗಳಿಗೆ ದೀಪದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಪಾದಚಾರಿಗಳಿಗೆ, ಸೈಕಲ್ ಸವಾರರಿಗೆ, ಕೈಗಾಡಿಗಳ ಸಂಚಾರಗಳಿಗೆ ಸುಗಮವಾಗಿ ಸಾಗುವಂತೆ ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡುವುದು. ಸಮುದಾಯ ಅಥವಾ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಬಡವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ತಲಾ ೮೦,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳಂತೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಶೇಕಡ ೭೫ರಷ್ಟು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಶೇ ೨೫ರಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಈ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ತೊಡಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಂಡಳಿ, ನಗರಸಭೆ, ಪಾಲಿಕೆ, ಪುರಸಭೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಯೋಜನೆ ಕಳೆದು ಹೋಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವಸತಿ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ನಗರಗಳು ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಕೀರ್ಣಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದತ್ತ ಹೆಚ್ಚು ಒಲವು ಕೋರುತ್ತವೆ. ನಗರಗಳ ನೆಲದ ಸದ್ಬಳಕೆಯನ್ನು ಇದು ಗಮನ ಹರಿಸಲ್ಲ. ಜನಸಂದಣಿ ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಹುಡ್ಕೋ ಯೋಜನೆ ವಿಫಲವಾಗಿದೆ. ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಆದ್ಯತೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸದ್ಬಳಕೆಯತ್ತ ಹುಡ್ಕೋ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು. ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಅತಿ ಬಡವರಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ವಸತಿಗಳು ನಗರಗಳ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿದ್ದು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯ ನೀರು, ಸರಬರಾಜು,ಚರಂಡಿವ್ಯವಸ್ಥೆ, ನ್ಯಾಯಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿಗಳು, ಶಾಲೆಗಳು, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, ಮುಂತಾದ ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಹುಡ್ಕೋ ವಸತಿಗಳ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು ಬಡವರಿಗೆ ಕೈಗೆಟುಕದಾಗಿದೆ. ಆದಾಯಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಿತಿಮೀರಿದ ವೆಚ್ಚದ ಮನೆಗಳಾಗಿವೆ. ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿದೆ. ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚವು ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿಯುವ ವೇಳೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಧಾರಣಾ ಕುಟುಂಬ ವರ್ಗದವರೆಗೆ ನಿಲುಕದಾಗಿವೆ.

ಆ. ಸ್ವರ್ಣ ಜಯಂತಿ ಶಹರಿ ರೋಜುಗಾರ್ ಯೋಜನೆ

ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಪ್ರಾಯೋಜಿಸಿರುವ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯಸರಕಾರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ೧೯೯೭ ರಿಂದಲೂ ಈ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ೧೧೬ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕೊಳಚೆನಿವಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಬಡತನರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿನ ಕುಟುಂಬಗಳು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೆಂದರೆ.

೧. **ನಗರ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ:** ಬಡಜನರಿಗೆ ಲಾಭದಾಯಕ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ವೃತ್ತಿಪರ ಹಾಗೂ

ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಇದರ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ೯ನೇ ತರಗತಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಬಡತನ ರೇಖೆಗಳಿಂತ ಕೆಳಗಿದ್ದು ಅವರ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ೭೬,೦೦೦ ಮೀರಿರಬಾರದು ಮತ್ತು ನಗರದ ಖಾಯಂ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಈ ಮೊದಲು ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಧನಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರಬಾರದು. ಇಂಥವರಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಸಾಲಮಂಜೂರಾತಿ ನೀಡಿದ ನಂತರ ಯೋಜನಾವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಶೇ ೨೫ ರಷ್ಟು ಅಥವಾ ಗರಿಷ್ಟ ೫೦,೦೦೦ ರೂಗಳವರೆಗೆ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಬ್ಲಾಕ್ ಎಂದೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.

೨. ನಗರ ಉದ್ಯೋಗ ವೇತನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ: ಇದು ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವ ಬಡಜನರಿಗಾಗಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ರಚನೆಯ ಗುಂಪಿಗೆ ಒಂದು ರಚನೆಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ೨೦,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಯವರೆಗೆ ಆವರ್ತಕ ನಿಧಿಯನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಲು ಮೀಸಲಿಡಲಾಗಿದೆ.ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿದ್ದು ಅವರ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ೩೬,೦೦೦ ಮೀರಿರಬಾರದು ಮತ್ತು ನಗರದ ಖಾಯಂ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿರಬೇಕು.

೩. ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು: ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವವರಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡಲು ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೇಣದ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಕೆ ಮಾಡುವುದು. ಟೈಲರಿಂಗ್, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ತರಬೇತಿ, ಭಾರಿ ವಾಹನ ತರಬೇತಿ, ಲಘವಾಹನ ತರಬೇತಿ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಲು ಬಡತನರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿದ್ದು ಅವರ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ೩೬,೦೦೦ ಮೀರಬಾರದು ಮತ್ತು ನಗರ ಖಾಯಂ ನಿವಾಸಿಯಾಗಬೇಕು. ೧೮ರಿಂದ ೩೫ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರಾಗಿರಬೇಕು.

೪. ನಗರ ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಲ: ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಜಾಲ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘ–ನೆರೆಹೊರೆ ಗುಂಪು ನೆರಹೊರೆ ಸಮಿತಿ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯ ಜನರಿಗೆ ಸರಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಲಿತ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆರೋಗ್ಯ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಅವರಿಂದ

ಮೂಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಜನರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ಕೊಡಿಸುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಭವಿಷ್ಯವು ಹೇಗೆ ಉಜ್ವಲಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡಿಸದಿದ್ದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಅದೇ ಕೊಳಚೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ಆಧಾರ ಮೇಲೆ ಸಂದಾಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಲು ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿದ್ದು ಅವರ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ೭೬,೦೦೦ ಮೀರಿರಬಾರದು ಮತ್ತು ನಗರದ ಖಾಯಂ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿರಬೇಕು ೧೮ ರಿಂದ ೪೫ ವರ್ಷದವರಾಗಿರಬೇಕು.

೫. ನಗರ ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಸಹಾಯ ಉದ್ಯೋಗ: ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾರೆಯೋ ಅಂತಹ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಸಣ್ಣ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ನೀಡುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪ್ರತಿ ಉದ್ಯಮದ ಗರಿಷ್ಠ ಘಟಕ ವೆಚ್ಚ ರೂ ೫೦,೦೦೦ ಗಳಾಗಿದ್ದು ಘಟಕದ ವೆಚ್ಚದ ಶೇ ೫ರಷ್ಟನ್ನು ಪ್ರತಿ ಫಲಾನುಭವಿಯ ಸ್ವಂತ ಮಾರ್ಜಿನ್ ಹಣವನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಲಂ ಜಗತ್ತು ೩.೨ ಆದರೆ ಇದನ್ನು ೧-೪-೨೦೦೯ ರಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಸಾಲ ಮಂಜೂರಾತಿ ನೀಡಿದ ನಂತರ ಯೋಜನೆ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಶೇ ೩೫ರಷ್ಟು ಅಥವಾ ಗರಿಷ್ಠ ೩ ಲಕ್ಷ ರೂ ಗಳವರೆಗೆ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಎಂಡ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಗುಂಪಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿದ್ದು ಅವರ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ೩೬,೦೦೦ ಮೀರಬಾರದು ಮತ್ತು ನಗರದ ಖಾಯಂ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಪಡೆದಿರಬಾರದು ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡಾ ೫ ರಷ್ಟು ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪಾವತಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಟಕಕ್ಕೆ ಕನಿಷ್ಠ ೫ ಜನ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಇರಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಉಳಿತಾಯ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

೬. ನಗರ ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಸಹಾಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ: ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಕೇವಲ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಇರುವರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಅಡಿ ೧೦ ರಿಂದ ೨೦ ಜನ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ರಚನೆಯಾದ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ೨೦,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೆ ಆವರ್ತಕ ನಿಧಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಲು ಬಡತನರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿದ್ದು ಅವರ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ೩೬,೦೦೦ ಮೀರಿರಬಾರದು ಮತ್ತು ನಗರದ ಖಾಯಂ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿರಬೇಕು.

೭. ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು: ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವವರಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡಲು ತರಬೇತಿಯನ್ನು

ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮೇಣದ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಕೆ ಮಾಡುವುದು ಟೈಲರಿಂಗ್, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತರಬೇತಿ, ಭಾರಿವಾಹನ ತರಬೇತಿ, ಲಘ ವಾಹನ ತರಬೇತಿ, ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಲು ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿದ್ದು ಅವರ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ೩೬,೦೦೦ ಮೀರಿರಬಾರದು ಮತ್ತು ನಗರದ ಖಾಯಂ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿರಬೇಕು ೧೮ ರಿಂದ ೩೫ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವ ರಾಗಿರಬೇಕು.

೮. ನಗರ ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಲ: ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘ, ನೆರೆಹೊರೆ, ಗುಂಪು, ನೆರೆಹೊರೆ ಸಮಿತಿ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯದ ಜನರಿಗೆ ಸರಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಲಿತ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವದಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಕುರಿತು ಜನರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ನಗರದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಜನರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಅವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಭವಿಷ್ಯವು ಹೇಗೆ ಉಜ್ವಲಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸುವುದು ಮಕ್ಕಳು ಅದೇ ಕೊಳಚೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ಅವರಲ್ಲಿ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಎಂಬುದನ್ನು ಕೂಡ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿದೆ.

ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಡಜನರಿಗಾಗಿ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮೂಲಕ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ೨೫ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಹಾಯಧನವಾಗಿ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮೂಲಕನೇ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆದವರಿಗೆ ಸಾಲ ಮರುಪಾವತಿಯಾಗುವವರಿಗೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಯ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಸಾಲದ ಕೊನೆಗೆ ೨೫ ಸಾವರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಹಾಯ ಧನವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟೇ ಕಂತಿನ ಮೂಲಕವೇ ಮರುಪಾವತಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಣವಿದ್ದಾಗ ಎಲ್ಲ ಹಣವನ್ನು ತಿರಿಸುತ್ತೇನೆಂದರೆ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನವರು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಬ್ಯಾಂಕಿನವರಿಗೆ ಬಡ್ಡಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡ ಬಡಜನರನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಾಲಗಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಬದಲಿಸುವುದು ಅತಿ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

೫.೪ ನಿರ್ಮಲ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ

ರಾಜ್ಯದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯತ್ನ ಹಾಗೂ ಒತ್ತು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಯಾವತ್ತು ಮುಂಚೂಣೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ೧೯೮೫ ರಿಂದಲೂ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಹಾಗೂ ವಿದೇಶಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ಡ್ಯಾನಿಡಾ, ರಾಯಲ್ ನೆದರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್, ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್, ಯುಸೆನಿಫ್, ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯವು ಹಲವಾರು ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದು ೮ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿತು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ರೂಪಿಸುವ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ೩೦ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಬಯಲು ವಿಸರ್ಜನಾ ಮುಕ್ತ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು ಗುರಿ ಹೊಂದಲಾಗಿದೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಗೃಹಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಸುರಕ್ಷಿತ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸೂಕ್ತ ವಿಲೇವಾರಿ ಕಸ ಮತ್ತು ಬಳಸಿದ ಗಲೀಜು ನೀರಿನ ವಿಲೇವಾರಿ ವಿಸ್ತೃತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ನಿರ್ಮಲ ಭಾರತ್ ಅಭಿಯಾನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯವು ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದ್ದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಈ ಆಂದೋಲದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಈ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜನ ಕೇಂದ್ರಿತ ಬೇಡಿಕೆ ಆಧಾರಿತ ಸಮುದಾಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಯೋಜನೆಯಿಂದಲೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ ರೂಪಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಶಾಲಾ ಶೌಚಾಲಯ, ಅಂಗನವಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಗಳನ್ನು ಈ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ದಿನಾಂಕ ೧/೦೪/೨೦೧೨ ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ಮಲ್ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಎಂದು ಪುನರ್‌ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ದಿನಾಂಕ ೧/೦೪/೨೦೧೨ ರಿಂದ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್ ಮತ್ತು ಎ.ಪಿ.ಎಲ್ (ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ ಅನುಸೂಚಿತ ಪಂಗಡ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿಸಣ್ಣ ಕುಟುಂಬಗಳ ಭೂರಹಿತ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಶೌಚಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರ ೩೨೦೦% ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ೧೫೦೦% ಒಟ್ಟು ರೂ ೪೭೦೦ ಗಳು ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ೨೬ ದಿನಗಳ ಮಾನವಕೂಲಿ ರೂ ೪೫೦೦ ಮತ್ತು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ವಂತಿಕೆ ರೂ ೮೦೦% ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು ರೂ ೧೦,೦೦೦ ಹಾಗೂ ಹಣದಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು

ಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಈ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಜನಾಂದೋಲನವಾಗಿಸಲು ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಭಿನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಜನರಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ರೀತಿಯ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಈ ಆಂದೋಲನದಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶೌಚಾಲಯ ಎಂದರೆ ದುಬಾರಿ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಿರುವ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಸರಳ ಶೌಚಾಲಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ ೭೩ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೯೨ ರ ಪ್ರಕಾರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದೆ ಅದರಂತೆ ಈ ಆಂದೋಲನದ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

* ಆಂದೋಲನದ ಗುರಿಗಳು
* ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನರ ಜೀವನಮಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಣೆ
* ಕಸದ ಹಾಗೂ ಬಳಸಿದ ಗಲೀಜು ನೀರಿನ ಸೂಕ್ತ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವುದು.
* ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಅಂಗನವಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಕಾಪಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಶುಚಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಸ್ವಚ್ಚತೆಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸುವುದು.
* ಗ್ರಾಮೀಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮಳಿಗೆಗಳು ಅಥವಾ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕೇಂದ್ರಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ
* ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳ ಸುತ್ತಲಿನ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಚರಂಡಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮಾಡುವುದು.

ನಿರ್ಮಲ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಯೋಜನೆ

ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರ ನಗರ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೈಗೊಂಡ ಸೀಟರ್ ಶೌಚಾಲಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-೧

ನಿರ್ಮಲ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಯೋಜನೆ

ಕ್ರಸಂ	ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಹೆಸರು	ಶೌಚಾಲಯ	ಖರ್ಚಾದ ಮೊತ್ತ ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ
೧	ಉಮಾಶಂಕರ ಕಾಲೊನಿ	೦೧	೪.೦೦
೨	ಭಗತ್‌ಸಿಂಗ್‌ನಗರ	೦೧	೪.೦೦
೩	ಕಮಲನಗರ	೦೧	೪.೦೦
೪	ಮಿಲ್ಲರ್‌ಪೇಟೆ	೦೧	೪.೦೦
೫	ಬಸವಕುಂಟೆ	೦೧	೪.೦೦
೬	ಕೊರಚರ ಕಾಲೋನಿ	೦೧	೪.೦೦
೭	ಬಂಡಿಮಟ್ಟಿ ಪ್ರದೇಶ	೦೧	೪.೦೦
೮	ಡಿ.ಸಿ ಕಾಲೋನಿ	೦೧	೪.೦೦
೯	ಚಲುವಾದಿ ಕೇರಿ	೦೧	೪.೦೦
೧೦	ಗೋಪಾಲ ಸ್ವಾಮಿನಗರ	೦೧	೪.೦೦

[ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಮಂಡಳಿ,ಬಳ್ಳಾರಿ] = ೪೦.೦೦೦ ಲಕ್ಷ

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ನಿರ್ಮಲ್ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ೧೦ ಸೀಟರ್‌ನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ನಿರ್ಮಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಗರದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು.

* ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ

ಈ ಯೋಜನೆಯು ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ೧೬ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ೬೯೭ ವಾಂಬೆಗಳಿವೆ. ಹಮಾಮಾ ಪದರು ಹಾಕುವ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ೨೦.೭೫ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

* ವಾಂಬೆ ಯೋಜನೆ ಮನೆಗಳು:

ಈ ಯೋಜನೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಗರದ ಹಲವೆಡೆ ಮನೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿವೆ.

೫.೫ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ

ಭಾರತ ದೇಶ ಸಬಲೀಕರಣ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಸಾಧನೆಯ ಹಾದಿಕ್ರಮಿಸಿ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಹಲವು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸುಮಾರು ನೂರಕ್ಕೂ ಶತಮಾನಗಳ ಇತಿಹಾಸ ಹೊಂದಿರುವ ಭಾರತ ಹಲವು ಮಹತ್ವದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಸಂಶೋಧನೆ, ವಿಜ್ಞಾನ ಹೀಗೆ ಭಾರತೀಯರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಂಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತವು ಅನೇಕ ದಶಕಗಳ ನಂತರ ಮುಂದುವರೆದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅತಿವೇಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಶಿಖರ ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಮೃದ್ಧ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿ ಭಾರತವನ್ನು ಇನ್ನು ಮಂದುವರೆಯುವ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕನಸು ಅದೇ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಕನಸು. ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡಬೇಕು. ನಿರ್ಮಲ ಗ್ರಾಮ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಂಬ ಕನಸು ಕಂಡ ಬಾಪೂಜಿ ಈ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಸ – ಚಿಗುರು ಹಳೆ ಬೇರು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಯೋಜನೆ ಹೊರತಂದಿದ್ದು ಇಂದು ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದೆ. ಬಗೆ ಬಗೆಯ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯೋಜನೆಗೆ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಬರುವುದು ಸಹಜ. ಅದರಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಯೋಜನೆಗೆ ಹಲವು ರೀತಿಯ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಕೇಳಿಬಂದಿವೆ.

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗೆ ಸ್ವಯಂ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿವೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆ ದೇಶಗಳಂತು ಭಾರತವನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಅಡಿಕೊಂಡವು ಎನ್ನುವುದು ಈಗಾಗಲೇ ಭಾರತದಂತಹ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಯೋಜನೆ

ಭಾರತ ಸರಕಾರವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಜನರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮಹಿಳೆಯರ ಗೌರವ ಘನತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ೯೯ ರಿಂದ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ೧೧ನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಮಂದುವರೆಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ೨೦೧೨ರ ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಿಂದ ನಿರ್ಮಲ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಎಂದು ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ ೧೨ನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲಾಯಿತು.

೨೦೧೪ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨ರಂದು ನೈರ್ಮಲ್ಯೀಕರಣ ಕೇಂದ್ರಿತ ಸಮಗ್ರ ನೈರ್ಮಲೀಕರಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇಗ ತುಂಬಲು ಭಾರತದ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳು ಭಾರತ ಮಿಷನನ್ನು

ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಈ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಮಿಷನ್ ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತದ ಮಿಷನ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಅಂದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಮಿಷನ್‌ಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ೨೦೧೯ನೇ ಇಸ್ವಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತದ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ತನ್ಮೂಲಕ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ೧೫೦ನೇ ಜಯಂತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಘನ ಮತ್ತು ದ್ರವ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮೂಲಕ ಬಯಲು ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ ನಿಷೇಧಿಸುವುದು. ಹಾಗೂ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಮಿಷನ್ ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ (ಎಮ್.ಎನ್.ಆರ್.ಈ ಜೆ.ಏ) ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಕುಟುಂಬಗಳಿಗೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತಮಿಷನ್ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸೂತ್ರಗಳು ೦೨/೧೦/೨೦೧೪ ರಿಂದ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಇಡೀ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಜಾರಿಗೊಂಡಿದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನದ ಗುರಿಗಳು :

1. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶುಚಿತ್ವ ಕಾಪಾಡುವುದು.
2. ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬಗಳು ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡ ಬಳಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಬಯಲು ಮಲವಿಸರ್ಜಜನೆ ಮುಕ್ತ ಮಾಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು:
3. ನಗರ/ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಮಹತ್ವ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು.
4. ಅಂಗನವಾಡಿ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣದ ಮುಖಾಂತರ ಮಗುವಿನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸುವುದು.
5. ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲಾಗುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು.
6. ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨.೨೦೧೯. ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನದ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು.

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು:

೧. ಬಯಲು ಮಲವಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛತೆ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಜೀವನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು.

೨. ಬಯಲು ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮೂಲನೆ

೩. ಮಲ ಹೊರುವ ಪದ್ಧತಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರ್ಮೂಲನೆ

೪. ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನಸಿಕ ಬದಲಾವಣೆ

೫. ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆ

೬. ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯದ ನಡುವಿರುವ ಸಂಬಂಧದ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು.

೭. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಳಗಿನ ಮನುಷ್ಯ ಜಾಗೃತನಾಗಬೇಕು. ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅರಿವು ಮೂಡಬೇಕು.

೮. ರಾಷ್ಟ್ರನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ದೇಶದ ಯುವಜನತೆಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹಕಾರಿ ಎಂಬ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸುವುದು.

* ಮನೆ, ಶಾಲೆ, ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಹಳ್ಳಿ, ನಗರ, ರಾಜ್ಯ, ದೇಶ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದರು ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಇರಬೇಕು. ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ತಗಲುವ ರೋಗಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

* ಗಾಂಧೀಜಿ ಕಂಡ ಕನಸು ನನಸು ಮಾಡುವುದು. ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮುನುಷ್ಯರಿಗೆ ತಗಲುವ ರೋಗಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

* ದೇಶದಲ್ಲಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಬಡತನ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಬಾಳು ಸಮಪಾಲು ನೀಡುವುದು. ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಭಾವ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದು ಉತ್ತಮ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ಪಣತೊಡುವುದು.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಯೋಜನೆ ಭಾರತದಂತಹ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿರುವ ಕಾರಣ ಅತೀ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಕಲ್ಪನೆ ಹಳೇಯದಾಗಿರಬಹುದು. ಅದು ಇಟ್ಟಿರುವ ಹೆಜ್ಜೆ ನವೀನವಾಗಿದೆ. ದೇಶದ ಯುವಜನತೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ದುಡಿಯುವ ಕಿಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಆಯಾಮದಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಲು ಯುವಜನತೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ತನ್ನ ತಾನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಯೋಚನೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ ಜಯಂತಿಯಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ರಜೆ ಇದ್ದು, ಅದರ ಲಾಭದ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲಾ ಸರಕಾರ ನೌಕರರೂ ರಜೆಯನ್ನು ಮಜವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. ಗಾಂಧಿಜೀಯವರ ಭಾವಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾಲಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಜಯಂತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಪರಿಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಈ ಬಾರಿ ತಳ್ಳಿಹಾಕಿದೆ. ಈ ದಿನದಂದು

ಎಲ್ಲಾ ನೌಕರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಚೇರಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛತೆಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹವಾದ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಜಯಂತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲು ಕೇಂದ್ರಸರಕಾರ ಒಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟಿರುವುದು ಎಲ್ಲರೂ ಪಕ್ಷಭೇದ ಮರೆತು ಸ್ವಂಧಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಈ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಯೋಜನೆ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಇಂತಹ ಸರಕಾರಿ ರಜೆಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮವನ್ನು ನೀಡಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಸಬಲೀಕರಣದ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಎತ್ತ ಸಾಗಿದೆ ಭಾರತ ಎಂಬ ಆತಂಕ ಜನರ ಮನಸ್ಸಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿತ್ತು. ದೇಶ ಈ ಅನುವಂಶೀಯ ರಾಜಕಾರಣದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಯಾವಾಗ ಎಂದು ಕಾಯಿತ್ತಿದ್ದರು. ಇದೀಗ ದೇಶದ ಕನಸೊಂದು ನನಸಾಗಿ ಹೊಸದೊಂದು ರಾಜಕೀಯ ಭವಿಷ್ಯ ಬರೆದಿರುವ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ತರುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯವಾದ ಹೆಜ್ಜೆಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸದೊಂದು ಆಶಾಕಿರಣ ಮೂಡಿಸಲಿರುವ ಸ್ವಚ್ಛಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಜನಪರವಾಗಲಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದೇ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಮತ್ತು ಮೊದಲ ಗುರಿ ಎಂಬ ಧ್ಯೇಯವಾಕ್ಯದೆಡೆಗೆ ಜನರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಮಹತ್ವದ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಅಣಿಯಾಗಿರುವ ಮಾನ್ಯ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳು ದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಹೊಡೆದೋಡಿಸಲು ಶ್ರಮವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಯೋಜನೆಯೂ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಲಿದ್ದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಮಹತ್ವ ಹೇಳಿಕೊಡಲಿದೆ. ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛಭಾರತ ಕನಸಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕಲಿದೆ.

ಈ ಯೋಜನೆಯೂ ತನ್ನ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ. ದೇಶದ ಕೊಳೆಯನ್ನು ತೊಳೆಯುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಕನಸು ನನಸು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೋದಿ ಕನಸಿನ ಹಾಗೆ ಮಹತ್ವದ ಯೋಜನಾ ಜಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೦೨ ರಿಂದ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯವರೇ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದ್ದರು. ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತ ಮೂಡಿಸಲು ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಈ ಮಹತ್ವದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಮೂಲಕಾರಣ ದೇಶವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವುದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಿಂದ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಲಿದೆ. ಮತ್ತು ಜನರು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಕರೆತರುವಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಲಿದೆ ಎಂಬ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಯೋಜನೆ ಚಾಲನೆಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ

ಮಹತ್ವದ ಘಟ್ಟವೊಂದು ಹೊರ ಬರಲಿದೆ. ಹಲವು ಉತ್ತಮ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಈ ಸ್ವಚ್ಛಭಾರತ ಅಭಿಯಾನವು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಂದ ಜಾರಿಯಾಗಲಿ ಎಂಬುವುದು ಆಶಯ.

ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಯೋಜನೆಗಳು

೧. **ಜನನಿ ಸುರಕ್ಷಾ ಯೋಜನೆ:** ಈ ಯೋಜನೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರೋಗ್ಯ ಅಭಿಯಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ೨೦೦೫ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾಯಂದಿರ ಮರಣ ಮತ್ತು ಶಿಶುಮರಣ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ತಗ್ಗಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಕಡುಬಡತನದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತಹ ಗರ್ಭಿಣಿಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ರೂ ೫೦೦/- ಸಹಾಯಧನ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದ ನಗರ/ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ರೂ ೭೦೦/- ಸಹಾಯಧನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ನೋಂದಾಯಿತ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಜರಿನ್ ಹೆರಿಗೆ ಆದರೆ ೭೫೦೦ ರೂಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಜರಿನ್ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ೭೦೦ ಸಹಾಯಧನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ನೋಂದಾಯಿತ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಜರಿನ್ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ೭೦೦ ರೂಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆರೋಗ್ಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಹಿಂದುಳಿದ ಏಳು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ವಿಜಾಪುರ, ಬೀದರ್, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ರಾಯಚೂರು, ಹಾಗೂ ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಸೇವೆ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆ ಭತ್ಯೆ ೭೦೦ ರೂ ಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸೌಲಭ್ಯವು ಸರ್ಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಸೇವೆಯನ್ನು ವಾರದ ೭ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ೨೪ ಗಂಟೆಗಳ ಸೇವೆಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

೨. **ಪ್ರಸೂತಿ ಆರೈಕೆ:** ಈ ಯೋಜನೆಯು ೨೦೦೮-೦೯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಹಾಗೂ ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಗರ್ಭಿಣಿಯರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಆರೈಕೆಗೆ ಹೆರಿಗೆಗೆ ಮುನ್ನ ಆಯಾ ಕಿರಿಯ ಮಹಿಳಾ ಆರೋಗ್ಯ ಸಹಾಯಕಿಯರಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಂಡ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವ ಕುಟುಂಬದ ಗರ್ಭಿಣಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಈ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರಿಂದ ಗರ್ಭಿಣಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಏಳನೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ೧೦೦೦ ರೂಗಳನ್ನು ಚೆಕ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ೧೦೦೦ ರೂಗಳ ಚೆಕ್‌ನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆ ಹಣದಿಂದ ಗರ್ಭಿಣಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಉತ್ತಮ ಪೌಷ್ಟಿತ ಆಹಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಗುಣವಂತಳಾಗಲೆಂದು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಹೆರಿಗೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಹಾಗೂ ಸಕಾಲಿಕರೋಗ ತಪಾಸಣ ಮಾಡಿಸುವುದು ಗರ್ಭಿಣಿ ಸ್ತ್ರಿಯರಿಗೆ ಪೌಷ್ಠಿಕಾಂಶವುಳ್ಳ ಆಹಾರವನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಹಣಕಾಸಿನ

ನೆರವು ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನವಜಾತಿ ಶಿಶುವಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸಬೇಕೇಂಬುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

೩. ಮಡಿಲು ಯೋಜನೆ: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಆರೋಗ್ಯದ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ತಾಯಿಭಾಗ್ಯ ಯೋಜನೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ನೂತನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಮಡಿಲು ಯೋಜನೆ ೨೦೦೭-೦೮ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಬಡತನರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವ ಕುಟುಂಬದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹೆರಿಗೆಯ ನಂತರ ಒಂದು ಮಡಿಲು ಕಿಟ್ಟನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗುವಿಗೆ ಬೇಕಾದ ೧೯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಬಂಧಿಯೋಜನೆಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ೮೦೦ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೮ ಜನ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳು ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲ ಮಹಿಳೆಯರ ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ಲಾಭ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊಡುವ ಹಣಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ತಿರುಗಾಡಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ಮೊದಲೇ ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದಿರುವವರು ಅವರಿಗೆ ಫಲಾನುಭವಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅರಿವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೪. ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಯೋಜನೆ: ೨೦೦೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಅನುಸಾರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಅನುಪಾತವು ೨೦೦೬-೨೦೦೭ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎಂಬ ಹೊಸ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆ ಉದ್ದೇಶ ಲಿಂಗ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸುವುದು. ಹೆಣ್ಣು ಭ್ರೂಣಹತ್ಯೆಯನ್ನು ತಡೆಯುವುದು, ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹವನ್ನು ತಡೆಯುವುದು, ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಟ್ಟ ಆರೋಗ್ಯ ಮಟ್ಟ ಉತ್ತಮಪಡಿಸಿ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು ಹೆಣ್ಣುಮಗುವನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯನ್ನಾಗಿ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತಹ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಒಂದು ದಂಪತಿಗೆ ಕೇವಲ ೨ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವಂತಹದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಲು ಕೆಲವೊಂದು ಅರ್ಹತೆಗಳಿಗೆ ಬಡತನರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವಂತಹ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಜನಿಸಿರಬೇಕು. ಕುಟುಂಬವು ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸರಬರಾಜು ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ನೀಡುವ ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್ ಕಾರ್ಡನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಕುಟುಂಬದ ೨ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೌಲಭ್ಯದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೩ನ್ನು ಮೀರಬಾರದು. ಪೋಷಕರು ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಮಗುವಿನ ಜನನ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ ರೋಗನಿರೋಧಕ ಲಸಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಸಿರಬೇಕು. ಮಗು ಜನಿಸಿದ

ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗಾಗಿ ಮಂಜೂರುಗಾಗಿ ಅರ್ಜಿಸಲ್ಲಿಸಿ ಭಾರತೀಯ ಜೀವವಿಮಾ ನಿಗಮಕ್ಕೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಬೇಕು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಲಾಭವನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಅರ್ಹತೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

೫. ಬಾ ಮರಳಿ ಶಾಲೆಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ: ಮಾನ್ಯ ಆಯುಕ್ತರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಬೆಂಗಳೂರುರವರ ಸುತ್ತೋಲೆ ೨೦೦೨-೨೦೦೩ ದಿ.೭/೧೦/೨೦೦೨ ರಂತೆ ೬ರಿಂದ೧೪ ವರ್ಷವಯಸ್ಸಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ದಾಖಲಾಗಿ ಹಾಜರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು "ಬಾ ಮರಳಿ ಶಾಲೆಗೆ" ಎಂಬ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ೨೦೦೨ರ ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಂತೆ ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸಹ ಶಿಕ್ಷಕರು ಶಾಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿ ಸಮಿತಿ (School Development Monitoring Committee) ಯವರು ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಯುವಕ ಯುವತಿ ಮಂಡಳಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ತಮ್ಮ ಶಾಲಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಗೈರು ಹಾಜರಾದ ಮಕ್ಕಳ ಪಟ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಮನೆಮನೆಗೆ ತೆರಳಿ ಪೋಷಕರ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ಮನವೊಲಿಸಿ ಮಗುವನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕರೆತರುವರು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದು.

೬. ಬೀದಿಯಿಂದ ಶಾಲೆಗೆ: ಮಾನ್ಯ ನಿರ್ದೇಶಕರು (ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ) ಇದರ ಸುತ್ತೋಲೆ ಸಂ ೦೧/೨೦೦೩-೦೪ ೧೮-೭-೨೦೦೩ ರಂತೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ೬-೧೪ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವರ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬೀದಿಯಿಂದ ಶಾಲೆಗೆ ಎಂಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಇದರಂತೆ ಬೀದಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿ ಅವರನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಶಿಕ್ಷಕರು ಶಾಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿ ಸಮಿತಿ ಹಾಗೂ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಉತ್ತಮ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಸಹಕರಿಸುವರು.

೭. ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆ: ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಮೂಲಕ ಗಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಬಲೀಕರಣದ ಧ್ಯೇಯದೊಂದಿಗೆ ೨೦೦೦-೦೧ ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಬಡತನ ಕುಟುಂಬದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಥವಾ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮಾನ ಮನಸ್ಸಿನ ಭೂರಹಿತ ಮಹಿಳಾ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಪರಿಶಿಷ್ಟಜಾತಿ ಅಥವಾ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ೧೫-೨೦ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿಸಿ ೧.೩೦ಲಕ್ಷ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ೧.೪೦ ಲಕ್ಷ ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಸುಮಾರು ೨೦.೦೦ ಲಕ್ಷ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗುಂಪಿನ ಸದಸ್ಯರು

ಪ್ರತಿದಾರ ಸಭೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದು ಕನಿಷ್ಟ ರೂ ೧೦% ನ್ನು ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿತಾಯದ ಮೊತ್ತದಿಂದ ಸದಸ್ಯರು ಆಂತರಿಕ ಸಾಲ ಪಡೆದು ತಮ್ಮದಿನನಿತ್ಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಆದಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಗುಂಪುಗಳು ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ -೨೦೧೩ರ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ರೂ ೧೩೮೩.೫೪ ಕೋಟಿ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ೧೨೪೬೨೦ ಗುಂಪುಗಳು ರೂ ೧೪೪೦.೬೦ ಕೋಟಿಯನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಆದಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ರೂ ೩೬೮೮.೬೨ ಕೋಟಿಗಳ ಆಂತರಿಕ ಸಾಲದ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

೮. **ದೇವದಾಸಿ ಪುನರ್ವಸತಿ ಯೋಜನೆ:** ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ರಾಜ್ಯದ ೧೪ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಬೆಳಗಾಂ, ಬಿಜಾಪುರ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಕೊಪ್ಪಳ, ರಾಯಚೂರು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಧಾರವಾಡ, ಹಾವೇರಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಯಾದಗಿರಿ, ದಾವಣಗೆರೆ ಮತ್ತು ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮಾಜಿ ದೇವದಾಸಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಘಟಕ ವೆಚ್ಚ ರೂ ೨೦ ಸಾವಿರ ಗಳವರೆಗೆ ವಿವಿಧ ಆದಾಯ ಉತ್ಪನ್ನಕರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಶೇಕಡ ೫೦ರಷ್ಟು ಸಾಲವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಈ ಸಾಲದ ಶೇಕಡ ೫೦ರಷ್ಟು ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ನಿಗಮದಿಂದ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಜಾಗೃತಿ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಹಾಗೂ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಕಿರುಸಾಲದ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ೬ರ ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಸಹ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೯. **ವಿಧವಾ ವೇತನ:** ವಿಧವಾ ವೇತನವನ್ನು ೧೯೮೪ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಇದನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಂಡ-ತೀರಿಕೊಂಡ ನಿರ್ಗತಿಕ ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಯಾಗಲು ಮಹಿಳೆಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ೧೮ ವರ್ಷವಾಗಿರಬೇಕು. ವಿಧವೆಯರ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ೨೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರಬೇಕು. ಈ ವಿಧಾವಾ ವೇತನ ಮೊದಲು ಕೇವಲ ೭೫ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ೧೯೯೦ ರಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ೨೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಏರಿಕೆ ಮಾಡಿದರು. ನಂತರ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೆ ೫೦೦ ರಿಂದ ೬೦೦ಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ನಿರ್ಗತಿಕ ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೧೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಆದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಈಗಾಗಲೇ ವಿಧವಾ ವೇತನ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಲಿ ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರ ವೇತನ ನಿಂತು ಹೋಗಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರವು ಸಂದರ್ಶನದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ಮಕ್ಕಳು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತುಂಬ ಮಹಿಳೆಯರು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು. ವೇತನ ನೀಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ದೇಶದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನ ಇಂದು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಮಹಿಳೆ ಹೇಗೆ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣ. ಮಹಿಳೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ್ದಾಳೆ. ಸರ್ಕಾರ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ರೂಪಿಸಿದ ಹಲವು ಯೋಜನೆಗಳು ಯಶಸ್ಸು ಕಾಣದೇ ನಗರ ಪ್ರದೇಶ ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಯೋಜನೆಗಳು ಕೇವಲ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಅವು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ ಸಹ ಅಸಮರ್ಪಕವಾಗಿವೆ. ಬಳಕೆಯಾಗಿ–ಕೊಳಗೇರಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿದೆ.

ಕೊಳಗೇರಿ ಮಹಿಳೆಯರು ವಿಧಿವೇ ವೇತನ ಅಸಮರ್ಪವಾಗಿ ಬಳಿಕೆಯಾಗಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಗೇರಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗದೆಯಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಕೊಳಗೇರಿ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಹ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಆರ್ಥಿಕ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಕುಲಕಸುನೊಂದಿದೆ. ಬೀಡಿ ಕಟ್ಟುವುದು, ಹಗ್ಗ ಹೊಸೆಯುವುದು, ಹೂಕಟ್ಟುವುದು, ಮನೆಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು, ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಕೆಲಸ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಬರುವ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ಉದ್ಯೋಗ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಇಂತಹ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರ ಮನೆಯ ಹೊರಗೂ ದುಡಿಯಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮನೆಯ ಅಡಿಗೆಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಾಳಜಿ ಸಂಸಾರ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಜನೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲನೆ ಕುಟುಂಬದ ಜಾವಾಬ್ದಾರಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೆಳವರ್ಗದ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮೇಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪಾತ್ರ: ನಗರದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇವೆ. ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಉದ್ದೇಶ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಉಲ್ಲೇಖನಾರ್ಹ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ ಮಾರ್ಗ ಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಜನಪರ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆ: ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡವರು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರವು ಶೇ. ೨೨.೭೫ರ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಇದು ನಗರದ ಬಡವರ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಜಾರಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ,

ವಸತಿ ಯೋಜನೆ : ಈ ಯೋಜನೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಯಾಗಲು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಾಗಿದ್ದು ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯ ೩೬೦೦೦ ರೂಗಳನ್ನು ಮೀರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ನಿವೇಶನವು ಫಲಾನುಭವಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿದ್ದು, ಆಸ್ತಿತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಪಾವತಿಸಿದ ದಾಖಲೆಗಳು ಇರತಕ್ಕದ್ದು. ನಿವೇಶವು ೨೨.೫ ಚದರ ಅಡಿಯಿಂದ ೪೦೦ ಚದರ ಅಡಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಇರತಕ್ಕದು. ಇಂತಹ ಫಲಾನುಭವಿಗೆ ೭೦,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಮೊತ್ತವನ್ನು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ತಳಪಾಯ, ಲಿಂಟರ್ ಮೇಲ್ಚಾವಣೆ ಮುಕ್ತಾಯದ ನಂತರ ಹಣವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾರಿ ಶಸ್ತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಸಹಾಯ ಧನ : ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಗರದ ಖಾಯಂ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿರುವ ಮಹಿಳೆ ಅಥವಾ ಪುರಷ ಫಲಾನುಭವಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ೨೬,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು ಮೀರಬಾರದು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಪಡೆದಿರಬಾರದು. ಅಂಥವರಿಗೆ ಯಶಸ್ವಿನಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನಿಯಾಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಒಂದು ಬಾರಿ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೂ ಇದು ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪದವಿ ಹಾಗೂ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಗಳಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು : ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಿಯುಸಿ ಬಿ.ಎ. ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ ಬಿ.ಕಾಂ ಎಂ.ಎ. ಎಂ.ಕಾಂ. ಎಂ.ಎಸ್ಸಿ, ಎಂ.ಎಡ್. ಬಿ.ಇ. ಎಲ್.ಎಲ್.ಬಿ. ಎಂ.ಬಿ.ಬಿ.ಎಸ್. ಮತ್ತು ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದವರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಯಾಗಲು ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿದ್ದು ಕುಟುಂಬದವರ ವಾರ್ಷಿಕ ವರಮಾನ ರೂ. ೨ ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು ನಗರ ಖಾಯಂ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿರಬೇಕು.

ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯ : ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿದ್ದು ಅವರ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ೩೬,೦೦೦ ಮೀರಿಬಾರದು. ನಗರ ಖಾಯಂ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಮನೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಲಗತ್ತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಎರಡು ಸಮಾನ ಕಂತುಗಳಲ್ಲಿ ೧೫,೦೦೦ ರೂ ಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಗುತ್ತದೆ.

ಅಡುಗೆ ಅನಿಲ : ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಅಡುಗೆ ಅನಿಲ ಸಂರ್ಪ ಪಡೆಯಲು ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ನಂತರ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳ ಪೂರೈಕೆ : ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಆರು ತಿಂಗಳ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದಂತಹ ಮಹಿಳೆ ಅಥವಾ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು

ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಡತನರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿದ್ದು ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ೨೬,೦೦೦ ಮೀರಿರದ ನಗರದ ಖಾಯಂ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಲು ಅರ್ಹರು.

ಸ್ಲಂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರ: ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರ ಕೊಳಗೇರಿ ಸ್ಲಂ ಅಭಿವೃದ್ದಿ ಕೇಂದ್ರವು ಸ್ಲಂ ಜನರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುರಿತು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸ್ಲಂ ಜನರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ನಿರ್ವಹಣೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇ ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಒಟ್ಟು ೬೦ ಸ್ಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ೨೦ ಜನರು ಸಮಸ್ಯೆ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು.

೧. ಜನರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.

೨. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಟೈಲರಿಂಗ್ ತರಬೇತಿ.

೩. HIV/ADIS ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಾಡುವುದು.

೪. ಕ್ಷಯರೋಗ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಾಡುವುದು.

೫. ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗಾಗಿ ರ‍್ಯಾಲಿ ಮಾಡುವುದು.

೬. ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಾಡುವುದು.

೭. ಬಾಲ್ಯ ವಿಹಾಹವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು.

೮. ಪೋಲಿಯ ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಾಡುವುದು.

೯. ಮಹಿಳೆಯ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು.

೧೦. ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ರೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಬೀದಿ ನಾಟಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಾಡಿದವರ ಮೂಲಕ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು.

೧೧. ಸ್ವಚ್ಚ ಮತ್ತು ಕಾಯಿಲೆ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಥ ಮಾಡುವುದು.

೧೨. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಮೆಹಂದಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಾಡುವುದು.

೧೩. ಅಂಗನವಾಡಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅರಿವು ಮಾಡಿಸಲು ಮನೆಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ತಿಳಿಸುವುದು.

* ಚರಂಡಿ ಮತ್ತು ಬಯಲು ಶೌಚಾಲಯದಿಂದ ಹರಡುವಂತ ಕಾಯಿಲೆ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು.

* ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಬಿರ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವು / ಏಡ್ಸ್ / ಎಚ್.ಐ.ವಿ / ತಪಾಸಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು.

* ಕಣ್ಣು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸುವುದು.
* ಗರ್ಭಿಣಿ ಮತ್ತು ಬಾಣತಿಯರ ಅಪೌಷ್ಠಿಕತೆ ಆಹಾರ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು.
* ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ ೨೦೦೫ ರ ಕುರಿತು ಅಕ್ಷರಸ್ಥ ಮುಖಂಡರಿಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು.
* ಗೃಹ ಕಾರ್ಮಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಜಾಥಾ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ನಾಯಕತ್ವದ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು.
* ಸ್ವಯಂ ಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು.
* ವಸತಿಯೋಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.
* ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ವಯಸ್ಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕುರಿತು ಗಮನ ಹರಿಸುವುದು ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು.

ಸ್ಲಂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರವು ಮೇಲಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಂತಹವುಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ವಯೋವೃದ್ಧರ ಸಂಘ ಸ್ಲಂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಒಕ್ಕೂಟ ಗೃಹ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಒಕ್ಕೂಟ, ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಸಹಾಯ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಟೈಲರಿಂಗ್ ತರಬೇತಿಕಾರ್ಯ, HIV/ADIS ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಕೆಲವೊಂದು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಈ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯರಿಗೆ ಬಾಣಂತಿಯರಿಗೆ, ಕಿಶೋರಿಯರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕದ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣಾ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಮತೋಲನ ಆಹಾರ ನೀಡುವುದು. ಹದಿವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಲೈಂಗಿಕೆ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾಹಿತಿ, ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿ ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನು ಆರೋಗ್ಯವಂತರಾನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕೆಲವು ಸಮಾಜದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಕಾರ್ಯಗಳ ಪಟ್ಟಿ

* ಕೊಳಗೇರಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪೌಷ್ಠಿಕ ಆಹಾರ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲಾಯಿತು.
* ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮೂಲ ಶೌಚಾಲಯ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.
* ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಇರುವಂತಹ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು.

* ಆಧಾರ್ ಕಾರ್ಡ್/ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಗಾಗಿ ಸಹಾಯ.

* ಕೌಟುಂಬಿಕ ವಿವಾಹ ಕಾಯ್ದೆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೊಳಗೇರಿ: ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಯಂ ಸಹಾಯ ಗುಂಪಿನ ಕಾರ್ಯಗಳು

ಚಿತ್ತವಾಡ್ಗಿ ಸ್ಲಂ: ಹೊಸಪೇಟೆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡಾಗ ವಾಯುವ್ಯಕ್ಕೆ ಚಿತ್ತವಾಡಗಿ ಇದೆ. ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದ ರಾಣಿಯಿಂದ ಈ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.

೧. ಮರದಾಂಬಿ: ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಯ ಮಹಿಳೆ. ಇವಳು ವಿಧುವೆಯಾಗಿದ್ದು, ಮಗಳ ಮದುವೆಗಾಗಿ ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಗುಂಪುನಿಂದ ೧ ಲಕ್ಷ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆ. ಕಡಿಮೆ ಬಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಹಿಳೆ ಮನೆಕೆಲಸ ಮುಸೆರೆ ತೊಳಯಲವು ಬಟ್ಟೆ ಹೋಗೆಯುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ೩ ಮನೆ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುವ ಸಂಘದ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಮೂಲಕ ಮರುಪಾವತಿ ಮಾಡಲು ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪಿನ ಸಹಾಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವಯಂ ಸಹಾಯ ಗುಂಪಿನ ನಿಯಮಗಳು : ಗುಂಪುಕಾರ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಫಲಾನುಭವಿಯ, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಏಳು ಜನರು ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ ರಚನೆ ಸಮಿತಿ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಖಜಾಂಚಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯೆ, ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಅವರ ಒಬ್ಬ ಕಾರ್ಯದ ಉಪಸ್ಥಿತರಿಬೇಕು. ೨. ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ ಸಭೆ ಸೇರಬೇಕು. ೩. ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ಸಭೆ ಸೇರಬೇಕು. ೪. ಸಾಲವನ್ನು ಅರ್ಜಿಯ ಮೂಲಕ ಕೇಳುವುದು. ಅದು ಸಭೆಸೇರುವ ದಿನ ಮುಂಚೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಸಾಲವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಕಂತಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಬೇಕು ೧ ಸಲಕ್ಕೆ ೧೦೦ ರೂಪಾಯಿಗೆ ಶೇ ೨ ರಂತೆ ಬಡ್ಡಿ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ಕಟ್ಟಬೆಕು. ಸಾಲಕ್ಕೆ ಪಡೆದ ಹಣ ದುರುಪಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಂಘದಿಂದ ಹೊರಹಾಕುವುದು. ಎರಡು ಕಂತಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಸಂಘದಿಂದ ಹೊರ ಬಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅವಳ ಹಣ ಮತ್ತು ಅವಳು ತುಂಬಿದ ಹಣದ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನೇ ಕೊಡುವುದು.

ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನೆರವು ಯೋಜನೆ: ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರು ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿಗುಂಪುಗಳು ತಯಾರಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಜಿಲ್ಲೆಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ವೇದಿಕೆಯ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ೨೦೧೨-೨೦೧೩ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೧೦೦.೦೦ ಲಕ್ಷಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದು. ೧೫೨೦ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನೆ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಪ್ಟೆಂಬರ್ ೨೦೧೨ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ರೂ. ೫೧೮ ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಿರುಸಾಲದ ಮರು ಪಾವತಿ ಯೋಜನೆ: ಇದು ಒಂದು ಹೊಸ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು, ೨೦೧೧-೨೦೧೨ ಸಾಲಿನಿಂದ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಗುಂಪುಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಶೇಖಡ ೬ರ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ರೂ. ೫,೦೦೦/- ರಿಂದ ೧೦,೦೦೦/- ಗಳ ಸಾಲವನ್ನು ಪ್ರತಿ ಗುಂಪಿಗೆ ಗರಿಷ್ಠ ರೂ. ೧೦೦೦ ಲಕ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಲವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ೨೦೧೧-೧೨ ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ. ೩೦೦.೦೦ ಲಕ್ಷಗಳ ಅನುದಾನ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದು ೫೬೦೦ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಸಿದೆ.

ಮಹಿಳಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು: ಕರ್ನಾಟಕ ಜನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಖಡ ೧೧.೨೧ ರಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದಾರೆ ೨೦೦೧ ನೇ ಇಲಾಖೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು, ಇದರಿಂದಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಅರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣೆಗೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿದಂತಾಗಿದೆ.

ಸಮಗ್ರ ಶಿಶು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ: ಸಮಗ್ರ ಶಿಶು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯು ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ೬ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಂದರೆ ಪೂರಕ ಪೌಷ್ಠಿಕ ಆಹಾರ ಚುಚ್ಚು ಮದ್ದು, ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆ, ಮಾಹಿತಿ ಸೇವೆ ಪೌಷ್ಠಿಕ ಮತ್ತು ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ೩-೬ ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಾಲಾ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ೬೧೧೮೭ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ೩೩೩೧ ಮಿನಿ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳೂ ಮಂಜೂರಾಗಿದ್ದು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೨೦೧೨ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ೬೦೭೬೯ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ೩೩೩೧.

೧. ೬ ತಿಂಗಳಿಂದ ೬ ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ೫೦ ಕ್ಯಾಲೋ ಮತ್ತು / ೨-೧೮ ಗ್ರಾಂ ಪ್ರೋಟಿನ್ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

೨. ಗರ್ಭಿಣೆ / ಬಾಣಂತಿ / ಪ್ರಾಯಪೂರ್ವ ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ೬೦೦ / ಕ್ಯಾಲೋರಿ ಮತ್ತು ೧೮-೨೦ ಗ್ರಾಂ ಪ್ರೋಟಿನ್.

೩. ತೀವ್ರತರ ಅಪೌಷ್ಠಿಕತೆಯುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ೮೦೦ ಕಾಲ್ಯೋರಿ ಮತ್ತು ೨೦-೨೫ ಗ್ರಾಂ ಪ್ರೋಟೀನ್ ನೀಡುವುದು. ರಾಜ್ಯದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅವರು ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಗೌರವಧನದೊಡನೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ರೂ. ೧೫೦೦ ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಕಿಯರಿಗೆ ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ. ೩೦೦೦/- ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ.೧೫೦೦೮/- ಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಪಾಲಿನ ಅನುದಾನದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಪೌಷ್ಠಿಕ ಮಟ್ಟವು ಮಾರ್ಚ್ ೨೦೧೨ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಶೇ. ೬೫.೮೮ರಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಶೇ. ೩೫.೫೨ರಷ್ಟು ಸುಧಾರಣ ಅಪೌಷ್ಟಿಕ ಹಾಗೂ ಶೇ ೧.೬೦ರಷ್ಟು ತೀವ್ರ ಅಪೌಷ್ಠಿಕತೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಸೆಪ್ಟಂಬರ್ ೨೦೧೨ರ ಅತ್ಯಂಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪೌಷ್ಠಿಕತೆಯುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಮಾಣವು ಶೇ. ೬೮.೪೫ ಇದ್ದು ಸುಧಾರಣ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು ಶೇ. ೨೯.೬೯ ಇರುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಮಾಣವು ಶೇ. ೬೮.೪೫ ಇದ್ದು ಸುಧಾರಣ ಅಪೌಷ್ಠಿಕತೆಯುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು, ಶೇ. ೨೯.೬೯ ಇರುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶೇ. ೧.೬೦ ರಿಂದ ಶೇ. ೧.೮೭ ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಬಲ : ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ರಾಜೀವ್‌ಗಾಂಧಿ ಪ್ರಾಯಪೂರ್ವ ಬಾಲಕಿಯ ಸಬಲೀಕರಣ ಅಥವಾ ಸಬಲ ಎಂಬ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ೯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಶೇ. ೧೦೦ ರಷ್ಟು ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು ಇದರ ಉದ್ದೇಶವು ೧೧-೧೮ ವರ್ಷದ ಪ್ರಾಯ ಪೂರ್ವ ಬಾಲಕಿಯರನ್ನು ಸಬಲರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಠಿಕ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ವಿವಿಧ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ಅಂದರೆ ಗೃಹ ಕೌಶಲ್ಯ ಜೀವನ ವೃತ್ತಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸುಮಾರು ೭೦೨೨೨೫ ಪ್ರಾಯ ಪೂರ್ವ ಬಾಲಕಿಯರನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯಲು ಗುರಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ೨೦೧೨-೧೩ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ. ೪೩೩.೬೦ ಲಕ್ಷಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದು ರೂ. ೧೩.೪೦ ಲಕ್ಷಗಳ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಸೆಪ್ಟಂಬರ್ ೨೦೧೨ ಅತ್ಯಂದವರೆಗೆ ಭರಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೊಳಗೇರಿ ಮಕ್ಕಳ ಅಪ್ಶೌಷಿಕತೆ ಸಮಸ್ಯೆ ನಿರ್ವಹಣೆ : ಬಾಲ ಸಂಜೀವಿನಿ ಯೋಜನೆಯು ೨೦೧೦-೨೦೧೧ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು, ತೀವ್ರ ಅಪೌಷ್ಟಿಕ ಮಕ್ಕಳು ಪುನರ್‌ವಸತಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುವುದು ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತೀವ್ರ ಅಪೌಷ್ಠಿಕತೆಯಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಹಾಗೂ ಪೌಷ್ಠಿಕ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ರೂ. ೭೫೦.೦೦ಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ೨೦೧೧-೧೨ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬಾಲಸಂಜೀವಿನಿ ಯೋಜನೆಗೆ ರೂ. ೧೬೦೦.೦೦ ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ಧ ಅಪೌಷ್ಠಿಕ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ರೂ. ೪.೪೫ ಕೋಟಿಗಳ ವೆಚ್ಚ ಭರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಾಲ ಸಂಜೀವಿನಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ೬೧೨೭ ಮಕ್ಕಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ರೂ. ೧೧.೫೫ ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚ ಭರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಮಗ್ರ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣಾ ಯೋಜನೆ-ಐ.ಸಿ.ಪಿ.ಎಸ್: ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲನೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಕಾನೂನು ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ೨೦೧೦-೧೧ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಐ.ಸಿ.ಪಿ.ಎಸ್. ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅನಾಥರಾಗಿ ಮಾದಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು, ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯಲ್ಲಿ

ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಳ್ಳ ಸಾಗಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ವಲಸೆ ಬಂದಂತಹ ಮಕ್ಕಳು ಬಡತನ ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಜದ ಶೋಷಿತ ವರ್ಗದ ಮಕ್ಕಳು ದುರ್ಬಲ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿ ಅವರಿಗೆ ಶಾಸನ ಬದ್ಧ ಪೋಷಣೆ ಹಾಗೂ ಪನರ್ವಸತಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಮಗ್ರ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣಾ ಯೋಜನೆಯು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿ ಸುಮಾರು ೬೦ ರಿಂದ ೧೨೦ ಮಕ್ಕಳ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳ ಕುಟುಂಬ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲು ಅನೂಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ನಿರ್ಗತಿಕರಾಗುವುದು, ದುರ್ಬಲವಾಗಿ ಓಡಿಹೋಗುವುದು ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣಾ ಘಟಕವು ಸಮಾಜಕಾರ್ಯತರು ಔಟ್‌ರೀಚ ಕಾರ್ಯತಕರ್ತರು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರು ಇವರುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣಾ ಸಮಿತಿಯ ದುರ್ಬಲ ಕುಟುಂಬಗಳು ಅಥವಾ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಯೋಜನೆಯ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

ಬಾಲಮಂದಿರದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪುನರ್ವವಸತಿ ಕಲಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರಲು ಅನುಪಾಲನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಬಾಲನ್ಯಾಯ ಕಾಯ್ದೆಯು ಹೊಂದಿದೆ.

೧೨ನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕಾದ ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು:

೧. ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿಗಳ ಗುಂಪುಗಳ ಸದಸ್ಯರ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮಗುಣ ಮಟ್ಟದ ವಸ್ತುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಸುತ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರನ್ನು ಸಶಕ್ತರನ್ನಾಗಿಸುವುದು.

೨. ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವಾಗ ಕೇವಲ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಮಿತಿಗೊಳಿಸದೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಬಲೀಕರಣದ ಕಡೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದು.

೩. ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಅಪರಾಧ ಹಾಗೂ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಸಾದ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಕೌಟುಂಬಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

೪. ಸಮಗ್ರ ಶಿಶು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು.

೫. ಅಪೌಷ್ಠಿಕತೆಯು ಸಹ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಐ.ಸಿ.ಡಿ.ಎಸ್. ಯೋಜನೆಯ ಸಮರ್ಪಕ ಅನುಷ್ಠಾನ ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಪೌಷ್ಠಿಕತೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸ ಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಯ ಪೂರ್ವ ಬಾಲಕಿಯರಿಗಾಗಿ ಸಬಲ ಯೋಜನೆ ಇತರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೬. ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಧಾನ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ನಿಷೇಧ ಕೋಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ತಾಯಿ ಭಾಗ್ಯ ಯೋಜನೆ: ಇದು ಗರ್ಭಿಣ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹಾಗೂ ನವಜಾತ ಶಿಶುಗಳ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವ ಗರ್ಭಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದ ಖಾಸಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಹೆರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ಖಾಸಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ೧೦೦ ಹೆರಿಗೆಗಳಾದಲ್ಲಿ ೩ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಪಾವತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದುವರೆಗೂ ೧,೩೧,೯೮೦ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶಾಲಾ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ: ಶಾಲಾ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆರಂಭಿಸಿದ. ಮಹತ್ವದ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೆಂದರೆ ಶಾಲಾ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. ಶಾಲಾ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಗುರಿ ಹಾಗೂ ಗಮನದಲ್ಲಿಟುಕೊಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಠಿಕತೆ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ರೋಗಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ, ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಗುಣಪಡಿಸಬಹುದಾದ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಿದೆ. ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಜನತೆಗೆ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಸೂಕ್ತವಾದ ಸಾಧನೆವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಗೊಳಿಸುವ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಲಾ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಬಹುತೇಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದೆ.

ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು: ಕರ್ನಾಟಕ ಜನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. ೧೧.೨೭ ರಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದಾರೆ. ೨೦೧೧ನೇ ಜನಗಣತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿದಂತಾಗಿದೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ, ಸರ್ಕಾರಿಯೋಜನೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಗ್ಗೆ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಕಡಿಮೆ ಅರಿವು ಇದೆ. ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಜಾಗತೀಕ ಮಟ್ಟ ಮುಂದುವರಿದ್ದರು. ನಿವಾಸಿಗೆ ಯೋಜನೆ ಬಗ್ಗೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಹೀರಾತುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರೂ ಅವರಿಗೆಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ೪೮% ೧೨ ರಷ್ಟು ಜನರು ಮಾತ್ರ ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ತಿಳಿದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು/ನಿವಾಸಿಗಳು/ಯುವಕರು/ವೃದ್ಧರು ನಗರ ಸಭೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಸ್ಲಂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಸ್ವಸೇವಾ ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಲಂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇರುವಂತಹ ಸೌಲಭ್ಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು. ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ, ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ್‌ಯೋಜನೆ, ಅಂಗವಿಕರು ವೇತನ, ವೃದ್ಧರು ವೇತನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಖಚಿತ ಇರುವಂತೆ ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂಗವಾಡಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂ ತರಬೇತಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತರಬೇತಿ ಸ್ಲಂ ಬೋರ್ಡ್‌ನಿಂದ ಮನೆ ವೃತ್ತ ತರಬೇತಿ ಕುರಿತು ಯೋಜನೆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿ ಜನರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಯಾವ ರೀತಿ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕೇಳಿದಾಗ ಮೊದಲು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಡಲಿ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ತುಂಬಾ ಇದೆ. ಶುದ್ಧ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯಬೇಕು. ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಬೀದಿ ದೀಪ, ಶೌಚಾಲಯ, ಅಂಗನವಾಡಿಕೇಂದ್ರಗಳು ಬಾಡಿಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಹೊಸ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರು ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದರು. ಸರಿಯಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಸಹಾಕಲು ಸ್ಥಳ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಓದುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸ್ಲಂಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬೇಕು ಎಂದರು.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಗರದ ಬಡಜನರಿಗಾಗಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಂಡಳಿಯ ವತಿಯಿಂದ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳು ಅಲ್ಲದೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗರ ಸಭೆಯ ಅಡಿ ಜಾರಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳಿವೆ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮಹತ್ವದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ರೂಪಿಸಿದರೂ ಇಂದಿಗೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೈದ್ರಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸಮಸ್ಯೆ ಬದಲಾಗಿಲ್ಲ. ನಿಷ್ಠೆ ಸ್ವಯಂ ನೆಲೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲದೆ ಜನರು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಂಡಿರುವಂತ ಮಹತ್ವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕು. ಆ ಭಾಗದ ಜನತೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ಸ್ವಯಂ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದರೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಅಭಿವೃದ್ದಿ ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಂಡಳಿ ಕೆಲಸದ ಕೋಷ್ಟಕ ಮಾಡಿತೋರಿಸಿವೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು ಸರಿಯಾದ

ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಹಿಂದುಳಿಯಲು ಮುಖ್ಯಕಾರಣ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನಿರ್ಲಕ್ಷ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಬಲರಾದ್ದರಿಂದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆ ಹೀಗಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗುವ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಲಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಮಹಿಳೆಯ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಇವರು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹುದ್ದೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಆಸೆ ಮನೋಭಾವನೆ ಇರುವುದು ಸಹಜ. ಆ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು ಸ್ಪಂದಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಕೊಳಚೆ ಜನರು ಸಬಲೀಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಂಡಳಿ ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಕಾರ, ೨೦೧೩, ಪು. ೨೩

೨. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಮಂಡಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೫, ಪು. ೧೪

೩. ಸ್ಲಂ–ಸ್ವಯಂ ಸೇವ ಸಂಘಟನೆ, ಹೊಸಪೇಟೆ (ರಾಮಚಂದ್ರ), ೨೦.೧೨.೨೦೧೪ ಮತ್ತು ೧೭.೮.೨೦೧೮

೪. ಕೊಳಗೇರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು.

೫. ವೆಂಕಟೇಶ ಸಿ.ಡಿ. ಆಶ್ರಯ ಯೋಜನೆ ಶ್ರೀ ಶಿರಡಿ ಸಾಯಿ ಎಂಟರ್ ಪ್ರೈಸಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೦, ಪು. ೨೦

೬. ಶಂಕರರಾವ್ ಚ.ನ. ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಘಟನೆಗಳು, ಜೈ ಭಾರತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಂಗಳೂರು, ೧೯೬೬, ಪು. ೫೩

೭. ಮರುಳುಸಿದ್ದಯ್ಯ ಎಚ್.ಎಂ. ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ಸಂಪುಟ–೨, ಪು. ೧೦೮,

೮. ಕಾವೇರಿ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳಾ ಬದುಕು, ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಂಪ್ರಬಂಧ, ಪು. ೨೮

೯. www. nammamane yojane.in

೧೦. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯಗೌಡ ಹೆಚ್.ಆರ್. ಯೋಜನಾ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಪು. ೧೦

ಅಧ್ಯಾಯ : ಆರು

ಸಮಾರೋಪ

ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ: ಆರು

ಸಮಾರೋಪ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ಶಿಸ್ತಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಜನರಸಮಸ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿರುವ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ, ಅವಕಾಶಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿರುವ ವರ್ಗದ ಸ್ಥಿತಿ–ಗತಿಗಳನ್ನು, ವಂಚಿತರಾಗಿರುವಂತ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ನಗರ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಗರೀಕರಣ, ಕೈಗಾರಿಕರಣದಿಂದ ಜನರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನಗರಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ನಗರದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಏರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಭೂಮಿಯ ಬೆಲೆ–ಮನೆಬಾಡಿಗೆ ವಸ್ತುಗಳ ಬೆಲೆ ಗರಿಷ್ಠ ಏರಿಕೆ ಆಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜನರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ತುಂಬ ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಹಣ ಪಾವತಿಸಿ ದುಬಾರು ಮನೆಬಾಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಸಂಬಳ ಕಡಿಮೆ ಬಡ ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಮಕ್ಕಳ ದಿನ ನಿತ್ಯ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚದಿಂದ ನಗರ ಹೊರ–ವಲಯ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಗುಡಿಸಲು, ವಠಾರ, ಗುಡಾರ, ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ, ಕೈಗಾರಿಕ ಪ್ರದೇಶದ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಜ್ವಲಂತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಜನರ ಅನುಭವಿಸುವ ತೊಂದರೆಗಳೇ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಇದು ಮಾರಕವಾದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಅಲ್ಲಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇತರರ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆಯೂ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವು ಪಟ್ಟಣ ಅಥವಾ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾರೋಗ್ಯಕರವಾದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ದಿನನಿತ್ಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಾದ ನೀರು, ವಿದ್ಯುತ್, ಸ್ವಚ್ಛ ಚರಂಡಿ, ಮುಕ್ತ ವಾಯುಸಂಚಾರ, ಉತ್ತಮ

ವಸತಿ ಇವುಗಳ ಪೂರೈಕೆಯ ಕೊರತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹಲವಾರು ರೋಗರುಜಿನಗಳು ಮತ್ತು ಅತಿಯಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಆರೋಗ್ಯ, ಮಹಿಳೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ, ಮಕ್ಕಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ, ಸ್ವಚ್ಛ ಶೌಚಾಲಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ತಾಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಈ ರೀತಿಯ ಜೀವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದೈಹಿಕ, ಮಾನಸಿಕ, ಆರೋಗ್ಯ ಮೇಲೆ ತುಂಬ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಜಾಗತಿಕಮಟ್ಟದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

'ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣ ಅವರ ಪೋಷಕರು. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಅರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ–ಗತಿಗಳು ಕುಟುಂಬದ ಜೀವನವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬಡತನ, ಕುಟುಂಬದ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತತೆ ಹಾಗೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕುಟುಂಬ ವಿಘಟನೆ, ಮಕ್ಕಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆ, ಲೈಂಗಿಕ ಅಸಭ್ಯತೆ, ವ್ಯಭಿಚಾರ, ಅಪರಾಧ, ಕುಡಿತ, ಜೂಜಾಡುವುದು, ಸೋಮಾರಿತನ, ಸಮಾಜ ವಿರೋಧಿ ನಡುವಳಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದನ್ನು ಕಾಣುಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸ್ಲಂ ಜನರು ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಕೆಟ್ಟ ಚಟ ಹಾಗೂ ವ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ದಾಸರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಇವರು ಹಿಂದೆ ಉಳಿದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೇ ಜಗತ್ತಿನ ಬಹುತೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲಿ ನಗರ ಪಟ್ಟಣಗಳಿರುತ್ತವೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಹಲವು ಮಾದರಿಯ ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಕೊಳಗೇರಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದೇ ಹಾಗೂ ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ, ಚರಂಡಿ ನೀರು ಹರಿಯುವಿಕೆ, ಸೊಳ್ಳೆಗಳು, ಮನೆಮುಂದೆ ವಾಸನೆ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ನಾನಗೃಹ, ಶೌಚಾಲಯಕ್ಕೆ, ಬಟ್ಟೆ ತೊಳಯಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಭಾರತದ ಹಾಗೂ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಸ್ಯೆ ತುಂಬ ಚಿಂತಾಜನಕವಾಗಿದೆ. ನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೊಳಗೇರಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಸಾಕುವುದು/ಗಂಡ/ಹೆಂಡತಿ ಇಬ್ಬರು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತದು ಕಾಣಬಹುದು. ಅತ್ತೆ, ಮಾವ, ಗಂಡ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲನೆ ಪೋಷಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸುವಳು ಮನೆಯ ಸೊಸೆ ಎಂಬುದು ನಿಜ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ತುಂಬ ತಳಮಟ್ಟದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ದೋಷಪೂರಿತ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ದಿನ ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ದಿನ ನಿತ್ಯ ಅಡುಗೆಮಾಡಲು ಬಳಸಲು ಪಾತ್ರೆ ಪರಿಕರಗಳು, ಕೊಳಕಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಡುಗೆ ಮನೆ, ಸಮಯ, ಪರಿಪಾಲನೆಗೆ ಗಡಿಯಾರವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಆಹಾರ ಕ್ರಮದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಬಹುತೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾಂಸಹಾರವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚು ಹಣವನ್ನು ವ್ಯಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಸಿಗುವ ದೋಷಪೂರಿತ ಮಾಂಸವನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ತುಂಬ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದು ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ಅವರ ಹೊಂದಿರುವ ಆದಾಯದ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಸಾಲದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧಾರಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆರ್ಥಿಕ ಮುಗ್ಗಟ್ಟು ಉಂಟಾದಾಗ ಇವರು ಸಾಲದ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿರುವ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ಸಾಲದ ಹೊರೆಯ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಜೀವನ ಕುಂಠಿತವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವಂತಹ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗಮನಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆರೋಗ್ಯ ಪೌಷ್ಠಿಕತೆ, ಮಕ್ಕಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುಂಠಿತ ಸಮಸ್ಯೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಬದುಕು ಮತ್ತಷ್ಟು ಚಿಂತಾಜನಕವಾಗಿದೆ. ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳೆ ಇದ್ದಾಳೆ. ಓದು ಬರಹ ಬರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮನೆಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಕುಟುಂಬ, ತನ್ನ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಸಾಕುವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲನೆ ಪೋಷಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಕುಡಿಯುವಂತಹ ಗಂಡನ ಜೊತೆ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವುದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ತಾಣ ಕೊಳಗೇರಿಯದ್ದಾಗಿದ್ದು ಇದು ಚಿಂತಾಜನಕವಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮಾಸಿಕ ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು, ಬಡತನ, ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ನೈಜ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯವು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಾವಿರದಿಂದ ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಮಾಸಿಕ ಆದಾಯವನ್ನು ಶೇಕಡ ೬೦% ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೊಂದಿರುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿದೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಮನೆಗಳು ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದು, ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಕೊಠಡಿಗಳಿದ್ದು, ಒಂದೇ ಕೊಠಡಿಯ

ಗುಡಾರ, ತೊಡಿಕೆ, ಗೋಣಿಚೀಲ, ತುಂಡುಬಟ್ಟೆ ಗುಡಿಸಲುಗಳಿಲ್ಲಿಯೂ ಶೇಕಡ ೩೦% ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಹಂಚಿನ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮನೆ ಇದ್ದರು ನೀರು, ವಿದ್ಯುತ್, ಶೌಚಾಲಯ, ಚರಂಡಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಮನೆ ತುಂಬ ಹಳೆಯದಾಗಿದ್ದು ಮಳೆ ಬಂದರೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮನೆಸೋರುವುದು, ಮನೆ ಒಳಗೆ ನೀರು ನುಗ್ಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡು ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರಕಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದಿವೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ, ಹೊಸಪೇಟೆ ಭಾಗದ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ನೋಡಬಹುದು.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಆಸಕ್ತಿಯು ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ನೋಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಕೊರತೆಯಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಕಲಿತರೆ, ಉಳಿದ ಭಾಷೆಗಳಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹಾಗೂ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಗಳು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಕಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಇವರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿಯ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಪೋಷಕರು ಮಕ್ಕಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕಂಟಕ ಪ್ರಾಯವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಲು ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಒತ್ತಡಗಳು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿರುವುದು ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅವರ ಪ್ರಗತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತಹ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತುಂಬಾ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಹಂಪಿ ಎಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತನ್ನದೇಯಾದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯು ಪ್ರಮುಖ ಆಕರ್ಷಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಎಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತ ಜಿಲ್ಲೆಯೋ ಅಷ್ಟೇ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಉದಾ: ಹಂಪಿಯು ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದು, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ತನ್ನದೇಯಾದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಯುತರಾಯ ಬಜಾರು, ಸೂಳೆ ಬಜಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮುಂತಾದ ಬಜಾರುಗಳು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಲಂ/ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು

ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿರುವುದು ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರದೇಶ ಬರಗಾಲ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಜನರು ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನಗರಕ್ಕೆ ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಕೈಗಾರಿಕರಣಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ನಾನಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಜೀವನಸಾಗಿಸಲು ನಗರಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ನೋಡಬಹುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೌಟುಂಬಿಕ ಫಲಿತಗಳು

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಕುಟುಂಬದ ಸ್ಥಾಪಿತ ಮಹಿಳೆ ಪಾತ್ರಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಶೇ ೬೬% ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮದ್ಯಪಾನ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಇಡೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಆಘಾತ ಹಾಗೂ ಸವಾಲು ಒಡ್ಡುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬದ ಮಕ್ಕಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಎಲ್ಲಾ ಮಹಿಳೆಯರು ಮನೆಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತ ಟೈಲರಿಂಗ್ ಬಟ್ಟೆ ಹೊಲಿಯುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದುಡಿದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಕೂಲಿ ಹಣವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಕುಡುಕ ಗಂಡ ಹೋಗುವಂತ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಒಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ-ಅಪ್ಪ-ಅಕ್ಕ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದರು ದಿನನಿತ್ಯ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕಲಹಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ. ದುಡಿಯುವವರು ಯಾರು ಇಲ್ಲ ಎಂದಾಗ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಡತನ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಆದ ನಂತರ ಅನೇಕ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಿಂಸೆ ಕಿರುಕಳ ನೋವು ಅವಮಾನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳ, ವಿಚ್ಛೇದನ ಆಗುವುದು, ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮಾಡುವುದು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬದ ಮಹಿಳೆಯರು ಅತಿ ಬಡತನದಿಂದ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ರೊಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು, ಚಿಂದಿ ಆರಿಸುವುದು, ಕೂಲಿಗಾಗಿ ಮನೆಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಫಲಿತಗಳು

ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕಂಡುಬಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವರು ಶೇ ೩೫.೪% ರಷ್ಟು ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಶೇ. ೪೪.೪೧ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಮನೆಕೆಲಸ, ಟೈಲರಿಂಗ್, ಹೂವುಕಟ್ಟುವುದು, ತರಕಾರಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವುದು ಪಾತ್ರೆಗಳ ಮಾರಾಟ, ಕಾರ್ಖಾನೆ ದುಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಕೆಲಸ

ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತಹ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪುರುಷರಿಗೆ ೧೫೦ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ೧೦೦ ರೂ. ಗಳವರೆಗೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಯದಿಂದ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪುರುಷರು ಮನೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ರೆ ಕನಿಷ್ಠ ದಿನದ ವೇತನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಎರಡು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಆದಾಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳ ಕುಟುಂಬದ ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟವು ತುಂಬ ತಳಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಂದು ಕೂಲಿ ಪ್ರಮಾಣವು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ. ಮನೆಯ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಖರ್ಚು-ವೆಚ್ಚ ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗದೇ ಪರದಾಡುವಂತ ಸ್ಥಿತಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಫಲಿತಗಳು

ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ, ಕುಟುಂಬ, ವಿವಾಹ, ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನ, ಬಂಧುತ್ವ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಆದರ್ಶವೆಲ್ಲ ವಿವಾಹ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿನ ರೂಢಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮೌಢ್ಯ ಆಚರಣೆಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಲ್ಲ. ಇವರು ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಇಲ್ಲದೆ, ಬಡತನ ಮತ್ತು ನಿರೂದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ವಿವಿಧ ಕೂಲಿಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಮಕ್ಕಳು ದುಡಿಯುವಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿರುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ.

ಪುರುಷ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕುಟುಂಬ ಚಾಕರಿಯನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಕೆಳಹಂತದಲ್ಲಿದೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನ, ಮದ್ಯಪಾನ, ಅಪರಾಧಕೃತ್ಯಗಳು ದಿನ-ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವಂತಹ ಸ್ಥಿತಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಡತೆ ತಪ್ಪಿದ ಪುರುಷರು, ನಡತೆ ತಪ್ಪಿದ ಮಹಿಳೆಯರು ಈ ಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನಾಗರಿಕರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸುವಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೇಗ ಮದುವೆ

ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ, ವೇಶ್ಯಾಪದ್ಧತಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಕಚೇರಿ, ಪೋಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗಳ ವರದಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಫಲಿತಗಳು

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ಇವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಲವು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದುಕೊಂಡರೂ ಕೆಲವರಿಗೆ ಓದಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಬೇರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಿಂತ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟು ಜನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅವಕಾಶಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿರುವುದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಶಾಲೆ ಬಿಡುವುದು, ಅನುತ್ತೀರ್ಣರಾಗಿರುವುದು, ಶಾಲೆಗೆ ಸದಾ ಗೈರು ಹಾಜರಿ ಆಗುವುದು ಇವರಲ್ಲಿ ಅಪವ್ಯಯ ಮತ್ತು ಅನುತ್ತೀರ್ಣಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವರ ಸ್ಥಿತಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ತುಂಬ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಕಲಿಕೆಯ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅವರ ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಂತ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಓದುವಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣ ವಾಗಿಲ್ಲ. ಬೇಗ ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಮದುವೆ ಮಡುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅವರಷ್ಟೇ ಓದಿದ ಹುಡಗ ಸಿಗುವುದು ಇವರಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತರನ್ನಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗಮನಸಿದಂತೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಂತದವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸುವರು. ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಉಚಿತ ಪುಸ್ತಕ, ವಸ್ತ್ರ, ಬಸ್‌ಪಾಸ್, ಸೈಕಲ್, ಊಟ, ವಸತಿಗಳಿಂದ ಕೆಲವರು ಉಪಯೋಗ ಪಡೆದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರ ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದೆ, ಮಧ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿ ಜಗಳ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಯಿದೆ. ಮಧ್ಯಪಾನ, ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧ ಚಟುವಟಿಕೆ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು, ಅಪರಾಧ ಕೃತ್ಯಗಳು ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳು ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದು ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಕೊರತೆ ಇದೆ. ದಿನಪತ್ರಿಕೆ ಓದುವುದು ಸಹಾ ಇವರಿಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶಾಲೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಾ ಸೌಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಆರೋಗ್ಯದ ಫಲಿತಗಳು

ಮಹಿಳೆಯರ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಲವು. ತಮ್ಮ ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು, ಕಾಳಜಿ ಇಲ್ಲದೆ ರೋಗಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅರಿವು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು ನೂರಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಪುರುಷರು ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರಮದಾಯಕ ಕೆಲಸಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮೈಕೈ ನೋವು, ಸಣ್ಣ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಗರ್ಭಿಣಿ ಬಾಣಂತಿಯರಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಆಹಾರ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮನೋಭಾವನೆಯಿದೆ. ಅನೇಕ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಗರ್ಭಪಾತವಾಗಿ ಗರ್ಭಕೋಶದ ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಕ್ಷಯ ರೋಗ ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು HIV/AIDS ಕಾಯಿಲೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ೮/೧೧ ರಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಜ್ವರ, ಜಾಂಡೀಸ್, ಮಲೇರಿಯಾ, ವಾಂತಿ ಭೇದಿ, ಡೆಂಗ್ಯೂ ಜ್ವರ, ಟೈಫಾಯಡ್, ದೃಷ್ಟಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಅಂಗವಿಕಲರು, ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು. ಕುಂಟ, ಕುರುಡುತನ, ಮೂಕ, ಅಂಗವಿಕಲ, ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ಯರು, ಹುಚ್ಚರು, ಅರೆ ಹುಚ್ಚರು ಸಹಾ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.

ಮಾಹಿತಿ ಫಲಿತಗಳು

ಸರ್ಕಾರವು ಕೊಳಗೇರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು ಫಲಕಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳು ನಿರ್ಲಕ್ಷ ಮನೋಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನೋವುಗಲನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ೮-೫ ಜನರು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಕೊಠಡಿ ಇರುವಂತಹದು ನೋಡಬಹುದು.

ಕೊಳಗೇರಿ ಜನರು ಮನುಷ್ಯರು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲದಂತ, ಪಾಳುಬಿದ್ದಿರುವಂತಹ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಜನರು ತುಂಬ ಕಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಮಂಡಳಿಯವರು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತಹ ವಸತಿ ಯೋಜನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸ್ನಾನಗೃಹ, ಶೌಚಾಲಯದ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಬೀದಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಗರವಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾದ ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ದೀಪದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶೌಚಾಲಯ, ಮನೆಮುಂದೆ ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಮನೆ ಮುಂದೆ ನೀರು ನಿಂತಿರುವುದು, ಸೊಳ್ಳೆ ಮತ್ತು ದುರುವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.

ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಗುಡಾರ ತೊಡಕೆ ಗೋಣಿಚೀಲ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸಣ್ಣ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದು ನೋಡಬಹುದು. ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ನಿಷೇಧಿಸಿದರೂ ಇವರಿಗೆ ಅದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಅದರಿಂದ ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೀರು ಸಮಸ್ಯೆ ವಾರಕ್ಕೆ ಒಂದುದಿನ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ನೀರನ್ನು ಸುಮಾರು ದೂರ ಹೋಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಾವಿ, ಕೆರೆ ನೀರನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ. ಇಂದು ನಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಶೌಚಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಶೌಚಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲದೇ ಶೇಖಡ ೬೩% ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಬಹಿರ್ದೆಸೆಗಾಗಿ ಬಯಲಿದೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶೌಚಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಯನ ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಗರೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗಿನಿಂದ ಕ್ರಮೇಣ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತಾ ಹೋದವು. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳು. ಪ್ರಗತಿಗೆ ಪೂರಕವಾದಂತಹ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ನಿವಾರಣೆಗಳು ಬೌದ್ಧಿಕ ವಲಯ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಬದಲಾವಣೆಯಾಗದೇ ಹಾಗೆಯೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯವು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಗಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಆತಂಕಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಲು ಕೆಲವು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

೧. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಅಥವಾ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಂಡಳಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಮಪಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳಬೇಕು. ಮಾನವ ವಾಸಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಇವರಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು.

೨. ನೈರ್ಮಲ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಬಗ್ಗೆ ಈ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮುಂದಾಗಬೇಕು.

೩. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯರಿಗೆ ಪೌಷ್ಠಿಕ ಆಹಾರ ಕುರಿತು ಹಾಗೂ ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆಯು ಜಾಗೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕಲಹ, ಹಿಂಸೆ, ಮಧ್ಯಪಾನ, ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳಾದ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ವಿಘಟನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಬೇಕು.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಯುವಕ/ಯುವತಿಯರು ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಾರೆ. ಹಲವು ಕಾರಣಗಳ ಒತ್ತಡದ ಹಿನ್ನೆಡೆಯಿಂದ ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಬಡತನ, ದಾರಿದ್ರ್ಯವು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿವೆ. ಸರ್ಕಾರವು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರು ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವಂತಹ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಗಬೇಕು.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ನಗರ ಸಭೆ, ಮಹಾನಗರ, ಪೌರಾಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಕೊಟ್ಟರು, ಕಸ ಗುಡಿಸುವುದು, ಚರಡಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವುದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಮಕ್ಕಳು ಶಿಕ್ಷಕರು, ತಹಶೀಲ್ದಾರರು, ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಎಸ್.ಪಿ. ಪೊಲೀಸ್ ಹೀಗೆ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದಾಗ ಸ್ಲಂ ಜನರ ನೋವುಗಳು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತವೆ.

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಘೋಷಿತ ಮತ್ತು ಅಘೋಷಿತ ಕೊಳಚೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿಲ್ಲ. ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಾದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಬೀದಿ ದೀಪ, ರಸ್ತೆ, ಒಳಚರಂಡಿ, ಹೊರಚರಂಡಿ ಶೌಚಾಲಯ ಚರಂಡಿ ಸಮುದಾಯಿಕ ಮುಂತಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಘೋಷಿತ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರೂ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರವು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಮುಂದಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿನ ಮಕ್ಕಳು ಬಾಲಾಪರಾಧ ಅಪರಾಧ ಕೃತ್ಯಗಳು, ಅನೈತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ತಾಣವಾಗಿರುವ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೌನ್ಸಿಲಿಂಗ್ ಮಾಡಲು ಸಲಹಾ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳ ಉತ್ತಮ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಉತ್ತಮ ಪರಿಸರ, ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಾದ ನೀರಿನ ಅರವಟ್ಟಿಗೆ, ಶೌಚಾಲಯ, ಆಟದ ಮೈದಾನ, ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು.

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಶಾಲೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಕಲಿಕೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಬರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಕಲಿಕೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಾಯಕವಾದ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿ ದೊರಕಿಸಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಭೇಟಿನೀಡಿದಾಗ ಹಲವು ಸತ್ಯಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿವೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವಲೋಕನ ಮಾಡಿ, ಚರ್ಚಿಸಿ ಅವರ ನೈಜತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳ ಮೇಲೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಹಾನಿ ಉಂಟಾಗಿವೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳ ಅನಕ್ಷರತೆಯು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸರ್ಕಾರ–ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಬಂಧವು ಕಛೇರಿಯ ಪಾತ್ರ ತುಂಬ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮುಂದಿನ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಸಲಹೆಗಳು

೧. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ

೨. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

೩. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ

೪. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆ ಅಧ್ಯಯನ

೫. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ವೈಚಾರಿಕತೆ ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ.

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಪಿಡುಗುಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳ ವಾಸ ಯೋಗ್ಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗ ಅನಕ್ಷರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ನಾಗರೀಕರು ವಿಸ್ತೃತ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ವರ್ತಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಎಂಬ

ಭಾವನೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕಿದೆ. ನಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅವಕಾಶ ವಂಚಿತರಾಗಿರುವ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳು ಜೀವನ ಬದುಕನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಿದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿವೆ. ಅದು ಸರಿಯಾಗಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ವಿಪರ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಸೋರಿಕೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಂಡಳಿ, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಸಮಾಜ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಸಹಕಾರದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಬೇಕಿದೆ ಸರ್ಕಾರ. ಒಂದು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆ ತುಂಬ ತಳಮಟ್ಟ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವಂಚಿತ ವರ್ಗವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಡೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡುವುದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತ, ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಗೆ, ನಗರಸಭೆ, ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯ್ತಿ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗಳು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು, ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಕೊಳಗೇರಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಬೇಕಿದೆ.

❖❖❖

ಅನುಬಂಧಗಳು

ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಶನ

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಕ್ಷೆ

ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಅನುಬಂಧಗಳು

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ
(ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಶನ)

ಸಂಶೋಧಕರ ಹೆಸರು : ವಸಂತಕುಮಾರಿ ಟಿ.ಎಸ್.
ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪತ್ರ

ನಾನು ಅಂದರೆ ವಸಂತಕುಮಾರಿ.ಟಿ.ಎಸ್. "ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ" ಕುರಿತು ಒಂದು ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ನಿಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಜನರಲ್ಲಿ ನೀವು ಕೂಡ ಒಬ್ಬರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಕೇಳುವ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿ. ನೀವು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುವುದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

1. ಮಾಹಿತಿದಾರರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಾಹಿತಿ

ಎ) ತಂದೆಯ ಹೆಸರು

ಬಿ) ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು

ಸಿ) ನಿಮ್ಮ ವಯಸ್ಸು ಎಷ್ಟು

ಡಿ) ನಿಮ್ಮ ಪತಿಯ/ಗಂಡನ ವಯಸ್ಸು

ಇ) ನೀವು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದೀರಿ. ವಿವರ ಸಂಕೇತಗಳು ಕೂಡ ಸ್ಥಿತಿ

ವರ್ಷ

* ಅನಕ್ಷರಸ್ಥೆ–1
* ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ–2
* ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ–3
* ಪದವಿ–4
* ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ–5

* ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ–6

* ಇತರೆ–7

2. ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಧರ್ಮ ಯಾವುದು

* ಹಿಂದೂ

* ಮುಸ್ಲಿಂ

* ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್

* ಜೈನ್

* ಇತರೆ

3. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು :

4. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪಾನ ಸೇವನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ ? * ಹೌದು * ಇಲ್ಲ

5. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನ ಆಗಿದ್ದಾರೆಯೇ ? * ಹೌದು * ಇಲ್ಲ

6. ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ ಅಥವಾ ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬವೇ ? * ಹೌದು * ಇಲ್ಲ

7. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇದೆಯೇ ? * ಹೌದು * ಇಲ್ಲ

8. ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ತೊಂದರೆಯಿದೆಯೇ ? * ಹೌದು * ಇಲ್ಲ

9. ವೈವಾಹಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದೆಯೇ ?

1) ವಿವಾಹ

2) ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ

3) ಮಕ್ಕಳ ಪೋಷಣೆ

10. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಧವೆಯರು ಇದ್ದಾರೆಯೇ ? * ಹೌದು * ಇಲ್ಲ

11. ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಹತ್ತಿರದ ನಗರ ಅಥವಾ ನಗರಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಯೇ ? * ಹೌದು * ಇಲ್ಲ

12. ನೀವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ/ಉದ್ಯೋಗ ಯಾವುದು ?

ಎ) ಕೃಷಿ

ಬಿ) ಕಾರ್ಮಿಕರು

ಸಿ) ದಿನಗೂಲಿ

ಡಿ) ಮನೆಕೆಲಸ

ಇ) ಅರೆಕೂಲಿಕಾರ

ಎಫ್) ಇತರೆ

13. ನಿಮ್ಮದು ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬವೇ ಅಥವಾ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬವೇ

* ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ

* ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ

14. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರಿದ್ದಾರೆ ? ಸಂಖ್ಯೆ ಎಷ್ಟು?

15. ಮಹಿಳೆಯರ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು :

16. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಅನುಭವಿಸುವ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇನು (ಸಂಕೇತಗಳು)

ಬಿಳಿಮುಟ್ಟು–1

ಅಲ್ಪರಕ್ತಸ್ರಾವ–2

ಅತೀರಕ್ತಸ್ರಾವ–3

ಋತುಚಕ್ರದ ವೇಳೆ ನೋವು ಸುಸ್ತು ಇತ್ಯಾದಿ

ಋತುಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಏರುಪೇರು ಇತರೆ ಇದ್ದರೆ ತಿಳಿಸಿ...

17. ನೀವು ಈ ಮೇಲಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾರೆಯೇ ?

* ಹೌದು–1

* ಇಲ್ಲ–2

* ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ–3

18. ನೀವು ಅನುಭವಿಸಿರುವ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಯಾವುವು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ

1.

2.

3.

4.

5.

6.

19. ಈ ಮೇಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ನೀವು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳೇನು?

1

2

3

4

20. ನೀವು ಈ ಮೇಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಗುಣಮುಖರಾಗಿದ್ದೀರಾ? ಹೌದು ಅದು

1. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ

2. ಇಲ್ಲ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ

3. ಇಲ್ಲ ಗುಣಮುಖವಾಗಿಲ್ಲ

21. ನಿಮಗೆ ರಕ್ತಹೀನತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದೆಯೇ ?

ಹೌದು...

ಇಲ್ಲ...

ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ...

22. ನಿಮಗೆ ಇರುವ ರಕ್ತ ಹೀನತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಹೇಗೆ ತಡೆಗಟ್ಟಬಹುದು ಎಂಬುದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ?

23. i) ಪೌಷ್ಠಿಕ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು–1

ii) ಅಂಗನವಾಡಿಯಿಂದ ನೀಡಿದ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು–

iii) ಆಯ್.ಎಫ್.ಎ. ಮಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು

iv) ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು... ? ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

v) ಇತರೆ (ಇದ್ದರೆ) ತಿಳಿಸಿ....5

24. 9. ನಿಮಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇವೆಯೇ? ಹೌದು ಇಲ್ಲ

1) ಬಿ.ಪಿ.–1

2) ಸಕ್ಕರೆ ಕಾಯಿಲೆ–1

3) ಥೈರಾಯಿಡ್–1

4) ರಕ್ತಹೀನತೆ –1

5) ಇತರೆ ಇದ್ದರೆ ತಿಳಿಸಿ–1

6) ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆ

* ಕ್ಯಾನ್ಸರ್

* ಹೃದಯಾಘಾತ

* ಹೆಚ್.ಐ.ವಿ./ಏಡ್ಸ್

* ಕ್ಷಯರೋಗ

* ಕಫರೋಗ

* ಮೈಕೈ ನೋವು ತಲೆನೋವು

25. 10. ಆರೋಗ್ಯ ಸಮ್ಯೆ ಬಂದರೆ ಯಾವ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀರಿ ?

1) ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ 2) ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ

3) ಬೇರೆ ಇತರೆ 4) ಮನೆಯಲ್ಲಿ

26. 11. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಹಣ ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ?

1) 1000

2) 2000–5000

3) 6000–10000

25. 12. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ

1) ಗಂಡ

2) ಹೆಂಡತಿ

3) ಇತರೆ ಸಂಬಂಧಿಕರು

25.13. ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಹಾಯ ಪಡೆದಿದ್ದೀರಾ ? ಹೌದು ಇಲ್ಲ

29. ಮಹಿಳೆಯರ ನಿಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವ ಕಸುಬು ಯಾವುವು ?

* ಗೃಹಿಣಿ
* ಕೂಲಿ
* ವ್ಯಾಪಾರ
* ಮನೆಕೆಲಸ
* ಹೂ ಕಟ್ಟುವುದು
* ಬೀಡಿ ಕಟ್ಟುವುದು
* ಕಂಬಾರಿಕೆ
* ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಕೆಲಸ
* ರೊಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು
* ಖಾನಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ
* ಚಿಂದಿ ಆರಿಸುವುದು
* ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿ
* ಆಯಾ ಕೆಲಸ
* ಜಾತ್ರೆಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ
* ಹೂವಿನ ಹಾರ ಮಾಡುವುದು
* ತರಕಾರಿ ಮಾರಾಟ
* ಮಾಂಸ ವ್ಯಾಪಾರ
* ಅಂಗನವಾಡಿ ಟೀಚರ್
* ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಆಪರೇಟರ್
* ಆಸ್ಪತ್ರೆ/ಆಯಾ ಕೆಲಸ
* ಬ್ಯೂಟಿಪಾರ್ಲರ್

ಸಂಖ್ಯೆ ಶೇಕಡ

30. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೌದು ಇಲ್ಲ

31. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಿದ್ದೀರಾ

* ಬ್ಯಾಂಕ್

* ಸಂಬಂಧಿಕರು

* ಸ್ವಯಂ

* ನೆರೆಹೊರೆ

* ಇತರೆ ಉಳಿತಾಯ

32. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ಥಿತಿ

ಕಾಯಿಲೆ

ಸಂಖ್ಯೆ ಶೇಕಡ

ಗರ್ಭಕೋಶ ತೊಂದರೆ

ಸಕ್ಕರೆ ಕಾಯಿಲೆ

ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆ

ಹೊಟ್ಟೆನೋವಿನಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವವರು

ರಕ್ತ ಒತ್ತಡ

ಮೈ ನೋವು ತಲೆನೋವು

ಅಶಕ್ತತೆ ರಕ್ತ ಹೀನತೆ

ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುಂಠಿತ

ಬುದ್ಧಿ ಮಾಂಧ್ಯತೆ

ಬಂಜೆತನ

ಕ್ಷಯಾ ರೋಗ

ಕುಷ್ಠರೋಗ

ಕಣ್ಣು ತೊಂದರೆ

33. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆರಿಗೆ ಹೋಗುವ ವಿವರ ?

1. ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ

2. ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ

3. ಮನೆ

4. ಒಟ್ಟು

34. ಮಹಿಳೆಯರ ಆರೋಗ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಮಾಹಿತಿ

ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗುವಿನ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಇರುವಂತ ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿವೆಯೇ ?

ಜೆ.ಎಸ್.ವೈ.

ಜೆ.ಎಸ್.ಎಸ್.ಕೆ.

ಪ್ರಸೂತಿ ಆರೈಕೆ

ಮಡಿಲು ಸೌಲಭ್ಯ

ತಾಯಿಭಾಗ್ಯ

ಬಾಲಸಂಜೀವಿನಿ

ಇತರೆ . (ಇದ್ದರೆ)

ಹೌದು / ಇಲ್ಲ

35. ಯೋಜನೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆಯೆ ? ಹೌದು ಇಲ್ಲ

36. ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಯೋಜನೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆಯೇ ? ಹೌದು ಇಲ್ಲ

37. ಅಂಗನವಾಡಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆಯೇ ? ಹೌದು ಇಲ್ಲ

38. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆಯೇ ? ಹೌದು ಇಲ್ಲ

39. ಸ್ವಯಂ ಸಹಾಯ ಸಂಘದಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆಯೇ ? ಹೌದು ಇಲ್ಲ

40. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇನು

41. ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿ ಇದ್ದಾರೆಯೇ ? ಹೌದು ಇಲ್ಲ

42. ಇಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಕಾರಣ ತಿಳಿಸಿ

ಎ) ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ಕೊರತೆಯೇ ?

ಬಿ) ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುಂಠಿತವೇ ?

ಸಿ) ಅಂಗವಿಕಲರೇ ?

43. ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಪೌಷ್ಠಿಕ ಆಹಾರದ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದೆ ? ಹೌದು ಇಲ್ಲ

44. ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ವಿವಿಧ ನ್ಯೂನ್ಯತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಾರಾ ?

ಎ) ಅಂಗವಿಕಲರು

ಬಿ) ಬುದ್ಧಿಮಾಂಧತೆ

ಸಿ) ದೃಷ್ಠಿ ತೊಂದರೆ

ಡಿ) ಇತರೆ

45. ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಯೇ ? ಹೌದು ಇಲ್ಲ

46. ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಎಷ್ಟು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುತ್ತೀರಾ ?

1, 2, 3 ಎಷ್ಟು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ

47. ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಯೇ? ಎಷ್ಟನೇ ತರಗತಿ?ಹೌದು ಇಲ್ಲ

48. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಸರದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಪರಿಣಾಮ ಸಮಸ್ಯೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ ?

49. ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಎಷ್ಟು ಜನ

50. ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಯೇ ? ಹೌದು ಇಲ್ಲ

51. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ?

ಎ) ಮನುಷ್ಯವಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಗುಡಿಸಲುಗಳು

ಬಿ) ಪರ ಗುಡಿಸಲುಗಳು

ಸಿ) ಹಂಚು ಹಾಗೂ ಶೀಟಿನ ಮನೆಗಳು ಹೌದು ಇಲ್ಲ

52. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳು ವಾಸಿಸುವ ಮನೆಯ ವಿವರ ತಿಳಿಸಿ

ಮನೆಯ ವಿಧ

ಹೌದು ಇಲ್ಲ

1) ಗುಡಿಸಲು

2) ಹಂಚಿನ ಮನೆ

3) ಆರ್.ಸಿ.ಸಿ.

4) ಆಶ್ರಯ ಯೋಜನೆ

5) ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಆಶ್ರಯ

6) ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ್ ವಸತಿ

7) ವಾಂಬ್ ಯೋಜನೆ

8) ಹೊಡಂ ಯೋಜನೆ

9) ನಮ್ಮ ಮನೆ ಯೋಜನೆ

53. ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ

ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬವು ಶೌಚಾಲಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೇ ?ಹೌದು ಇಲ್ಲ

54. ಶೌಚಾಲಯ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳ ಯಾವುದು

* ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶೌಚಾಲಯ

* ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ

* ಇತರೆ

55. ಶೌಚಾಲಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆಯೇ ? ವಿವರ

56. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆಯೇ ? ಇದೆ ಇಲ್ಲ

57. ಚರಂಡಿ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಳಸಿದ ನೀರು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ

ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ರಸ್ತೆ

58. ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯದ ಶೌಚಾಲಯ ಪಡೆದಿದ್ದೀರಾ ?

ನಿರ್ಮಲ್ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಯೋಜನೆ ? ಎಷ್ಟು

ಎ) ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಹೌದು ಇಲ್ಲ

59. ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಎಷ್ಟು ದಿನಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ ?

ಎ) ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಾರಿ

ಬಿ) ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಮೂರುದಿನಗಳು

ಸಿ) ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ

60. ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹೇಗೆ ?

* ತೊಟ್ಟಿ

* ಡ್ರಮ್ಸ್

* ಟ್ಯಾಂಕಿ

* ಬಾಟಲಿಗಳು

61. ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರಾ

ಎ) ವೈದ್ಯರು ಬಿ) ವಸತಿ ಸಿ) ಶಿಕ್ಷಣ ಡಿ) ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್.

ಡಿ) ಎಪಿಎಲ್ ಇತರೆ

62. ಆಧಾರ್ ಕಾರ್ಡ್ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆಯೇ ? ಹೌದು ಇಲ್ಲ

63. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ನೀರು ಯಾವುದು ?

ಎ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳ

ಬಿ) ಓನ್ ಟ್ಯಾಪ್

ಸಿ) ಮ್ಯೂರಲ್

ಡಿ) ಮುನಸಿಪಾಲಿಟಿ ನೀರು

64. ನೀರು ಎಷ್ಟು ದಿನಕ್ಕೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ ?

ಎ) ದಿನ ಬಿ) ಎರಡು ದಿನ ಸಿ) ವಾರಕ್ಕೆ

65. ನೀರು ಶುದ್ಧೀಕರಣದಿಂದ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ ಇಲ್ಲ ? ಹೌದು ಇಲ್ಲ

66. ನೀರು ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ತೊಂದರೆ ಯಾವುದು ?

67. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಮುಂದೆ ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ ಹೌದು ಇಲ್ಲ

❖❖❖

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಕನ್ನಡ

* ಅಂಜನಪ್ಪ ಬಿ.ಹ., **ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ದುಡಿಮೆ,** ಸೃಷ್ಟಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೬
* ಇಂದಿರಾ ಎಸ್., **ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು,** ಶುತ್ರಲೋಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೨೦೧೦
* ಇಂದಿರಾ ಆರ್., **ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳು,** ವಿದ್ಯಾಸಾಗರ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೫.
* ಇಂದಿರಾ ಆರ್., ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಪ್ರಕಾಶ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೫.
* ಉಮಾದೇವಿ, **ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು,** ೧೯೯೬.
* ಕೃಷ್ಣ ಬಿ.ಆರ್., **ಆಧುನೀಕರಣ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ,** ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್ ಮುದ್ರಣ, ೨೦೦೧.
* ನಾಯಕ ಹಾ.ಮಾ. (ಸಂ.), ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಸಂಪುಟ ೬, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೩.
* ನಾಯಕ ಹಾ.ಮಾ. (ಸಂ), **ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಸಂಪುಟ–೯,** ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೩.
* ನಾಗರಾಜು ಪಿ, **ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ,** ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ ಪ್ರಕಾಶನ
* ನಾರಾಯಣ, **ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ,** ಆರ್.ಎಂ. ಪ್ರಕಾಶನ ಜಯನಗರ ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೬.
* ನಾರಾಯಣ, **ನಗರ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ,** ಚೇತನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್ ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೫.
* ನಂಜಮಣ್ಣಿ ಎಂ., **ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ,** ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೮.
* ನಂಜಮಣ್ಣಿ ಎಂ., **ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು,** ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

* ಭೈರಪ್ಪ ಕೆ., **ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತರ ವಿನ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಸಂಚರಣ,** ಮೇ, ೧೯೯೨.
* ಭೈರಪ್ಪ ಕೆ. **ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ,** ೨೦೧೩.
* ಮಲ್ಲಿನಾಥಯ್ಯ ಪಿ.ಎಚ್. (ಸಂ), **ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಕೈಪಿಡಿ,** ಮೈಸೂರು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೫.
* ಮರುಳುಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಎಚ್.ಎಂ., **ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬೆಳಕಿನ ದಾರಿ,** ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ಸಂಪುಟ–೧, ೨೦೦೮–೨೦೦೯.
* ಮರುಳಸಿದ್ದಯ್ಯ ಎಚ್.ಎಂ., **ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಕೆಲವು ಒಳನೋಟಗಳು,** ಸಾಯಿಮಣಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ೨೦೧೦.
* ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಕೆ. (ಸಂ.), **ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ದರ್ಶನ,** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ.
* ರೂಪ ಹಾಸನ, **ಮಂಟಪ ಮಾಲೆ ೧೯೦–ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಸಾವಲುಗಳು,** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೦.
* ವಾಸುದೇವ ಬಡಿಗೇರ, **ಬಳ್ಳಾರಿ ಪರಿಸರದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೨.
* ವಿರೂಪಾಕ್ಷಿ ಪೂಜಾರಹಳ್ಳಿ, **ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಾಳೆಯಗಾರರು,** ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫.
* ವಿರೂಪಾಕ್ಷಿ ಪೂಜಾರಹಳ್ಳಿ, **ವಸಾಹತುಕಾಲೀನ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ,** ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, ೨೦೦೯.
* ವಿರೂಪಾಕ್ಷಿ ಪೂಜಾರಹಳ್ಳಿ, **ಕರ್ನಾಟಕದ ಏಕೀಕರಣ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ,** ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಹಂಪಿ, ೨೦೧೪.
* ವೆಂಕಟರಾಯಪ್ಪ ಕೆ.ಎನ್., **ನಗರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು,** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು.
* ಶಿವಪ್ಪ–ಬಸಪ್ಪ, **ಮಹಿಳಾ ಆರೋಗ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳು: ಕಾರ್ಯತಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಅರಿಸಿನ ಪಾತ್ರ** ಅಪ್ರಕಟತ ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ.
* ಶಿವಪ್ಪ ಡಿ.ಕೆ., **ಭಾರತದ ಪ್ರಚಲಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು,** ಕಲಾ ಪ್ರಕಾಶನ ರಾಜ್‌ಮಹಲ್ ಗುಟ್ಟಹಳ್ಳಿ ಬೆಂಗಳೂರು ೧೯೭೭.

* ಶಿವಾನಂದ ವಿರಕ್ತಮಠ (ಸಂ), **ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಚಿಕೆ ಸಂಪುಟ ೧೨**, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೮.
* ಶೇಷಾದ್ರಿ ಬಿ., **ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೈಗಾರಿಕರಣ ಆಂದೋಲನ**, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೭.
* ಶಂಕರರಾವ್ ಚ.ನ. **ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೈಪಿಡಿ**, ಜೈಭಾರತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಂಗಳೂರು ೧೯೯೨.
* ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೩.
* ಸಾವಿತ್ರಿ ಕೊಳಚೆದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೫.
* ಹಿರೇಮಠ ಎಚ್.ಜಿ., **ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು**, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೫.
* ಹಿರೇಮಠ ಎಸ್.ಜಿ., **ಸಾಮಾಜಿಕ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ**, ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ, ೧೯೭೯.

ವರದಿಗಳು/ವಿಶ್ವಕೋಶ ಇತ್ಯಾದಿ

* ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಂಡಳಿ ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಕಾರ, ೨೦೧೩.
* ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು ನೋಟ ೨೦೧೫-೧೬.
* ಸೋಷಿಯಲ್ ವರ್ಕ್ ಇನ್ ಎನ್ ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾ.
* Gazatter of India Mysore Sate, Bellary
* WHO Report, Make Every mother and child counit h t t p : w w w - 2005.en PDF accrrs Januray 2013.

ಇಂಗ್ಲೀಷ್

* Achutha Rao T.N Urban Studies and AID to Research Karanataka University Dharwad, 1978.
* Arangawal Rana, Social-Economics Survery of Madrass Slums, Tamil Nadu Slum Clearances Board Madars, 1971.
* Abdul Kareem P. Education and Social Economic Development Ashish publication house Delhi, 1988.
* Aangawai-Social Economic Survery of madras slums, Tamil Nadu, Slum clearnaceboard, 1971.
* Bharadaj R.K., Urban Development in India, National Book Trust, Delhi, 1974.
* Bhatt B.D. Sharma S.R. Sociology of Education, Palletizig Huser 1993.
* Bhargava Gopal, Slum Urban India : Planning and Policy Framework, Bhevrqem Gopal, 1981.
* Chandramouli C, Slum in chenni : A Profile Processding of the third International conference on Environment and health Dept, of Geography University of Madras and Faculty of Environmental Studies, New york University Chennai, 2003.
* Clinard Marshall, Slum and community Development the free press New York, 1966.
* Desai A.R. and Pillai S.D. A Profile of India slums university of Bombay publications, 1972.
* Souze D. (Alfered) women in Contemproray India Bombay manohar Publication New Delhi, 1975
* Das Bishwaroop, Social Economic Study of in Surat center for social study surat, 1994
* Desai A.R. Trends of urban Development in India proliferation of slum and squalting" C.G. memorial Trust Bombay, 1985

* Das Bishwroop, Social Economics study of slums in surat city center for social study, 1994.

* Devendra B. Gupat urban Hussin im India world Bank, 1985.

* Gopal Bhargava, urban problems and policy perspective Abhinav Publication New Delhi 1981.

* Gore, M.S. Urbanization and Family change, Populare Prakasha pvt. Ltd., 1968.

* Gosh Zachrnaih : Education and process of change of sage publication, New Delhi 1987.

* Hester smith wo : Education in Britain Oxfored University Press, New york 1949.

* Katu S.A. Slum Clearnce and Improvement Programme Municipal Corporaation 1974.

* Madam G.R. (1967) The Indian Social Problems, Bombay Allied Pubilshers.

* Nirmal singh : Education undersinge, A Sociological Study of Private Colleges Concepet Publishing company, Newyork, 1983.

* The Karnataka Local Laws, Edited by Sathpla Puliant, Karanataka Law Journeal Vo. No. 40, 2002.

* Rao Rathan "Social Organazation in India slum mittal publication, New Delhi, 1990.

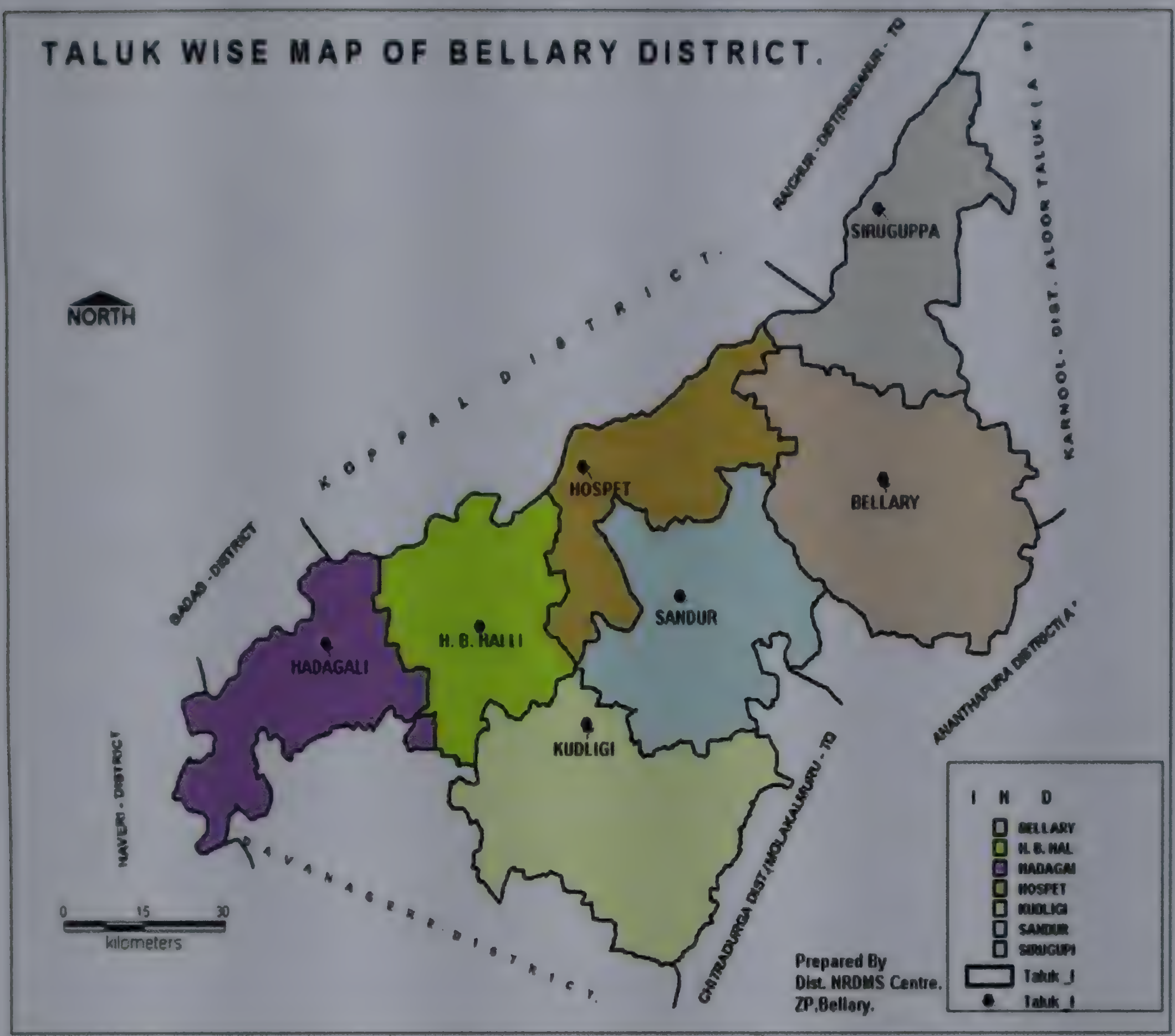
* Sahoo B.K. "marriage and Fertitiy behaviour of slum devellers of Jabalpur City" India Journal of populcation Edcuation, New Delhi-Vol 25-3-9, 2004.

* Shrinivas Mukul, Cultural Approach to HIV/AIDS preven tion, Social science Gazetteer, Journal at the of India social Science Association V/-41, 2009.

Research Articles / working papers

* Ali S.M., Education childern in urban slum (Electronic version) Daily times, 2006.
* Chandramourt C IAS slum in chennia a profile Direcote of censes Tamilndu, 2004.
* Government of India Ministery of Health and Family welfare child helath Division New Delhi, 2000.
* Housing Department Government of Karnataka, 30, 2011.
* United Nations, united Nation Development programme Report, 2005.
* Macionis : Tohm-J, "Social problems zind edi perason Education Prentice hall New Jersurcy, 2005.
* The Urban Healthy society (UHS) Ahamedabad Municipal Corporation.

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಕ್ಷೆ

ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ವಸತಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿ

ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಶೌಚಾಲಯ

ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ರಸ್ತೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ವಸತಿಗಳು

ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಶಾಲೆಯ ಮುಂಭಾಗ

ಹೊಸಪೇಟೆ ನಗರದ ಮುದ್ಲಾಪುರ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನೋಟ

ಹೊಸಪೇಟೆ ನಗರದ ಮುದ್ಲಾಪುರ ಮತ್ತು ರೇಲ್ವೇ ಸ್ಟೇಷನ್ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ವಸತಿಗಳು

ಹೊಸಪೇಟೆ ನಗರದ ರೇಲ್ವೇ ಸ್ಟೇಷನ್ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನೋಟ

ಹೊಸಪೇಟೆ ನಗರದ ಮುದ್ಲಾಪುರ ರಸ್ತೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ವಸತಿಗಳು

ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ನಗರದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ವಸತಿಗಳು

ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ನಗರದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ವಸತಿಗಳು

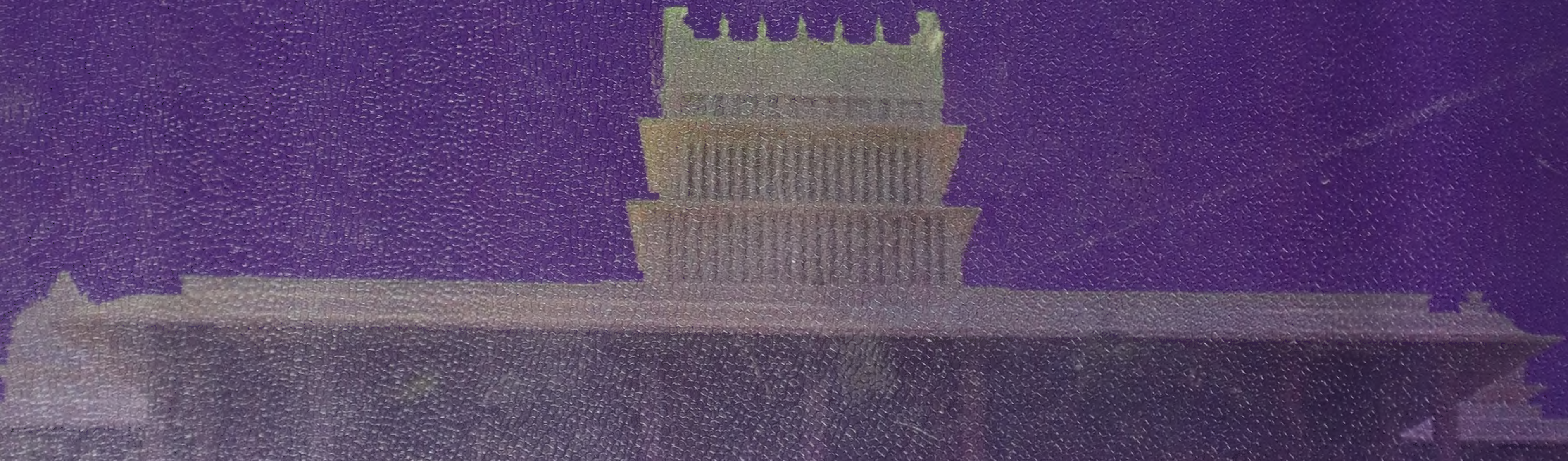

ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ನಗರದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ವಸತಿಗಳು

ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ನಗರದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ನೋಟ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಮಾತೆಂಬುದು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ

[illegible] ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ